Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	først beskreven i det Franske Sprog af Francisco de Salignac de la Mothe de Fenelon og nu i det Danske med ald Fliid oversat af...
Titel | Title:	Stats-Roman, hvilken under det eftertænkkelige Levnets-Beskrivelse om Telemacho, Ulyssis Søn, Kongelige Printz af Ithaca, forestiller, hvorledes Kongel. og Fyrstl...
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 3-4
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Johann Nicolai Lossius, 1727-1728
Fysiske størrelse | Physical extent:	1-4 i 2 bd. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

58. 264

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 11338 X

+REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Stats-Roman
Eller
TELEMACHI
ULYSSIS Søn/
Lystige Eventyrer og merkværdige Bedrifter.

Tredie Deel.

Udi det Franske med ald Flitid oversat
Af
SÖREN DUMETIUS,
Sogne-Præst til Vester Moland og dets Annex
udi Christiansands Stift udi Norge.

Kiøbenhavn, i Forlag hos Johann Nicolai Lossius Boghandler, 1718.

Imprimatur,
J. Grammius.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Tredie Part om Telemacki Ulysſis Søns, Lyſtige Eventyrer og mærkværdige Bedrifter.

Den 13de Bog.

Idomeneus fortæller Mentor ſin Fortroelighed til Proteſilas/ og derimod denne falſke Vens Underfundighed og oplagde Raad med Timocrate om at bringe Philocles af Dage/ og ham ſelf om en Hals. Hand bekiender/ at hand ved diſſe tvende Menniſkers trædſte Omgang og onde Tilſkyndelſe blef ſaa optændt imod Philocles/ at hand befalede Timocrates at reyſe hen at omkomme ham i et Søe-Tog hvor hand var Anførere for den gandſte Flode. Men Timocratis Forehavende fik ingen Fremgang/ men hand fandt dog Naade hos Philocles/ ſom forſeyede ſig ſtrax til den Øe Samos/ efter at hand hafde leveret Floden til Polimenes/ hvilken Idomeneus i hans ſkriftlige Ordre hafde udnæfnt til Anførere igien; Endelig vedſtaar Idomeneus/ at hand ved dette Forrædert ike hafde kundet fatte nogen Mistvifl om Proteſilas.

Det berømmelige Nafn, ſom Idomeneus indlagde ſig ved ſit fromme og rætſindige Regimente, overtalte af adſkillige Kanter adſkillige Folk, ſom kom at indlemme ſig med hans Underſaatter, og ſøge ſin Lykke under ſaa ſødt og behageligt et Herredømme. De ſtore og vide Marker, ſom ſaa længe hafde været begroede med Torne og Tidſel, gaf allereede en god Forhaabning om en riig og gladelig Høſt, og ſaadan behagelig Frugt, ſom endnu var ubekiendt paa de Stæder. Jorden aabnede ſin Barm for Ploug-Manden, og tillavede ſine riige Gafver for at vederlegge hans Arbeide. Mand ſaae i Dalene og paa Høyene ſtore

Flok-

Flokke af smaae Qvæg, Faar og Geder, som spillede i de deylige Græs-Gange, og af det store Fæmon, Kiør, Qvier og Øren, som med deris Brølen opfyldte Luften, at Biergene skialf af det yppige Gienskrald. Af disse Hiorde hafde de den Tieniste iblant andet, at de desbedre kunde giøde og gydske deris Ager-Land. Dette Middel til at holde saa meget Qvæg, fandt Mentor paa: Hand raadte Idomeneum, at hand med de Peuceter, sine omliggende Naboer, skulle tryske og stutze alle de Sager bort som mand hafde til Ofverflod i Salento, og som mand ey vilde fordrage der, for at tilforhandle sig igien Qvæg og Fæmon, som de kun hafde gandske lidet af. Der var paa samme Tid saavel i Byen som paa Landet runden omkring stor Mængde af unge Folk, som hafde sidt og slidt hen i Armod og Elendighed, og ey tordt gifte sig, af Frygt, at deres onde Trængsel og Fattigdom endnu derved skulde forøges. Men da de saae Idomenei beleven Aarvaagenhed og hans faderlige Hiertis Omsorg for sig, frygtede de intet meere for den u-lidelige Hunger, eller andre Lande-Plager, hvormed den forterne-de Himmel undertiden straffer den fortræd-ne Jord. Mand hørdte ey andet end glæde-lig Fryde-Skriig, høytidelig Glædskabs Sang, og behagelige Hyrde-Viser, hvormed Arbeyderne, [illegible]

Bryllups Glæde. Mand hafde snart maat indbilde sig, at mand saae Hyrde-Guden, Pan, med en Skare af sine kaade Skov-Guder, og lystige Bierge-Mænd med andre deres lystige Jomfruer at dantze efter det lifligе Hyrde-Spil under de Skygge-fulde Træer. Alting var glædeligt og yndigt; Men dog holdt de alle Maade udi deris Glædskabs Øfvelse, og deres Fornøyelse var alleene for at forfriske sig efter sin udstanden Møye. Der af blefve de meere fyrrige til deres Gierning. De gamle Mænd, som med Forundring ansaae den Glæde, som de aldrig hafde haabet at saae at see for deris høye Alders skyld, græd af Glæde ofver deres Velstand. De oprakte deres udmattede og rystende Hænder til Himlen, og sagde: O! du store Jupiter! velsigne og bevar Kongen, som ligner dig her paa Jorden, og er den største Naades Gafve, som du har gifvet os. Hand er fød for Menniskens beste, gif ham igien alt det gode, som et Menniske kand erlange: Gif ham igien alt det gode, som vi annammer og nyder af ham: Vore Børne-Børns Børn, som blifver aflet ved disse Ægteskaber, som hand befordrer, maa takke ham for alle ting, end og for deres Fødsel. Og hand maa virkelig siiges at være en Fader for alt sit Folk. De unge Brude-Folk, Karle og Piiger lod deres Glæde see derudi, at de sang adskillige Sange til hans

Ære,

Ære, og Beremmelse, som hafde skaffet dem denne Glæde og enskelig Lystighed. Alle Munde, ja det som meere er, alle Hierter var immer fulde af hans Navns Priis og Ære. Mand glædte sig ofver at see ham, men frygtede for at miste ham. Hans Forliis og Afgang hafde været deres Fordærvelse og Undergang.

Da bekiendte Idomeneus rundt ud for Mentor, at hand aldrig for hafde fornummet til saa inderlig en Glæde, som denne at være elsket, og at giøre saa mange Folk lyksalige. Jeg hafde aldrig bildt mig det ind, siiger hand: Jeg siuntes paa min Viis, at en Regenteres største Ære bestoed derudi, at være frygted af sit Folk; At de alle vare skabte til hans Fornøyelse; Alt det andet, som jeg ofte har hørt siige om Konger, der har været elsket og afholden af sine Underhafvende, siuntes for mig kun at have været en blot Digt og løs Snak. Nu kiender jeg derom den reene Sandhed; Men jeg faaer at fortælle eder, hvorledes mand har befængt og forgiftet mit Hierte fra min spæde Ungdom af med en falsk Berætning om Kongl. Myndighed. Det har været Aarsag til al min U-lykke og Fortræd, derpaa begyndte hand sin Tale som følger. Protesilas, som er noget ældre end jeg, var den eniste blant alle mine Ungdoms Jæfnlige, som jeg best kunde lide. Hans lystige Natuurs fy-

rige Drift, og artige Maneer var ret efter mit Sind. Alt hvad jeg hafde Lyst til, faldt hand paa med; Hand smigrede for mine Lysters Tilbøyelighed, og befordrede tillige min Begiærlighed. Der var en anden ung Person, som jeg tillige elskede, og som heed Philocles, ham satte hand en ond Grund i mig til: Denne frygtede Guderne, og hafde et høyt, dog derhos et ædelt og findigt Hierte. Hand lod see sine høye Tanker ikke i at ophøye sig, men at overvinde sig, og aldrig at tudlade sig udi noget liderligt og gemeent Væsen. Hand lagde mig mine Feyl frit for Øyne, og naar hand end undertiden ikke torde udlade sig for mig udi Ord, gaf hand mig ved sin Taugshed og sit bedrøvede Ansigt nokſom at forstaae, hvad det var hand vilde tale til mig om. Denne hans alvorlige Oprigtighed stod mig vel an i Begyndelsen: Jeg hafde Behag derudi, og forsikrede ham ofte, at jeg ald min Lifs Tiid vilde hafve Fortroelighed til ham, paa det, at jeg kunde vogte mig fra onde Hykleres forgiftige Bedragerі. Hand sagde mig alt hvad jeg burde giøre, for jeg kunde vandre i min Farfaders Minsis berømmelige Fodspor, og derved giøre mit Riige lyksaligt. Vel var hand ey saa høy-forstandig, som j, min allerkieriste Mentor; Dog gaf hand mig gode Lefve-Regler, det jeg nu først kand besinde. Men Protesilas, som var

mis

misundelig, hadefuld og ærgierig, giorde mig ved sin trædske Underfundighed Tiid efter anden keed af Philoclis retsindige Formaning; Hvorofver Philocles intet meget lod sig anfægte: Men lod den anden frit bruge alle sine Konster, til at sætte sig jo meere og meere fast i mit Venskab og Bevaagenheg. Det var ham alleene om at giøre, at hand daglig kunde komme til at siige mig Sandhed, naar Jeg vilde høre ham saa længe. Hand søgte mit og Landets Beste, og sin eegen serdeles Lykke og Fordeel. Imidlertiid vilde Protesilas efterhaanden føre mig i de Tanker, at det var et arrigt, vanartigt og høffærdigt Gemyt, at hand fældede alt for svare Domme ofver ald min Idræt og Handel: Item at det hand intet bad eller anmodede mig om noget, kom alleene deraf, at hand siuntest det var hans Ære for nær at bekomme noget af mig, og at hand imidlertiid kunde endsees i Folkes Tanker for en Mand, der allerede var kommen saa høyt, at hand intet kunde stige høyere; Hand lagde end dette dertil, at dette unge Menniske, som med saa stor Frihed forestilte mig min Feyl, undsaae sig ikke for at udraabe dem igien hos andre, naar hand kom til dem; Hvormed hand noksom gaf tilkiende, at hand ikke agtede mig ret stort, og i det hand saaledes forkleinede min Ære, vilde hand vel self formedelst sin Skinhelighed og falske Fo-

restillelse bane sig Veyen til Thronen igien. I Begyndelsen kunde jeg vel ikke fatte saa onde Tankker om Philokles, at hand vilde støde mig fra Regieringen; Thi den reene og uforfalskede Dyd har dog et eeget frit og oprigtigt Væsen hos sig, som end ikke den allerfineste Falskhed med alle sine Konster kand giøre hende efter, hvilket og enhver lætt kand mærke naar mand vil gifve agt derpaa. Dog begyndte jeg at kædes ved at høre mine Feyl saaledes mønstre af ham hver Dag, helst naar jeg eftertænkte Protesilæ store Feylighed, og uafladelige Flid i at opfinde nye Fornøyelse og Lystighed for mig; Protesilas, som ikke var vel til mode, for jeg ikke just vilde troe alt det, hand forebragte mig om sin U-ven, tog sig for, ikke meer at vilde tale til mig derom; Men dog at bruge et andtt Middel til at faae mig i de Tankker, som hand ønskede; Hand raadte mig derfor til at sætte Philocles, som Andfører over de Skyt-Skibe, som skulle stride imod de Carpathier, og for at bringe mig dertil, siiger hand ydermeere: I veed self, at jeg ikke kand være mistænkt for den Berømmelse, som jeg legger paa ham; Jeg tilstaar, at hand har Lyst, Erfahrenhed og Frimodighed til Krigen, derudi kand hand tiene eder langt bedre end nogen anden, og jeg agter eders og Landets Tieniste høyere end den Fortrydelse, jeg kand hafve til ham. Jeg glædte

mig

mig ofver, at jeg fandt saadan Retsindighed og Billighed i Protesilæ Hierte, hvilken jeg hafde betroet Rigets vigtigste Sager under Hænder. Jeg omfafnede ham af Glæde, og bildte mig ind at være meget lyksalig, at jeg hafde sat min Fortroelighed til saadan en Mand, som siuntis at være Herre ofver sig og sit Hiertes Tilbøyligheder, og ikke at see til sin egen Nytte eller Fordeel.

Men ach! Hvad er Fyrster og Herrer dog værd at ynke; Dette Menniske kiendte mig langt bedre, end jeg kiendte mig self. Hand vidste, at Kongerne ere mestendeel mistænkelige og magelige; Mistænkelige af den idel Erfarenhed, de har, af saa mange fordærvede Menniskers Underfundighed, som de daglig bedrages og omringes af; Magelige, eftersom de svømmer idelig i Vellyster, og ere vante til at legge Rigets Forretninger paa andres Skuldre, som maa bryde sit Hoved for dem, og betage dem den U-mage, uden at de self bemøyer sig med at tænke derpaa. Hand forstod da, at det ey skulle komme ham vanskelig for at opvække Mistanke og Misundelse i mig imod en Mand, som u-feylbarlig kom til at legge sig stor Ære ind i dette Taag; Allerheldst da hand udi hans Fraværelse kunde have fuldkommen Frihed til at sætte Snarer og Garn for ham. Philocles, da hand gik bort, sagde strax for ud, hvad der vilde følge paa:

Er-

Erindrer eder, siiger hand derfor til mig, at jeg ikke længer kand forsvare mig. Jvil ingen here uden min U-ven, og i det, jeg sætter mit Lif i Fare for at befordre eders Tieniste, sætter jeg endog min Velfærdt i vofve, at jeg, maa skee, ikke faar nogen anden Belønning derfor, uden eders Vrede og U-naade. O! I tager fæyl, siiger jeg til ham: Protesilas taler intet om eder, som i taler om ham. Hand roser og berømmer eder; Hand agter eder vel værd at sættes ofver de vigtigste Sager, og dueligst frem for alle til de høyeste Betienninger. Dersom hand begyndte at tale ont om eder, da stulle hand snart miste den Fortroelighed, jeg har til ham. Frygter kun intet, men reyser hen, og gierer eders beste Flitd til min og Landets Tieniste. Hand drog sin Vey, og efterlod mig i en selsom Tilstand. Jeg maae, min kiære Mentor, tilstaae, at, som jeg saae skinbarligen, hvor høylig det var mig fornøden, at hafve fleere gode Mænd at raadføre mig med, og at intet var skadeligere enten for min Ære, eller mine Sagers Fremgang, end at betroe mig gandske i et Menniskes Vold. Jeg fornam vel, at Philocles ved sine viise Raad hafde frelst mig fra mange Farer, hvorudi Protesilas med sine høye Indbildinger hafde needstyrtet mig. Jeg mærkede vel, at hvad Philocles forebragte, det grundede sig paa Fromhed, Ærlighed og billige

Rea-

Regle, som ikke lod sig ansee hos Protesilas: Dog jeg hafde gifvet ham fuldkommen Stemme og Myndighed, som jeg ikke self formaate at staae imod. Jeg var kæd og træt af indfinde mig hos disse tvende Mænd, som jeg ikke kunde forliige, og i denne Sindsens Fortrædelighed vilde jeg heller lade det gaae, som det kunde, og leve saa i Roelighed. Jeg torde ey være den skammelig Aarsag bekiendt for mig self, som jeg hafde til at gribe til den Yderlighed. Men denne Feyl og Skrøbelighed, som jeg ikke torde aabenbare, lod ikke af at nage mit Hierte og plage min inderste Indvolle, og være den rette Aarsag til det, jeg leed og giorde. Philocles overrumplede Fienderne og fik fuldkommen Seyr ofver dem; Hand skyndede sig at komme tilbage igien, for at forekomme de onde Forrætninger og Trækker, som hand billig maatte frygte for. Men Protesilas, som endnu ikke hafde faaet beleylig Tiid til at bedrage mig, skref ham til, at det var min Villie, at hand betiente sig af indlagde Seyer, og giorde Anfald paa den Øe Carpathia. Og virkelig vilde hand bilde mig ind, at det var en læt Sag at bemægttige sig samme Øe. Men hand magede det saa, at Philocles skulle fattes adskillige Sager til dette Foretagende, og derforuden foreskref ham adskillige Regle, som forhindrede ham meget til at gribe sit begyndte Verk ret an.

Mid-

Midlertiid beſtak hand en af de ſkalkagtigſte blant mine Huus-Geſinde, ſom jeg hafde ſtedſe hos mig, ſom neye gaf agt paa, hvad jeg tog mig for, og ham det igien berettede, endſkiønt aldrig nogen kunde merke dem af, at de kom ſammen, eller hafde nogen Fortroelighed med hverandre. Denne min Tienere, nafnlig Timocrates, kom en Dag til mig og fortalte i ſtor Hemmelighed, at hand hafde faaet Spor paa en meget farlig Sag, ſom med allerforſte vilde bryde ud. Philocles, ſiger hand, vil betiene ſig af eders Flode og Soe-Folk til at bemægtige ſig den Oe Carpathia og giør ſig ſelf til Konge derofver. De høyeſte Kriigs-Betiente ere i god Forſtand og Forbund med ham: alle Soldaterne har hand ved ſin Skienk og runde Gafver beſtukket, og vundet Hierterne fra, ja endog ved den ſkadelige og ſkammelige Frihed, ſom hand lader dem lefve udi. Hand er høyhiertet og hofmodig af ſin forhvervede Seyer. See der et af hans Brefve, ſom hand har ſkrefvet til een af ſine Venner om ſit Forehafvende, at giøre ſig til Konge: Efter ſaa ſtor Bevis og Oplysning kand mand ikke tvifle meget derom. Jeg læſte dette Bref og ſiunteſt det var Philoclis egen Haand. Men mand hafde ſkrefvet hans Haand efter, og det var ingen anden end Proteſilas og Timocrates, ſom hafde været Meſters derfor. Dette

Bref

Bref fordte mig i en selsom Forundring. Jeg læste det igiennem een og anden gang, og kunde aldrig indbilde mig at det var Philoclis Skrift; Jeg betragtede i mit u-roelige Sind alle de uforfalskede Prøver, som hand havde ladet see paa sin Ærlighed og Fortroelighed imod mig: Midlertid, hvad skulle jeg giøre? Ved hvad Middel kunde jeg nægte og modstaae dette Bref? Hvor jeg sikker troede at kiende Philoclis Haand og Skrive-Maade. Da Timocrates saae, at jeg ikke var mægtig til at staae hans Skalkhed og underfundige Kist imod, gik hand vidre frem med sine Trækker. Tor jeg vel endnu siger hand: med frygtagtige og samlende Maal lade eder fornemme et Ord, som er i dette Bref? Philocles siger til sin Ven, at hand i Fortroelighed kand tale med Protesilas om en Sag som hand ikke vil give tilkiende uden ved Sifrer eller paa en forborgen Skrive-Maade. Protesilas maa visselig være forbunden med Philocles, de ere nu begge igien forliigte og eenige til eders Fordervelse. I veed self, at det er Protesilas, som har kommet eder til, at forsende Philocles bort mod de Carpathier. Nu paa nogen Tiid har hand holdt inde med at smelde paa ham for eder, som hand saa tit giorde tilforn. Nu tvert imod lover hand ham, og undskylder ham udi alle Poster. De har seet og omgaaedes med hverandre paa

no-

nogen Tiid meget høflig og beskedentlig. Uden tvifl har Protesilas lagt Raad op med Philocles at deele Riiget og Herredømmet i Carpathia imellem sig. I seer self at det var hans Villie, at mand skulde, endog imod al Billighed begynde dette Tog, at hand sætter sig self i største Fare, og bringer eders Soe-Magt om en Hals alleene for at fornøe og befordre sin egen Ærgierighed. Troer i vel, at hand endnu skulle tage sig den Besværlighed paa og forfremme dennes høye Mod igien, om de ikke kunde forliiges indbyrdes. O! ney! Mand kand intet tvifle paa, at jo disse tvende Mænd ere eenige og forbundne med hverandre for at indlegge sig samtlig en anseelig Magt og Myndighed, og kand vel være, til at kuldkaste den Riige og Trone, hvorpaa i regiærer. I det jeg taler saa fri og aabenbar med eder, veed jeg vel, at jeg sætter mig i Vofve for deres Bitterhed: Dersom i, mod min troehiertige Formaning, endnu betroer eders Magt udi deres Hænder; Men der ligger mig ingen Magt paa, ald den stund jeg blifver ved Sandhed. Disse sidste Timocratis Ord giorde et stort Eftertryk i mit Hierte: Jeg tviflede intet paa, at jo Philocles var en Forræder, og jeg fattede en Mistanke om Protesilas, som om hans Ven. Middertiid siiger Timocrates til mig uden Afladelse: Dersom j bier indtil Philocles faar

ind-

indtaget den Øe Carpathia, da'er det for sil-
de at forhindre ham udi hans Anslag.

Skynder eder, at forfægte eders Frihed
og sætte eder i Sikkerhed, mens i formaar no-
get. Jeg hafde Afskye til Menniskens Hyk-
leri og falske Forestillelse. Jeg vedste nu in-
tet meere, hvem jeg skulle troe. Efter at jeg
var kommen over dette Forræderi med Phi-
locles, da saae jeg ikke et eeniste Menniske i
Verden, som jeg torde forlade mig paa; In-
gen var dydefuld, at jeg derved kunde ofver-
tales til at sætte min Fortroelighed til ham.
Jeg hafde besluttet at lade omkomme denne
Forræder, det snareste skee kunde, men jeg var
bange for Protesilas, og vedste aldrig, hvad
jeg skulde gjøre ved ham: Jeg frygtede for
at befinde ham skyldig, og var iligemaade
bange for at sætte nogen Troe til ham. En-
delig kunde jeg ikke bare mig i min Forvir-
ring, at jeg jo skulle sige ham den Mistanke
jeg hafde fattet om Philocles; Hand anstil-
te sig meget underlig derofver. Hand førdte
mig til Gemytte hans retsindige og redelige
Forhold. Hand opregnede med Beromm else
hans troe Tieniste og herlige Bedrifter. Med
et Ord at siige: Hand anstillede sig saa, at
hand lættelig kunde indbilde mig, at hand
gjorde et med Philocles. Af denne hans ær-
bare Roes, som hand lagde paa ham, kunde
jeg intet andet slutte. Paa den anden Side
hæn-

ængte Timocrates mig idelig i Ørene med
t forestille mig deres Forstaaelse og oplagde
Raad tilsammen og ofvertale mig til at om-
ringe Philocles: Imidlertiid jeg endnu var
di Sikkerhed, at hand ikke skulde komme mig
ilforn, og overvælde mig u-forvarende. See
u, min kiere Mentor, hvor ulykkalige Kon-
erne ere, i det de ere opsatte, ligesom til et
Skue-Spil, for andre Menniſker, undergif-
t adskillig Farlighed, endskiønt andre Men-
iſker næsten siunes at skiælfve under deres
odder, og frygte for deres Skugge. Jeg
nkte at giøre meget viiselig: Jeg meente,
t ville forstyrre Protesilæ onde Raad, i det
g sendte Timocrates hemmelig bort til min
lode, at dræbe og omkomme Philocles.
Protesilas holdt imidlertid gode Miner, det
ngste hand kunde, og med sin Forestilling
drog mig saa meget desmeere, som anstilte
g ligesom den, der lader sig bedaare. Timo-
ates reyste og bort, og fandt Philocles be-
eftiget med sit foresiaaende Indfald. Hand
ttedes alting, som udkræfvedes til saa vig-
g et Tog; Thi Protesilas, som ikke vedste,
n dette falske forebragte Bref, var gyldig
k for mig til at omkomme hans Fiende
lde hafve et andet Middel i Beredskab
hans Fordervelse, nemlig dette Togs u-
kkelige Udfald, som hand hafde giort mig

saa gode Tanker om. Hvilken Beskyldnin
stuntes ham kraftig nok til at opirre mig t
Brede imod Philocles. Denne ærlige og dr
belige Mand førde Krigen dog og holdt d
ud ved sin frimodige Tapperhed. høye Skar
sindighed, og den fortroelige Kierlighed so
Krigsfolket hafde til ham. Endskiønt alle
enhver læt kunde see og slutte, at dette In
fald var daarligt, og kunde ikke andet e
faae et bedrøvelig Udfald for de Creter. D
giorde enhver af yderste Evne sin Flid til
fortsætte det, ligesom det galt om deres eg
Lif og Velfærd. Alle vare fornøyet med
sætte sig udi Vofve, og yderste Lifs Fare u
der saa duelig, viis og erfaren en Anfører
som veedste saavel at opmuntre dem, og vi
de deres Hierter. Timocrates hafde ont
giøre, det var ham meget vanskeligt at o
bringe denne drabelige Mand midt iblant s
stor en Hær, som bær saa stor en Kierligh
for ham. Men den rasende Ergierighed
blind: Timocrates holdt ingen Ting for
være vanskelig for at hand kunde fornøye Pr
tesilæ Begiering og onde Lyst, med hvilk
hand bildte sig ind at regiære mig, ja haf
fuld Myndighed ofver mig efter Philoc
Død.

Protesilas kunde ikke taale den redde
ge Mand, som var som en hemmelig Vebr
delse for hans Laster, og kunde med Tiden kul
ka

faste alle hans Raad, i fald hand engang kun-
de komme til at lukke mig Øynene op. Timo-
crates giorde Fortroelighed med tvende høye
Betientere, som stedse omgikkes med Philo-
cles: Hand giorde dem paa mine vegne store
Løfter, og lofvede dem store Belønninger.

Derefter siger hand til Philocles, at hand
var kommen efter min Befalning at skulle be-
satte ham noget hemmeligt, som hand ikke
vaatte aabenbare ham i fleeres Nærværelse
nd disse 2de Obersters.

Philocles lukker sig inde med dem, og vil
øre den Hemmelighed af Timocrates. Da
tødte Timocrates til Philocles med en liden
Dolck u-formodentlig, men samme Stød gleed
f og kom derfor ikke ret dybt ind. Philocles
den nogen Forskrekkelse greeb Dolken fat, tog
en fra ham, og brugte den mod ham, og de
ndre tvende Forrædere; Hand gaf et Raab
fa sig samme Tiid, der blef et stort Tilløb af
olk: Mand brød Døren op, og uddref Phi-
cles af disse 3 blodterstiges Hander, som i
en Forvirring ikke hafde Sands til at bruge
eres Styrke imod ham. Mand tog dem fast,
g de hafde blefven reene sønder paa Stæden,
a forbittrede vare alle Krigs-Folkene, om
hilocles ikke hafde styrt og forvildet den
eenige Mand. Derefter tog hand Timocra-
s for sig self i Eenrum, og spurde ham ven-
gen ad, hvad der hafde opvagt ham til at

begaae saa skammelig en Gierning. Timo
crates, som var bange for at mand skuld
dræbet ham, viiste strax min skriftlige Befal
ning frem, som jeg hafde gifvet ham om a
bringe Philocles af Dage. Og eftersom For
rædere altiid ere feye og kleinmodige, tænkt
hand intet paa andet end at frie sit Liif, i de
hand aabenbarede for Philocli ald Protes
læ Underfundighed og Forræderi. Philocle
gremmede sig ved at fornemme, at der var o
kunde findes saa stor Ondskab i Folk: Me
gaf sig dog til got Taal, og fattede et meg
sindigt og sagtmodigt Raad. Hand lod ud
raabe for den gandske Hær, at Timocrate
var u-skyldig: Hand stillede ham paa fri Foe
og skaffede ham i Sikkerhed til Creta igie
Hand afstod derpaa sin Post til Polimene
den jeg i et Bref, som jeg hafde skrefvet me
eegen Haand, hafde udnæfnt til Øverste A
førere over Hæren, naar mand hafde dræ
Philocles; Endelig ofvertalede hand de
meenige Mand til at beviise mig den Troska
og Kierlighed, som de vare mig skyldige, sa
te sig ogsaa om Natte-Tide udi en Jolle o
foer til den Øe Samos, hvor hand med Fo
nøyelse lefver i Fattigdom og Eenlighed, o
nærer sig med Billed-Sniderie, og vil aldri
meere høre tale om u-ræfterdige og bedrag
lige Forrædere, meget mindre om Fyrster o
store Regentere, hvilke hand troer at være

u-ly

u-lykſaligſte af alle Menniſker. Paa denne Stæd falt Mentor Idomeneo ind i ſin Tale, igende: Varede det vel lenge, forend i fik Sandhed at vide? Ney ſvarede Idomeneus: Jeg fik lidt efter lidt Kundſkab om Proteſi- æ og Timocratis Underfundighed. De faldt ndogſaa i U-eenighed med hverandre, onde Menniſker kand ey længe være eenige: Deres l-eenighed viisde mig fuldkommen den Af- runds Dybhed, ſom de hafde ſtyrtet mig udi: Nu vel, ſvarede Mentor: Beſluttede i da ik- e at ſkille eder ved dem begge toe? Ach! ſva- ede Idomeneus: Veed i vel ikke ſelf hvor orvirrede Fyrſter ere i deres Sager, naar de engang ere faldne i u-blue, domdriſtige og kalkagtige Mænds Vold, ſom forſtaar ſelf at ndvikle ſig i Rigets Sager, at deres Tieni- e ſiunis u-miſtelig, da er det forgiefves for em at vente ſig nogen Frihed; Dem, ſom de neeſt hader og foragter, ere juſt de, ſom de om- aaes beſt med, og ſom de udeſer meeſt Naa- e paa; Jeg hafde en Afſkye til Proteſilas, g dog lod jeg ham raade for alting: Ach! viken Daarlighed! Jeg ſiuntes, at jeg var lad ved jeg kiendte ham, og dog kunde jeg ik- e vinde ſaa meget over mig ſelf, at jeg torde age den Myndighed tilbage igien, ſom jeg en- gang hafde overladt ham

I det øfrige befandt jeg ham at være øyelig, artig, omhyggelig og fyrrig til at be-

fordre mine begierlige Lyster, saavel som til at
stemme min Nytte og Fordeel. Endelig
hafde jeg een Ting, hvormed jeg ved mig selv
undskyldte den Skrøbelighed og Efterladen-
hed, som der var hos mig, nemlig dette, at jeg
ikke kiendte den reene Dyd, eftersom jeg ei
haf de vedøft at udvælge ærlige reddelige Mænd
til at styre mine Sager.

Jeg troede virkelig, at der var ingen ær-
lig Folk til paa Jorden, men at Fromhed og
Ærlighed var en Digt og Indbilding: Hvad
got gior det dagde jeg til mig selv, at lade sig
det være saa meget angelegen at slippe af een
ugudelig Forræders Haand, for at falde i een
andens glubske Kloer, som hverken er meere el-
partisk eller mindre vanartig end den forrige.
Imidlertid kommer Floden, som Volumen
hafde ført and, her hiem igien. Jeg gior
mig ingen Tanke om at erobre Carpathia, el-
Protesilas kunde ikke med alle sine Konster fo-
restille mig saa aldeeles, at jeg jo kunde ma-
ke ham af, hvor ilde hand var til mode ved de
at hand sik vide at Philocles var i sin Frel
paa Samos. Mentor af brød endnu Idom
nei Tale med ad sporge, om hand efter sa
haandgribelig Forraderi blef ved at betro
alle sine vigtige Sager i Protesila Vold. Je
svarede Idomeneus, var alt for stor en Had
re af Uroelighed og vidtløftighed, og alt f
efterladen i mine Sager til, at jeg kunde

fri mig af hans Hænder. Jeg burde da gandske have forvendt den Orden og Anstalt, som jeg havde indrettet for min egen Mageligheds skyld, og brudt mit Hoved med at undervise en anden, og det kunde jeg aldrig føre ofver mit Sind. Jeg vilde heller lukke mine Øyen for ikke at see Protesilæ Trekker. Det var alene min Trøst, at jeg kunde lade visse Folk, som jeg havde Fortroelighed til, forstaae, at hans onde Omgang og Forhold var mig intet ubevist; Saaledes bildte jeg mig ind, at jeg var kun half bedraget, eftersom jeg veedste, at jeg blef bedraget. Undertiden lod jeg endelig Protesilas forstaae, at jeg var misfornøyet med det Aag hand lagde mig paa. Jeg søgte tit min Fornøyelse i at sige ham imod, og offentlig at laste et og andet, af hvad hand havde giort, og dømte tit tvert imod hans Meening. Men som hand kiendte min skødesløse Efterladenhed og Seendrægtighed, saa kiærte hand sig lidt eller intet om sligt og blef immer ved som hand havde begyndt. Undertiden stilte hand sig myndig, undertiden igien ydmyg og ærbødig imod mig. Men i særdeleshed, naar hand mærkede at jeg var fortrydelig paa ham, giorde hand sig dobbelt Umage og al optænkelig Flid enten til at hitte paa nogen nye Fornøyelse og Tidsfordrif, hvorhved jeg kunde dysses i Søfn igien, eller og til at føre mig i een eller anden Vitløftighed,

som jeg ikke self kunde redde mig udaf, for at vise dermed, hvor høyt jeg hafde hans Tieniste fornøden, og hvormeget hans Nidkierhed for fremmede min Ære og Landets beste. Endskiønt jeg ikke troede hannem, saa holdte han dog mig paa denne maade bunden i sine Snarer, og leedte mig efter sin Villie. Hand lindrede mig i mine Bekymringer, hand kom alle Folk til at skiælfve for min Magt. Med et Ord at sige: Jeg kunde ey fore det over mit Sind at skille mig af med ham, men ved de jeg lod ham blive ved sin Betiening og Myndighed, betog jeg alle retsindige Gemyter alle Lyst til at forestille mig, hvad der virkelig var mig nødvendig og gafnlig. Siden der Tid hørte mand i min Raadstue blandt mine Raads-Herrer ikke et frit eller reddelig Ord. Sandhed vigede fra mig. Jeg blef dog straffet for min Vildfarelse, som er en Aarsag til Kongernes Fald, fordi jeg hafde opofret den ærlig Philocles til den vanartige Protesilæ grumme Ergierighed. Endog de, som hafde meest Kierlighed til Landet, og Ærlighed med mig, tænkte, at de efter saa forskrækkelig Exempel ikke burde sige mig Sandhed. Ja jeg var self bange for min kiære Mentor at Sandheden skulle endog imod min Øyen tienneres Villie trenge sig igiennem og komme frem for mig; Thi som jeg var u-dueligt til at følge den, saa var hendes Lyst besvær-

lig

lig og fortredelig for mig. Jeg fornam hos mig self, at den vilde foraarsaget mig mange Samvittigheds Nag, og at den dog ikke hafde kundet entledige mig fra det u-lyksalige, Nag, jeg saae under egen Blødagtighed Protesilas saa u-formerkt hafde taget ofver mig, forte mig næsten i Mistvifl om, at jeg noget Tiid kunde faae min Frihed igien. Jeg gad ey self seet eller tenkt paa saa forvirret en Tilstand, og jeg skammede mig ved, at andre kunde see den. I veed self min kieriste Mentor den falske Høyhed og forfængelig Ære mand opdraget store Herrer: De vil aldrig hafve U-ræt. For at skiule en Feyl, blues de ey ved at begaae hundvede andre. Førend de vil tilstaae, at de er bedraget, og førend de vil giøre sig Umage at vige fra deres Vildfarelse, lader de sig heller bedaare deres gandske Livs Tiid. See saaledes er det beskaffet med de efterladne Herrers Tilstand. Saaledes stod det virkelig til hos mig, da jeg lafvede mig til at fare til Trojæ Beleyring. Da jeg drog bort, overlod jeg alle Rigets Sager i Protesilæ Hænder. Hand forestoed dem udi min Fraværelse med egensindig Høymodighed og Grumhed. Gandske Creta sukkede over hans Tyranni og Ofvervold. Men aldrig een torde skrifve mig til om Folkets Undertrykkelse. Mand veedste nok, at jeg var bange for at høre Sandhed, og at jeg ofvergaf i

Pro-

Protesilæ Vold alle de som turde understaae sig at tale noget imod ham. Men jo mindre mand turde aabenbare dette Onde, jo verre og u-lideligere blef det; Paa det sidste nødte hand mig til at skille mig ved den hurtige og dappere Manone, som med saa stor Ære og Berømmelse hafde fuldt mig til den Trojanske Krig. Hand var nidkiær og misundelig over ham, saavelsom over alle de, som jeg hafde Godhed for, og som lod see nogen særdeles Dydelighed.

I maa vide min kiære Mentor, at dette var Aarsagen og den rette Oprindelse til min Ulykke, det var ey saa meget min Sons Nederlag, der foraarsagede det Oprør i Creta imod mig, som de fortørnede Guders Vrede over min Naklesighed og Folkkets Had imod mig, som Protesilas hafde opvagt. Da jeg ulykkalige udgydede min Sons Blod, da hafde de Cretenser, som vare gandske kæde af det strænge Regimente, tabt deres Taalmodighed, og viiste saaledes ved den sidste Opsetsighed det Had og u-læskelig Vrede, som lang Tiid tilforn hafde ligget forborgen i deres Herter. Timocrates fuldte mig til Trojæ Beleyring og ved sine hemmelige Brefve bragte Protesilæ Kundskab om alle Sager, og gaf ham Underretning om alt det, hand kunde vide. Jeg merkede vel, at jeg var endnu i Fængsel. Men jeg prøvede at slaa sligt af mit Sind, og vil-

de

de ikke engang tænke derpaa, saasom jeg mistvilede om Legedom og Middel til at raade Bod derpaa. Da de Creter efter min Hiemkomst gjorde Oprør mod mig, var Protesilas og Timocrates de første, som flyede. De hafde uden Tvifl ofvergivet mig og forlat mig i min Nød, om jeg ikke hafde taget Flugten, næsten ligesaa snart, som de; Slutter deraf kiære Mentor, at de som udi Lykkens Medgang ere ofvermodige, ere feye og skrøbelige, naar Lykken gaar dem imod. De veed ey hvor de ere vendte, saasnart den fuldkommen Myndighed bliver dem betaget. Man seer dem da kleinmodige og forsagte, som de tilforn havde baret høyhiertede og pralende: Saaledes falder de i en Hast fra en Yderlighed til en anden. Mentor siger til Idomeneum: Men hvor kommer det sig, at, eftersom j kiender disse Mænds forrædiske og fortvadelige Hierter, j dog beholder dem her i eders Tieniste hos eder, som jeg seer. Jeg undrer mig intet paa, at de har vildet fuldt med eder hid, eftersom det var det beste de kunde giøre til deres egen Nytte. Jeg begriber ogsaa, at j har ladet see eders ædle Gemyt derudi, at j har gifvet dem en tryg Tilflugt i eders nye oprettede Rige; Men hvorfor overleverer j endnu eder i deres Magt efter saa store Prøfver paa deres grumme og u-loflige Omgang? O! J kand neppe bilde eder ind, svarer Idomeneus,

hvor

hvor lidet slig Erfarenhed kand tiene de Vellystige og efterladne Førster, som ikke gior sig nogen vidre Betænkning derom. Saa mange Aars idelige Vane vare lige som Jern-Lænker, som holdte mig fast bunden til disse tvende Menniſker, og de hænge over mig hver Time paa Dagen. Siden jeg har været her, har de begge ført mig udi alle de unyttige og ofverdaadige Bekoſtninger, som j har seet. De har svekket og udarmet mit nye Rige. De har foraarsaget mig denne skrækkelige Kriig, som uden eders særdeeles Hielp haf de aldeeles ødelagt mig. Jeg haf de kommet til at lide liige saa meget af dem her i Salento, som jeg har lidt i Creta, men j har lukt Øynene op paa mig; J har sæt det Mod i mig som fattedes mig før til at kaste deres Aag og Trældom af mig. Jeg veed ikke self hvad i hart giort ved mig, men det veed jeg, at jeg siden eders Ankomſt er bleven til et andet Menniſke.

Mentor spurdte derefter Idomeneum ad, hvordant Proteſilas var til mode ved det Sagerne nu blefve forandrede. Aldrig har nogen været meere spidſfindig, svarede Idomeneus, eller kunde bære sig liſtigere ad en hand, siden j er kommen hid. Strax i Begyndelsen stræbte hand paa alle Maader at sætte Miſtanke i mig om eder. Self talte hand aldrig noget ont om eder: Men jeg forngm stedse gdſkillige,

som

som bragte mig for Øren, at jeg maatte tage mig vare for disse tvende Udlending, de var intet at lide paa. Den eene, sagde de, er den Bedrageres Ulysses Søn: Den anden er en forstilt Person af stor Skarpsindighed. Der er vandt til at flakke fra et Land til et andet. Hvem veed om de ey har lagt noget Raad op imod dette. Disse Landløbere fortæller self, at de har foraarsaget stor Uroelighed i alle de Riiger, som de har stroget igiennem. See! her er et nyelig begyndt og svagt Riige. Den mindst paakommende Allarm og Forvirring kand snart kuldkaste det. Protesilas talede hverken ont eller got, dog prøvede hand ved andre, at lade mig forstaae den Fare, som efter hans Tankke skulle følge paa de store Forandringer, som j kom mig paa. Hand forestildte mig stædse min egen Nytte; Dersom, siger hand, i sætter alle Folk i saa god Stand, og skaffer dem saa stor Ofverflødighed i Landet, saa arbeyde de intet meere; De bliver hoffærdige, u-lærvillige, stutze, og stedse færdige til at yppe Oprør imod eder. Der er intet, som kand ydmyge og tvinge dem uden Afmagt, Armod, og Trængsel. Dette kand alene holde dem i Skindet, at de bliver ikke opsetzige imod eder. Tit prøvede hand at erlange sin forrige Myndighed igien, og faae Magt ofver mig, dog alt med en b dragelig Forevending om sin Nidkiærhed og Beredvillighed til at tiene Mig.

J det

I det siiger hand til mig: I vil troste Folcket, og hielpe dem paa Fode. Forringer j eders Kongel. Magt og Myndighed, og derved foraarsager i Folcket self en u bodelig Skade; Thi det er dem meest nyttig, at mand holder dem i Tvang og Tomme, at de ikke skal blifve for vilde, kaade og u roelige.

Jeg svarede ham alleene her til, at jeg skulle nok holde Folkket inden Erbarheds og Skyldigheds Grendser, ved det jeg udvirkkede deres Kierlighed til mig, og dog ikke efterlod noget af min Myndighed, endskiont jeg lindrede deres Aag og Trældoms Tvang, naar jeg med retskaffen Nidkierhed og Strænghed straffede de skyldige og halstarrige der iblant og endelig ved det jeg lod de Unge vel opdrages, og holdt skarp Indseende med dem, at de førde et eenfoldigt, tarfveligt og Arbeydsom Lefnet. Hvorledes nu, sagde jeg: Kand mand intet tvinge et Folk, og holde det under Lydighed, uden mand næsten skal sulte det ihiel? Hvilken en U-menniskelig Grumhed og u-naturlig Lærdoms Regel er det! Hvor mange Folk seer mand ikke med Lemfeldighed at blive medhandlet, og at være troe imod deres Konge og Herre? Det som foraarsager Ueenighed og kommer Oprør afstad, det er en eller Anden stor Mand udi Riiget deres Ergierighed og Uroelighed, naar mand har atfvet dem for stor Magt og Frihed, og ikke i

rette

rette Tide holdt deres u-tidig Begierlighed inden sine visse Skrankker og Grændse. Item det er den u-tallige Mængde af store og smaa, som lefver i deres liderlig Vellyst, og Overdaadighed og Orkkesloshed, det er den alt for store Mængde af Folk, som har slaget sig til Krigen, og har i Freds Tider forsømt alle deres sømmelige og nødvendige Sagers Forretnig: Med et Ord at siige, det er det ilde medhandlede Folkkes fortviflede Utaalmodighed, Regenternes Haarhed og høye Mod, deres kræsne Lefnet og Overdaadighed, som gior dem u-dygtige til at hafve et vaaget Øye over alle Stænder, og forekomme al U-lempe. See! Alt dette foraarsager Opsetzighed og Oprør, og ikke det fattige Brød, som mand lader Ager-Manden æde udi Rolighed, efter at hand self har fortient det med sit Arbeydes suure Sveed og Møye. Da Protesilas saae, at jeg var u-foranderlig i denne min Meening begyndte hand en anden Lefve-Maade, tvert imod den, hand hafde lefvet paa tilforn. Hand begyndte til at lefve efter disse Regle, som hand ikke kunde svække, hand lod, som hand haf de self Behag dertil, og som hand var glad ved, at hand var blefven overbeviist anderledes, og siuntes at være mig forbunden, fordi jeg haf de gifvet ham saa god Underretning derom. Hand forekommer mig i alt, hvad jeg kand ønske. Hand er nu den første, som vil

hiel-

hielpe til at lindre de nødtørftiges Trang: Hand forestiller mig deres Nød, og er gandske imod al u-nyttig Bekostning. I veed self, at hand roser eder, og lader see stor Fortroelighed til eder, og giør alt det hand kand optænkke for at behage eder. Hvad Timocrates angaaer, saa begynder hand at blive meere og meere koldsindig imod Protesilas: Hand har tænkt til at ville slide sig los fra hans Slaveri: Hvorofver er igien Protesilas misundelig mod ham, og af denne deres U-eenighed og Misforstaaelse har jeg mærket en stor deel af deres troeløse Underfundighed imod mig og andre. Mentor smaae smilede ad Idomeneum og sagde: Hvordant har det været fat med Eder? Har i været saa eenfoldig, at j, i saa mange Aar har ladt eder overvælde af tvende Forrædere, hvis falske Forræderi i dog saa vel var opliust om? Ach! Iveed ikke svarede Idomeneus, hvad saadanne Skalke kand formaae hos en eenfoldig og efterladen Konge, som hænger af deres Raad og Handel i alle sine Forrætninger. Ellers har jeg allerede sagt eder, at Protesilas er nu til det gemeene beste Forfremmelse af samme Tanker som j; Hvorpaa Mentor begyndte at svare med en ærbær og alvorlig Miine: Jeg, siger hand: veed meget vel, hvormeget skalkagtige Øyentiennere formaar hos Kongerne frem for andre retsindige Mænd. Derpaa

paa er et mærkkeligt Exempel: J siger vel at jeg har oplukt eders Øyen, at j kand see og skionne paa Protesilæ Væsen: Dog er det umueligt andet end eders Øyne jo maa være lukte endnu, siden j lader saadan et Creatuur, som ikke er værdig at leve paa Jorden, have alle eders Sager under Hænder og regiære dem efter sin Villie: Vider, at saadanne vanartige Gemyter kand og undertiden bequemme sig til at giøre got. De giør det gode næsten saa snart som det onde, naar det kun kand tiene deres Ærgierighed, de ere altiid ferdige til at giøre det onde, eftersom de har ingen Følelse eller Grund af nogen retskaffen Dyd, som holder dem tilbage. De kand lige saa let giøre det gode uden nogen Besværing, eftersom deres forderfvede Sind beveger dem til at giøre det, paa det de kand siunes at være gode, og dermed desbedre bedrage Folk. Og egentlig at tale, saa kand der ingen Dyd være hos dem, endskiønt de siunes at vandre paa Dydens Vey; Men det kand de giøre, at de til andre deres grofve og mange Ul-dyder kand endnu legge dem aller forskrekkeligste og vedderstyggeligste, som er Hyklerie og Skinhellighed. Saa længe det er eders Alvore at giøre det gode, skal Protesilas nok være færdig til at giøre det med, for at holde sin Myndighed ved lige. Men saasnart hand igien for-

nemmer hos eder ringeste Tilbøyelighed ti
Efterladenhed og Kræsenhed, skal hand gier
alt det hand kand, for at føre eder udi forrig
Vildfarelse, og sætte sit onde og bedragelig
Gemyt i fuldkommen Frihed igien.

Kand j vel med nogen Ære lefve i Roe
lighed, saa længe saadan en arrig Skalk vog
ter paa Eder alle Tider, og saa længe j veel
at den ærlige, viise, og troe Philocles lefver
i Fattigdom og Foragt paa den Øe Samos
J veed nok at siige, min kiere Idomeneus, a
de dumdristige Bedragere forleeder de eenfol
dige Herrer og Førster; Men j burde legg
dette til, at Førsterne har en anden Feyl, som
er ikke mindre, det er, at de lætteligen for
glemmer den fraværendes Dyd og Duelighed
den store Mængde af Menniſker, som omrin
ger Førsterne, er Aarsag til, at de bekymrer
sig intet meget om nogen, de tænker paa in
gen uden paa de, som ere nærværende og hyk
ler for dem. Alle andre glemmer de snart:
Ofver alt, da skiøtter de ey meget om dyde
fuld Mænd, eftersom disse ey vil hykle og sled
ske for dem, men siiger dem imod, og fordøm
mer deres u-loflige og kælne Væsen. Er det
da vel Under at de Herrer elskes og agtes kun
lidt, eftersom de self elsker og agter intet uden
deres Høyhed, Ære og kiødelige Vellyster,

Ende daa den 13de Bog

Men tor forpligter Idomeneum til at lade Protesilas og Timocrates bortfore til Samos / og hente Philocles hiem igien / og sætte ham i forrige Værdighed. Hegesippus / som fik dette under Hænder / efterkommer det med Glæde. Hand kommer til Samos med disse tvende Skalke / og finder der sin gode Ven Philocles fornøyet i et armt og eenligt Lefnet: Denne ville ikke uden storste Nød samtykke i at reyse hiem igien til sine. Men efterat hand hafde erfaret Gudernis Villie herom / forføyer hand sig til Skibs med Hegesippus / og kom lykkelig til Salentum. Idomeneus / der nu ikke var det samme Menniske / som tilforn / tog meget venlig imod ham.

Efterat hand hafde udtalt dette, ofvertalede hand Idomeneo, at hand det snareste skee kunde, skulle sætte Protesilas og Timocrates af og indkalde Philocles udi Riiget igien. Den eeniste Vanskelighed, som stod Kongen for Hofvedet, var, at hand frygtede for Philoclis Strænghed, jeg maa bekiende, sagde hand, at jeg kand ikke andet end frygte for hans Hiemkomst, endskiønt jeg holder meget af ham og har stoer Godhed for ham. Jeg er nu vandt fra min Barndom til Roes, Hykleri og anden belefven Artighed, som jeg intet kand vendte mig af ham; Saa snart jeg kom for Skade at giøre noget, som ikke stod ham and, da viiste hand mig saa ærbar et Ansigt, og saa barske Miner, at jeg deraf kunde læt slutte, at hand fordømte mit Væsen. Naar hand var udi eenrum med mig, var hand vel ærbødig og sindig imod mig, dog derhos tør og but. Seer j ikke nu self,

svarede Mentor: At de Forster, som ere forderved og indtagne af falsk Ære og Hyklers Smigren, holder det for but og groft, som i sig self er frit, ærlig og retskaffen ligefrem. De tør endog bilde sig ind, at mand ikke er fyrrig og nidkiær nok for deres Tieniste, og at mand ikke er vel tilfreds med deres Myndighed, fordi mand ikke strax har en Trældoms Aand og Frygt for dem, eller roser dem, endog naar de meest misbruger deres anbetroede Magt. Et hver fri, ædel og retsindig Ord, som bliver talt til dem, siunes stutz, oprørisk og deres Ære for nær. De blifver omsider saa kræsen og lækker, at den, som ikke er en Øyentienner og Fursvantzer, saarer deres Hierte og fortørner deres Øren. Men vi gaar for langt bort fra Sagen. Jeg sætter nu saa, at Philocles virkelig er stutz og barsk, er da hans Barskhed ikke langt tienligere end eders arrige Raadgifveres Hykleri for eder? Hvor finder j et Menniske uden Feyl? Og den Feyl at siige formeget Sandhed, er den ikke den mindste, som j bør frygte for? Hvad siiger jeg, er det ey en høyfornøden Feyl for eder til at rette eders Feyl, og for at betage eder den Affmag til Sandhed, som Hykleri har bragt eder paa Halsen? J bør hafve saadan en Mand, som ikke elsker noget uden Sandhed og Eder; som elsker eder meere end j har Forstand til at elske Eder, self, som siiger

eder

Eder Sandhed imod eders Villie, som tør hugge Eder j Flanken, og uden Blusel aabenbare Eders Feyl, og saadan en Mand er Philocles. Betænker Eder, at den Herre er lyksalig, i hvis Rige saadan en Mand fødes og opholdes med saa priiselige Dyder, som er det ypperste Liggendefæ i et Land, og dernæst, at dette er den største Straf, som Guderne kand straffe et Land med, at miste saadan en u-mistelig Mand, naar mand gior sig self dette uværdig, fordi mand veed intet af at betiene sig af hans høye Forstand.

Hvad got Folckes Feyl angaar, da bør mand vel at vide dem, men ikke desmindre bruge det gode som er hos dem, rætter dem, saavit mueligt er, og ofverlefverer eder ikke saa blindt hen til deres Nidkierhed og hastige U-betænksomhed. Hører dem med Mildhed, ærer og agter deres Dyder, lader ald Verden see, at j ikke længer blifver ved det Sind, som j hidindtil har været. Fyrster og Herrer, som ere forderfvede ligesom j, af Dyentienneres Hykleri, og fornøyer sig med at foragte vanartige Menniſker, de efterlader ikke at betroe sig dem, at ophøye dem til de ypperste Bestillinger, og gifve dem ofverflødig Gods og Rigdom. Paa den anden Side bilder de sig ind, og gior store Ord af, at de vel kiender de gode og Dydefulde, men de gifver dem intet uden en los Ære-Titel og Berømmelse, og

tør hverken betroe dem nogen høy Bestilling, eller omgaaes med dem i Fortroelighed, eller og giøre dem noget særdeles got. Da tilstod Idomeneus self at hand skammede sig ved at Hand hafde tøfvet saa lang tiid med at befri den undertryckte Philoclis u-skyldighed, og straffe dem, som hafde bedraget Ham til at skydze ham bort. Ellers hafde Mentor icke stor u-mage med at overtale Idomeneus, at Hand skulle skille sig ved Ogentinere og velyndere; thi snart mand kun kommer ofver at giøre saadanne Skalcke mistænckelig for deres Herrer og ilde lidt, da søger de nock self at skilde sig af med dem, at de icke længe skal kædes og overhænges af dem. Deres Venskab forsvandt, som en røg, deres Tieniste blef forglemt Deres fald og fornedring koster Herrerne icke meget, effterson de aldrig faae den Naade at komme i deres Øyesiun tiere.

Kongen befalede strax Hegesippo som var Een af hans troeste Mænd ved Hoffet, i hemmelighed, at hand skulle gribe Protesilas og Timocrates sast og føre dem sicker hen paa den øe Samos, og lade dem blifve der, men Hand hendte Philocles hiem af sin Landflygtighed.

Hegesippus, som falt høylig herofver i forundring, kunde icke andet end glæde sig, og lade sin Glædskab see med disse bevægelige Ord: Ach! Naadige Konge, siger hand: Nu giør I

en stor Velgierning mod Eders Undersaatter, og glæder mange mistrøstige Siæle. Disse toe Mænd er Aarsag til alt Eders og Eders folckes Elendighet. De har nu i ganske tiufve samfulde Aar udtryckt mangen et suck af got Folckes hierte, og Taare af de betrængtes Øyen, og det var neppe at de torde sucke over sin Jammer saa Grufsom volck og Tyrannie brugte de mod alle. De undertryckte alle dem, som ved andre end dem vilde søge Eders Naade, som ved andre udveie, end disse forførere banede, vil prøfve at finde Eders hielp og medlidenhed. Dereffter opregnede Hegesippus et langt Regiister paa alle Deres forbandede Optøyer, Deres troe-loshed, og u-menniskeli-Gierninger, om hvilke Kongen endnu aldrig vidste eller hafde hørt et ord, efftersom ingen torde beskyllde dem for det ringeste. Hand fortalte og hvorledes hand hafde fornummet en virkelig sammenrottelse til at bringe Mentor af dage, at Kongen fik største afskye til dette og andet meere, som hand hørte om Dem. Hegesippus skyndede sig hertil protesilæ Huus at tage Hannem fast. Dette mægtige Pallatz var vel ikke meget store eller vit begreben, men nættere og prægtigere end Kongens eget Slot. Bygningen var paa nyeste mode og meget artig Protesillas hafde lodet det udslaffere og pudse op med stor Bekostning, som Hand hafde suet sammen af de fattiges Blod. Hand

var paa dend tiid i sin Stads-stue som var bygt op af det deyligste Marmor, ved sine kunstige og kostbare bad, der hafde kast sig paa en Seng af Purpur, besat med Guld bordere-de Tepper og Guldfryndser i alle kanter. Hand siuntes meget mat af sit arbeide og u-roelighed. Hand saae saa mork og fælt, jeg veed ikke hvor-ledes, udaf Øyinene og siuntes noget forvirret ud. De forste og Høyeste Betientere i Rii-get stod runden om i sin orden paa Tapetter, og anstillede ligesaa summe, som Hand, satte sin Mund, Øyenbryne i lafve effter Ham, og gaf agt paa det mindste vink eller blink, hand giorde ad dem. Hand rorte næppe sin Mund til at tale, førend heele Skaren raabte med forundring over det, hand vilde sige: Een af de fornemmeste i flocken fortalde ham med lat-terlig vidløfftighed det, som Protesitas selv hafde giort for Kongen. Een anden sagde: At Jupiter hafde bedraget hans Moder og aflet Ham, at Hand var den mægtige Jovis Søn, som er Gudernes Fader. Een taabelig Poet kom frem og sang et Vers for ham, hvor Hand sagde: at Protesilas var opammet og oplært af de 9 Gudinder, og lignede Apollo selv i Sind-sens ypperlige Gafver og Egenskaber; Een an-den meere luderlig og u-blue Verse-Kræmmer kaldte Ham i sin opskruede Digt alle fry Bog-lige Konsters forste Begyndere, og folkets Fa-der, hvilke Hand med sin Omhue giorde meere

og

og meere Lyksalig, Hand afmalede Ham, at Hand stod med den ædle overflødigheds gyldne Horn i Haanden. Protesilas hørte denne Berømmelse med et But, fremmed, og Vredladen Ansigt, som den, der vidste, hand vel hafortient og den endmeere, og efter sin Tanke lod see ald for stor Høytiid og Naade imod Ham, i det Hand vilde høre paa sammen opdigtede roos saa længe. Der var een Øyen-Tiener, som tog sig den Frihed at hviske Ham noget skumlende giækerj i Øret, om den Andordning, som Mentor lod indrætte i Riget. Protesilas loe deraf, den gandske forsamling stak udi og en latter derover, endskiønt de fleereste intet vidste, hvad hand hafde sagt: Men saa snart Protesilas hafde sæt sit Ansigt i lave igien, og andtaget forrige spodske Miner paa sig, blef de andre frygtagtige igien og taugde stille, som en Muer. Mange af Adelen ventede med længsel det ønskelig øyenblick, at Hand vilde vende sig til dem og høre et ord af dem om deres Anliggende. Deres ydmyge Geberder og Skikkelser talede det meste for dem. De vare saa ydmyge og Andægtige for Ham, som en omsindet Moder er for Gudernes Altere, naar hun anmoder dem om sin Eeniste Søns Helbred og sundhed. Alle stuntes vel fornøyet, indtagen af frygt og ærbødighed for Ham, og fulde af forundring over Protesilas, endskiønt de alle hafde et u-lædskelig Had til Ham i de-

deres

deres Hierter. Paa denne tiid trædte Hegesippus ind i Stuen, gik frem, og greb fat paa Protesilæ kaarde og tog den fra Hans Side, og der oplæste for ham Kongens Villie og Befalning, at Hand skulde føre Ham bort til Samos. Ved disse Ord faldt denne Mægtige Mands Mod og Pragt. Ligesom en stor steen ved fieldskud løsnes og falder ned af et høyt og skraat Steen-Berg til alles forundring. See Hand kaste sig need med Skielven og Befvelse for Hegesippi fødder, begyndte at græde og hyle, at jamre og klage sig, og stamme uden at føre noget ord frem. Hand omarmede og kyste Hans knæe, som Hand een time tilforn ikke hafde holt værdig at putze sin Skoe, eller see til eengang. De, som nyelig, hafde giort Ham til en Afgud, og opofferet Ham sit Hykleries behagelig Regelse, forandrede snart deres Gemyt, da de saae Hans endelige forandring uden noget haab til opreysning, de i stæden for at holde ham udi Ære, holdt ham nu strax for et vidunder, og for den hyklerske roes udøsde tusende Bespottelser mod Ham, de var de første, som foragtede og drillede Ham uden nogen Barmhiertighed. Hegsippus vilde ikke lade ham faae tiid til enten at tage Afskeed med sine Huusfolk, eller at borttage med sig adskillige hemmelige Skriffter. Alting blef beseglet og fort til Kongen. Timocrates blef og greben fast samme tiid, hvorover hand og

ey

ey nokſom kunde forundre ſig; thi hand, effter at Hans Venſkab og fortroelighed med Proteſila var ophæfvet, tænkte ikke at blive deelagtig i Hans plage eller nyde Ham ont ad. De foer bort paa et Skib, ſom allerede var tilreed og laae færdig at ſeyle. De kom ſnart til Samos; der ſætte Hegeſippus diſſe tvende u-lykſalige af, og for at forege deres Jammer, lod hand dem blive tilſammen. Den eene bebreidede den anden med forbittelſe de laſter, ſom de hafde begaaet, ſom nu var aarſag til deres gruelige fald og u-lykke. De hafde miſt ald forhaabning til at ſee Salentum igien, efterſom de vare domte til at lefve der ſin Livs-Tiid borte fra Qvinder og Børn; jeg kand ikke ſige langt fra deres Venner; thi de hafde aldeeles ingen rette og tilforladelige Mand førde dem bort til et øde Stæd udi landet, hvor de intet ſkulle hafve andet til livets ophold, end hvad de ſelv kunde forhverfve ſig ved ſit Arbeide, ſom var kun meget ſlet, efterſom de udi ſaa mange Aar hafde levet i livets lækre kræſenhed, overdaadige Vellyſter og prægtig Herlighed. Der gik de ſammen, ligeſom toe glubſke umælende Bæſter, og vare ſtædſe færdig at ſønderrifve og opſluge hver andre.

Dereffter opſpurte Hegeſippus, paa hvad plads der paa Øen Philocles ophold ſig, mand ſagde Ham, at Hand var langt borte fra Staden

den ved et stort Berg, hvor Hand betiente sig af en Huule for sit Huus og Sofve-Kammer; Thi formedelst Hans store fattigdom og ærlige Eenfoldighed talte alle vel om denne Udlændnig med største forundring. Effter at Hand er andkommen til Øen, sagde folket, har Hand aldrig fortornet et mindste Barn. Alle maa forundre sig over hans taalmodighed i sin elendige fattigdom, Hans duelige flid i at arbeide, og Hands Sinds roelighed. Skiønt Hand nyer ey det, Hand kand sætte sin food paa, siunes Hand dog altid fornøyet, og ved et frit Mod, endskiønt Hand er langt borte fra vigtige Sagers Forretninger, uden Middel, uden Myndighed, dog efterlade Hand ikke at giøre sig dem forbunden, som er Hans Venskab værd: Hand har tusende Maader og omsorger for at fornøye og behage sine Naboer her omkring. Hegesippus forføyede sig hen imod denne huule, hand fandt den øde og aaben, thi som Philocles eyede ikke noget, og var eenfoldig udi sine Sæder, hafde Hand ikke nødig at lukke Døren effter sig, naar Hand gik ud. Hand brugte en Matte sammenflettet af Sif til sin Seng: Hand havde meget sielden ild optendt hos sig, effterdom hand havde kun lidt eller intet at stæge og syde. Om Sommeren levede Hand af den unge Frugt, som Hand selv samlede dagligen til sin føde; om Vinteren opholdt hand sig af Datteler, det er Palme-

me Bær og tørre Figen. Hand lædskede sin tørst af et klart kilde Vand som falt need af en klippe i en liden huule, som en kam ved et Springe-vand: Hand hafde intet udi sin hule uden nogle faae Redskaber til at danne Billeder med, og nogle Bøgger, som hand læste udi sine vise Timer om Dagen, icke for at skierpe sin hierne, og forøge sin Skarpsindighed, heller icke for at forneje sin Nysgiærnighed, men til at undervise sig self, i det hand hvilde fra sit arbeide, od at lære at blive bedre. Hvad Undergrafning og Bilthuggerj angick, da brugte hand kun det for at øfve sit Legeme, at flye erckesløshed, og at opholde sit Lif, uden at Hand skulde trænge til Nogen Andens fortrædelige hielp. Da Hegesippus kom ind i hans Huule, kunde hand icke nocksom forundre sig øfver det artige arbejde; Hand hafde begynt paa. Hand saae et Billede, som lignede Jupiter, hvis Ansigt var saa mild og, derhos af saa prægtig andseelse, at mand lætt kunde tage ham an for Gudernes og Menniskens Fader self. I et andet Hiørne stod een Mars med et trodzig og skarp Ansigt, fuld af Trusel. Men det artigste deraf var endnu een Minerva, som elske de frikonster og Videnskaber: Hendes Ansigt var ædel, yndigt og behagligt, Hendes legems Skickelse høy og nøt af fri og belæfven Artighed, Hun var saa lifvagtig og kunstig

stig giort, at mand skulle tenckt ved første opsigt, at hun var lefvende og vilde til at gaae.

Hegesippus, som hafde med fornøyelse betragtet disse Billeder, gick ud af Huulen og saae langt borte Philocles ligge i græsset, og læse i en Bog: Hand gick hen til ham, og Philocles, som blef ham var, kunde næppe troe sin egne Øyen er icke der, siiger hand til sig self Hegesippus, med hvilcken jeg saa lang tiid har hafft god Omgiængelse paa Creta? Hvad forhaabning, hvad aarsag er vel til, at hand kommer hid til en saa langt fraliggende øe? Mon det ey være Hans skygge, som efter Døden stiller sig for mig og er kommen fra Stygis bredde? Midlertid hand var udi denne tvilraadighed, kom Hegesippus hannem saa nær, at hand icke kunde andet end kiende ham, staa op og undfange ham med glæde. Er det dog Eder, siiger hand. Min gamle goede fortroelige Ven? Ach! hvad fare og farlige Stormvinde har kasted Eder til dette stæd? Hvorfor har j forladt den kiære øe Creta? Er j vel kommen i U-naade, ligesom jeg, og derfor maa gvittere og forlade Eders søde Fæderneland? Hegesippus svarde, ney, det er ingen U-naade, men langt meere Gudernes Naade, som leder mig hid. Dereffter fortalte Hand ham Protesilæ langvarige vold, Hans oplagde trækker og underfundige Raad med Timocrates: Den U-lycke, i hvilcken hand hafde

needstyrtet Idomeneum, og derhos denne Herrens fald og Landflygtighed hen ved kanten af Italien, Hans nye indrættede Kong-Rige og Salenti Hofvedstadens Opkompst og tiltagende Herlighed, Mentors og Telemachs ankompst til stæden, og de ret grundede Lærdoms Regle, som Mentor hafde indprænted udi Kongens hierte. Saavel som disse tvende forrædderes u-naaade og straf. Hand lagde endog dette til, at Hand hafde ført dem hid til Samos at de der skulle udstaae saa jammerlig en Landflygtighed og Nød, som de selfhafde tilfore foraarsaget Philocles, og endelig endte hand sin fortælning, i det hand forestillede ham Kongens villie og sit ærende, at hand skulle føre ham med sig snart hiem til Salentum, hvor Kongen, som hafde faaet ret underretning om hans u-skyldighed, vilde nu betroe ham Rigets Sager under hænder, og gifve ham ære og midler meerere end hand kunde forlange.

Philocles svarede: Seer jvel denne huule, som seer liigere ud til et næst for vilde Dyyr, end til en Bolig for Mennisken; der har jeg nu i saa maange Aar hafft større roe og fornøyelse i mit Sind end i de Gyldene Palladser udi Creta: Der tør jeg ey frygte for de Bedragelige Menniskers Underfundighed, thi jeg seer intet meere Menniskelig eller hører deres falske og hycklerske tale. Jeg trenger heller intet til dem. Mine Hænder, som nu ere

haar-

haarde og vandte til at arbejde, forskaffer mig endelig den fattige føde jeg behøfver.

Jeg behøfver ickon slet og ringe tøy til at klæde mig udi, som i her seer: Nu jeg har icke meere nødig; men nyder sicker roelighed og frihed, hvilcken jeg og lærer ved mine faae Boggers løsning at betiene mig dagligen af, hvad skulle jeg vel fare hen at søge effter blandt misundelige og u-bestandige Menniſker? Ney, O ney! min kiere Hegesippus, misunder og forstyrrer mig icke min nærværende Lyckſalighed! Protesilas har forraad sig self, i det hand vilde forraade Mig og Kongen, dog hand har intet ont giort Mig, men tvert imod fororsaget mig meget got. Hand har udfried mig fra dem forvirrede Alarm, og Trældoms forrætninger, som før laae mig paa Hierte og Hals. Jeg maa tacke ham for min søde Eenlighed, og ald den Uskyldige fornøyelse, som jeg her nyder. Reyser I hiem til Kongen igien, Allerkiærſte Hegesippe, Reiser I hiem og hielper ham at bære sine svare Byrder, giører ved ham som i saae jeg giorde, Effter som hans Øyen der saa lang tiid har været luckt til for Sandhed, ere nu endelig blefne aabnede ved den viise Mand, som i kalder Mentor da gid hand vilde og kunde beholde ham hos sig. Hvad mig angaar effter min lyckſaligheds Skibbrud, da anstaar det icke mig at forlade denne Hafn, hvor Modgangs stormvinde har kaſt mig hen,

og

og paanye sætte mig udi vofve for samme Modvinde og farlige Bølger. O! Hvad Kongerne ere at beklage! Dersom de ere Vanartige og ugudelige, hvormeget ont foraarsager de da ikke andre Menniſker, og hvilken Piine og Plage er dem da ikke bereed effter Døden i det forſkreckelige Helvede og gruelige Plutonis Rige? Dersom de ere fromme og gode, hvad Besværlighed møder dem vil ikke, ſom de maa ſtræbe at overvinde: Hvad Snarer og Stricker har da ikke at vogte ſig for? Hvad ont maa de ikke liide? Derfore ſiger Jeg endnu eengan Min Kiere Hegeſippe, lader mig leve her i rolighed, og lyckſalig fattigdom. Midlertid Philocles talede med ſaa ſtor Ifrighed og alvorlighed, ſaae Hegeſippus paa Ham med Forundring: Hand hafde ſeedt ham offte udi Creta, men Hand foreſtod de vigtigſte Riigens Sager, at være mager, af mægtig og ſkrøbelig, thi Hans Nidkierhed og omhue for Rigets Beſte fortærede Hans kræfter og nagede Hans ſin: Hand kunde ikke føre det over ſit Hierte at ſee igiennem fingre med U-dyd, hand gremmede ſig, at nogen grof Laſt ſkulle gaae uſtraffet bort; Hand vilde at alle Sager ſkulle gaae rigtig til, og at der ſkulle være god anordning og fuldkommen rigtighed med altting, ſom Mand næppe finder der eller anden ſtæds. Diſſe Bekymringer betog Ham Hands Sinds fornøyelſe, og legems Sundhed.

Men herpaa Samos saa Hegesippus Ham frisk og rørig, stærk og fyldig. Endog Hand hverken hold saa læker Bord, og alderdommen tilsloges Ham, siuntes dog den frydefulde Ungdoms Blomstrende Deylighed at forige sig i Hans mildrende Ansigt. Hans tarvelige Maadelighed i Hans Legems Pleyge og fede, Hand forneyede Sinds ønskelige roelighed, og Hans maadelig arbeyde havde givet ham nye førlighed og Anseelße. I forundrer Eder over, at I seer mig saaledes forandret, siiger derfore Philocles med sinaa smilende Miner; Jeg maa takke denne glædelig Eenlighed, for min Sundhed og friske anseelse; Saadan Lyksalighed har mine U-venner given eller foraarsaget Mig, som Jeg end ikke kunde finde i min største Værdighed og Lyckens Medhold. Vil I vel at Jeg skal forlade dette rette uforfalskede gode og løbe effter en forfængelig Skygge, ia styrte mig ind igien i min forrige ælendighed. Værer intet værre og grummere imod Mig end Protesilas? Eller i det minste misunder mig ikke den Lyksalighed, som Jeg har faaet ved Ham. Hegesippus stilte Hannem fore alt det, Hand indbildte sig at skulle bevæge Ham: Men alt forgiæves. Har I da, siiger Hand: ingen længsel, begiærnig og følelße i at see Eders Slegt og gamle gode Venner, som dagligen sukker effter Eders hiemkompst, og som glæder sig alle ved det Haab at see og und fan

ge

ge Eder igien? Efftersom I frygter Guderne, og elsker at lade see Eders Skyldighed; Regner I det for intet, at tiene Eders Konge og hielpe Ham at befordre alt det gode, som Hand vil giøre, ja fuldkommen udvirke Eders Folkes Lyksalighed? Er det vel ret og billigt at slaae sig til saa grov og grum en Philosophie og verslig viisdom, at mand vil agte sig selv høyere med alle andre Menniſker, og elske sin Eegen rolighed meere end alle sine Medborgeres Lyksalighed? til Slutning maa mand jo troe, at I er saa vred paa vor fromme Konge, at I ikke gider seet Ham. Har Hand vildet giøre Eder noget ont, da var det, fordi Hand kiendte Eder ikke den gang. Det er ikke den fromme og ærlige Philocles, som Hand vilde lade omkomme: Men det var Een, som var Ham gandske u-liig. Nu Hand kiender Eder, og har faaet at viide, hvem hand skal straffe, nu Hand ikke kand tage Eder for nogen anden; fornemmer Hand, at alt det gode gamle forrige Venskab fornyes og udbryder i Hans Hierte. Hand længes og venter Effter Eder. Hand udreker allerede sine Arme til at undfange og omfavne Eder. I denne sin længsels u-talmodighed tæller Hand baade dage og timer. Er I vel saa haardhiertet, at I ikke vil lade Eder over tale af Eders Konge og alle Eders fortroelige Venner? Philocles, som udi Begyndelsen glædede sig

ved at see og kiende Hegesippum, forvendte nu sit Ansigt, og blev ligesom suur og barsk ved denne tale. Ligesom et field staar fast og ubevægelig mod Bølgernes brusende Anstød, saa var Philocles Dør og u-overtalelig, hverken Bøn eller Billighed kunde aabene sig nogen vey til Hans Hierte. Men da Hegesippus mindst tenkte til at overtale Ham, havde Philocles raadført sig med Guderne, og forn ummet saa vel af Fuglenes Skriig og flugt, som Ofringernes Indvolde og andre vartege, at Hand skulle følge med Hegesippus. Da modstoed Hand ikke Gudernes Villie, men lafede sig paa reyssen; dog det skeede ikke uden fortrydelse over sin Eenligheds Fornøyelse, som Hand saa mange Aar hafde hafft udi orken. Ach! siiger Hand: Skal Jeg nu forlade dig, min søde Huule, hvor dend yndige Søfn hver Nat udgydede sin vederqvægelse over min trætte Lemmer; Hvor belefne var ikke Parcæ, vor Lefve Tiids Herskerinde, før mod Mig, i at forundre mig en gylden Tiid her uden møye og Sorrig? Hand netkastede sig for den Haffrue, som med sine klare rindende Vande hafde lædsket Hans tørst, Hand tackede Hænde, saavelsom og alle Andre Gudinder, der hafde sin Bolig ved omliggende Bierge. Echo hørdte Hans bedrøfvelige Affskeeds tale, og med et sørgelig Giensvar igientog Hans ord for nærværende Marke-Guder. Derefter kom da He-

ge-

gesippus til Staden paa een med Ham for at forføye sig til Skibs: Philocles hafde indbildt sig at den ulyklige Protesilas endeel af skamfuldhed, eendel af vrede ikke vilde see Ham. Men Hand tog merkelig feyl. Thi der er ingen skam eller Undseelse i saadanne Vanartige og fordervelige Menniſker; de ere alle tiider færdige til alle slags liderlige og foragtige Gierninger. Philocles stræbte at skiule sig for Ham, og undslae sig ved at forøge deres ælendighed med sin Nærværelse og ved sin Velstand, hvortil Hand nu igien blef ophøyet, ligesom paa nye bebreide Ham sin U-dyd og jammerlige Uæe-Stand. Men Protesilas tvert imod søgte effter Philocles med største Omhyggelighed. Hand vilde endnu see, om Hand ikke kunde opvække Ham til Medynk over sig, og faae Ham til at bede Kongen om Naade, og Befrielse, at Hand maatte kommen hiem igien til Salentum. Philocles var dog ikke saa god troende, omsindet og medlidende, at Hand lovede at giøre sit bæste til Hans hiemkaldelse; thi Hand vidste nok, hvor fordervelig Hans Hiemkomst vilde blifve frem for Nogen Anden. Dog talede Hand venligen til Ham, lod see stor Medlidenhed over Hans Ulyke, prøvede at trøste Ham, raadte Ham til at forlyge sig med Guderne ved et fromt og ærligt Lefnets forbedring, og Taalmodighed udi denne Bedrøvelse. Og eftersom Hand hafde hørt, at

Kongen hafde taget det gods og Midler fra Ham som Hand saa u-loflig hafde forhvervet sig, tilsagde Hand Ham tvende Ting, som Hand ved sin Hiemkomst troelig vilde efterkomme. Det Eene var, at hand vilde antage sig Hans nødlidende Hustrue og Børn, som var blefven tilbage i Salento udi største Armod og Elendighed, og disforuden ilde lidt, ja forhadt af alle Indvaanerne udi Byen. Det andet, at Hand vilde sende hid til denne langt fraliggende Ø en Nød-Penge, hvormed hand kunde lindre sin Elendighed. Midlertid blæste Vinden op, mand hidzede Seyl, og vilde nu til at fare, Hegesippus længtes ved Tiden, og skiendte sig at faae Philocles om Bord. Protesilas saa dem træde ind udi Skibet; Hans øyen var aldrig fra Hafbreden, Hand stirrede effter Skibet, som allerede foer igiennem Bølgerne, og af den føylige Vind blef ført alt længer og længer bort. Endskiønt det nu var ham gandske af Sigte, bildte Hand sig dog ind at kunde see det, og foreſtilte sig det udi sine Tancker. Endelig blef Hand forrykt, affindig og mistvilende, hand rev Haaret af sit Hofved, kaſtede sig paa Jorden, valtede sig udi Stofven, og bebrendede de retferdige Guder deres Grumhed, Hand kaldte paa den fæle Død, ynskende den at komme sig til Undsetning, men forgives; Thi endog Døden self var Døf til Hans Bønner, og vilde ikke værdiges

diges til at frelse Ham fra Hans u-lidelige Jammer, og hand hafde ikke saa meget Mod udi sig, at hand self turde tage Lifvet af sig. Neptunus foyede Vindene for Skibet efter ønske. at de snart kom hiem til Salentum; Der løb Bud til Kongen, at Skibet var indløbet udi Hafnen. Hand tillige med Mentor løb strax ud at tage imod Philocles. Kongen undfangede Ham venligen og viiste, hvor ont det giorde Ham, at hafde ladet sig forføre til at forfølge Ham imod ald ræt og Billighed. Og det var langt fra, at de Salentiner andsaae denne deres Konges reene Bekiendelse for en feyl eller Skrøbelighed, der kunde være Hans Ære fornær, at de jo holdt den heller for en mærkværdig Prøve paa Hans ædle Gemyt, i det hand bekiendte med frimodighed sin Feyl, for at raade bod paa den foraarsagede Skade. Alle græd af glæde, ved det at de saae denne fromme Mand, som elskede Folckets Bæste, sund og uskadigien, og hørde Kongen tale med saa stor Beskedenhed og Godhed. Philocles tog imod Kongens artige Belevenhed med største Ærbødighed, og Ønskede gierne at hafve kundet undvære det lystige Folkes Fryde-Skriig og Lyckønske. Hand fuldte med Kongen op paa Slottet. Mentor og hand blev strax saa fortroelige gode Venner, som de havde ædt mange Skipper Salt tilsammen, hvorvel de aldrig havde seet hver andre

tilforn. Dette er virckelig en Guds Gave at de forleener de gode noget, Jeg ved icke hvad, hvoraf de kand kiende hver andre, hvilket er negtet de onde, og deres øyne ere tilluckte, at de ikke kand forstaae sig derpaa. De som har Behag til Dyden, kand ikke være tilhobe, uden de ved Dydens virckning / som de begge elsker, skal foreenes med hinanden. Philocles bad da Kongen strax, at hand maatte forføye sig til en eenlig stæd uden for Salentum, hvor hand kunde lefve saadant et roeligt Lefvnet, som Hand saa lenge var Vandt til paa Samos. Der gik Kongen med Mentor hen at besøge Ham næsten engang hver Dag: Der hold Mand raad om Rigens Sager: Der op tænckte mand Midler til at hanthæfve Lofvene, og giøre en fuldkommen god Anstalt til det Gemeene bæste at befordre. De tvende fornemme sie Sager, som faldt under deres betænckning og forhør, var de unges retsindige Optugtelse, og en tarvelig Maade at lefve paa udi freds tiider. Hvad Børnenes optugtelse andgaar, sagde Mentor:, da kommer den ikke deres forældre saa meget ved som det ganske Rige: De ere Folckets Børn, men Riigets forhaabning og Styrcke. Det er forsilde, at rette deres Lefnet, naar de først ere fordervede. Det er icke nock at nægte dem deres forlangde forfremmelse og høje Bestillinger, mand fornemmer deere u-duelige og uværdige dertil. Det er jo

langt

langt bedre at forekomme det onde, med at nødes til at straffe det omsider: Kongene, siiger Hand fremdeles: som er sit Folckes Fader i Almindelighed, er endnu mere og bør være de unges Fader som er som dejlige Blomster af det meenige Land. Det er jo af Blomsterne mand bør vente den deylige Frugt. O! at Kongene da vil værdiges til at vaage ofver de unges vælfærd, og mage det, at der blifver skarb tilsiun med den Optugtelse og Undervisning, som mand er dem skyldig, O! at hand vil være Nidkiær til at Hanthæfve Minois Lofve i det Capitel, og befale, at mand oplæres de unge i Gudefrygt og arbeide, at mand Lærer at foragte ald Modgang, ja Døden self, at de ved at holde sig det for en Ære, at flye et læker, kiælen, kræsen, og ofverdaadig lefnet, at de har afskye til u-retferdighed, løgn, u-tacknemmelighed, bedragerj, arkesløshed og vellyst mod forfænglig Riigdom, som ere de grofveste Laster, at de kand Lære endog i deres spæde Alder at siunge de berømmelige Helters Ære-Viiser, som særdeeles har været elsket af Guderne, som har giort nogle drabelige gierninger og Mandoms Bedriffter, som i Krig og udi feyde har ladet see sit Mod, og nidkierhed til Landets Tieniste, at Deres Hierter kant indtages af kierlighed til nyttige Viidenskaber, De kand faa lyst til Bogen, og derved forbeders i Sindets Gafver og ærbare Sæders

der, at de kand være fortroelige, ved deres venner, ærlige udi Løffter, billige og retsindige med alle Mennisker, endog mod deres arrigste Fiender, at de mindre agter om Døden, og de svareste Pinseler endet lidet Sandvittigheds Nag. Dersom mand i rette tiide indprænter disse sunde formaninger og reene Lærdoms regle i de unges Hierter, og mand med Lystig Sang og milde Undervisninger lader dem lære dem til grunde, Og derhos bekræfter dem med sit eeget u-straffelig Exempel, da skal der ey være een saa vanartig og halstarrig, at Hand jo skal finde en Lyst og Begierlighed i sig til Ære og Dyd. Mentor lagde dette endnu til, at det derfor var høylig fornøden at indrette adskillige offentlige Skoler og Handvercks-Stæder, hvor de unge baade kunde undervises om Sindets Dyder, og vennes til Legemets idelig Øfvelse for at flye Magelighed, som forderver endog de ypperste Naturer og ædelste Gemytter. Hand vilde hafve andraget adskillige Spil og leege, icke saameget til de gamles daarlig Fornøjelse, som til alles opmuntring og forfriskelse, i Særdelesbed til de Unges øfvelse, at de kunde ved saadanne Bevegelser blifve behændige, gesvindige, sindige og stærcke. At de desbedre skulle kappes, kiæmpes og stræbe at komme hin anden tilforn, lagde Hand adskillige Belønninger og Ære-Gafver til de Ypperste og færdigste: Men det

som

som Hand meest ynskede, og holdt meget tienlig til gode Sæders forfremmelse og vedligeholdelse var, at de unge Folck i rette tiide maatte indlade sig udi Ægteskab, og at enhvers forældre uden nogen henseende til eegen fordeel og rig Medgifft vilde tillade deres Sønner at udvelge sig til Hustruer dem, de yndede, og som hafde gode Naturens Gafver, hvilcke de kunde leve med i ærlighed og fortroelig fornøjelse. Midlertiid mand betænckte sig paa disse Midler, hvor ved mand kunde opdrage og holde Ungdommen til Kyskhed, reenhed, uskyldighed, arbeidsamhed, Lærvillighed, og sømmelig Begiærlighed til Ære, siger Philocles, som var en Strydshelt udi sit Hierte, til Mentor. I giorde Eder forgiæves u-mage med at holde de unge til disse fornæfnte, og andre øfvelser, dersom I lad dem forderves igien ved en tidelige fred, hvor de ingen ret Erfaring kunde faa om Krigen, og heller ingen ynskelig lejlighed til at lade see deres mod og Styrcke. Derved svackedes det gandske Land saa uformerckt. Deres mod forsvandt, de blef forderfvet af læcker roelighed og øfverflodighed. Deres gode Sæder forverredes. Andre stridbare Folck skulle icke hafve stor u-mage og Besværlighed med at overvinde dem, og ved det mand hafde vildet undflye det onde som Krigen fører effter sig kunde de snart falde i en ynkelig Trældom. Mentor svarede ham. Det onde, som

Kri-

Krigen fører med sig er endnu forskræckeligere end I tænckes: Krigen udarmer et Riige, og bringer det dog i Fare forunderg[illegible], end ogsaa naar mand indlegger sig store Seyrvindinger i Hvad fordeel mand end begynder den med, er mand dog aldrig vis og sicker om at ende den, uden mand jo maa frygte ogsaa for at underkaster adskillige sørgelig Skiæbner, og den ustadige Lyckes vandheld. Hvor stoer Mængde mand end begynder et Slag med, hvor ofverflødige Folck mand end kand hafve fremfor Fienden, da kand en liden Misreigning en hastig beængstelse og Sindets forvirring, en ringe ting kand tage Seyren bort fra Eder, som i siunte[illegible] at hafve udi Hænderne, og ofverdrage den til Eders Fiender. Og endskiønt mand kunde hafve Seiren ligesom bunden fast i sin leyr og Hær, da ødelagde mand jo sig self, i det mand vilde bringe sin Fiende af Dage. Mand udtømmer det unge Mandkiøn af Landet mand lader Landet næsten ligge u-dyrcket, mand svæcker og indskrænckes Kiøbmandskabet, Og det, som endnu er verre mand ofvertræder og krænckes de goede Lofve, og forderfver gode Sæder. De unge legger sig da icke effter nogen videnskaber. Een eller anden vigtig fornødenhed er Aarsag til, mand maa ofverbær med en skadelig Frihed udi Leyren: Retferdighed, den ynskelig gode Andordning og gode Sæder lider, derved stor

af=

afbruck, og blifver til en U-orden iblandt dem. En Konge, som udstyrter saa mange Menniskers Blod, og som foraarsager saastor ælendighed, enten for, at indlegge sig en liden ære eller for at udbræde sit Riiges Grændser, er icke den Ære værd, som Hand søger effter. og hand burde miste det, som hand besidder, fordi hand med vold haver vildet bemægtige sig det, som ham intet kom ved. Men see her et got Middel til at øfve et Folckes fyrrige frimodighed i freds tiider. I har allereede seet de øfvelser, som jeg har vildet indrette, de Belønninger, som skal Opmuntre dem til sømmelig Efterstræbelse, de regler om Ære og Dyd, hvormed mand skal dyrcke og bepryde de unges Hierter næsten fra vuggen af ved artige Ære-viiser om store Heltes priiseligen Gierniger. Legger hertil et tarfveligt og Arbeitsom Lefnetz forhold; Dette er dog icke nock. Saasnart som et af Eders forbundne Folck faar en Krig da bør Mand sende det unge Mandkion dit hen, og i sær dem, som mand kand mercke nogen ret Lyst og Forstand udi til Krigen, og Dem, som kand forbedre sig noget ved den Erfarenhed. Deraf kand i indlegge Eder stor Ære hos Eders foreenede Venner; Eenhver skal søge at giøre forbund med Eder, Eenhver skal frygte for at hafve nogen Krig self eller bekostning paa Krig; Endskiønt i har fred inden Eders Grændser, kand i dog altid faae Leilighed med

stor-

ſtørſte Ære at handle med Dem, ſom har Hierte og Forſtand paa Krigen. Thi den retteſte Maade at undgaae Krig og feyde, og beholde langvarig fred i Landet, det er, ſelf at legge ſig effter at omgaas med vaaben, og om alle ypperlige Mænd af den Videnſkab ſtædſe at have endeel af ſaadanne drabelige Herrer ved ſit Hof, ſom er kiendt paa andre ſtæder, ſom ved ſine Naboers Kræffter, deres Maade og maneer til at føre Krig paa, og endelig ligeſaa lidet at ville føre Krig af Ergiærighed, ſom frygte for den af Kleinmodighed. Naar mand ſaaledes er altid færdig til at føre Krig til fornødenhed, Da forekommer mand ſin Fiende, og næſten aldrig har behof at føre Krig. Hvad Eders forbundne Venner angaaer, da, naar Nogen af dem enten vil føre Krig indbyrdes, eller med andre fremmede, da er det Eders Nytte og Skyldighed at være Megler imellem de ſtridende parter; Derved kand j indlegge Eder ſtørrere Ære og høyere Andſeelſe end Seyer Herren ſelf af deres Bytte og fordeel; Derved vinder j de fremmedes Gunſt og Priis. Alle ſkal hafve Eders Tieniſte behof; J ſkal raade ofver dem ved Deres fortroelighed til Eder, ligeſom j raader ofver Eders Underſaatter ved Eders Myndighed; j ſkal blive deres hemmelige Sagers Forvaltere, Meglere ved deres fordrag, Dommere ofver Deres ſtridigheder, og Herſkere ofver deres Hierter. E-

ders

ders Ære skal udbredes, endog til langt fra-liggende stæder. Eders Nafne bliver, som en Dyrebar Salfve eller yndig røgelse, som træk-ker fra en stad til en anden, endog hos u-bekiente Folck. I Denne stand, naar Eders Fien-de vil antaste Eder mod ret og Billighed, da finder hand Eder stridbare og færdige, ja det, som meere er, elsket af alle. Alle Eeders Na-boer skal bevæbne sig til Eders Frelse, og skal bilde sig ind at Eders befrielse er det almin-delig Bestes Forfremmelse, Eders tryghed en almindelig Sickerhed. See her en Muur og sickrere Befæstning end alle Muure og volde om Byen, ja stærckere end alle vældige Skand-ser og Fæstninger! See her en reen og u-forfalsket Ære! Men hvor faae Konges Ære der som veed at søge dend, Og som icke vager jo længere og længere fra dem; de lober og griber effter en bedragelig skygge, og lader den reene Ære bag ved sig, fordi de kiender den icke. Effterat Mentor saa hafde holdt sin Tale, saae Philocles paa ham med Forundrung, dereff-ter kaste hand sine øyen til Kongen, og glædede sig inderlig ved at see, med hvad agtsomhed og Begierlighed Idomeneus samlede og giem-te alle disse Ord i sit Hierte, der gick ud, som en Viisdoms flod, af denne udlendings Mund. Saaledes indstifftede Minerva under Mentors skickelse alle nyttige Lofve, og indrettede mange priiselige regle om Regimentet, icke saa

Meget

Meget for at sætte Jdomenei Rige i god stand og Anseelse frem for Andre, som for at vise den unge Telemack, naar Hand kom tilbage af Krigen, et mærckelig og skinbarlig Exempel paa, hvad en vis Regiering kand formaa til at giøre et Folck Lyckfælig, og forskaffe en from Konge en varagtig og bestændig, en reen og u-forfalsket Ære.

Den 15de Bog om Telemak.

I de forenedis Leyer vinder Telemack Philocletis Hierte/ som var noget afvendt og stridigt imod ham for hans Faders Ulysses skyld. Philocletes fortæller ham sine fortrædelige Eventyrer og nogle særdeelis hemmeligt passager om Herculis Død/ som blef befordret ved en forgiftet Kiortel/ hvilcken den Kiempe Nessus havde forært Deianira. Hand forklarer ydermeere/ hvorledis hand af Hercules fik de deylige Pille/ uden hvilcke Troja icke kunde blefven erobret; Dernæst hvordan hand for samme hemmeligheds Aabenbarelse blef straffet ved saa meget Ondt/ som hand maatte lide paa dend Øe Lemnos; Og endelig paa hvad maade Ulysses betiente sig af Neopt/ olemi hielp til at overtale ham at fare i Leedings-fær for Troja/ hvor hans dødelige Saar bleve lægte ved Æsculapii Børns store Erfarenhed.

Telemak lod see stor Lyst og fyrrighed til Krigen. Da Hand drog fra Selento; giorde hand sin Flid at vinde de ældste Anførere og Strids-Heltes yndest, som hafde meest Erfahrenhed og Berømmelse for Kriigs-tog og prisselige Bedriffter. Nestor, som tilforn hafde seet Ham ved Pylos, og som altid hafde elsket Ulysses frem for andre, omgickes med ham, som det hafde været hans egen Søn: Hand gaf ham adskillige undervisninger, som Hand oplysde og stadfæstede med klare og mer-

kelige

kelige Exempler. Hand fortalte alle sine Ungdoms Bedriffter og Eventyrer, og de fornemmeste Sager, som Hand i den skemfarne tiid havde seet af de Navnkundigste Helte. Denne gamle Herres, som allerede hafde levet tre Mænds fuldkommen Alder, Hans hukommelse var ligesom et begreb paa de gammle Tider, og en troeværdig Historie, som kunde været udgrafvet i Marmor og Kaaber. Philoctetes hafde vel icke strax saa god grund og hiertelaug til Telemack, som Nestor. De Had som Hand saa lenge hafde opkiæcket i sit Hierte mod Ulysses, giorde Ham meere og meere afspendig og fremmed for Hans Søn. Og hand kunde icke uden med skiæfve Øyen og hiertets fortrydelse see alt det, som Hand siuntes Guderne giorde af kierlighed til denne Unge Printz for at giøre Ham af Ære og duelighed liige ved de ypperlige Herrer, som hafde ødelagt det Navnkundige Troja. Men Telemack ofvervandt omsider med sin Sindighed Philoctetis vredladenhed; Hand kunde icke lenger twinge sig, at hand jo maatte elske Telemacks Dyd, og priisværdige Egenskaber. Hand tog Telemack tit for sig, og sagde til Ham: Min Søn: Thi jeg undseer mig icke ved at tiltalede Eder med det Navn? Jeg bekiender, at Edere Fader og jeg har lang tiid været vrede og fiendske mod hverandre, og jeg maa tilstaae, at mit

Hierte icke endnu var formeldet paa Ham, da vi hafde i grund oddelagt, Troja, og nu, da jeg saae Eder, fant jeg ligesom en stridighed i mit Hierte til at elske Dyden i Ulysses Søn. Jeg har offte bebreidet mig det self: Men Dyden self, naar den er stille, eenfoldig, ærbar og sindig, overvinder omsider alle ting. Siden faldt Philoctetes saa uformerckt i at fortælle Ham, hvad der var Aarsag til dette Had, som Hand hafde fattet i sit Hierte imod Ulysses. Jeg faar siger Hand: Begynde min fortælning for fra af, sin første oprindelse, og begynde tæmmeligt langt borte. Jeg fuldte alle vegne med den store Hercules som har befriet Jorden fra saa mange grumme Vanskabninger; Den Helt, imod hvilcken Alle andre stridbare Herrer icke ere andet at ligne end et lidet Sif imod en stor gammel Eeg, eller som en Fugle-Konge i Ørnens nærværelse. Hans u-lyckselighed, saavelsom min, kom af en hæftig Begierligheds brynde, som foraarsager de fleeste og største u-lycker i verden, det er Kierlighed. Hercules, som hafde fældet saa mange forfærdelige Dyr, kunde icke tvinge denne skammelig tilbøjlighed, men maatte taale, at Cupido, den lille Dreng, skulle spille Mester ofver Ham. Hand kunde self aldrig tencke derpaa, uden hand rødnedes af bluefærdighed derofver, at hand saaledes hafde sat sin Ære til side, at hand icke haanedes ved at tage Rock og Tot i Haanden

og spinde hos Omphale, Dronningen af Lydien, som dem liderligste og qvindagtigste Degge; Saa skammelig hafde hand ladt sig forblinde af en forblindet Kierlighed. Hand har tilstaaet for mig hundrede gange, at denne Omstændighed hafde set en klick paa hans Dyd, og næsten til intet giort alle hans prisværdig Bedriffter: (O! I store Guder, saa skrøbelige og ubestandige ere Menniskene!) De har alt for goede tancker om sig self, og gier dog ingen Modstand, naar fristelsen kommer: Ach! den store Hercules faldt igien i Amors Garn og Stricker, dem hand saa tit tilforn hafde hafft afskye for. Hand blef forliebt i Deianira. Lyckselig hafde hand været, om hand hafde blefven bestandig i den Kierlighed, siden Hun blef hans Huus-troe. Men strax dereffter betog den unge Jole med sin forunderlige dejlighed og yndige skabning hans Hierte. Deianira blef derved optændt af Nidkierhed imod ham. Hun erindrede sig den selsomme kiortel, som den Kiempe Nessus, hafde i sit yderste effterladt hende, som et kraffrig Middel til at optænde Hercules Kierlighed paa nye igien, saa offte som hand siuntes at ville forlade Hænde, og elske nogen anden. Samme kiortel, som var fuld af denne grumme kiæmpes gifftige Blod, hafde udj sig de piiles gifft, hvormed denne fæele vanskabning var dræbt. I veed self, at Herculis piile som dræbte denne troelose Centaurus, vare dyppede og hærdede i dem gifftige Haf-Orms Blod

i den

i den See Lerna: saa at alle de saar, som samme piile giorde vare u-lægelige. Da Hercules fick denne kiortel paa sig, fornam hand strax den tærende Ild, som trengte sig ind til hans Marfv og Been, og plagede ham u-liideligen: Hand opløfftede sit Jammer-skriig, og skraalede saa forskrækkelig, at det Bierg Ætna, saa vel som de dybe dale skialf derved: Ja hafvet self siuntes at beveges og oprøres derofver. De galne og u-vane Tyvre i deres grumhed kunde end icke hafve gifven saa fael og skrækkelig en brølen af sig. Da den u-lyckſalige Lycas, som paa Deianiræ vegne hafde overleveret Ham denne selsomme og u-lyckelige Kiortel, understoed sig at gaae hen til ham, tog Hercules i sit Raseri fat paa ham, og snurrede ham omkring, som en slynge-slaacre med sin slynge omdrager en steen, som hand agter at kyle fra sig: Saaledes blef de arme Lycas ved den vældige Hercules stærcke Arm kast fra det øfverste af bierget, og falt need udi Hafvets Bølger, hvor hand strax blef omvendt til en Klippe, som endnu siunes at hafve Menniskelig skickelse, og saasom den stedse opstedes af de opirrede Bølger, og med sin u-bevægelig Haardhed støder dem fra sig igien, forfærder offte de vijseste Løser og Seefarne Skibs-Folck: Efter denne Lycasis ulyckelige undergang, tenckte jeg ved mig self, at jeg icke kunde sætte nogen lid og fortrolighed til Hercules. Jeg meente det bar mig raadeligst, at skiule mig iblandt de dy-

beste

beste Hunler blandt fieldene. Jeg kunde see ham, hvorledes hand dagligen udi sit Raserj uden nogen Sværighed med en haand kunde rycke op med rode de rancke Granetræer, og ald gamle Eeger i skofven, som i nogle hundrede Aar hafde staaet u-bevegelige mod de hæfftige brusende Stormvinde. Med den anden Haand prøvede hand offte, om hand icke kunde drage den ulyckelige og fortryldede Kiortel af sig: Men forgiæfves, den var ligesom liimet eller groet til hans Hud, og lemmer: Men saavit som hand fick den slidt af sig, saa vit ref hand baade hud og kiød af med, at blodet piblede udaf ham, og flod paa Jorden. Endelig som hans dydige Tapperhed og høye Moed var mægtigere end hans store Smerte, raabte hand til mig. Du seer, min kiære Philoctetes det onde, som Guderne lader mig udstaae: De ere retferdige, jeg har selv opirret dem til vrede: Jeg har ofvertraad mit Egteskabs Forbund. Effter at jeg har ofvervundet saa mange stolte u-venner, og glubende Beester, har jeg ladet mig ofvervinde ved en skammelig Kierlighed til end udlendiske qvinders Deylighed. Jeg maae døe og er dermed fornøjet, at jeg ved min undergang kand formilde Gudernes vrede imod mig.

Men ach! min kiære Ven, hvor flyer du hen fra mig? Sandt nock er det, at min ofvermaadige Sorrig har drefvet mig til at begaae saadan en grum og udeediske Gierning imod den æ-

len-

lendige Lycas, hvilcket nu angrer mig: Hand vidste icke hvad for en Gifft hand bragte mig paa Halsen. Hand har icke forskyldt den piine, jeg har ladt ham liide. Men troer du vel, at jeg nogen tiid kand forglemme den Kierlighed, jeg har til dig? og at jeg vil myrde dig. O! ney, jeg skal blifve ved at elske Philoctetes til min død. Philoctetes skal tage imod min Siæl, naar hun vil forlade mit Legeme: Philoctetes skal lucke mine Øyne, og opsamle til evig forvaring min ofverblefne Aske. O! hvor er du da, min elskelige Philoctetes, Philoctetes min eeniste Trøst, som er tilbage for mig her paa Jorden. Ved saa bevægelige ort skyndte jeg mig hen til ham: hand udrackte sine Arme, og vilde omfafne mig. Men hand tog dem tilbage igien af frygt, at hand skulle befænge mig med den samme brændende Gifft, som hand self følede at forbrende og fortære sig. Ach! siger hand denne fornøyelige trøst er mig og betagen, og i det hand saa talede, samlede hand tilsammen alle de træer, hand nylig hafde ryckt op med rode, deraf giorde hand et Bael paa spitzen af det høye Bierg: Hand steeg med frimodighed og paa Baalet, udbreedte det Nemeæiske Løfve-skind, som hand hafde baaret saalenge paa sin Skuldre, den tiid hand gick omkring fra den eene kant paa Jorden til den anden for at dræbe de grumme og forskrækkelige dyyr, og befri verden, og andre ulyckselige Menniskер fra deres Graadighed; Hand stødte sig

ved

ved sin store kille / og befalede mig at slicke Ild i Baalet under ham. Mine ryslende Hænder og zittrende Legeme torde icke nægte ham denne grumme Tienisse / som hand bad mig om: Thi hans Lif var saa bittert og uliidelig / at det icke længer kunde ansees for en Gafve af Guderne. Jeg var endog bange for / at hand i sin forfærdelige Piine skulle slaae sig til at giøre et eller andet uanstændigt / som kunde forduncke den store dyd / som hafde sat heele Verden i forundring.

Da hand saae Ilden fange an / og Luen stiige op om Baalet / raabte hand til mig: Nu befinder jeg / min elskelig Philoctetes / at du elsker mig; Thi du elsker min Ære høyere end mit forfængelig Lif. Guderne være derfor din milde Belønnere! og betale dig for din Ærlighed! Jeg ofverlader dig det / som er mig det kieriste og ypperste paa Jorden / nemlig disse Piile / som ere dyppede i den Lernæisk Hafo ms Blod: Du veed self / at de saar / som dermed blifver giort / ere ulægelige: Ved deres Hielp skal du blifve u-ofvervindelig / som jeg har været / og intet Menniske / i hvor dapper hand er / skal torde slaas med dig. Kom ihu / at jeg doer din fortrolig Veen og forglem aldrig / at du har været min Ven / og hvor høyt / jeg har elsket dig: Men er de vist / at min piine og onde skiæbne gaar dig til Hierte / da kand du endnu gifve mig en Trøst til Afskeed. Loso og forsicre mig da / at du aldrig vil aabenbare min Død / eller den sted / hvor du har forvaret min oberblefne Aske / for noget Menniske. Jeg lofvte ham det / ach ja! Jeg svor ham det til med grædende taare: Hvorofver strunte Glæde-Straler at tindre udaf hans Øyen / og hans sind at være vel fornøyet: Men strax i det samme stod en hafftig Lue op omkring ham / og qvalte ham / at jeg næsten intet kunde see ham. Icke desmindre saae jeg et glimt af ham siden igiennem Ilden / og mærckede paa ham saa mild og prægtig et aensigt / som hand paa en høytidelig Fæst hafde siddet blandt sine Venner / og vært kronet med deilige Krantze / og ofvergydet med dellugtende Salve. Saa fortærede da Ilden det snart / som var jordisk og dødeligt hos hannem; der blef i en Hast intet tilbage af alt det / som hand ved sin Fødsel hafde faaet af sin Moder Alcmene. Dog beholdt hand efter Jupiters ordre og Befaling den reene / skiære / og udødelige Natuur og Væsen / den himmelske Ild / som er den første og rette Begyndelse til Lifvet / som hand hafde bekommet / af Gudernes Fader. Alt saa stiigede hand bort med dem under den for-

forgyldte Hvelfninger paa det skinnende Olympo: at dricke den søde nectar og himmelske drick/ hvor Guderne gaf ham den yndige Hebe/ Gud Jnde for Ungdommen / til Kiæreste/ som var Jupiters Egen Mundskiænck / førend Ganymedes fick dend høye Bestilling. Men de piile / som hand hafde gifvet mig / som et trafftig Middel til min Æres forfremmelse frem for alle mægtige Strids-Helte / blef mig til en u-bodelig Sorg og u-endelig fortræd. Thi strax derpaa giorde de Græckiske Konger forbund mellem sig at hefne Menelai U-ræt/ og Spot paa den skiændige Paris/ som hafde bortført Helene / saavelsom for at ødelegge Priami vældige Rige. Men Apollinis Oracket lod dem forstaae / at de icke skulle giøre sig nogen tancker/ eller haab om Medlycke at ende denne Krig / med mindre de fick Herculis piile med sig. Ulysses/ Eders Fader/ som var den klogeste og dueligste i raad og daad / tog sig paa at ville overtale mig til at fare med dem til Trojæ Beleyring/ og tage Herculis piile med mig / dem hand visst troede / at jeg hafde. Mand hørde nu intet meere tale om nogen nye mærckværdig Bedrifft af denne Helt; Gruelige u-dyer og u-deedelige Kroppe begyndte at krybe ud af deres Huuler/ ingen straffede dem/ ingen u-brydede dem. De Græcker viste aldrig hvad de skulde troe om ham. Nogle sagde / at hand var død; Andre meente/ at hand var vandret hen mod dem iisbetackte Norden/ for at underkuinge de vilde og haardføre Scyter. Men Ulysses stod paa / at hand var død / og tog sig paa at vilde locke det ud af mig: Hand kom og fandt mig paa en tiid/ da jeg endnu icke vilde lade mig troste ofver den store Achidis forlis. Hand hafde meget omt ved at komme mig nær; Thi jeg kunde icke tale/ at mand vilde føre mig fra de stæder omkring dit Bierg Oeta / hvor jeg hafde seet min Vens undergang. Alle mine tancker gick icke ud paa andet / end at jeg kunde forestille mig denne høsdings skickelse. Og begræde hans Død/ hver gang jeg vendte mine Øyen hen til disse øde stæder. Men den bedrøglige veltalenhed / som flod af Eders Faders viise Mund / betog mig meget af min Sorrig/hand anstillede sig ligesaa bedrøfved og sorrigfuld/som jeg: Hand grad med mig. Hand vidste saa u-formerckt at giøre mig god troende og vinde mit Hierte. Hand bragte mig paa de forbundne Kongers side / og forestillte mig / at den Sag de skulle stride for/ var reen og retfærdig/ og at de uden min Hielp icke kunde vente sig noget lyckeligt udfald. Dog kunde hand ingenlunde udfinde den høyeligheed af mig om Herculis Død/ som jeg hafde for en

gildrig

aldrig advilde aabenbare. Men Hand tvilede dog ikke længer paa, at hand var død, hængde mig derfor altid over, at jeg skulle aabenbare Ham den stæd, hvor jeg hafde giemt og needsat Hans Aske, Ach! jeg gruede for at giøre en Meen-Eed, om jeg skulle sige Ham dend Hemmelighed som jeg halde lofvet Guderne stædse at ville fortie: dog var jeg saa skrøbelig, at jeg giorde den Eed til en skraae-Eede og da jeg torde ikke reent bryde dend, forvendte jeg den skildeligen. Guderne har straffet mig derfor. Jeg stampede paa Jorden med min Foed paa den stæd, hvor jeg hafde hensat Herculis Aske. Dereffter forfoyede jeg mig hen til de foreenede Konger, som tog imod mig med ligesaa stor glæde, som de hafve kundet tage mod Hercules Self: Der jeg nu drog igiennem den øe Lemnos, vilde jeg viisse alle Græckerne hvad min Pile kunde giøre, og lafde mig til at skyde en hiort, som løb der i skofven. Men ved min U-agtsomhed lod jeg Pilen falde af min Bue need paa min Foed, og giorde mig saa yckelig saar at jeg ikke endnu var forvundet den pine. Jeg fornam strax saadne Smerte, som Hercules nyelig tilforn hafde lidt; Jeg huyede og tudede Dag og Nat, at mand kunde høre min Hylen over heele Øen. Det fuule sort og fordervede Blod, som flød af mit Saar, befængte Lufften med sin gifft, og forte saadan en ulidelig stank udi Leyren, at de

friske Menniſker end kunde qvæles deraf. Den gandſke Hær gruede for at ſee mig i denne yderſte Elendighed. Eenhver ſluttede at det var en guddommelig ſtraff ofver mig. Ulyſſes, ſom hafde overtalt mig til at fare i dette tog, var den førſte, ſom forlod mig: Jeg har ſiden efftertenkt det, at hand giorde ſligt, efftерſom hand agtede Græckenlands allmindelig Bæſte, og ynſkelige Seyer høyere end nogen ſærdeeles velvillighed eller Venſkabs Tegn. Mand kunde nu intet forrætte Gudernes Tieneſte eller offre til dem i Lejren for mit giftige ſaars Vederſtyggelighed, dets ſmitſomme ſtank, og mit græſſelige ſkrig, ſom alt forvirrede den gandſke Krigs-Hær. Men da jeg i en haſt ſaae mig formedelſt Ulyſſis Raad forladt af alle Græckerne, holdt jeg denne hans ſkarpſindige Viisdom for en u-menniſkelig og forſkræckelig Gierning: jeg andſaae den ſom det ſtørſte Forræderj imod mig. Ach! Jeg var blind og forryckt: Jeg ſaae ikke det an for billigt, at de viiſeſte Menniſker var mig imod, liigeſaavel ſom Guderne, hvilcke jeg hafde fortørnet. Jeg blef der næſten den heele Beleyrings tiid uden Hielp, uden forhaabning til bedring, uden tröſt og var ofverantvordet til den grueligſte og forfærdeligſte Sorrig paa denne øde og vilde øe, hvor jeg icke hørdte andet end det bruſende Hafs raſende Bølger, ſom ſtødte an paa de fæle Klipper; Midt i

denne

denne gruelige ørcken sandt jeg en øde Huule under et forunderligt høyt field som med tvende Spidse ligesom tvende Hofveder rackte op til skyerne. Af samme field gik et deyligt kilde veld til min vedergvægelse. Denne Huule var mod u-vejr en tilflugt for de vilde Dyr, for hvis graadige og grumme strube, jeg var udi fare baade Nat og Dag. Jeg skrabede sammen eendeel Løf af Træerne for at hvile mig paa. Ald min Rigdom, der var et ringe oggemeen Træe-Begger, og nogle gamle Pialter, som jeg vandt om mit saar at stille Blodet med, og som jeg brugte til at rense det fra det rod, der udi samledes. Saaledes var jeg forladt af Menniskene, og forhadt af Guderne, og sled min tiid hen med at skiude med mine piile skof-Duer, og andre Fugle, som floye omkring denne Klippe. Naar Jeg da hafde skut en Fugl til min Føde, maatte jeg krybe hen ad Jorden paa Hænder og Knæ for at indhændte mit bytte; saa forskaffede mine Hænder Mig, hvoraf jeg kunde opholde mit Lif. Sandt er det, at da Græckerne gick bort, efterlod de mig eendeel til underholdning; men det verede ikke ret lenge. Jeg slog Ild med Flintesteene, og kaagede min Spiise. Denne grumme lefve-maade, i hvor vaag og fattig den end var, hafde været mig sød og behagelig; saasom jeg var langt borte fra u-taknemmelige og bedragelige Menniskер, om icke min u-liidelig pine

hafde dagligen svacket mig, og om icke min bedrofvelige Skæbne stedse hafde ligget mig paa Hierte.

Hvorledes? sagde jeg til mig self: Er det vel ret at drage en Mand af sit Fæderneland, ligesom Hand alleene kunde hæfne alle Græckernes skade og u-ræt, og dereffter forlade Ham paa denne vilde se, og smuige bort fra Ham, mens hand sofver. Thi det var just mens jeg sof at Græckerne drog bort. Dømmer hos Eder self, hvor forvirret jeg blef, da jeg vaagnede op, og hvorledes jeg bejamrede minn-lycke, da jeg saae Skibene gaae for fuld Seyl ad Seen. Ach! jeg saae mig om allevegne paa denne vilde og gruelige se: Men fandt intet uden sorrig og andledning til at beklage mig. Paa samme se er ingen hafve, ingen fart, ingen Handel eller Giæste-rettighed at finde, ny heller kommer der nogen Folck did med frie villie eller forsæt. Mand seer der ikke andre end nogle u lycksalige Menniſker, som ved Skibbrud ere did fordrefne af u vejr, og kand intet Selskab vente sig uden ved Hafs Med. Ja det, som verre var, de som kommer til samme stad, torde ej tage mig bort med sig; thi de frygtede baade for Gudernes og Græckernes Vrede. Ti Aar udstoed jeg denne forsmædelige Smerte og Hunger: Det Saar jeg hafde, tærede mig bort. Ald forhaabning var udødet af mit Hierte. Da jeg engang

hafde været udi Marcken at opstøge nogle lægedoms urter til min vunde, og kom tilbage igien, fornam jeg ved min Huule en ung og yndig Mand, som saae meget moedig og frisk ud, som en Kiempe: Jeg siuntes det var Achilles, saa lignede denne Ham i Miiner, skickelse og statzelige gang. Men af Hans alder kunde jeg lætt begribe, at det icke kunde være Ham. Jeg mærckte paa Hans Ansigt stærste Medlidenhed og forvirrelse: Hand blef meget forbauset ved at see mig, at krybe frem ad Marken med saa langsom og moysom Besværlighed. Mit ynkelige og giemmentrengende skrig, som skielf i Biergene, skar ham udi hans Hierte, og opvackede Ham til Medynk ofver mig. Jeg raabte til Ham langt fra og sagde: O! Udlænding! Hvad ulyckelig Hændelse har fort dig hid til denne u-beboede øe? Jeg kiende Hans Græckiske Dragt, den klæde-dragt, som jeg endnu holder saa meget af.

O! Hvor gierne vilde jeg høre din røst, og høre af din Mund det Sprog, som jeg har lært fra min Barndom, og som jeg næsten har glemt, effterdi jeg i denne ørk ikke har Leylighed at tale med nogen. Undsee dig ikke ved at see paa mig ælendige, og færagt mig ikke, men hafv heller Naade og Medynk ofver mig. Neppe hafde Neoptolemus svaret mig: Jeg er en Græcker, før jeg fald ham ind og raabte: O! et sødt Sprog! O! Behagelige ord effter saa

mange Aars fortrædelige taugshed, og trøsteslos Bedrøvelse! Ach min Søn hvad uheld, og Modvind, eller rettere, hvad for føylig bör har bragt dig hid til at lindre og ende min onde Skiebne? Hand svarede mig: Jeg er fra den øe Scyros, jeg vil reise derhen igien; mand siger at jeg er den drabelige Achillis Søn, dette veed du bedre end jeg. Disse faae og korte ord kunde ikke styre min Nysgiærighed, hvorfor jeg sagde til ham igien: O! Een Prisværdig Faders Søn! Som var mig saa hiertelig kiær! O! mægtige Lycomedis Foster-Søn! Hvorledes kommer du da her hid? Hvor fra kommer du nu? Hand svarede: at hand kom fra den Trojanske Belejring. Var du da ikke, siger jeg til Ham, med i det første Tog? End du, siger hand til mig, hvor var du? Da svarede jeg: Jeg fornemmer nok at du intet veed af Philoctetes at sige, ey heller hans elendige Viderværdighed. Ach! hvor ulyckzalig er jeg! Mine Efterstræbere og U-venner vil endog foragte mig i denne min u-lyckzalige Værestand. Een Græcker veed ey engang, hvad jeg udstaar, min Sorrig tiltager dagligen. I denne ynckelige Stand har Atrei Sønner bragt mig: Guderne betale dem derfor! Dereffter fortalte ieg ham: Paa hvad maade de Græcker havde forladt mig. Saa snart som hand da havde hørt min Modgang, lod hand mig igien høre sin: Effter Achillis Død, siger

ger hand: Jeg fald ham strax ind i sin Ort, sigende: Hvad er Achillis Død? forlad mig min Søn, at jeg forstyrrer dig i din Fortælning ved min graad og klage, som jeg vel har aarsag til at udgyde ofver din Fader. Neoptolemus svarede mig: Det er mig en Glæde, at i vil afbryde min Tale; thi hvor behageligt er det dog ikke for mig i min Sorrig, at see Philoctetes begrade min Fader? Neoptolemus begyndte da sin tale igien med disse ord: Effter Achillis Død kom Ulysses og Phænix at opsøge mig med forvending, at mand ikke uden mig kunde faae Magt over Troja. De hafde ikke stor umage med at overtale mig; thi min Sorrig over min Faders Død, og den Begierlighed jeg hafde til at arfve nogen deel af hans Ære og Berømmelse i denne navnkundige Krig bevægede mige snart til at følge med dem. Jeg kom til Belejringen: Den gandske Hær stimlede omkring mig. De søer alle paa, at de i Mig saae Achilles igien, Men, ach! Hand var nu intet meere til: Jeg var ung og u-forsøgt i Verden og giorde mig strax tancker at kunde faae af dem alt hvad jeg vilde, effterdi de lagde saastor roes og Berømmelse paa mig. Jeg begiærede derfor af Agamemnon og Menelaus, at de vilde gifve mig min Faders effterladte Vaaben, men de gaf mig kun kort beskeden. Alt andet hvad hand har effterladt sig siger de: Kand du faae, men

men hvad hans Vaaben angaar, da ere de forœret og tildomte Ulissi. Det gjorde mig hierteligen ont, jeg klagede mig, blef vredt og forbittret; men Ulysses lod sig derom intet anfœgte, men sagde: Du unge Menniske, du var icke med os i de forrige store Farer, vj har udstaed, i den lange Belejring; Du har icke fortient saadanne Vaaben, og du est allereede noget for høytalende: Du skal aldrig faae dem at bœre: Efter at jeg saae ubilligen var berøvet af Ulysses, begaf jeg mig paa hiemvejen igien til Schiros. icke saa fortornet paa Ulysses, som paa Atrei Sønner: O! at enhver, som er deres u-ven, maatte være Gudernes Ven, og Guderne hade dend, som dennem elsker: Nu har jeg sagtmit. Jeg spurde da Neoptolemus at hvor det kundekomme sig, at Ajax Telamonius icke hafde forhindret dend u-billige omgang? Hand svarede, Hand er død. Er Hand død, raabte jeg! Ulysses dœr intet! men tvert imod er i Œre og andseelse hos dem gandske hær. Dereffter spurdte jeg hvad nyt der var at sige om Antiochus, den vitze Nestors Søn, og Patroclus, Achillis fortroelige Ven; De ere begge døde, siiger Hand: Jeg raabte strax endda: O! du grumme og graadige Død? Hvilcke mange bedrøvelige dødsfald? Ach! hvad stiger i mig? Saa afhugger Dødens skarpe lee de fromme og opœgtige, og sparer de arrig og vanarrige! Saa lefver Ulysses endnu? den lumpen Tersites

gior vellige saae! See saaledes Handler Guderne med os, og vj skulle da tacke dem! Midlertid jeg var i denne hastige Sindets forvirrelse, og onde tancke om Eders Fader, blef Neptolemus ydermeere ved at bedrage mig, og lagde disse bedrovelige ord dertil. Nu vil ieg fare bort langt fra de Græckers Leyer, hvor ald Ulydd regierer, hvor alt ont gaar i Svang, og see! jeg gaer hen til den vilde se Schyros, for at lefve der i Rolighed. Farer vel, jeg drager bort, Guderne læge og helbrede Eder! Jeg sagde til ham: O! min Elskelige Søn! jeg besvær dig ved din afdøde Faders ofverbliefne Lesninger, ved din Moder, og alt det, som du har kiæreſt paa Jorden, at du icke lader mig eene her i denne ørcken, og onde Tilstand, som du seer. Jeg seer vel hvormeget jeg blifver dig til Besværning: Men det skulde dog være en skam for dig at forlade mig. Kast mig i forstafnen, i Bagstafnen, eller need ved Vandgangen af det Fartøy, hvor det er dig til mindst u-leylighed. Det er kun ædle Gemytter og dydefulde Hierter, som veed, hvor stor ære det er, at være from og tienstagtig. Slip mig dog icke i denne Vildnis, hvor der er icke en Moders Siæl uden mig. For mig til dit Fædreland, eller til Eubœa, som er icke ret langt fra det Bierg Oeta, til Trackin eller den dejlige Egn ved den flod Operchius, Thessalien. Skaf mig hiem til min Fader igien. Ach! Jea er bange for, Hand allereede er død.

Jeg har ladet ham bede, at hand vilde sende mig et Skib hid. Enten er hand død, eller de, som har lofved mig at bære ham mit Bud, icke har giort det de lofvede. Jeg søger min Tilflugt hos dig min Søn: Stil dig for egen Menniskens Skrøbligihed og Verdslige Sagers u-bestandighed, dend som lefver i Lyckselighed, bør tage sig vare for, at hand icke misbruger den, og være beredvillig at hielpe de ælendige. See! hvad min overmodige Sorrig bragte mig til at stige til Neoptolemum. Hand lofvede mig at føre mig bort med sig; da raabte jeg endda: O! en Lyckselig Dag! O! Elskelige Neoptolemus, som er værdig til at arfve den Faders Ære: O! j kiære Venner, som skal være mine Stalbrødre paa denne reyse, tillader, at jeg maa tage Afsked med disse Bedrofvede stæder, og sørgelig boelig. Ser hvor jeg har lefvet, Betæncker, hvad jeg har lidet; Neppe skulde nogen anden hafve kundet udstaae saa meget ont; Men Fornødenhed har lært mig det, og den lærer Menniskene det, som de ellers aldrig kunde faae at vide eller begribe. De, som intet har lidt, de ved intet, de, de forstaar sig hvercken paa ont eller got: De skiønner intet paa andre, og kiender sig icke self engang. Efterat jeg saaledes hafde snacket for mig Self og dem, tog jeg mit Bue og mine Piile: Neoptolemus bad mig, at hand natte røre ved disse yperlige Vaaben, som hafde

de været alleene til den u-ofvervindeligen Hercules Tienste og Kysse dem. Jeg svarede Ham: Du kand giøre, som dig behager. Du er den min Søn, som i Dag fører mig ud at see Dagens Lius, mit ynskelig Fæderneland, min Gamle udlefvede og udmattede Fader. Rør ved de herlige Vaaben, og see paa dem, og forsickre dig, at du er den Eeniste fremfor alle andre Græcker, som kand roße dig deraf, at du har fortient at røre ved dem. Neoptolemus traadte derpaa strax i min Huule at betragte mine Vaaben og forneye sit Sinds Begierlighed. Midlertiid paakom mig en gruelig Angest, Hiertklemmende Sorrig, som forvirrede saaledes mit Sind, at jeg veedste icke meere self, hvad jeg giorde. Jeg raabte og bad om en skarpt Sverd til at afhugge min Foed: jeg hylede og skreg. O! du længe forønskede død, hvj kommer du icke at ende min Piine. O! du unge ædle Herre, brænd mig op strax, ligesom jeg brændte Jupiters Herlige Søn. O! Jord, Jord, tag imod en døende, som icke kand holde lifvet længer i sig. I denne min sorrigfulde Henryckelse falt jeg strax effter min Sædvane i en Bevvimelse. Den kolde Sveed, som flød ud af mig strømme-viis, lindrede min Smerte. Een stor deel sort, fordervet og gifftig Blod løb af mit saar: Medlertiid faldt jeg i Søfn. Og da hafde det været Neoptolemo en læt Sag at tage min Vaaben

bort

bort, og gaa sin vey fra mig! Men hand var den mægtige Achilis Søn, og icke født til at bedrage folck. Da jeg vaagnede op, mercke-de jeg paham, at hans Ansigt var gandske forvendt, Hand suckede, som den, der icke kunde forestille sig, eller giøre noget uden hvad hand meente i sit Hierte. Vil du ofverrumple og ødelegge mig? siiger jeg til ham: Hvad er der paa færde? Hand svarede: I maae fare med mig til Trojæ Beleiring: Jeg studsede strax herved og sagde: Ach! hvad siiger du? min Søn. Gif mig hid igien denne Bue. Jeg er forraadt, tag dog icke lifvet fra mig, og skiotter om ingen ting. O! I Hafv-Breder, O! I høye klinter og bierge paa denne øe! O! I grumme vilde Dyyr, O! I fæle klipper! Jeg maa beklage min Nød for Eder; thi jeg har ingen anden at klage mig for. I ere vandt til at høre mine Suck og min klage. Skal jeg blifve-forraad af Achillis Søn? Hand tager Hercules herlige Bue fra mig, Hand vil drage og føre mig til de Græckers Leyr, og giøre sig til, som en Seyr-Herre ofver mig: Hand seer icke / at det er kun at spille Mester ofver Een død Mand, en skugge og et forfængeligt billede. O! hafde hand ofverfaldet mig i min velmagt og ved forige kræffter: Men nu er det kun en formastelig vold at overfalde mig i min Skrøbelighed. Hvad skal ieg giøre? Gif hid min Søn, gif hid, bar din Fader liig,

slæg-

slægte ham paa, vær dig selfliig: Hvad siiger du? svarer du intet? O! i haarde Field og Klipper, ieg vender mig til Eder! Jeg kommer igien nøgen, ælendig forladt, uden nogen Lifvets Ophold. Jeg skal doe i min Eenlighed i min Huule. Nu jeg icke længer har min Bue at beede de vilde Dyyr med, maa de vilde Dyyr bidde og opæde mig: Der ligger ingen Magt paa. Men, min Søn, Du seer icke ud til en skalck, i hvem der end raader dig der til, gif mig mine Vaaben igien, gack saa din gang herfra. Taarene stod Neoptolemo i øyenne og hand sagde ved sig self med en gandske sagte og suckend Lyd: O! Gud ieg aldrig hafde reyst til Schyros: Midlertid fanged ieg an at raabe: O! Hvad og hvem er det, jeg seer. Er det icke Ulysses? Jeg kiendte ham strax paa Maalet, og hand svarede jo: Det er mig. Dersom Plutons selsomme og fæle riige hafde aabnet sig for mig, og ieg hafde seet liige need i det dybe og forfærdelige Helvede som Guderne self befrygter sig at see, da bekiender ieg, at ieg aldrig kunde blevet meerebeængstet og forskræcket, end jeg blef, Jeg skreg derfor endnu i høyenskye: O! du vilde land Lemnos! Jeg kræfverdig til vidne: O! du mægtige Sol, du seer, hvad jeg liider og dog taaler og tilader du det. Ulysses svarede mig uden nogen Bevægelse. Det er Jupiters villie, at jeg skal fuldkomme dend. Tor du, siiger jeg til ham. veltage

Ju-

Juviters herlige Nafn i din Mund. Seer du denne unge Mand som icke er fød til Svig og bedragerij; men lider med, og har Medlidenhed ofver mig i at udrette mod mig det, som du forpligter ham til at giøre. Det skeer sandelig icke for at bedrage Eder, svarer Ulysses, icke heller kommer vj for at skade Eder, men for at frelse, helbrede og vederqvæge Eder, for at unde Eder den ære at ødelegge Troja, og endelig for at føre Eder hiem igien til Eders Faderne Land. Det er Eder self, og icke Ulysses, som er fiendsk og misundelig paa Philoctetes. Da begyndte jeg at bære paa Eders Fader alt det onde, som mit forvirrede Sind skiud mig ind. Effter som du har slengt mig hen i denne Afkrog, og forladt mig ved disse øde Hafbreeder, siger ieg til ham: Hvi lader du mig icke blifve her udi roe. Far den gang hen at legge dig Ære indi Striden, og ald anden Fornøyelse, og glæd dig i din velmagt med Atrides. Lad mig Lefve her som jeg kand, i ælendighed og Bedrøvelse, hvorfor vil du mirde mig? Jeg er jo intet noget: Jeg er jo allereede død. Hvorfor troer du icke lige saa vel som tilforn, at ieg kand intet fare med at mit jammer lige raab og hylen, mit forsmædelige og stinckende Saar forstyrrer Eders offringer og Andagt til Guderncs Tienste. O! Ulysses, som er aarsag til ald min u-lycke: Guderne giøre dig: Dog Guderne hører mig

intet,

intet, o! Ney, deer tvert imod bestyrcker min Fiende: O! mit søde Fæderneland skal jeg aldrig see det meere! O! i Mægtige Guder! Dersom der endnu er nogen iblandt Eder, som er saa rætfærdig, at den kand hafve Medlidenhed ofver mig, da straffer, Ulysses: Saa troer jeg, mit Saar læges, og min u-endelig pine lindres. Mens jeg saa talede, saae Eders Fader paa mig, ligesom hand kunde hafft med ynck ofver mig, roelig og stille, ligesom en Mand, Der uden nogen følelse eller opirrelse taaler og undskylder den Ubetænckssomme Handel, som et Ulyckſaligt Menniske i sin forvirrede Bedrovelse kand komme afstæd. Jeg ansaae ham ligesom en Klippe, der ligger op paa et stort højt bierg, og beleer kun de fnysende Vindes raske og rasende Anstød, mens den ligger u-bevæglig: Saaledes taugde Eders Fader gandske stille, og ventede kun min vrede skulle sætte sig op og sagtes; Thi Hand veedste vel, at mand skal icke tale til Folck i Deres Ifrighed, eller tænche at bringe den til Billighed, forend de begynder at sagtes, og ligesom gider icke larmet meere. Dereffter siger Hand saaledes til mig. O! Philoctetes! hvor har i giort af Eders Forstand og sindige Frimodighed? See nu var det dend rette Tiid at bruge dend. Dersom i nægter at følge med os for at opfylde Jupiters villie, o

beſluttede raad ofver Eder; Da er vi icke ſaa meget forlegen for Eder, Far vel; I er icke værd at være Græckenlands Frelſere og Trojæ ødeleggere; Blifver kun paa Lemnos. Diſſe Vaaben, ſom jeg tage bort med mig, ſkal ſnart tilføye mig den Ære, ſom Eder var berammet: Kom Neoptolemus og lad os føre. Det er icke u-magen værd at tale med ham meere: Mand ſkal icke hafve ſaaſtor Medlidenhed ofver et Menniſke, at mand derofver ſkal forglemme gandſke Græckenlands velfærdt og frelſe: Da fornam jeg førſt at jeg blef ligeſom en Løf-Inde, Hvilcken mand har nyelig frataget ungerne, Hun breler at det ſkiælfvet i den ſtore ſkof og inge. O! min ſøde Huule, og fattige Hytte! Jeg ſkal aldrig forlade dig. Du ſkal være min Graf og boelig for min Sorrig. O! hvor langvarig er min ſmerte! Hafde jeg kun endda noget til føde og noget at haabe effter? Men ach! alting er ude med mig! Hvem vil gifve mig et Glafvind at rende mig igiennem med. O! at alle Rof-fuglerne i en haſt kunde ſønderrifve og fortære mig! Jeg kand nu intet ſkiude dem med mine Pile! O! dyrebare Bue, ſom var allene beſticket til den ſtore Jupiters mægtige Søns egne Hænder! O! u-ofvervindelig Hercules! Er der nogen følelſe og Sands i dig endnu? Kand du vel fordrage dette, ſom er dig ſaa u-anſtændig! Denne Bue er intet

længer

længer i din fortroelige Vens Hænder. Dend er kommen i den bedragelige Ulyssis besmittede Hænder. O! I graadige Rof-fugle, og glubske Dyyr! flyer nu intet meere fra min Huule, frygter intet for den, Der er ingen fleere Piile i min Haand. Ach! jeg ælendige? Kand intet meere skade Eder: Kommer kun og opsluger mig. Eller Gid Jupiter langt heller med een af sin Torden-Kiiler vilde slaae mig saa smaae som sand. Da Eders Fader hafde prøvet alle andre Maader og middel til at stille mit oprørte Sind, holt Hand det for best at gifve mig mine Vaaben igien. Hand vinckede at Neptolemus, at Hand skulle gifve mig dem. Der jeg fick dem sagde jeg til ham: Du artige Achillis Søn! Du slægter din Berømmelige Fader paa: Du lader see med dine gierninger hvem og hvordan du er: Lad mig skiude min Fiende need, som en Hund. Jeg gick hen og tog en piil til Eders Fader, men Neoptolemus forhindrede mig og sagde: I forhaster Eder, og Eders Ifrighed forhindrer eder fra at betæncke, hvor skammelig en u-gierning I har i finde at begaae. Hvad Ulysses andgaae, hand var ligesaa roelig og stille imod mine piines Truseler, som før med mine haarde og u-besindige ord. Jeg blef endog selv forandret og forundret ofver dette hans u-forskrækkede Mod og store Taalmodighed. Jeg blef skamfuld derofver, at jeg i min u-betænckesom ha-

stighed vilde bruge mine Vaaben mod dend, Som hafde ladet mig lefvere dem igien: Men som min vrede icke endnu var stillet, da gremmede jeg mig i mit Hierte, at jeg skulle tacke denne Mand for mine Vaaben, som jeg saa ilde kunde liide fremfor alle andre. Midlertiid siiger Neoptolemus til mig: Jmaa vide, at den Gudommelige Helenus, Priami Søn, er kommen ud af Troja effter Gudernes befalning og Indskydelse, og har abenbart os de tilkommende ting. Denne ulyckelig Bye skal falde, har Hand sagt, men den kand icke erobers/ forend den blifver antastet af den, som har Herculis Vaaben; Den samme Mand kand icke heller Helbredes, med mindre hand er for Trojæ Muure: Asculapii Børn skal læge ham, og hans u-lidelige Saar. Samme tiid fornam jeg ligesom mit Hierte at deeles ad, og smeltes i mit Liif; jeg blef beveget ofver hans Natürlige Eenfoldighed, og den troeværdige Erlighed hvormed Hand hafde gifvet mig min Bue igien; Men jeg kunde endnu icke føre det ofver mid Sind at føye Ulysses. En skamhafftig Blufærdighed giorde mig tvilraadig. Skulde mand see mig, sagde jeg til mig Self: Med Ulysses og Atrei Sønner, Agamemnon og Menalaus igien; hvad vilde vel Folcket tænche om mig? Midlertiid jeg var i denne Vegelsindighed, hørde jeg strax en forfærdelig og meere end Mennisckelig

Røst

Rost: Jeg saae Hercules self paa en reen og klar Skye, jeg kunde læt kiende hans Ansigt, som var noget grofladen, Hans hældige Krop, og enfoldige lader: Men han hafde derfor saadan en høy og herlig Anseelse, som aldrig hafde været nær saaskor hos ham, da Hand her paa Jorden fældede de forfærdelige Dyr, og Vanskabninger: Hand sagde til mig: Du forstaar vel at du seer Hercules, jeg har forladt det høye og frydefulde Bierg Olympum, for at bebude dig Jupiters villie og Befalning. Du veed self ved hvad møye og arbeide, jeg har forskaffet mig u-dødelighed. Du maa derfor drage hen med Achillis Søn for at træde i min Foodspor, vandre paa Ærens veye: Du skal blifve frisk igien: Du skalt skiude Paris ihiel med dine Pile, Hand som er den Første og et ophafv til alt det onde. Og effter Trojæ Erobring skal du sende et riigt og dyrebare Bytte hiem til din Fader Poeam ved det bierg Oeta. Samme Bytte skal sættes som en Amindelse ved min Graf om den herlige Seyr som j alle maa tilskrifve sor mine Pile. Og du Achillis store Søn, dig kand jeg siige at du intet Berømmeligt kand udrætte uden Philoctetes og Philoctetes intet uden dig. Gaar derfor begge samlede bort som tvende Løfver, der søger effter Rofv. Jeg skal sende Æsculapius hen til Troja at Helbrede Philoctetes; For alting, i Elskelige Græcker, elsker Guderne, og

tager deris tienste og dyrckelse udi agt. Alting forgaar, mens Gudfrygtighed forgaaar aldrig. Effter at jeg hafde hørt disse ord, raabte jeg af glæde: O! Lyckfalige Dag! Velsignede og behalige Lius! frembryder du nu? Jeg er Lydig og færdig, Jeg vil helse disse bedrefvede stæder og fare med. Farvel min kiære huule, Farer vel i yndige Jomfruer og Marck-Gudinder her omkring disse side Enge. Jeg skal nu intet meere høre til dette vilde Hafs brusende bølger: Farer vel, i øde Hafbreede, hvor jeg offte har maatt' tage imod megen lud og storm. Far vel du høye klint, som ved din sørgelig Gienlyd har giort mig Selskab i min Sorrig, og igientaget min Hylen og Suck: Farer vel i søde kilder, som dog vare beske for mig. Far vel du sørgelige ø Lemnos: lad mig fare fra dig i en god tiid effter-som jeg reiser hen, hvor Guderne og mine Venner kalder mig. Saa reist vj bort og kom endelig hen til den Trojanske beleyring: Machaon, og Podalirius ved deres Faders Æsculapii, Gudommelige videnskab lægte mig, eller i det mindste bragte mig i den stand, som i seer. Jeg lider icke meere til den forrige Pine i mit Foedblad, jeg har nogenlunde faaet mine kræffter igien, dog er jeg endnu noget halt. Jeg fældede Paris, som een Jægere kand fælde og bede en ung Daae-Kalf med sin visse piile. Ilium blef og derpaa snart lagt i Aske

Sel

Self veed i nock, det øfrige. Icke desmindre hafde jeg endnu (jeg veed icke hvad for) en afsky til den viise Ulysses, naar jeg erindrer det onde, jeg har lidt: Og hans dydefulde væsen kunde icke formilde min vrede; Men nu jeg seer paa hans Søn, som er ham saa liig, og som jeg icke andet kand end elske, smeltes og formildes mit Hierte derofver, at jeg tillige maa hafve Godhed for hans Fader.

Den 16. Bog om Telemack.

Telemack kom til Ords med Phalanto om nogle Dannische Fanger/ hvilcke enhver vilde tilegne sig; Hand slaar og overvinder Hippias/ der af en haanlig Foragt over hans Ungdom/ og af høye Indbildninger om sin Broders formeente Rettighed hafde bortført samme Fanger. Men Telemack meget Misfornøyet med denne Seyer/ suecker i Ensomhed over sin daarlige hastighed og grove Feyl hvilcken hand søger at oprette. Adrastus de Dannieres Konge/ som ved Overlobere hafde udspeydet/ hvorledis de Forenede Herrer hafde nok at giøre med at bilegge denne Stridighed mellem Telemach og Hippias/ rycker paa samme Tiid frem og uformodentlig falder ind paa dem (efter at hand tilforn hafde opbragt 100 af deris Skibe at sætte sine Tropper øfver paa til deris Leyer sætter Ild paa deris Tælte/ sætter an imod Phalanti Hær/ dræber hans Broder Hippias/ ja saarer Phalantum self med mange dødelige Piil e

Midlertiid Philoctetes fortalte mange underlige Efventyrer, stod Telemack i en idelig forundring, og ubevægelig Længsel. hans egne holdte sig stedse paa den gamle hæderlige Mand. Hand talede med Alle; De forunderlige miner og Sindets Bevegelser, som hand hørdte Hercules, Philoctetes, Ulysses, og Neoptolemus at være drefven af. Lod sig

ilsinne denn eene effter den anden i Telemacks Ansigt, at ligesom de forekom i denne Philoctetis Fortælning. Nogle gange stoed hand og grundede, som den, der dybsindig efftertænkter en eller anden Sags Beskaffenhed. Da Philoctetes fortalte, hvor betutet Neoptolemus var i det hand icke kunde storestille sig, siuntes Telemack strax at være i samme Tilstand! og det saa Lifagtig at mand i det øyeblick maatte taget Ham an for Neoptolemus. De Forbundne Herrers Armee drog midlertiid frem i en god og nat Orden mod de Dauniers Konge, Adrastum, som foragtede Guderne, og alleene søgte effter at bedrage Menniskene. Telemack fandt største Besværlighed i at omgaas med disse mange Konger, at holde Venskab med dem, og være u-partiisk, efterde den Eene var misundelig ofver den anden. Hand maatte mage det saa, at ingen kunde satte mistancke til ham, men alle elske Ham. Hans gemyt var got og oprigtigt, men icke meget ydmyg eller sledsk af Naturen. Hand bekymrede sig intet meget om, Hvad der kunde giøre andre fornøyelse: Hand var icke giærig: men Hand gaf heller icke meget bort. Saa at hand omendskiønt Hans gemyt var ædelt og hengifven til Dyden, siuntes dog aldrig at være enten tienstagtig, eller særdeeles genegen til Nogens Venskab, eller gafmild, eller Erkientlig for den omhue, mand tog sig

til

til for ham. Ey heller siuntes hand at skionne og at skielle imellem enhvers Fortienste i dette Fald. Hand fuldte sit eeget Hofvet uden nogen vidre Betænckning. Hans Moder, Penelope hafde med Mentors villie opdraget ham i denne Høimodighed og frihed, hvilcket fordunckede alt det, som var meest elskværdigt hos ham. Hand hafde saa høye Tancker om sig self, som om hand hafde været af en anden Naturs og Eegenskab end andre Menniſker. De andre siuntes ham at være sendt til verden af Guderne, alleene for at behage ham, for at tiene Ham, for at see paa hans øyne, hvad hand behagede, og for at yde alting til Ham, som til en Gud. Hand siuntes det var Belønning nock for sine Tienere, at de matte hafve den Lycke at opvarte ham. Ingen ting maatte være u-mueligt, naar det gick an paa at fornøye Ham. Alting skulle staae, som paa en prikke for ham: Hans hastige Sind kunde ivre sig ofver den minste forhaling og opsættelse. De som kunde hafve seet disse hans Natuurlige Eegenskaber, skulle hafve tænckt, at det var u-mueligt, Hand kunde elske nogen anden end sig self, og at hand intet bekymrede sig om andet end om sin eegen Ære og Sinds Fornøyelse. Men ald denne Koldsindighed, som hand lod see imod andre, saa velsom de store Tancker, hand hafde om sig self, kom alleene af hands Sinds hidsighed,

hvor-

hvortil hand af sine hæfftige Tilbøieligheder blef dreven. Hand blef smigred og kiæled for af hans Moder, fra hand laae i svøb, og var et stort Exempel paa deres U-lyckseelighed, som fødes i høy Stand; Dend viderværdige Lycke, som hand hafde hafft at drages med fra sin Ungdom af-hafde end icke kundet tvinge denne fremfusenhed, og dette høye moed i ham. Skiønt hand hafde været alting berøvet, forlad af alle, og underkast saa meget ont, hafde hand dog slet intet tabt af sin freckhed, den reiste sig altid op igien hos ham, ligesom det smedige Palme-Træe imer af sig self reiser sig igien; i hvor stor Byrde-Mand end legger derpaa for at undertrycke det.

Saalenge Telemack var hos Mentor, lod disse U-dyder sig aldrig tilsiune, de tog af og formindskedes hver dag. Ligesom en skye og vild Hest, der springer omkring i vide Enge, lader sig hvercken holde tilbage af de steile Bierge. eller høye klinter eller af de stride Floder! Hand kiender intet uden et Menniskes Røst og Haand, som kand tæmme ham. Saaledes var Telemack fuld af Fyrrighed og Naturens hidsighed, og kunde icke spæges uden alleene ved Mentors Haand; Dog var endog et eeniste vinck af Mentor nock til at stille ham paa engang i sin allerstørste Fremfusenhed. Telemack merckede strax, hvad det

vinck

vinck skulle betyde: Hand samlede strax i sit Hierte alle Dydens regle, og i et øyeblick viidste at paatage sig et mildt og belevent Ansigt. Neptunus self, naar hand opløffter sin træe-Forck, og truer de hidsige Floder, kand icke hastigere stille stormen, og bortjage de mørke skyer. Naar Telemack var igien eene for sig self udbrød Disse hands Sinds hæfftige bevægelser ligesom en stadig Bæck der nogen tiid har været forhindret i sit løb ved et stærck Diige giennembrydes og bortskyller Demningen; Hand kunde icke liide de høyhiertede Lacedæmoniers og i sær Phalanti, Dens Andforeres Ofvermod. Denne Besætning, som var kommen fra Græcken-Land og hafde andlagt Tarentum, bestoed af saadanne unge Burs som var fød ved en Løsagtig omgiengelse, mens den store Beleiring varede for Troja, og hafde aldrig faaet nogen vedbørlig optugtelse. Deres u-loflige Fødsel, deres Mødres u-sømmelig lefnet, og den skammelige Frihed, i hvilcke de vare opdragede, forgaarsagede i dem (Jeg veed icke hvad for) et vilt Balstyrrigt og Barbarisk væsen, de saae liigere ud til nogle liiderlige Pløje, og Gaftyfve, end til at være en Græckiske Besætning. Phalantus søgte ald Leilighed til at siige Telemack imod. Tit og offte falt Hand ham ind i hans tale naar de holdt offentlig raad, og foragtede spodsk hans forslag, og saae dem an

for

for saadanne u=grundede Raad, som et ungt og u=forsøgt Menniske kunde bringe frem. Hand giorde vidunder og Narreri deraf, og holdt ham for en fej og Qvindagtig fante, der hafde intet hierte i lifvet. Hand udblæsde Telemacks mindste Feyl, og bragte de Ældste Andførere dem for øren. Hand stræbte alleene at udstroe Nid og Misundelse over alt og giøre Telemack for sit høye Mods skyld ilde lidt og forhadt hos alle de forbundne Herrer. En Dag Telemack hafde været ude paa Partie, og opbragt en deel fanger af de Daunier, kom Phalantus frem, og paastod, at samme fanger skulle høre ham til, efftersom hand var dend (som hand self sagde) der hafde været for i Spidsen for de Lacedæmonier, og gandske svæcket denne hob Daunier, og at Telemack, som ved sin Ankompst, fandt denne fientlige hob afslagen, overvunden og bragt paa Flugten, hafde icke hafft meere møye eller Fare, end at skiænche dem deres Lif, og føre dem hiem til Leyren. Telemack derimod bevidste, at hand var dend, som kom Phalanto til hielp, og frelste ham, at hand icke blef ofvervunden, og siden ved sine dappere Creter fegtede saalenge til hand fick fuldkommen Seyer ofver de Daunier. De gick begge toe frem at forsvare deres Sag for Kriigs=Raadet, hvor udi de forbundne Konger stod. Phalantus hafde een Broder, heed Hippias, som var meget berø=

met

met for sin store styrcke, frimodighed og behændighed. Pollux self, sagde de Tarentiner om ham, veedste icke bedre at bruge en Blyeram, end Hand: Castor kunde icke bedre tæmme og afrette en Hest, hand var næsten ligesaa stærck og anseelig som Hercules self. Een hver i Leyren var bange for ham. Thi hand var endnu meere trætte-kiær end mandig og dapper. Der Hippias saae med hvad friposthed og mod Telemack hafde truet hans Broder, gaar hand hen i en hast, og tager disse Fanger, og vil lade føre til Tarentum, uden at ervarte Raadets Dom og affigt i denne Sag. Telemack, som hemmelig derom blef advaret, skar tænder af lutter forbittrelse, og gick derpaa ud. Ligesom een skummende vildbasse søger til Jægeren, af hvilcken den er saaret: Saaledes saae mand Telemack fare omkring i Leyren for at opsøge sin Fiende. Sit Spiud holdt hand i Haanden, at hand dermed vilde rende ham igiennem. Endelig treffede hand ham, og ved det hand saae ham, blef hans Brede endnu meere optændt.

Det var nu icke den vitze Telemack, der var undervist af Minerva self under Mentors skikkelse. Det var et Ellevildt og affindigt Menniske, eller en grum Løfve. Hand raabte i en hast til Hippias: Holdt stille du liderligste Creatuur blandt alle Menniſker: Vie lidt; vi vil see om du er god for at fratage mig dem,

som

som jeg haver ofvervundet! Du skal icke føre dem til Tarentum. Gack, pack dig i et øyeblick need til Stygis sumppige strømme, med det samme støde hand til ham, men med saadan en ubesindig Ifrighed at hand icke kunde ramme, som Hand meedede til: Hans Spyd treffede icke nær ved Hippias. Telemack drog strax sin kaarde hvor paa fæstet var af Guld, hvilcken Laertes hafde gifvet Ham som et kierligheds tegn og Amindelse, da hand drog fra Ithaca. Laertes hafde self brugt den i sin ungdom med største Berømmelse, og væd det dend i mange berømmelige Obristers Blod, fra Epiro i en Kriig, hvor Laertes blef Seyr Herre. Neppe hafde Telemack trækket sin Kaarde, for Hippias, som vilde betiene sig af sin veldige Styrcke, løb hand ind paa Lifvet, og vilde vriste dend af hans Hænder. Kaarden sprang i stycker imellem Hænderne paa dem. De greb hver andre om Lifvet, og vicklede sig, som toe Slanger omkring hver andre: Der stoed de, som toe vilde Dyyr, der vilde sønderrifve hver andre: Ilden tindrede ud af deres øyen. De buckede sig, de strackte sig. De Bøyede hverandre need til Jorden, de reiste sig op igien, de svingede hver andre omkring, og tørstede effter hin anders Blod. Her var fod mod fod, Haand mod haand. De tvende Leñer var saaledes samledrog indvicklede, at de siuntes ickun Eet. Men Hippias, som var ældere

dere, og meere foer, stuntes at overvinde Telemack, som var kun gandske ung og sperlemmet: Telemack kunde nu neppe drage sin Aande, og Knæene zitterde under ham. Hippias, da hand fornam ham næsten at være udmættet, brugte alt styrcke, for at slaae ham om; Det hafde været ude med Ulysses Søn, og hand hafde faaet billig straf for sin Daarlighed, om icke Minerva, som stedse vaagede ofver ham til hans Frelse, og icke vilde ofvergifve ham i denne farlige Yderlighed, uden til sin Underviisning, hafde af sin sædvanlig Godhed tilvendt og beskicket ham den ønskelige Seyer. Self forlod hun icke de Gyldne Pallatzer i Salento! Men hun udsendte Iris, Gudernes visse Bud, Denne flov led og gesvindig igiennem Lufften, og lod effter sig, ligesom en stie af glands og Straaler, Hun hvilede sig icke for hun kom til den stæd og Hafbreed, ved hvilcken de forbundnes hær hafde slaget Leyr. Langt fra mærkede hun disse tvende Kiæmpers hidsighed og hæfftige arbeyde: Hun ligesom gruede ved at see den Fare, som Hun fant den unge Telemack at være bested udi. Hun indsvøbte sig i en skye, som Hun hafde dannet paa samme Tiid af dend fineste damp, og trædede nærmere hen til Dem, ret i den skyndning, da Hippias fornam sin styrcke meere fuldkommen end Telemacks, og giorde sig de visse Tancker, at kunde fælde ham. Hun skiulte dene Minerva

vndige

yndige Pleyeson med Ægide, det utgiennem trængelig Skiold, som Gudinden selv hafde betroet hænde. Telemack, hvis kræfter vare gandske svækkede, fornam strax en nye krafft, fyrrighed i sig: Men ligesom hand tog til, saa tog Hippias af i Krafft og frymodighed. Hippias fornam noget jeg ved ey hvad for Gudommeligt, som forskvækkede og udmattede Hannem. Telemack ængstede og andgreeb Ham, nu paa den eene, nu paa den anden side, og lod ham icke den mindste tiid til at puste, eller at sætte sig igien i stand. Endelig kastede hand Ham omkuld, og falt selv ofven paa Ham, at Jorden dunnede ved det fald. Neppe kand een af de ældste Eeger paa Ida, effter at den af nogle Tusend hug, som smelder i Skoven, er blefven fældet, falde med større fors og skrald til Jorden. Stæden i sig self runden omkring stønnede derved, og alt det, som stod i Nærværelsen, rystede og skielvede derofver.

Midlertiid var Telemacks Sindighed kommen til ham igien tillige med Hans styrcke. Hippias var icke saasnart falden under Ham, for Ulyssis Søn besindede, hvad feil, Hand hafde begaaet i det hand saaledes antastede Een af de Kongers Broder, som hand var kommen at undsætte. Hand forestilte sig i sin Forvirring alle Mentors vise Raad: Hand skammede sig ved sin Seyr, og saa vel, at Hand

med

med sin fremfusenhed hafde fortient at være ofvervundet. Midlertid kom Phalantus løbende i største Ifrighed for at vilde hielpe sin Broder. Hand hafde stucket Telemack igiennem med sit Spiud, om hand icke hafde frygtet tillige at sticke Hippias, som laae underst og blef holdt til Jorden af Telemack. Dette hafde været Ulysses Søn en lært Sag at tage Lifvet af sin Fiende. Men hans vrede var stillet, og Hand tænckte icke paa andet, end at oprette sin Forbeeldse ved at udviise sin Sindighed: Hand reiste sig og sagde: O! Hippias, det er mig nock, at jeg har Lært dig, at du icke skal kaste Foragt paa mig for min Ungdoms skyld. Lef nu kun; Jeg maa forundre mig ofver din styrcke og færdighed, Guderne har hafft sin Haand ofver Mig; viig derfore for deres Magt, og lad os hereffter icke tænckе paa andet end paa at stride mod de Daunier, og lade see vor dapperhed mod vore Fiender. Medens Telemack saa talede, reyste Hippias sig op igien, besudlet af støf og Blod, og var gandske skamfuld og forbittret. Phalantus torde icke understaae sig at røfve Lifvet af den, som paa saa ædel en viis hafde skiæncket hans Broder sit: Hand var gandske tvilfraadig og affindig. Alle de forbundne Konger samledes til dem, de leedte Telemack hen til een og Phalanto og Hippias til en anden Side,

hvilcken skammede sig ved at see paa Folck, siden hans Ofvermod var blefven svæcket. Den gandske hær kunde icke nocksom forundre sig ofver Telemack, at hand udi saa spæe en alder, da mand icke endnu har sin fuldkommen styrke, kunde tumle og tvinge Hippias. Der mod ham at ligne, var af styrcke og Storhed, som Kiæmperne; Jordens børn, som i forrige tiider dristede sig til at bestride de udødelige Guder i Himlen. Men langt fra at Ulyssis Søn fand nogen fornøyelse af dem Seyr. Imens de andre icke nocksom kunde forundre sig ofver hans Mandighed, listede Hand sig hen i sin Telt, skamfuld ofver sin Forseelse, og bitter og vred paa sig self: Hand suckede ofver sin U-besindighed, hand saae, hvor U-fornufftig og u-billig hand var i sin fremfusende Hastighed: Hand befandt, at der i slig u-ordentlig Yppighed og ofvermod laae ickun et forfængeligt ringe og gemeent væsen. Hand erkiendte, at den rette høyhed bestaar alleene i maadelighed, Rædfærdighed, Høflighed og Belefvenhed: Dette saae og forestilte hand sig altsammen; Men hand torde icke engang endnu vendte nogen bedring hos sig, effter som hand saatit var falden i de samme Forseelser igien: Hand var ligesom i haaret paa sig self, og mand hørte ham Brøle, som en Løfve. Toe gandske dage holdt hand sig gandske inde i sin Telt, og kunde icke føre det ofver sit Sind at gaae i

noget

noget Selskab; Men straffede sigsaaledes self ved saadan et strængt Afhold: Ach! sagde hand: Tor jeg vel nogen tiid see paa Mentor meere? Er jeg vel den viise og taalmodige Ulyssis Son? Er jeg kommen her for at sætte Spliid og Ueenighed iblandt disse føreenede Herrers mægtige Hær? Er det vel deres eller de Daunieres, deres Fienders Blod, som jeg bør udgyde? Jeg har været forvofven og daarlig. Jeg har end icke vidste at kaste ret med mit Spiud: Jeg har givet mig i kamp med Hipplas, dog hand var saa meget stærckere end jeg: Jeg kunde icke vente mig andet end døden Self, og en udødelig skam af at blive ofvervundet og fældet af ham: Men hvad laae der magt paa? Saa hafde jeg ende paa det: jeg var da intet meere den u-besindige Telemack, den unge daare, som forkaster alle gode Raad: Saa fick og min skam en ende tillige med mit Liv. Ach! at jeg i det mindste kunde haabe icke at begaae det meere, som jeg nu angrer at hafde giort, da var jeg lyckelig, ja meere end lyckelig: Men maa skee inden afften gior jeg eller vil giore endnu de samme forseelser for hvilcke jeg nu har saastor Skam og afskye: O! een forderfvelige Sejr og forsinedelig roes, som jeg icke kand taale, og som intet gior andet end bebreyder mig min Daarlighed. Midlertid hand var saaledis Eene, og icke vilde lade sig troste, kom Nestor og Philoctetes frem og vilde besøge ham: Nestor be-

gyndte at holde ham hans mishandlinge for: Men da denne gamle forstandige Mand saae dette unge Menniskes hiertelig fortrydelse over sin feyl, forandrede hand strax sin haarde i-rettesættelse til søde og venlige ord, for at stille og emilde Hans fortvilede og skamfulde Hierte. De Forbundne Herrer blefve hindrede i deres tog formedelst denne Tvistighed: De kunde intet trække imod Fienderne, førend de igien hafde faaet Telemack forliigt med Phalantus og Hippias. Mand var bange for hver øyeblick at de Trouper fra Tarento skulle falde an paa de hundrede unge Creter, som hafde fult Telemack i denne Kriig. Alting var i forvirring bareste for Telemack skyld: Telemack, som saae, at Hand var Aarsag til ald den fortræd: saavel som alle de farligheder, som deraf i fremtiden kunde bryde ud, Gremmede sig bitterligen. Alle Herrerne self vare meget Bekymrede, intet torde de rycke op med Leyren, af frygt for, at de Cretenser under Telemack, og de Tarentiner under Phalento skulle under veys rage i et Blodig slag sammen: Mand hafde ont nock med at holde øyer paa dem i Leyren, hvor de vare i tvang og skarp opsigt under de høye Herrers øyen og nærværelse.

Nestor og Philoctetes giorde icke andet end gick fra og til Telemack, og den u-forliigelige Phalantus, hvilcken alleene raabte paa

Hæfti

Hæfn og Blod, hans haarde Hierte, som ved hans Broders Hippia grumme og hæfngierige ord og Truſel endnu blef meere forhærdet, kunde hvercken ved Neſtors ſøde veltalenhed, eller ved den ſtore Philoctetis Myndighed, ſtilles og formildes; Telemack var meere ſagtmodig! Men derhos ſaa fortrydelig, og ſorrigfuld ofver ſig ſelf at hand icke vilde tage mod nogen troſt. Medens de Høye forbundne Herrers hafde at giøre med denne forvirrede handel, var dend gandſke Hær meget bekymret og beſtyrtzet. Den gandſke Leyr var ſom et Sorge-Huus, hvor beſte Fader, ſom var ſin ſlegtes fornøyelſe, og ſine Børne-Børns ſøde forhaabning og tilflugt, nyelig kunde været udbaaret til Grafven. Da denne u-orden og forvirring i Leyren en Dag var paa det høyeſte, fick mand at høre et forfærdeligt Vulder og Allarm af vognene? rummel, Geværets bragen, Heſtenes Brinſken, og Folckets raab, nogle, ſom Seyrherrers, der kunde optmuntre hver andre til Mord og Nederlag· Andres igien, ſom de der enter ſtyede eller droges med Døden, efter kunde være ynckelig ſaaret. Støfven ſtod ſaa tyck, ſom den mørckeſte ſkye op i Vejret, betog Himlen, at mand icke kunde ſee dend, og træckede nærmere og nærmere hen mod Leyren. I ſamme opſtigende ſtøf og taage var blandet en ſtærck Røg, ſom forandrede Lufften, og befænget dend, at mand nep kun-

de drage sin Aande. Mand herde ofver alt en dum og svefvende Lyd, ligesom naar de forfærdelige Ildfuncker udkastes og opskyges af det hidsige og Ildsprudende Biergs Atnæ rorte og stinckende Indvolde, naar Vulcanus der paa det hæfftigste med sine Eensyede Riiser Smeder torden-kiiler til Gudernes Fader. Alles hierter var beklemt, Blodet tisnedes og haaret reiste sig paa Hofvedet derofver. Den fyrrige, aarvagne, og u-udmattelige Adrastus var kommen de forbundne Herrer tilforn: Hand stræbte at ofverrumple dem u-formodentlig: Hand hafde holdt sin reyse gandske forborgen, men faaet god Efterretning om de Andres. Hand hafde giort sig en u-troelig u-mage med at bane sig vey ofver et skreckelig Bierg, som næsten aldrig nogen kunde komme til, ved hvilcket de foreenede hafde bemægtiget og besat alle adgange og Forveye. Saalenge de vare Mestere ofver disse Fodstier, hvor mand kunde drage frem i ordentlig geleed troede de sig at være sickre: ja var derforuden i den faste Tancke, at de ved samme adgange, som de besad, kunde falde ind bag bierget paa Fienden, saasnart de fick nogle andre Tropper til hielp, som de endnu vemede efter. Adrastes, som este Guld og Solf ud til Speyderne med begge næfver for at vide sine Fienders hemmelige Raad, hafde faaet underretning om deres Anslag ved samme Spioner. Thi

Nestor

Nestor og Philoctetes, de tvende ypperste Anførere, skiønt de vare toe meget brafve og Stridbare Heldte holde icke deres foretagende saa Gedult som de burde. Den bedagede Nestor i denne sin høye Alder hafde Behag udi at fortelle det, som Hand siuntes at kunde hafve nogen Ære og Berømmelse for. Philoctetes var af Naturen mindre Snack som men derhos meget hastig saa at om mand kun aldrig saalidt vilde giøre sig umage, kunde mand faae ham til at siige alt det, som hand hafde sæt sig for at tie. De listige og Spidsfindige Forrædere hafde fundet Noglen til hans Hierte, at de deraf kunde udlacke, endog de vigtigste og magtpaaliggende hemmeligheder. De hafde icke fornøden at bruge andet middel end opirre ham, strax blef hand saa Ifrig og Ildsindig, at hand næsten vidste intet af sig self; Hand begynte strax at true og rose sig af, at Hand vidste de og de sicker Middel til at naa sit forlangende. Dersom mand igien vilde lade som mand tvilede om sanme Middels virckning og udfald, da gaf hand sig til at forklære dets Omgang med adskillige omstændigheder, og saaledes slap den mindste Hemmelighed med den største udaf hans Hierte; Icke u-lig et Dyyr-bar Kar, som lacker af hvilcket endog den angenemmeste og kosteligste Salfve udtæres efterhaanden; Saa var dene drabelige Strids-Heltes Hierte, det kunde icke holde noget i sig. De bedra-

gelige Forrædere, som vare bestucken af Adrasto, viidste rigtig ad spille med disse tvende Kongers skrøbelige Tancker. De smigrede for Nestor, og tillagde Ham ald optenckelig Berømelse, som kunde klinge i denne gamle Mands Øren og kilder ham udi Hiertet. De forestilte ham hans mange priisselige Seyrvindinger, som hand tilforn hafde indlagt sig, de forundrede sig ofver hans skarpsindige forsiunlighed, og befaldt ham i ald Ting. Paa den anden Side sat de deres Snarer for den hastige og fremfusende Philoctetes. De forebragte ham alle optænckelige Vanskeligheder, tidens ubeleilighed, een og anden Farlighed, Sagernes striidige u-ordentlighed, og andre u-boedelige Forseelser, som vilde følge paa. Herofver blef hans hastige Sind ophidset, hand forglemte sin Viisdom, hans Efftertancke blef ham beragen, og hand var icke det samme Menniske.

Telemack, u-anseet alle de feyl, som vi har seet hos ham, var langt klogere og sindigere til at holde sine hemmelige Sager hos sig self, hand var blefven vandt dertil ved sin fortrædelige Modgang: og ved det hand i sin Ungdom hafde været nødt til at vogte sig for Penelopes forelskede beylere. Hand kunde tie en forborgen Sag uden at betiene sig af legn. Hand saa dog icke saa spidsk, mærck og indgetogen ud, som ellers visse folck, naar de

veed

veed noget, som icke enhver maa viide. Mand skulde intet mærcke paa ham, at hand vidste noget, som burde holdes Gedult. Haus væsen saae altid frit, naturlig, u-twungen og redeligt ud, ja saa reent og aabenbare, som om hand kunde hafft sit hierte paa sine Læber. Men, naar hand hafde sagt saa meget, som mand kunde siige, uden at gifve nogen noget at holde om, vidste hand saa nøt og rigtig at stantze og belegge sine ord, og uden nogen fremmed forevending at dreje sin tala paa saadanne Sager, som kunde gifve adskillige tvilfraadige Mistancker, og bilde folck ind, at hand hafde sagt, hvad hand vidste. Derofver var hans hierte u-randsagelig, og ingen kunde udgrunde hans Meening. Hans beste venner fick intet mere at viide af ham, end det, hand sielf holdt for raadeligt at aabenbare, for at høre deres Betænckning der om, der var ingen uden Mentor alleene, som hand ret blottede sig for, og aabenbarede sin hiertens Meening. Vel betroede hand sig og til andre Venner; men paa adskillige Maader, alt ligesom hand hafde forsøgt deres Venskab og Viisdom til. Telemack hafde offte mærcket, at deres fattede Anslag kom noget for meget ud i Leyren. Hand hafde advaret Nestor og Philoctetes derom. Men disse tvende saa høyt forfarne Herrer giorde sig icke ret stor eftertancke over saa sund en Advarsel; Alder-

dom-

dommen vil icke gierne lade sig lære, vrie eller boye, og den lange vane, som er ond at vende, holder dend ligesom i et fængsel, der er næsten ingen forhaabning til, at den skal afstaa sine feyl: ligesom en deel træer, hvis haarde krogede og knudrige Bul saaledes er forhærdet ved alder og aarenes mengde, at de icke kand rættes meer eller blifve liige; Saa kand menniſken ved en vis Alders tiltrædelse næsten icke meer rætte sig og forandre den onde Vane, som er blefven gammel hos dem, og næsten som en Natuur gaaet dem ind i Marf og Been. Tit kommer de self i Erfaring derom og bekiender den skrøbelighed! men alt for silde. De sucker derover forgiæves. Men ungdommen er alleene den Alder, hvor et menniske endnu kand lære at blive Mester ofver sig self og rette sit lefnet.

Der var i leyren een Doloper, en skalckagtig hycklere, heed Eurymachus, en sledsk oyentiennere, som veeste at skicke sig efter alles væsen og alle Herrernes sind og Tilboyligheder: Klogtig og duelig til at opfinde nye andledning til at behage Folck. Ingen kunde tale saa mørckt og forblummet, at jo denne tredskeligen kunde forstaae hans Meening; spurde mand ham om sin betænckning i en eller anden sag, da spaaede hand det fornoyligste nogen kunde ønske: Hand var behagelig og pudseerlig, vilde gierne drille og firere de Enfol-

foldige: Hand var ydmyg og høflig mod hans overmænd, som hand frygtede for; hand kunde skrue saadan en artig Beromnelse op, som blef vel optagen og anset endog af de Erbareste og meest alvorlige mænd: Hand var meget ærbar hos de ærbare, lystig og lefvende hos dem som var af et lystigt sind og Natuur: Hand kunde finde paa alle slags Optoyer, og paatage sig, hvad for en skick-lse hand lystede. De dydigste og meest oprigtige Mænd, som stædse ere de samme, og som indretter sit lefnet efter dydens Regler, kunde aldrig viide at skicke sig saa vel hos Forster og Herrer, som lader sig drifve af sit ustadige Sinds adskillige beveegelser. Eurymackus var forfaren udi Krigs og Stads-Sager: Hand var, som en fri Herre, der hafde gifvet sig under Nestor for eegen Ere og erfarenheds Skyld, og nu ved sin artige omgiængelse hafde vundet Hans Hiertes Fortroelighed, og kunde ved sin Sneedighed faae alt det at viide af ham, som hand forlangede. Endskiønt Philoctetes icke betroedes sig ham, eller hafde synderlig godhed for ham; saa foraarsagede dog hans vrede og hastighed i ham lilge det samme, som Nestors Letsindighed. Eurymachus hafde icke behof uden at siige ham et par ord imod, saa kunde hand ved det, hand opirrede ham, faae alting at viide af ham. Denne Bedragere hafde faaet store Penge af Adrasto,

hvor-

for hand skulle skrifve ham til om alle de foreenedes Anslag og forehafvende; Denne de Daunniers Konge hafde ved sin Hær en deel overlobere, som burde effter giordte af tale lobe fra de foreenedes hær hen igien til sin. Saa snart nu Eurymachus hafde nogen vigtig sag at lade Adrasto vide, lod hand een af disse overlobere stryge af effter hin anden. Det var icke læt at komme ofver samme bedragelige og spitzfindige Forræderie, saasom samme Forrædere icke hafde nogen brefve, men alleene mundtlig beskeeden: Om mand end fick dem fat, da fant mand intet hos dem, som kunde giore Eurymachus mistænckt. Midlertid kom Adrastus de foreenede Konge tilforn i deres foretagende: Neppe hafde de sluttet det ringeste i deres raad, forend de Daunier giorde just det, som nødvendig behofvedes til at hindre deres foretagendes lyckelig fremgang. Telemack forsomte intet for at efterspge Aarsagen dertil og opmuntre Nestor og Philoctetes til at fatte større Mistancke om dem self; men det giorde ingen gode, de vare næsten forblindede. Mand hafde besluttet i Raadet at bie efter en stor deel folck, som endnu skulle komme dem til hielp, og mand hafde ladet 100 Skibe hemmelig om natten gaae dem imod, at sætte disse Hielpe-Trouper ofver fra en meget farlig stæd ved hafvet, hvor de skulle andkomme indtil den Plats,

hvor

hvor de hafde slaget leyer. Midlertid meente mand sig nu at være i Sickerhed, efterſom mand hafde indtaget de paſſzer og farveye ved nærværende Bierg, ſom var en kant fra Apennino der næſten ingen kunde komme ofver. Mand holdt Leyer langs ud med den Flod Galeſus, tæmmelig nær ved hafvet. Ved ſamme behagelige Egn er meget god foering og Græsgang, og derover alle ſlags Frugter, ſom er fornøden til en armees Underholdning. Adraſtus var paa hin ſide Bierget, og mand holdt det u-muelig, at hand kunde drage derofver. Men ſaaſom hand vidſte, at de forbunden endnu vare ſvage, at ſkulle der komme dem en hob Trouper til Hielp endnu, at ſkibene laae og ventede effter Folcket, ſom ſkulle andkomme og endelig, at der var ſaadan kif og forvirring i Leyren imellem Telemack og Phalantus; Tenckte hand at ſøge en ſtor Fordeel: Hand haſtede Nat og Dag, og trækkede duelig frem neden ved Hafbreeden ad ſaadan en Vey, ſom aldrig nogen hafde tænckt, hand kunde komme igiennem. Saaledes kand driſtighed og u-afladelig møye ofvervinde endog de ſtørſte Beſværligheder. Saaledes er der intet ſaa u-mueligt for dem ſom tør vofve ſig, og ſom kand tale ont. Saaledes fortiener alle efterladne Nølerie, ſom bilder ſig ind at Beſværlige Sager ere gandſke u-muelige, at overrumples og under-

tvin-

tvinges. Adraſtus kom ofver de 100de Skibe ret i Dagningen, ſom hørde de forbundne Herrer til, og efterſom de ey vare vel bemandede, ej heller beſatte: med duelig Vagt, ſaaſom de der frygtede for ingen fare, bemægtigede hand ſig dem uden nogen ſynderlig Modſtand, og betiende ſig af dem at ſatte ſine Folck ofver med en utrolig Haſtighed ved Munden af den Flod Galeſus; dereffter drog hand meget færdig og værlig frem langs op ad Floden. Skildvagteren, ſom ſtode paa de yderſte Poſter uden om Leyren hen imod Elfven troede, at de forventede Hielpe-Trouper kom anſeilende paa ſamme Skibe. De oploffte i en Haſt deres Frygde-Skrig og Glædſkabs Løſen. Adraſtus med ſine ſatte i Land, førend mand kunde kiende dem. De faldt and paa de foreenede, ſom frygtede ſig for ingen fare. De fandt dem i en aaben Leyer uden orden, uden Andførere, ja uden Vaaben. De Tarentiner, hvilcke Phalantus andførede, ſtoed paa det Fløye, ſom de førſt greb and. De Daunier ſatte ind paa dem med ſaadan hæfftighed og Krafft, at dette de Lacedæmoniers unge Mandkion blef ved førſte anfald, ſaa beſtyrtede, at de icke kunde g'øre nogen Modſtand. Midlertid de væbnede ſig, og i den blinde allarm forvildede og hindrede hinanden, ſætte Adraſtus Ild paa Leyren. Ilden fangede and i en Huſt, og Luen ſtod op udi ſkyer-

ne

ne. Ildens Krafft er i den henseende, som en ofverlobende Vandflod, der udbryder og ofverskyller den gandske Marck, og med sin stridige Fart forer bort med sig de store Eeger med deres dybe Rodder, Korn og lade, Stold og Fæe. Luen blef af vinden drefven fra den Eene Telt til den anden, og den heele Fælt-Leyr var som en gammel affældet skof, som ved en liden Gnist er blefven afbrændt og fordærfvet. Phalantus, som saae denne ofverhængende fare nærmere sig end nogen anden, kunde icke afvende dend, eller raade boed derpaa. Dog kunde hand nock begribe, at alle hans Folck maatte undergaae; og ødelegges, om hand icke skyndede sig at vige uden for Leyren: Derhos forestilte hand sig, at den udflugt og undvigelse ved sin u-orden var meget at befrygte, helst hand hafde saa mægtig en Fiende effter sig. Hand lod dog de unge Lacedæmonier drage ud til en side half bevæbnede. Men Adrastus lod dem intet hafve meget Raade-Rom: Paa den eene side var der et færdig Andtal af de Archier, som med sine u-tallige piile fældede Phalanti Folck! Paa den anden side var der de vældige slyngeslaaer, som udkastede saa utallige steene paa dem, som Haggel fra Skyerne. Adrastus self med Kaarden i Haanden drog frem forest udi spidsen med en udvaldt Hær af de dueligste Daunier efter Ildens Glands og overrun-

plede

plede dem, som vilde flygte. Alle de, som strøbede at undgaae dend fortærende Lue, faldt for hans skarpe Sverd, som kornet for høstmandens Lee. Hand svømmede næsten i Blod, og kunde dog icke slucke sit blodgiærige Hierte dermed. Hand var grummere end Løver og Tigger-Dyer, naar de tillige opsluger hiorden med Hyrden. Phalanti Folck falder i en Hast og mister Modet; dend bleege Død med de forskrøckelige helfvedes gudinder i deres heslige Gestalt, og slange-flettede Haar stilles dem for Øyen, og blodet iisnes i Lifvet paa dem. Deres skielvende og af Angest hentagne lemmer flyder med den kolde Sved, og deres bæfvende Knæe betager dem endog ald Haab til at redde sig ved flugten. Phalantus self, hvilcken Skam og mistviflelse endnu gaf nogen Krafft, oplofftede sine Hænder og Øyen til Himlen; Hand saae sin Broder, Hippias, needsables for sine Fødder af den vilde Adrasti Haand, som foer frem ligesom et Liunild. Hippias styrtede ned til Jorden, rackte Hænder og Fødder fra sig, og veltede sig i støfven: Blodet flød ud, som en stridig rindende Bæch af hans Side, hvor hand hafde faaet sit dybe Bane-Saar. Hans Øyen tog Afskeed med dagens Lius, og lucktes til, Siælen saa forvirret og ifrig den var maatte fare ud med hans sorte boblende Blod. Phalantus self, som blef oversencket med sin Bro-

ders

ders Blod, og kunde icke hielpe ham, saae sig selv næsten omringet af fiendernes u-tallige mængde, som stræbede at bringe ham af Live. Hans skiold var igiennem bordt af utallige piile og dødelige stød. Hand blef saaret mange stæder paa sit legeme; Nu kunde hand intet meere bekymre sig ofver sin forløbne Soldater, eller bringe dem til at holde fød.

Guderne saae vel til den ynckelige Tilstand, de vare udi, men hafde dog ingen medlidenhed derofver.

Den 17de Bog om Telemack.

Telemach ifort sine Guddommelige Vaaben / iiler til at undsætte Phalantum; hand fælder strax Iphicles / Adrasti Søn / driver dend Seyerrige Fiende tilbage / og hafde saaet en fuldkommen Seyer over ham / om icke et forfærdeligt Mørcke med stor Storm og Lynild hafde ophævet Slaget; Derefter loed hand udføre de Qvæste / drog Omsorg for dem / og i sær for dend saarede Phalantum. Hand befordrede hans Broders Hippiæ Liigbegiengelse med stor Pragt / samler dend overblefne Aske i een Guld Krucke og overleverer dend til hannem.

DEtte de foreenede Herrers bedrøfvelige Nederlag ansaae Jupiter selv tillige med de andre Guder og Gudinder paa Olympo. Hand adspurde den u-foranderlige Skiebne, og saae de Herrers Register, hvis Lefnets traad ved Parcarum Sax dend Dag skulle afskiæres: Alle Guderne holdt øye med Jupiter, for at erfare hans villie i den Sag: Men Gudernes Fader og Menniskens Herskere stiger endelig til dem med en venlig, og dog Maje-

stætiske Mine: I seer, i hvor yderlig en fare de Foreenede ere bragte; I seer Adrastum, som ofverrumpler og forrasker sine Fiender: Men dette Siun er dog bedrageligt. De vanartiges Ære og Lyckalighed er kun kort. Langt fra, at dend Ugudelige og for sin troeloshed u=lidelige Adrastus skal indlegge sig nogen fuldkommen Seyer. Dette onde, og u=formodentlige Nederlag rammer paa de foreenede, alleene til den Ende, at de kand lære at Rætte deres Feyl, og vide bedre hereffter at holde sine Sager, raad, og forhafvende forborgen. Her bereder igien dend vise Minerva en nye Ære for sin unge Telemack, som hun saa høyt Elsker og ynder: Saa holdt Jupiter op at tale: Men alle Guderne blef ved i stilhed at andsee den Blodige trefning. Midlertiid faar Nestor og Philoctetes kundskab, at eendeel af Leyren allerede stod i Brand, at dend fortærende Lue strækkede sig alt vidre, Efftersom Vinden dref den frem at deres Folck vare bragte i u=orden, og Phalantus icke var mægtig nock til at imodstaae Fiendernes hæfftige Indfald. Saasnart disse forfærdelige ord kom dem for Øren, greeb de til Vaaben, samlede Obristene, og befalede at drage ud af Leyren, det snareste mueligt var, for at undgaae Ildens mægtige Krafft. Telemack, som tilforn var gandske forsagt og trosteløs forglemte nu alt sin Sorrig, og nagende Smerte: Hand tog

sine

sine Vaaben fatt, Minerva ypperlige Gafver, hvilcke Hun self, forstilt under Mentors Skickelse, loed som Hun kort for Hans ledings-fær hafde faaet af en Berømmelig Sverdt-Fejer i Salento, da Hun dog hafde ladt dem giøre hos Vulcanus i hans Konstige Smeede under Ætnæ Bierg. Samme Vaaben var saa slette, og polerede, som en Jis, og glimrende, som Soelens Straaler: Mand saae der Neptunus og Pallas, som trættede med hver andre, hvem af dem, der skulle hafve dend ære, at opnæfne en nye andlagt bye: Neptunus med sin Tre-Forck stytte paa Jorden, og mand saae strax en vildsmæcke at opstige der af. Ilden Funcklede ud af dens Øyen, froden stod ud af dens Mund, og haaret flagrede effter Vinden: Dend stoed og Hoppede saa lettelig paa sine smidige og seenefulde Fødder. Denne gick intet, men spranck formedelst sine Lændnes styrke dog med saadan en Gesvindighed, at hand aldrig loed sig noget fodspor effter sine Skridt. Mand maatte snart bilde sig ind, mand kunde høre dend hvinende Røst og vrinsken: paa den eene side. Paa den anden side gaf Minerva sine nye indbyggere Oliver, frugten af det Træe, som hun hafde plantet. Den green, paa hvilcken samme frugt endnu hængte, betægnede den søde fred og ofverflodighed der er langt ypperligere end Krigens Besværlighed: hvorpaa Neptuni opstigende Hest var et for-

billede. Gudinden ved sine eenfoldige og nyttige Gafver beholdt Seyer, og dend prægtig Bye Athenen kom til at bære hendes Nafn og Afmindelse. Mand saae og paa samme udpucklede Bryst-skiolds afridsning, hvorledes Minerva forsamlede omkring sig alle frj Boglige Konster, som var smaae dejlige Børn med Vinger. De siuntes at være bange for dend rasende Martis Grumhed som ødelegger og forderver alting, og derfor flyde hen til og omkring hendes Skiød, ligesom de unge Lam tager sin Tilflugt til deres Mødre, naar de faar Ulfven i sigte, som trænger sig ind med sin Glubske og hidsige strube at opsluge dem. Mand saa og Minerva med et spodsk og vredladen ansigt ved sit Konstige arbeides ypperlighed beskiemmede den daarlige Arachnes store indbildninger om sig Self, da hun torde fordriste sig til at trætte og Kæmpes med hænde om at giøre det beste Tapetzerj og omtræck.

Mand saae denne U-lyckseliges Lemmer fortæres og svinde ud og endelig gandske at forandres til en æderkoppe. Effter disse udritzninger forestiltes endnu Minerva saaledes, som hun fordum i Kiempernes Kriig undsatte Jupiter med sit skarpsindige Raad, og bestyrckede de andre frygtsomme Guder. Hun blef og fremsat i sin fulde rustning med spyd i Haanden, og iført sit berømmelige skiold, ved bræden af Xanthus og Simois, leedende Ulysses

ved

ved Haanden hos sig, opmuntrende de Grecker flygtige Soldater til at holde foed og fatte moed, og som dend, der tog imod de Trojanske Hofdingers, ja endog Hectors hæfftigste Andfald: Endelig saae mand hende indleede Ulysses i dend forfærdelige store Træe-Hest, hvor ved Priami Rige paa een Nat burde ødelegges. Paa den anden Side af dette Harnisk fremviisdes Ceres i de frugtbare vange omkring Enna, som ligger mit i Sicilien. Denne Gudinde stuntes at kalde Folcket sammen, som var adspred her og der, og søgte, sin føde ved den møye-fulde Jagt, eller og møye opsøgte dend Frugt, som kunde være falden af de Vilde Træer i Skofven; Thi Menniskene vidste endda icke andet Middel at ernære sig med. Men hun lærde disse vilde og grofve Folck at dyrcke Jorden, og ved deres egen Dueligbed at udlocke den Rige Frugt af hendes milde Skiød, hvorved de kunde opholde sig. Hun viisde dem en Plovg, hun lærde dem at spende exen derfor, og mand saae Jorden aabne sine Furer for det skarpe Plog-Jern: Dereffter saae mand dend gyldne sæd at fremspire og skiulle den grødefulde Egn. Den glædelig Høst-Mand med sin hvasse Lee afmeyde den yndige Frugt paa Jorden, og med Fornøyelse tog imod denne runde Belønning for sit naadelige arbeide. Jern og Staal, som ellers var beskicket til at ødelegge og forderve,

blef paa de stæder icke brugt til andet end at forskaffe ofverflødighed, og ald unyttig Fornøjelse. Mand saae Skof-Gudinderne, Kronede med Blomster, dantze omkring i den deilige Eng langs ad en klar Rindende Bæck hos en liden Lyst-skof: Hyrde-Gudinden spillede paa sin floyte for dem. Skof-Guder og Bierge-Mænd sprang for sig self i et andet hiørne ved Lunden. Bachus saae Mand, Kroned med vedbender, at stytte sig med sin eene Haand paa sin flettede staf, og fremviise med den anden Haand en Viin-gren med deillge blade og moedne Viin-klaser. Hans skickelse og prydelse var noget Kiælen og blødagtig: Men havde derforuden, Jeg ved icke hvad for, Edelt, forryckt og liderligt væsen paa sig. Hand var nu saadan, som Hand aabenbaredes for Ariadne, da hun i sin U-lyckseelighed var eene, forladt og ganske udmattet af Sorrig i et fremmet Land ved en U-bekiend flod. Paa alle kanter saa mand en utallig mengde af Folck, gamle udlevede Mænd, som frembar deres første Grøde af Jorden til Gudernes Tempel; De unge Mænd, som kom trætte hiem af Marcken fra deres Dag-gierning mod deres yndige Fæste-Møer. Qvinderne gick og leedte deres smaa Børn ved Hænderne for at tage mod deres Hosbonder. Hyrderne kom drifvende med deres hiord: Mand saae eendeel af dem spille paa deres Roer, eendeel dantze effter

skal-

Skalmuer og Tver-piiber. Alting bar vidne om fred, fryd og ofverflodighed: Alting var glædeligt og fornøjeligt. Mand saae med forundring Ulfven at Leege med de lystige Kid i de Blomstrende Enge: Løfven og Tiggeret gick tamme og og spæge, hafde forladt deres graadige Grumhed, og var stille hos de spæde Lam: En lille Hyrde-Dreng dref dem for sig tilhobe med sin staf: Saaledes forestilte denne, Konstige Afritzning ald den behagelige herlighed, som dend gylden Tiid berømmes af.

Som Telemack hafde ifort sig disse Gudommelige Vaaben, da i stæden for sin eegen sædvanlige Skiold, tog hand Minerva fortræffelige skiold paa, som Hun hafde tilsendt ham ved Iris, Gudernes færdige Opvarterske og Sende-Bud; Hans eget skiold hafde Iris taget fra ham u-formærckt, og lagt dette Ægides U-igiennemtrængelige Harnisk i stæden, som Guderne self var bange for. I denne stand træder hand uden for Leyren, for ad undgaae Ildens Magt, som brede sig ud jo meere og meere. Hand kaldte de høyeste Betientere tilsammen, med et vældigt raab, hvor af de foreenede, som næsten var forsagte, fick nyt moed igien. En Gudommelig Glands tindrede af denne unge Krigsheltes Øyen. Hand siuntes stædse sindig, Belefven og fry, altid færdig til at gifve Befalning og Raad til sin Underhafvende, ligesom en gammel forstandig

Huus-Fader er agtsom i at styre sine tyende og Huusgesinde; Men Hand er endnu meere hurtig og duelig i at sætte dem i verck og fuldføre dem; Ligesom en meget stridig Flod, der icke alleene med en hastig fart fremskyder sin skummende Bølger, men endog kand føre de største Skibe need ad sin Strøm, hvor tunge og drægtige de end ere. Philoctetes og Nestor tillige med de Manduniers og andre Troppers Anførere, fornemmer, jeg veed icke hvad for, en Myndighed i Ulyssis Søn, som alle maa viige for. De Gamles Erfahrenhed siuntes at ligge i Dvale hos dem; Viisdom og raad her ligesom betaget de høyeste Andfører. Dend misundelige Ærgierighed, som Menniskken af Naturen er hengifven til, qvæles nu i alles Hierter; Alle tier, alle forundrer sig ofver Telemack, alle søger sin stæd og Rang efter Ham, og uden nogen betænckning gifver sig under hans Befalning og Andførsel, ligesom de hafde været vandte til at lade sig regiære af Ham. Hand tracker frem og stiger op paa en liden høy, hvoraf hand kunde betragte Fiendernes Orden og beskaffenhed. Derpaa slutter hand strax, det raadeligst at overfalde dem med gesvindighed i dend forvirrede Ord-orden som de var kommen udi, ved det, de adspredde sig for at sætte Leyrene i brand. Hand drog duelig frem, og de beste Oberster og Stridshelte effter ham. Hand faldt bag ind paa

de

de Daunier paa den tiid, da de troede, at disse foreenedes Hær var indsluttet i branden, meest beskæfftede med at redde sig, sit Gevær og fornødne Forraad. Dette u-formodentlige Andfald forvirrede de Daunier, de faldt efter Telemacks Haand, som bladene sist i høsten falder af de saffte-løse træer, naar dend skarpe Norden-Vind blæser op, og bebuder den fremtrængende Vinters strænge Andkomst ved saadan en hvinende Storm, at det knager i de gamle Træer, og offte kuldkaster icke alleene greenene, men endog Bulen self med Roden. Jorden ligger skiult af døde Kroppe, som Telemack har needsablet: Hand rendte Iphicles, den yngste af Adrasti Sønner, igiennem med sit Spyd; Denne ulycksalige vofvede at byde Telemack Kamp, og stille sig imod ham i striiden for at frelse sin Fader, hvilcken hand tænckte at være ofverfalden af Telemack.

Ulysses Søn og Iphicles lignede meget hverandre, de vare begge dejlige og andseelige, begge, foere og stærcke, og derhos gesvindige og frimodige, de vare begge af een Legemets strickelse, samme Belefvenhed, samme Alder, og begge lige høyt elskede af deres Forældre. Men Iphicles var som et dejligt Blomster, der aabner sig vackert mod Solens Opkompst; men inden afften bliver afhuggen af Sæde-Mandens Lee. Der effter, ombrugte

Tele-

Telemack Euphorion, een af de Berømmeligste Lydier, som var kommen fra Hetrurien. Siden fældede hand med sit glafvind Cleomenes, som nyelig var blefven Gifft, og hafde lofvet sin Kierliste at bringe hende et anseeligt riigt Bytte hiem fra fiendernes Leyr, eller og aldrig at see hende meere. Da Adrastus saae sin elskelige Søns bedrofvelige Fald, og mange af sine drabeligste Mænds nederlag, saa velsom og hans onskelige Sejrvinding, hvor om hand giorde sig saa gode Tancker, at rifves af Hænderne paa ham, blef hand forbittret og rasende. Phalantus, som næsten var lagt under hans Fødder, er ligesom et dyer, mand har half-dræbt til Slagt-Offer, der kommer til Lifve igien, og undviiger slagte Knifven, som sættes til struben, og sniger sig bort fra Alteret. Der fattedes icke uden et Øyeblick udi, at jo Adrastus hafde udgydet denne Lacedæmoniers Blod. Phalantus, der var besudlet saavel med sit eeget, som sine Soldaters Blod, som figtede for ham, hørde allerede Telemacks Røst, som kom at undsætte ham, og fick derofver igien nye Krafft og Forhaabning; Dend fæle Taage, som allerede var kommen for hans Øyen, dref bort. De Daunier, som fornam denne u-formodentlige Haarde trefning, forloed Phalantus, og satte sig af yderste Magt imod denne farligere Fiende, der satte saa ifrig og hart ind paa dem.

Adra-

Adraſtus er ſom et grumt Tigger, om hvilcket Hyrderne forſamles, og udrifver det byte og Rof, det var færdigt at opſluge. Telemack ſøgte om ham i den tyckeſte Skare, og vilde paa en Haſt giøre ende paa Kriigen i at befrj de foreenede Herrer fra denne deres u-forl gelige Fiende. Men Jupiter vilde icke unde Ulyſſis Søn ſaa lætt og haſtig en Seyer. Minerva ſelf vilde, at hand ſkulde liide meere ondt, at hand disbedre kunde lære i ſin tiid at regiære over ſit Folck.

Alt ſaa blef Adraſtus bevart ved Jupiters Forſorg, paa det at Telemack ſkulle hafve des længere Tiid at indlegge ſig meere Ære, og beſtyrckes videre i Dydens nødvendige Øvelſe. En tyck ſkye, ſom Jupiter ſamlede ſammen af lufftens Damp, betagte de Dannier, og der begyndtes en forſkrækkelig Liun-Ild og Torden, ſom bekræfftede gudernes villie om deres Befrielſe. Mand maatte hafve tenckt, at Himmel og Jord, Lufft og Vand ſkulle paa nye ſammenblandes, og Olympi udſtrackte hvalniger vilde falde need ofver de ſkrøbelige Mennisker, og gandſke undertrycke dem: Stiernerne brød frem midt om dagen baade i Sønder og Nør: Det glimrende Liun-Ild blinckede frem paa adſkillige kanter af dend forduncklede Himmel, og ſaa ſnart det ved ſin ſkarpe og giennem trængende Glantz hafde forblindet øynene, paa faldt igien et grue-

lig

lig tyck Mørcke, at den eene icke kunde skimte den anden: derpaa needstyrtedes tillige saadan en stærck og ofverflødig Blads-Regn, som ydermeere foraarsagede, at de tvende Armeer af fornødenhed matte ophøre med deres grumme andrettede Blod-Bad. Saaledes blef Adrastus frelst ved gudernes undsætning, men langt fra, hand blef beveget af gudernes Magt til nogen Forbedring; og fortiente derfore ved sin u-tacknemmelighed at bevares til des haardere Hæfn og Straf. Hand skyndede sig at samle sine Folck, og loed dem rycke tilbage mellem den half-ophrændte Leyer og et sumpigt Morads, som strackte sig hen til Floden: Og dette giorde hand med saadan en fyrrighed og dueligheed, at dend undviigelse og hurtige Anførsel nocksom bar vidne om hans freidige sinds, efftertancke og u-svæckede Moed. De foreenede, som ved Telemack vare opmuntrede, vilde forfølge ham; men formedelst dette Slud og U-veyr undgick hand dem, ligesom en Fugl ved sin snelle Flugt undflyer Fugle-Fængernes snarer. Derfor tænckte nu de foreenede Herrer, det var best at drage til Lejren igien, og oprette dend, dem af Fienden tilføyede, skade. Da de kom did, saae de strax en ynckelig Siun paa kriigens bedrøfvelige Virckninger. De Syge og saarede, som icke hafde Kræffter til at gaae af Leyren, kunde meget mindre vogte sig mod Ildens graadige

dige Lue: De laae her og der halfopstegte og forbrændte, og med Aanden i Halsen, saavelsom u-lidelig pine i Hiertet klagede sig jammerligen. Telemacks Hierte smeltedes herover af Medynck: Hand kunde icke bare sig for Graad: Hand vendte offte sin Øyen fra dem, og kunde icke taale at see saa bedrøvet en syn; Hans Medlidende Siæl gyste i hans Lif, og hans Indvolde rørdes i hannem af forskræckelse. Hand kunde icke uden gremmelse see til disse ælendige Kroppe, som der endnu var noget Lif udi, og af saa langsom og grum me Død blef fortærede. De var at see til, som Kiødet paa de Ofringer, hvilcke mand har forbrændt paa Alterne, hvis brancked Lugt udstrecker sig til alle Kanter.

Ach! raaber Telemack, See, hvad ondt krigen drager effter sig; Ach! hvor daarlige og forblindede ere icke de skrøbelige Menniſker! De har kun kort Tiid at leſve udi paa Jorden; Samme Tiid er saa beſværlig, saa ond og ælendig! Hvorfore haster de da til Døden, som dagligen er dem saa nær udi Hælene! Hvorfore beſværer de sit Lifves Bitterhed med saa mange bedrøfvelige og forstreckelige Plager? Hvorfore forøger de self deres Smerte-Fulde bekymringer, hvormed guderne har opfyldt dette Lif? Er det icke forunderligst? Menniſken ere alle Brødre tilsammen og den Eene opæder og sønderrifver den andet! De

vilde

vilde og u-mælende Væster ere icke saa grumme indbyrdes, som de; Den eene løfve bestrider icke den anden; det eene Tigger-Diur opsluger icke det andet! skal de øfve deres Graadighed, da andgriber de icke uden andre slags Creatuur. Menniſken alleene, u-anseet deres medſkabte Fornufft, blues icke ved at giøre det, ſom de u-mælende og dumme Væster aldrig har giort eller nogen Tiid giør? Men endnu meere! hvor til ſkal Krig og Feyde? Er der icke i dend gandſke Verden Jord nock til at uddeele til Menniſkene, at dyrcke og beboe? Hvormange Land og ſtore Stæder ligger icke gandſke u-beboede og øde? Dend gandſke Menniſkelig Slegt kand icke indtage eller opfylde dend! Hvad er da Aarſag til Krigen? En falſk ære og forfængelig Titel af Sejer, ſom en Førſte er indtagen af, opvæcker og andtænder Kriigens Graadige Lue paa mange ſtore Stæder. Saaledes op ofrer et eeniſte hoffærdigt Menniſke, ſom guderne i deres Vrede har nedſendt til Jorden, ſaa mange andre ælendige til ſin forfængelige Ærgierighed: Alting maa undergaa og ødelegges, alting maa ſvemme i Blod, alting opſluges af Ilden: det ſom end undgaar det Mordiſke Sværd, og u-barmhiertige Ild, maa omkomme af Hunger, og anden grummere Plage; paa det et blot Menniſke, ſom haanligen ſpiller med alle andre Menniſkers

Liv.

Lif, Natuur og Bloc, kand finde i denne almindelig ødeleggelse sin fornøielse og Ære. Men hvilcken forvendt og skammelig Ære! kand mand vel hafve formegen Afskye eller kaste for stor foragt paa saadanne Menniſker, som næsten har forglemt ald Menniſkelig Beskedenhed? Ney? O ney! Langt fra at de ere halfve Guder paa Jorden, de ere icke engang Menniſker, og de bør være som en skiændsel, og forsmædelse ævindelig for alle dem, som de har tænckt at skulle blifve anseet og berømmet af. O! Hvad Kongerne bør vel besinde sig, før de begynder Krig og Feide; den bør være retmæssig og billig, og dette er endnu icke nock: den maa og endelig være fornøden til det gemeene Beste. Folckets blod bør icke udgydes uden alleene til Folckets egen frelse i største Nødfald. Men, des verre! Tverhiertede Raadgifvere, falske Indbildinger om Ære og vælde, dend oprørske Misundelse, u-loflig Gierighed, som skiules under andre opdigtede forevendinger, og andre u-formærckte onde Tilbøyligheder ophidser Kongerne til Krig, og kommer saadan ælendighed afslad, som gior end og Kongerne self u-lyckſalige, at de uden fornødenhed sætter dem, og aldt deres i vofve, og gior deres eegne Undersaatter ligesaa meget ont, som deres Fiender. Saadanne Tancker giorde Telemack sig ved den yndelig Tilstand i Lejren: Dog loed hand det

icke

icke blifve derved, at hand alleene beklagede dette onde, Krigen førde med sig: Hand og derhos sit Beste at lindre og raade boed derpaa: Mand saae endog ham self at gaa til en Lejer efter anden for at see de Syge og døende til gode i deres Angest: Hand deelede Penge og behørig Lægedom ud til dem: Hand trøstede dem, og opmuntrede dem til Taalmodighed ved sin venlige tale, og sendte andre Betientere hen at see til dem, hvilcke hand icke self kunde faa tiid og Lejlighed til at besøge.

I blandt de Creter, som var rejst med ham, var der tvende gamle Mænd, hvoraf den eene heede Traumaphilus og den anden Nasophugus. Traumaphilus hafde været med Idomeneo ved Trojæ Belejring, og hafde lært af Asculapii Børn dend berømmelige Læge-Konst at heele alle slags Vunder og Saaer. Hand indgydede i de dybeste og forfuulede Saar et slags dyrebar Salfve og vellugtende Safft, som hentærede det døde og forderfvede Kiød, at mand icke hafde Behof noget andet Middel at afskiere eller borttage det, og ved sin Krafft udvirckede andet nyt og friisk Kiød meere sundt og dejlig end det forrige. Hvad Nasophugus andgaar, da hafde hand vel aldrig seet Asculapii Børn, men hand hafde faaet den Videnskab af en hellig og forborgen Bog, som Asculapius hafde optegnet og gifvet sine Børn, hvilcken hand ved Meriones

Hielp

Hielp kom ofver. For det øfrige var og den Nosophugus gudernes Ven: Hand hafde giort adskillige Sange til Latonæ Børns ære og Amindelse. Hand ofrede dagligen et hvit og Lydes-Løs Lam til Apollo, af hvilcken hand offte fick høye Aabenbaringer. Saasnart hand fick nogen syg og skrøbelig i siune eller under Hænder, kunde hand strax mærcke paa hans øyen, af hans Ansigtes Farve, af hans Legems Natuur, og Beskaffenhed, ja af hans aande, aarsagen til hans Svaghed. Hand gaf dem snart en drick ind at svede paa, og efftersom den virckede hos dem, viisde hand dem, hvorledes den uddrefne Damp og Fugtighed enten skadede eller forfriskede det gandske Legeme, ligesom dend kom enten overflødig og lat, eller knap og vanskelig ud af Svede-Hulene til. Snart igien gaf hand dem for Legemets udmattelse en anden Læge-Drick ind, som forfriskede de ædelste parter paa Legemet, og fornyede det gandske Menniske formedelst Blodets rensels, og formildede gang i aarerne. Men dette sagde hand derhos, at det var af Mangel paa Dyd og frimodighed, at de saa offte maa nødes til at bruge Lægedom. Det er en skam, sagde hand ydermere for Menniskен, at de har saa mange slags Sygdomme at drages med; thi gode Sæder og en ordentlig Levre-Maade kand nocksom

befordre og vedligeholde deres Sundhed! Men deres u-maadelighed, sagde hand, for andrer Legemets beskickede føde til en dødelig Forgifft i dem. Deres u-ordentlige Lyster og u-tidige Tiids fordrif forkorter langt meere Lifvet for Menniſken, end dend bæſte Lægedom kand forlænge det. De fattige ere icke saa tit syge i deres store Mangel for den Nødtørftide Føde, som de riige er formedelst deres Ofverflødighed udi Mad og Dricke. De lækkerſte retter, som meeſt behager den kræsne gane, og kommer Folck til at æde meere end de har fornøden, forgiffter Legemerne snarere end de vaderqvæger dem: Lægedommen self er offte det onde, som svæcker Naturen, og mand skal icke bruge dend uden i yderſte Fornødenhed: det stærſte og beſte Middel til at beholde sin Sundhed ved, og som er minſt farlig, meeſt tienlig og værd at bruge alle tider, er Ædruelighed, Trefvelighed, Maadelighed i sine vellystige Tilbøjligheder, med et ort at siige: Sindets Roelighed og legemets maadelig Øfvelſe: Deraf bliver blodet stille, maadeligen beveget, og formænget, og de ofverflødige vædſker derimod adſprede og forsættes; Saaledes var Nosophugus icke saa berømmelig ved sin Konſt, som sine sindige og grundige foreſkrifvelſer, hvorved hand søgte at forekomme det onde, og giøre sin Lægedom desmeere nyttig og krafftig. Diſſe tvende Mænd

ble

blef ved Telemack udsendte for at besøge alle de Syge i Leyren: De hielp mange ved deres konst og Middel: Men lægte endnu mange fleere ved det, de loed de syage bruge de beskickede Lægedomme paa rette og behørige Tider. De holdt dem til at lefve efter deres Lefve-Regle, reene og adskilte fra ald ond stanck, og vandte dem til i samme reenlighed at holde sig tarfvelige og maadelige indtil de fick deres helbreed og færlighed igien.

De arme Soldater, bevegede og indtagne af denne Telemacks Omsorg for dem, tackede guderne, for de hafde hidsendt Telemack til de foreenedes Lejer. Det er aldrig et Menniske, sagde de til hver andre, det er uden tvilf een af de velvillige og barmhertige guder under et Menniskes skickelse: Er hand et Menniske, da er hand vore Tilders Menniskers meere u-lig end guderne self. Hand lefver icke paa Jorden uden alleene for at giøre got. Mand maa endnu meere holde af ham for hans belefvenhed og godgiørende Hierte end for hans styrcke og tappere Moed. O! vare vj saa lyckelige, at vj kunde faae hanm til Konge! Men ach! det er forgiæfves, guderne giemmer ham til et andet lyckseligere folck, hvilcket de elsker høiere end os, og for hvilcke de vil igien oprette de edle Tilders u-skyldige Herlighed. Midlertid Telemack om Natten gick omkring at besee de Syge, og for at eff-

tersee om vagten var aarvagen, og Posterne vel besatte imod Adrasti listige indfald, hørde hand denne ære og Berømmelse, hvilcken icke kunde være fordækt eller Mistænckt for Hycklerj, saasom dend roes, veserhaner offte legger paa førsterne i deres øyen, i dend tancke, at de hvercken har ydmyghed eller effertancke, og at der er intet bedre Middel til at forhverfve sig, deres yndest ved uden at berømme dem ofver-maade. Ulyssis Søn hafde aldeeles Behag til Sandhed, hand kunde icke fordrage anden Berømmelse end dend, som først var stillet effter hans gierninger, og dernest gifvet hannem i fraværelsen, hans Hierte var dermed vel fornøyet, hand fornam derudi den søde og reene fornøyelse, som guderne har sammenknyttet til den puure og u-forfalskede Dyd; Hvilcken glæde de vanartige hvercken kand begribe eller troe, fordi de har aldrig faaet rügeske smag deraf; dog loed hand sig icke formeget indtage af denne Ære; Thi hans mange begangne forseelser stilledes ham i flocke-tal for øyen. Hand forglemte icke sine høye Judbildniger om sig self, ey heller sine slette Tancker om alle andre Menniskér, hand bluedes ved sig self, at hand var saa haard og ubeskeden født af Naturen; Hand tilskref dend vise Minerva ald dend Ære, som mand bevüste ham, og holdt sig self uværdig dertil. Det er eder, siiger hand,

Prus-

Priisværdige Gudinde, som har gifvet mig Mentor til at undervijse mig, og rætte min halfstarrige Natuur: Det er eder, som har gifvet mig den Viisdom at betragte mine fejl, til mit lefnets forbedring, og til at fatte større Mistancke om mig self. I self, I spæger og tvinger mine balstyrrige begierligheder og fremfusende sinds onde Tilbøjlighed. I opvæcker en lyst udi mig til at trøste de ælendige og gifver mig en fornøjelse af de betrængtes vederqvægelse. Uden eders Hielp blef jeg forhadt, og var vel værd at være ilde lidt af alle; uden eders regierende Haand kom jeg meget u-bodeligt ond afstæd: Jeg skulle da blifve, som et lidet Barn, der forlader sin Moder, og som det icke veed sin egen skrøbelighed, falder det i sine første triin, og icke formaar at rejse sig igien.

Nestor og Philoctetes forundrede sig ved det, de saae Telemack nu saa stille og sidsom, saa omhyggelig for at vende folckets Hierter, saa beredvillig og tienstagtig, og endelig saa omhyggelig og efftertænckjom i at forekomme enhvers Nødlidenhed. De saae det og vidste aldrig hvad de skulle tænche derom. De kunde icke tvifle paa deres øyen, dog de kiendte ham icke for det samme Menniske som tilforn. Det, som de meest undrede sig ofver, var hans store Omsorg for Hippiæ Lig-Begiengelse. Hand gick self personlig hen at optage hans

Legeme, som der laae blodigt og besudlet blandt de andre døde Kroppe, hand kunde icke andet end grøde ofver ham: Hand sagde: O! ædle Siæl, du veed nu, hvorstor Priis jeg har, sat paa din Tapperhed! det er vel sandt, at din stutze Hofferdighed har opirret mig imod dig; Men dine feil kom af din hidsige Ungdom: Jeg veed nock med mig self, hvorofftte denne Alder behøfver forladelse, og hvorhøyt det er fornøden, at mand skal gifve dend sin ubetænckssomme handel til. Vi hafde nock omsidder blefven de beste Venner tilsammen. Jeg hafde u-ret med at fare paa min Side; O! I store Guder, hvorfor har i taget hannem bort, førend jeg kunde indtage hans Hierte, og bevæge hannem til at elske mig.

Dereffter lod Telemack hans Legeme aftoe med vellugtende Vand. Endelig andrettede mand et Baal efter hans Befalning. De stolte Granetræ suckede under de skarpe øxer, og omsidder matte styrte og trille need af bierget. De tycke Eger, Jordens ælð gamle Børn, som siuntes at true Himmelen med deres brusende Toppe: De høje Popel-piile, de dejlige Ulmetræe med deres Kronede og loffulde hofveder, de mægtige Boger, som er skofvens største zier og prydelse, matte fældes, og needføres lang ad dend Elfv Galesus: der ved breden opreiste de efter befalning et Baal, som siuntes ligesaa konstig, som en ordentlig byg-

bygning: De sætte Ild derpaa, Luen begynde te at stige i vejret; En tyck skye af Røg og Damp stigede hastig op deraf imod Himmelen.

De Lacedæmonier træckede fremsmed et langsomt og sorgeligt Skridt, holdende deres Picker bagvendte paa Ryggen, og deres Øyen needslagen mod Jorden. En bitter og grummende Sorrig siuntes at være afmalet paa deres vilde og grumme Ansigter, og taarene randt dem need paa Kinderne: Dereffter saa mand dend bedagede Pherecides træde frem, som vel var en gammel Mand, dog icke saa afmægtig og udmattet af sin høye Alderdom, som af denne vædemodige Sorrig, at hand skulle oferlefve Hippias, hvilcken hand, som Hof-Mester hafde opdraget fra Barndom af: Hand oplofftede sine Hænder, og vaade øyen til Himmelen med suck og grømmelse. Efter Hippiæ fald og nederlag vilde hand hverken æde og dricke. Dem søde Søfn, som ellers lindrer smertefulde Hierter, kunde icke forsuckre hans Sorrig, icke vederqvæge hans dumme Øyen, eller i et Øyeblick ophæfve og formindske hans Sorrig. Hand lackede frem efter Sørge-skaren med en sagte og vacklende gang, og viste nep, hvor hand self gick hen; Hand talede icke et ord, saa Hierte-klemt og beængstet var hand: det var, en Taugshed, som kom af mistviflelse og et forsagt Moed.

Men da hand saae baalet komme i brand, stuntes hand at blifve gandske rasende og affindig og begyndte at skrige.

O! Hippias, Hippias, skal jeg aldrig see dig meere? Ach! Hippias er intet meere til! og jeg elendige lefver endnu tilbage! O! Min Allerkieriste Hippias! O! Jeg grumme og u-barmhiertige Mand, jeg har lært dig at foragte døden: Jeg troede, at du skulle lucke mine Øyen, og tage imod min sidste Suck; O! I grumme Guder! I har behag i at forlænge mit Liv for at lade mig see Hippias Død. O! Min dyre Søn, som er opdraget ved min Omsorg, og har kostet mig saa meget hofved-bryd og bekymring. Jeg maa icke meere see dig, men skal see din Moder, som maae doe af Sorrig, og bebrejde mig din Undergang. Jeg skal see din unge Brud og kiæreste, at slaae sig for sit bryst, og at rifve sit Haar af sit Hofvet i sin u-taalmodighed, og jeg skal andsees som Aarsag dertil. O! kiære Siel, kald mig, tag og før mig efter dig til Stygis Vande. Jeg gider icke seet dagens Lius meere, det er u-lideligt for min Øyen Det er dig, min Elskelige Hippias, som jeg forlanger at see. Jeg lefver nu icke for andet end for at lade min sidste Skyldighed see imod din ofverblefne Aske.

Midlertid saae mand den unge Hippiæ udstrackte Legeme, som blef baaret frem paa en

Baar

Vaar udstafferet med Purpur, Guld og Sølf. Døden self, som hafde tillugt hans Øyen, og betaget ham lifvet, kunde icke formaae at udslette hans yndighed, som endnu icke var falnet af hans Ansigt. Hans røde roser stuntes endnu paa hans Kinder. Mand saae omkring hans sneehvide Hals, som laae skiefhen imod arelen, hans lange sort-kryllede Haar, meere dejlig og brusende end Atis og Ganymedis fordum, at krympe sig sammen mod Ilden, og legges i Aske. Derforuden saae mand i hans eene side det dybe Saar, hvor udaf hans Blod var udrunden, og hafde banet ham vejen til dette Plutons Rige.

Telemack fuldte sagtmodig og bedrøfvet strax effter liiget og strødde Blomster derpaa. Da mand kom hen til Baalet, kunde Ulysses Søn icke taale at see Ilden fortære Jordeklædet, hvorj hans Legeme var indsvøbt, uden nye Sorrig og fortrydelse. Ach! far stedse vel, raaber hand, du mandhafftige Hippias; thi jeg tør icke kalde dig min ven. Vær vel tilfreds, høymodige Siæl, som har fortient saa stor Ære i Verden, og gier dig ingen vidre u-roe. Dersom jeg icke elskede dig, da misundede jeg dig din lyckſalighed. Du er udfriet fra de Bekymringer, i hvilcke vj endnu ynckeligen maa lefve; Du har fuldendt dit berømmelige lefnets Maal, som vj endnu vandres paa. Ach! at jeg maatte faae

saa priiselig en Død, som du! Ach! at Styx icke vil opholde din Siæl eller forsincke dend paa sit Indtog! Ach! at de Elyseiske vange snart maae aabnes for dig! O! at dit berømmelige Nafn maa blomstre blandt efterkommerne med en priisværdig og ævig Amindelse, og dine ofverblefne lefninger maae hvile i Roelighed.

Saasnart hand med klynckende stemme, og tidelige Hierte-Suck hafde udtalt disse Ord, oplofftede den gandske hær sit Sorgeskrig. Mand sørgede ofver ham, Enhver loede sig hans Død gaae til Hierte; Mand fortalte hans herlige Bedriffter, og dend beklagelige Sorrig ofver hans død forestillede dem de gode Naturens Gafver, hvormed hand var bepryndet, og sinyckede eller gandske undskyldte de fejl, som hand af sin Ungdoms Hidsighed, og formedelst sine Læreres Effterladenhed hafde været hengifven til. Mand blef endnu meere forundret ofver Telemacks Sorrig, og dend inderlig hiertens følelse, som Hand hafde herofver. Er dette vel, siiger den eene til den anden, dend Unge Græcker, der var saa stutz, saa Højmodig, saa spodsk og u-regierlig; See! hvor belefven, stille, ydmyg og venlig er hand vel blefven. Uden tvifl elsker Minerva hannem liigesaa vel, som Hun elsker hans Fader. Iblandt de dyrbare Gafver, som Guderne kand forunde Mennisken, har hun gifvet ham dend

u-

u-misietige og herligste, som er et forstandigt og omgiengeligt Hierte. Legemet var allereede fortært af Ilden. Telemack traadede frem, og udgydede vellugtende Salve paa hans efterladte og endnu rygende Aske. Dereffter osde hand dend i en Guld-krucke, bestrødde dend med Blomster og bar den til Phalantus. Denne laae udstrack paa Sengen og meget ilde saaret af mange dødelig Stick; I hans fortvistede smerte, og yderste Afmagt siuntes dødsens Porte og skumle veje at abne sig for ham. Traumaphilus og Nasophugus, som Ulissis Søn hafde tilsendt Ham, hafde allerede giort deres muelige flitd til at læge og Helbrede ham. De med deres høje Konst og krafftige Middel ligesom kaldte tilbage hans Siæl, og ophold dend, da dend næsten var færdig til at forlade sin svage Boelig: De udmattede Legemes Kraffter fornyedes saa u-formærckt efterhaanden. En sød og giennemtrengende forfriskning og vederqvægende Lifvets Balsom gleed saa sagte af den eene aare i dend anden indtil hans Hiertes Grund. En yndig varme oplifvede Hannem igien, og udref ham af Dødens iisnede Hænder da denne hans Afmægtighed afloed, da fornam hand ret en vande-fuld smerte af sine Saar, og hand begyndte at skiønne paa sin Broders Undergang, som hand for sin Sygdoms Hafftighed tilforn icke kunde sandse noget om: Ach! sagde Hand,

hvi

hvi gier mand sig saastor u=mage med at hol=de mig ved Lifve! var det icke bedre at hielpe mig til at Døe, og følge min kiere Bröder Hippias? Ach! jeg saae ham falde strax for ved mig. O! Hippias mit Lifves fornøyelse, min Broder, min søde Broder, er du icke meere til? Ach! kand ieg nu hvercken see dig eller høre Dig, eller venligen omgaas med dig? Hvercken stige dig min møje og Sorrig, eller troste dig i din. O! I Guder, som ere saa fiendske paa Menniskene. Hippias er intet meere for mig. Er det vel mueligt? eller det er kun en Drøm og falsk Indbildning. O! Ney: det er alt for sandt. O! Hippias, Jeg har mist dig min Broder: Jeg har seet din Død og Undergang; ieg faar at Lefve igien, saalænge det er beſluttet for at vække Dig. Jeg skal Opofre dend Blodgierige og med dit Blod bejudlede Adrastus til din ofverblefne fortørende Siæl. Midlertid Phalantus saa=ledes talende, stræbede dysse tvende Gudomme=lige Læger at formilde Hans hidsige Sorrig, af frygt, at Hand skulde forifre sig, Hans Sygdom forøge sig, og deres forordnede Læ=gedom icke giøre sin rætte Virckning hos ham. Strax derpaa fornam Hand Telemack at kom=me ind til sig; Hvormed hans Hierte blef of=verfilet af tvende stridige Bevægelser. Hand hafde sig dend vrede forbeholden, Andgaaende den Handel imellem Telemack og Hippias,

dend

dend Sorrig ofver Hippiæ Død optændte endnu meere Hans fyrrige Hierte. Paa den anden Side igien kunde hand icke andet end tilskrifve Telemack sit Lifves frelse, som hafde ugrefvet ham Blodig og half død af Adrasti grumme Hænder. Men da hand fick at see den Guld-Krucke, hvorudi hans Elskelige Broders Hippiæ kiereste Aske var bevart, da begyndte hand at græde, som et Barn, Hand omfafnede Telemack og kunde icke tale. Endelig fick Hand med en svag og hickende stemme, afbrudt med Suck og graad, disse faae ord fremførte. Værdigste Ulyssis Søn Eders høye dyd tvinger mig til at elske Eder; Jeg er Eder det ofrige af mit Lif skyldig, som næsten er udsluckt; Og jeg er endnu Eder en ting skyldig, som er mig langt kiærere. Uden eders Omsorg hafde min Broders Legeme blefvet en føde for de graadige grieb og Rof-fugle. Uden Eders hielp hafde hans Aand blefven Vildfarende ved Stygis grue-somme breede, og evig blefvet stød tilbage af dend U-barmhiertige Charon fra hans farge, saasom hans Legeme uden Eder icke hafde blefvet besørdt til Grafven. Er det Billig, at jeg skal være den saameget got skyldig, som jeg har hidtil saa højlig hadet og efterstrabt! O! i Guder nederlegger ham derfor, og udfrier mig fra mit kummerfulde Lifs U-lyckfalige Veestand. Hvad Eder angaar, min Dyrebare Telemack,

da

da bevitser mig den sidste Tieniste effter min inderlige Begiering, som i self godvillig effter Eders kiærlige Hiertes drifft har ladet see mod min Broder, paadet intet skal fattes til Eders foldkomne Ære og Berommelse. Efter de ord blef Phalantus ved en hæfftig pine saa afmægtig og modig, at hand næsten faldt i Besvimmelse. Telemack blef noget stille hos ham uden at tale noget, og ventede effter, at hands Kræffter og sands noget skulle komme til ham igien, Endelig da den daanelse var gaaen over, tog Phalantus fornæfnte Guld-Krucke af Telemack haand, kyste dend nogle gange, krystede dend til sit eimme Bryst og vædede dend med sine taarer og sagde: O! Elskelige og dyrebare Aske, naar monne min kunde blive Blandet, og foreenet med dig i denne samme krucke! O! Kiæreste Hippias, jeg følger gierne med dig til mørckhedens Boeliger: Telemack skal hefne os begge.

Midlertiid formiskedes Phalanti Sygdom ved disse tvende duelige Mænds Omsorrig, som var underviist i Æsculapii videnskab: Telemack var stedse med dem hos denne Syge, for at giøre dem desineere aarvaagne til hands Sundheds forfremmelse, at dend gandske hær forundrede sig m ere ofver hans hiertes Godhed, hvorved hand loed denne sin fiendes saavelsom andres Sygdom være sig angelegen, end ofver hands store Tapperhed og høye Viisdom

dom, som hand hafde ladet see i at frelse de foreenede Herrers Leyer og gandske Kriigshær.

Telemack hold sig samme tiid færdig og meget u-ofvervindelig, hvad Møye og Besværing ham end i Krigen kunde forekomme. Hand sof kun lidet, men offte afbrød sin bæste Sofn, enten for at høre indløbende kundskaber, som hand fick hver tiime om Natten, saavelsom om Dagen, eller og for at efftersee Vagternes Aarvaagenhed om Kriig Leyren, hvilcke hand offte, toe gange i en Tiime gick til og vilde smiege sig ofver, at Hand desbedre kunde opmuntre, og effter fornødenhed straffe dem, som icke passede duelig paa deres Poster. Hands Mad var kun slet og ret; Hand levede ligesom de gemeene Soldater, at de veed Hans Exempel skulle opvæckes til Tarfvelig- og Taalmodighed. Thi som mand i Leyren hafde tæmmelig trang paa Lifvets næring, hold hand det for dend bæste maade at stille de knurrende Soldaters u-taalmodighed paa, at Hand self frivillig taalde samme U-leylighed, der kunde forekomme, som de gemeene. Og det var langt fra, at Hands Legeme svæckedes ved det haarde Lefnet, det blef heller meere fyldigt og hærdet Dag og Dag. Dend ofvermaade leckre dejlighed, der er som dend første Ungdoms frembridende Blomster begyndte vel noget lidet at falme og forandres

hos

hos ham; Hand saae noget lidt Brunladen udi Ansigtet, men derimod saae hand meere Mandelig ud end tilforn; Hans Lemmer vare og icke saa nette og smidige, men derimod i Been og Seener langt forere og stærckere.

Den 18de Bog om Telemack.

Telemach / som ved adskillige Drømme er overtalt / at hans Fader icke er meere til paa Jorden / fuldføre sit Forsæt ved at søge efter ham i Helvede. Hand drager uformærkt frakeperen / ledsaget af tvende Ereter hen til en liden Tempel strax ved dend Mafnkundige Huule Acherontia; hand stiger need til de sæle Steder / og trænger sig frem til Stygis bred hvor hand blef oversat paa Charons Færge. Derpaa gaar hand hen og stiller sig frem for Pluto / og af hans Tilladelse faar Frihed at søge om sin Fader. Hand gaar omkring i Helvede / og anseer med Forundring de forstreckelige Plager / som alle Utaknemmelige / alle Meneder / alle Bedragere / alle Skinhellige Hyklere og over alt de onde Regenter der maa udstaa.

Drastus, hvis Kriigs-Magt merckelig var blefven svæcket og formindsket i forrige skarpe Slag, hafde ryckt sin Hær tilbage under det Bierg Aulon, eendel for at ervarte nye Undsætning, og friske Hielpe-Tropper, eendel for at passe paa beleilig tiid, om hand endnu engang kunde faae Anledning at giøre et nyt indfald paa sine Fiender, og uformodentlig ofverrumple dem. Ligesom en forsulten Løfve, effter at den er dreven bort af Hyrderne fra den svage Hiord, vender sig tilbage til den tycke skof, gaar forbittret ind i sin Huule, skierper sine hvasse tænder og kloer paa nye, og venter med lengsel en fejlig Stund til at opsluge dend gandske Hiord. Telemack, som

med

med en priisværdig forsiunlighed hafde sætt altiag i en god stand og orden i Lejren, tænckte nu icke paa andet end at fuldføre et forunderlig Anslag, som hand længe hafde gaaet frugtsommelig med, hvilcket hand og med flid hafde holdt Gedult for alle de andre høye Betienter: Det var nu lang Tid siden hand næsten enhver Nat blef foruroeliget af adskillige svare drømme, som forestilte ham sin Fader Ulysses. Dette ønskelige siun kom ham altiid for i drømme fornemmelig i dagningen, strax forend den blod-røde Morgenrøde med sin Purpur-Glantz, fordref de glimrende og u-stadige Stierner af Himlens Teppe, og forjog den søde søfn med sine Siuner og drømme af Jorden: Snart siuntes ham, hand saae Ulysses nogen paa en lyckselig oe hos nogle dejlige smaa Jomfruer, som førte ham udi nye og dyrebare Klæder ved breden af en Christal-klar flod i en dejlig grøn Enge, der var af Naturen udpyntet med alle slags vellugtende Blomster: Snart kom det ham for, som hand hørte Ham tale i et stort prægtig Gemack, der glimrede af det fiine Guld, og skiæreste Elfen-Been, hvor mange anseelige Mænd med Kroner og Krantzer paa Hofvederne hørde paa ham til sin største forundrung og fornøyelse. Tidt aabenbaredes Ulysses for Ham, ligesom paa store Høytiids og Glæd-

skabs Dage, hvor der var immer Lyst og Glæde, freed, fryd, og ald fornøjelse, hvor mand hørde det lifligste Spil, og Engle-yndigste Sang, langt sødere end Apollinis egen forunderlige Luth' og de Ny Gudinders Klingrende stemme.

Naar Telemack opvaagnede, Gremmede hand sig inderlig ofver disse behagelige Siuner, og raabte tidt for sig self: Ach! min Fader! Ach! min Hiert-Elskelige Fader Ulysses! De fornemste og forfærdeligste Drømmer om dig skulle være langt meere behagelig for mig: Thi af disse glædelige og Høy-lyckzalige Siuner maa jeg forstaae, at J allerede er forflott til de Salige Siæles Boliger, hvor de retfærdige Guder belønner deres Dyder med en ævig Roeligheb, og u-afladelig Glæde: Jeg troer, at Jer i de Elysciske Vange, og usigelig Glædskabs værelse. Ach! hvor ynckelig er det for Mig, at alt forhaabning er mig nu betagen! Jeg har intet meere at haabe til. hvorledes nu! Min Kiære Fager skal jeg aldrig see Eder meere? Skal jeg aldrig omarme dend som saa inderlig har elsket mig? Dend som jeg saa Hiertelig søger og længes effter. Skal jeg aldrig blifve saa Lyckelig at høre dend Hunning-søde Mund som Visdommen self udflyder af med saastaar Skarpsindighed? Skal jeg ingen tiid kosse de Hænder, de søde Hænder, som har udstyrtet saa mange troblige

ge Fiendes Blod! Skal de icke afklappe den onsindede Penelopes Ansøgere, og sætte det svage Ithaca paa fode igien.

O! I strænge Guder! Som er saa fiendske paa min Fader! I paaforer mig disse Selsomme Dromme for at udrydde derved af mit Hierte ald forhaabning til at see ham meere. Det er at tage mit Lif fra mig! Nej! Jeg kand icke Lefve lenger i saadan U-vished om hans Skiæbne: Men hvad siiger jeg. Ach! Jeg har jo meer end tilstrækkelig underretning nock om hans Undergang. Jeg vil gaae at søge om hans Tilstand end og til det nederste helfvede. Theseus har jo været der, og det gick jo Lyckelig nock for Ham, dend U-gudelig Theseus, som ville bespotte og drille de underjordiske Guder, og jeg drifves derimod did af idel Kierlighed. Hercules foer og did, og kom tilbage med velforrettet Sag. Vel er jeg icke saadan en Helt, som Hercules, dog er det jo prißeligt at efterfolge Ham, og at Vofve det samme. Orpheus har jo ved sin Klage-Sang og Ynckelige viderværdigheders fortælninng beveget Hiertet paa den Gud, som mand holder for at være u-bevægelig; Hand formaadte dog af Ham, at Eurydice maatte komme tilbage til de Lefvendes Land. Jeg er lang større Medlidenhed værd end Orpheus. Thi min forliis er U-lideligere. Hvem kunde vel med Billighed ligne en ung

qvinde, der hafde liden eller ingen Priis fremfor Hundrede andre Qvinder, mod den store Ulysses, den viise og skarpsindige Ulysses, som gandske Græckenland billigen forundrede sig ofver? Hej! vel an! lad mig gaae, og kand det icke andet være, da lad mig dee. Hvorfor skulle mand være bange for Døden, naar mand udstaar saa meget ondt i Lifvet? O! du mægtige Pluto! du store Proserpina, jeg skal snart prøfve om I ere saa strenge og ubarmhiertige, som mand fortæller om Eder: O! min fromme Fader, efterat jeg saalenge til Lands og Vands har søgt Eder forgiefves, vil jeg endelig gaa hen at see om i icke er i det Dødes mørcke og fæle Boliger. Dersom Guderne nægter end mig at beholde Eder paa Jorden, at glæde os med hver andre ved den lystige Soels fornøjlige Lius, da maa skee, de icke skal nægte mig at see i det mindste Eders Siæl i de afdødes roelige Riige. Mens Telemack saa laae og snackede meg sig self, vædede hand sin Seng med sine rindende Øyentaare. Derpaa reiste hand sig strax op, og ved den frembrydende dages Lius søgte at lindre sin svaende Smerte, og uroelige Sinds nagende Tancker, som disse Drømme hafde foraarsaget Ham. Men det var en dødelig Piil, som sad faste derudi og hand allevegne maatte bære med sig. I denne sin Sorrig tager hand sig for at stige ned til de nærderste mørcke Stæ-

der

der, ved en Nafnkundig stæd icke langt fra Lejren, hvor mand holdt fore, at Adgangen var til Helvede. Samme stæd kalder Acherontia, fordi der var paa den platz en forskræckelig dyb Huule, giennem hvilcken mand nedstigede til Breden af den Flod Acheron, ved hvilcken Guderne self frygter at sverge, saasom samme Eed er u-igienkaldelig og u-brydelig. Byen laae oven paa Spitzen af en forfærdelig høj Klippe, ligesom en liden fuglereede overst i teppen paa et højt træe. Neden ved roden af denne Klippe fand mand fornæfnte gruelige huule som intet Menniske torde komme til: Hyrdene passede vel paa, at icke deres Hiord skulle komme den for nær. Lufften blef offte befængt af den gifftige damp, som stædse stod op af denne huule fra Stygis sumpige Moratz. En lang vej omkring voxede der hvercken Løf eller Græs: Mand fornam der intet til de frugtbare Vestenvinde, eller anden grødefuld herlighed, som enten det ønskelige foraar, eller dend fornøylige Høst kroner andre stæder med. Dend torre Jord visnede bort, mand saae alleene nogle skaldede og fortørrende smaa træer og nogle faae fæle Cypres-verter. Paa den gandske Egn omkring fick mand hvercken korn eller Kierne, dend Gafmilde Ceres negtede Indbyggerne dend nødtørfftige grød og Jordens Frugt; Bachus siuntes vel at Lofve dem en rund

Høst, men det var alt forgiefves; Thi vinklaserne visnede hen før de blef halfmodne. De Bedrøfvede Najades torde icke lade deres dejlige floder, og reene Kilder rende, som de ønskede, Vandet var altiid bittert, oprørt og blandet; Mand hørdte der aldrig den dejlige Fugel-Sang paa det øde Land, som var begroed med torne og Tidsel, der var ingen buske og underskofv, hvor de skunde hafve Lye og Lejlighed til at bygge reeder udi; De søgte til andre behageligere stæder under en mildre Himmel; Mand fornam kun et fælt Rafneskrig, og en selsom hylen af de tidende Ugles Unterne og græsset paa Marcken der ved stæden var beesk og ramt, at Qvæget, som visnede der omkring, icke skiette om at æde det, Tyren hafde Afskye til den unge qvie, og dend bedrøfvede Hyrde agtede hvercken sin piibes søde Lund, eller sin Fløytes ønskelige Tidsfordrif. Tiid efterauden stod her op af denne grusomme huule en tyck, sort Damp, som formørckede det gandske Land end og midt om Dagen: De forsamledes Folckene der omkring i Egnen, og, til at formilde de underste Guders Vrede, giorde et dobbelt offer. Men tidt blef de unge Karle og nogle unge Mennisker i deres fejeste Alder og Ungdoms Blomster alleene opret ved Gudernes egen Grumhed, som fand sin fornøyelse i at dræbe dem ved en gifftig stanck, og ulægelig Siuge, som af den bete note Lufft talt paa dem. (Der

Der igienem søgte Telemack at finde vejen til det mørcke Plutons Rige. Minerva, som altid vaagede ofver Ham, og nu hafde bedæcket ham med sit u-igiennemtrængelige Skiold, hafde talt got for ham hos Pluto, og forhvervet ham hans Gunst. Endog Jupiter self dafde effter Minervæ Begiering befalt Mercurio, som hver Dag needstiger til Helvede for at lefvere et vis Andtal Døde til Charon, at siige de afdødes Konge, at Hand skulle lade Ulysses Søn fare frit igiennem sit Rige. Telemack undviigede lønlig bort fra Lejren om Natten, og gick frem ved det klare Maaneskin, og paakaldte denne mægtige Nattens Dronning, der ansees for den klare glimmende Stierne paa Himlen, for dend Kydske Diana paa Jorden, og for den forfærdelige Hecate i Helfvede. Hun hørdte og naadelig hans Ønske, efftersom hand bad af et reent og ærlygt Hierte, og blef drefven til den farlige Rejse af en inderlig Kierlighed, som en Søn bør hafve til sin Fader. Neppe var hand kommen i denne græsselige huule, før hand fornam det under-Jordiske Riiges brumlede magt: Jorden skielfvede under hans fødder; Himmelen siuntes at staae i Lys ild og lue for hans Øyen, ligesom den vilde falde need paa Jorden. Dend unge Ulissis Søn fornam sit Hierte at blifve u-roeligt i sit Lif, og saae en kold Sveed trille need af sit gandske Legeme: Men

hans frimodige Sind styrckede ham. Hand oplefftede sine Øyen og hænder til Himlen: O! I store mægtige Guder, raabte hand: Jeg tager dette an for et got Vartegn, at jeg self troer at blifve Lyckelig; Fuldkommer i self Eders mægtige gierninger. Saa talte Hand, og med det samme fordobblede hand sine skridt, og gick freidig frem. Den tycke og gifftige Damp, som ellers anden tiid ved sin tidelige opstigelse befængte alle andre Creatur, der kom did hen, skiltes nu ad, dends styge og dødelige Gifft ophørte noget lidet; Telemack gick alleene did ind; Thi hvad for et andet dødeligt Menniske skulle vel hafve tordt følge med Ham? Tvende Cretenser, som om Natten hafde geleydet ham hen mod huulen til et vis stad, hvilcke hand og hafde betroet dette hemmelige Anslag, blef skielfvende og halfdøde tilbage et got stycke vejs derfra i en liden Kiercke, hvor de bad for Telemack, og giorde forbøn for sig og ham, men haabede dog aldrig at faae ham at see meere. Midlertiid Ulyssis Søn med Kaarden i haanden gaar alt dybere og dybere need i den forskrackelige huule, fornam hand langt om længe et fælt og skumlende Lius, icke anderledes end det kand være paa Jorden om dend bæl mercke Nat; Hand fornam mange af de afdødes Siele og fæle Aander svefve saa sagtelig omkring sig, og tidt ryddede dem bort for sig med sin Kaarde:

Dera

Dereffter saae hand breden af den sumpige Stygis Flod! hvis fulle og grumsige Vand løber omkring et forfærdeligt Svelg. Hand blef her vaer en u-endelig flock døde Menniſker som icke var blefven begrafvet paa Jorden, hvilcke stilte sig frem for dend u-barmhiertige Charon, og vilde føres ofver med ham. Denne Gud, som i sin stædsvarende Alderdom er vredladen, suurseende, og fortræden, men derhos mægtig og stærck, stødte dem med Truſeltilbage, men tog denne unge Græcker i sin Færge. I det Telemack traadde derudi, hørde Hand en Jammerlig Hylen af en Aand, som icke vilde lade sig troste. Hvad er, siiger Telemack, din Elendighed, hvorofver jamrer du dig, hvem var du paa Jorden? Jeg, svarede dette Spegelse, var Nabophazar dend mægtige Konge i Babylon: Alle Folck i osten skielfvede for mig, naar mit Nafn alleene blef næfnt ibland dem: Jeg loed mig tilbede af de Babylonier i en Marmor-Tempel, hvor jeg blef fremstillet for den gemeene Almue ved en stor Guld-støtte, for hvilcken mand Nat og Dag brændte det dyrebareste Rogelse af Æthiopia: Aldrig torde nogen siige mig et ord imod uden storste Lifs Straf. Mand opfandt dagligen nye Lyst og Leeg; for at giøre mit Lif meere behageligt og fornøjligt, derforuden var jeg self ung, frisk og stærck: Ach! hvor megen fornøyelse

var

var der icke endnu tilbage for mig, som jeg kunde have nydt paa min Throne i min mægtige Regiering: Men en forrædiske Qvinde, hvilcken mit Hierte var forelsket udi, dog hun intet agdete om mig, loed mig snart forstaae, at jeg icke var en Gud, men et skrøbeligt Menniske: Hun har forgifvet mig! nu er jeg icke meere til! Mand satte i gaar min ofverblifne Aske med største Pragt til Forvaring udi en Guld-Krucke. Mand begræd mig, drog haaret af sit Hofvet af Sorrig for mig, og loed ligesom mand vilde kaste sig paa mit Baal at opbrændes af utaalmodighed ofver min Død; Mand gaar endnu til min prægtige Begrafvelse, som min Aske er needsat at beklage min Afgang. Men i Sandhed, der er aldeeles ingen, som ynckes ofver mig; Min Ihukommelse er forskræckelig for alle min Undersaatter, ja endog for min eegen Slegt, og her føeler jeg allerede u-lidelige Plager. Telemack, som blef rørt og beveget af dette ynckelige Siun, siger til ham: Var I virckelig lyckselig, midlertiid I regierede paa Jorden? Fornam i nogen tiid til den søde Freed, og fornøjlige Roelighed i Eders Sind, uden hvilcken Hiertet stædse nages, vansmægtes og bedrøfves, endog midt udi ald verdens optænckelige Lystighed. Nej, svarer denne Babylonier, jeg veed icke engang, hvad I vil sige hermed. De viise roesde vel dette goede, som

I

I taler' om, saasom det eeniste og ypperste gode i Verden: Men, hvad mig angaaer, da har jeg aldrig fornummet dertil: Mit Hierte blef idelig derfvet af nye Bekymringer, af frygt og forhaabning. Jeg strabte at giøre mig self døf og sandseløs ved at udtømme mine idelige Begierligheder. Jeg giorde mig u-mage at fornøje denne mine lysters fylde, og giøre den bestandig. Dend mindste roelighed i mit Sind var meget bitter og kiædsommelig for mig; derafkand Jsee, hvad Glæde jeg har hafft! Alt anden fornøjelse var kun som en Drøm, og indbildt Fabel for mig; See der alt det gode, jeg nu billig sørger for at hafve forliist.

I det denne Babylonier saa talede, græd hand som et kiælent Menniske, der er forderfvet ved den kræsen Vellyst, og aldrig vandt til at liide noget ondt med Bestandighed: Hand hafde adskillige Trælle hos sig, som mand hafde ladet omkomme for at bære hans prægtige Begrafvelse. Disse hafde Mercurius ofverlefveret til Charon med deres Konge, og hafde gifvet dem fuldkommen Magt ofver ham, som de med saastor Trældoms frygt hafde tient paa Jorden: Disse Trælles Siæle frygtede nu intet meer for Nabopharzans Aand, de holdt den bunden i stercke læncker, og bespottede ham med stor forhaanelse; En sagde til ham: Vare vj icke ligesaa vel

Men-

Menniſker, ſom du, og du ſamme ſkiæbne underlagt, ſom vi af Naturen, hvorledes var du da, ſaa trotzig og affindig, at du giorde dig til en Gud, og loed dig tilbede af os? Burde du icke kommet ihue, at du hafde din Oprindelſe af dødelige Menniſker? En anden ſagde ydermeere for at beſpotte ham: Du hafde vel Aarſag til, at du icke ville andſees for et Menniſke af os; thi du var liigere et Bæſt og en vandſkabning iblandt Menniſken; En ſagde: det er got nock til dig, hvor er nu dine Hycklere og eventiennere? Nu har du intet meere at ſpeicke dem med, du u-lyckſalige Stymper: Du kand nu intet giøre nogen meere ondt. Nu er du endog blefven din Trælles Træl; Guderne ære vel langſomme og langmodige til at ſtraffe, men omſidder lader de ſig indfinde med des ſtørre Strængehed og ſkarpere Plager!

Ved ſaadanne haarde og haanlige ord, ſlog Nabopharzan ſine Øjen til Jorden, ref haaret af ſit Hofvet, og faldt i yderſte Raſerj og Mistviflelſe: Men Charon ſagde til Sclaverne, at de ſkulle drage ham op igien med ſine læncker, og reiſe ham imod hans Villie: Hand maatte end icke hafve den ringe troſt at ſkiule ſin Skam med et needſlagen Anſigt. Alle dødningerne omkring Stygis dyndagtige brede burde være vidne derom, og derhos erklære de retfærdige Guder, ſom ſaa lang tiid haf-

hafde taalet, at denne ugudelige skulle regiere paa Jorden! Det bliver endnu icke derved, du trotzige Babylonier, dette er kun en Begyndelse paa din Pine; laf dig kun til at stille dig frem for dend u-beveglige Minois Domstoel, som skal domme alle døde. Midlertiid Charon holdt denne forskreckelige tale, landede hans færge paa hafbreden af Plutonis Riige; Alle Aanderne løb i flocke-Tal hen at besee dette lefvende Menniske, som sad midt iblandt de afdøde i Baaden: Men saasnart Telemack sætte Foeden paa Land, undvigede de bort, ligesom Nat-Spøgelse forsvinder ved det mindste dagens Lius; Charon saae paa Telemack, dog icke saa tvert og barsk, som hand ellers plejede, og sagde til ham: Hør du dødelige Menniske, som er saa højt elsket af guderne, at du af dem har faaet tilladelse, at vandre igiennem det mørckedens riige, hvor andre Menniske icke kand komme ind før effter døden! skynd dig nu at gaae did, som din skiæbne og lycke tilsiiger dig; Gack hen ad denne mørcke vej til Plutonis herberge, hvor du skal finde ham paa Trone, hand skal tillade dig at gaae ind i de forborgne stæder, hvis hemmelighed jeg icke maae aabenbare dig.

Strax traadde Telemack frem, og tog hver skridt, som en Kiempe; Hand saae paa alle Kanter, saa u-tallige Aander svefve omkring

sig

sig, som sanden paa hafvets Bredde; Og mid-
lertid disse utallige Geister vrimlede omkring
ham, blef hand meget bestyrtet, i det hand
merckede en u-troelig stilhed og taugshed i de
vidt-begrebne stæder: Haaret reiste sig paa
hans Hofvet, da hand nærmede sig til den u-
barmhiertige Plutons boelig; Hand fornam
at hans Knæe bæfvede under ham, og hand
kunde intet tale; det var med største nød hand
kunde føre disse faae ord frem: Forfærdelige
Gud, her seer I den ulyckselige Ulysses Søn;
Jeg er kommen at spørge Eder, om min Fa-
der er indlemmet udi Eders Rige, eller hand
endnu er vildfarende paa Jorden? Pluton
sad paa en Elfenbeens Throne: Hand saae
meget bleg og borst ud, hans Øyen var huule
og skarpe, hans Pande ryncken og fuld af
Trusler, hand gad icke seet et lefvende Menni-
skes Ansigt, det var ham ligesaa u-lideligt,
som Solens glimrende Straaler er for de
Creatur, der icke er vandte til at gaae ud af
deres mørcke huuler uden om Natten. Pro-
serpina sad ved hans side, hun kunde alleene
drage hans øyne til sig! Hun siuntes at for-
milde hans Hierte noget lidet. Hun hafde
stædse sin Blomstrende Ungdom; Men hos
samme uforanderlige deylighed siuntes at va-
re noget, jeg veed icke hvad for et haard og
grumt væsen, som hun hafde faaet af sin Hos-
bondes u-endelige Strænghed: Neden om

Thro-

Thronen stod dend u=mættelige Død med sin skarpe Segl, hvilcken hand hvesse de uden afladeise: Omkring den sloye de gustene og tærende Bekymringer, dend gruelige Mistviflelse, dend Blodtorstige Hafngiærighed, fuld af utallige saaer og Skrammer, u=retmæssig Kif og Brede, den tvifvislose Giærighed, som opæder sig self. Fortviflelse, som med sine eegne Hænder rifver sig self udj stycker, dend rasende og affindige Ærgierighed, som ødelegger alting: Forræderj som feder sig med uskyldigt Blod, og ingen Glæde kand nyde af sine onde Gierninger; dend gifftige Misundelse, som udstrøer sin forgifftige Edder omkring sig, og udspyer sin stinckende Galde, ja offte falder i Raserj og Galenskab ofver sin Afmægtighed og Svaghed til at skade folck; halstarrig u=gudelighed, som opgrafver en forskrækelig Afgrund, i hvilcken dend needstørter sig uden nogen forhaabning; grimme og grusomme Spøgelser med andre skreckelige Siuner, som forestiller døden, at de kand skremme de skrøbelige Menniskor; Forfærdelige Drømme og anden u=roelighed, der icke er mindre farlig end de Bedrøfveligste Drømme. Alle disse og andre selsomme Aander svefvede omkring dend stutze og høj=hiertede Plutonis Stoel, og opfyldte det mægtige Pallatz, hvilcket hand beboede. Hand svarede Telemack med en laf og grof røst, at det

dum=

dundrede dereffter i det nederste helfvede, og underste stæder.

Du unge Menniske, du har effter din høye skiæbnes drifft vanhelliget dette Hviile-Huus og fristæd, som alleene er indviet for de Afdødes Siæle; dog følg lycken, som ledsager dig. Vel vil jeg icke sige dig hvor din Fader er, men det maa være dig nock, at du skal hafve Frihed at leede om ham, lad dig nøies dermed. Efftersom hand har været Konge paa Jorden, da gack hen ved en side af det mørcke Helvede, hvor de ugudelige Konger blifve straffede, og forfoj dig dereffter hen til de Elyseiske Vange paa den anden side, hvor de gode blifver belønnede for deres retfærdighed og fromhed: Men vidt, at du skal først gaae hen til de fæle Boliger, før du kommer til de glædelige Elyseiske Enge; Skynd dig at gaae did, og pack dig siden af mit Riige did hen, som du først kom fra.

Nu siuntes Telemack at flye igiennem disse øde og vitløfftige stæder, saaledes længte hand at vide, om hand kunde faae sin Fader at see, og dernæst at komme af denne grumme Tyrans øyesiun, og nærværelse, som holder saa vel de lefvende, som de døde i en idelig frygt for sig. Hand blifver da snart vaer det forskrøckelige Mørcke strax ved siden hos sig, som Pluto hafde talet om, deraf gick en gruelig tyck og sort Røg, hvis gifftige stanck og onde lugt

lugt hafde befængt og qvalt alle Menniſker, om dend kunde ſteget op i Verden til dem. Denne Røg ſtod op af en gloende Hoed, der brændte med en ſvogelagtig Ild, hvis forſkrækkelige Bruſen gaf ſaaſtor en tummel og liud fra ſig, ſom de ſtore Elfve, dermed ſin ſtridige fart falder need af de høieſte Klipper i dend dybe Afgrund, og betog ald hørelſe paa de ynckelige ſtæder, at dend eene icke kunde ret ſkielle, hvad den anden talede.

Telemack, ſom hemmelig i ſit Hierte blef opmuntret af Minerva, gick frimodig ind i denne Afgrund. Strax fornam hand et ſtort Tal af de Menniſker, ſom hafde lefvet i meget ringe og nedrig Stand i Verden, og nu blef ſtraffede, fordi de ved Svig, forræderj og grumhed hafde ſøgt ſig Riigdom og gods ved de fattiges Udſuelſe. Hand fandt mange ryggesløſe Hycklere, der i Lifve hafde anſtilt ſig gudelige, og ladt, ſom de meget elſkede Guds Tieniſte; men hafde dog kun brugt den ſkinhelligbed til at ſkalcke-ſkiul og ſmuck forebendnig til at forneje deres Ergiærighed, og giere ſpot af andre god-troende og retſindige Folck; De Menniſker, ſom hafde misbrugt dyden, og noget dem af Guderne betroede Pund, blifvede ſtraffede ſom de ſkalckagtigſte Tyfve og Røfvere. De halſtarrige Børn, ſom hafde dræbt nogen af deres Forældre;

de Qvinder, som hafde dræbt deres Mænd med forgifft eller andet, og de Mænd, som hafde været arrige og onde moed deres fromme Hustruer: De Forrædere, som hafde brudt deres Eed, og forraadt deres Faderneland, udstaar uliidelig Pine samme stæds, dog icke saa skarpt, at jo Hycklerne plages haardere! Aarsagen er denne, at Hycklere icke alleene synder, saavelsom alle andre Menniſker; men endog vil andsees for fromme og ærlige, og ved deres falske Dyd forfører Menniſken, at de icke legger sig effter dend reene dyd, ja at de icke tør betroe sig dend. Guderne, hvilcke disse har vildet spotte, som du self har foragtet og vildet giort foragtelige for Menniſke, de har nu deres fornøjelse i at øfve deres gandske Magt paa dem, i at hefne deres Bespottelser.

Effter disse foreſtilles ham andre afdøde, som i Verden icke holdes meget last-værdige, hvilcke Guderne straffer dog uden Naade: Saadanne vare u-tacknemmelige, løgnagtige Bedragere, Øyentienere, som har priiset deres Herrer, og holdt med dem i deres udyder; vrange fortolckere, som har fordunckled den reene Dyd, og endelig de, som daarligen har fældet onde domme øfver de Sager, som de icke har kiendt af grunden, og har derved beklicket deres Næstes ærlige rygte. Men blandt alle disse blef ingen Synd haardere

straf-

straffet end u-tacknemmelighed imod guderne, dend blef domt af Minos for dend grofveste Last; Thi, siiger hand: mand andsees jo for et grof Væst og dumt Creatur, naar mand icke lader see sin Tacknemmelighed mod Fader eller Ven, af hvilcken mand har opbebaaret noget got, og mand tør være saa u-forskammet, ja mand næsten holder sig det for en Ære at nægte Guderne deres tilbørlig Tack, af hvilcke mand baade har lifvet, og ald anden lifvets Nødtørfftighed: Maa mand icke tacke dem saavel for sin Fødsel, som sine kiødelige Forældre, af hvilcke mand er aflet. Jo mindre disse Laster andsees paa Jorden, og jo meere de undskyldes der, jo grummere blifver de hæfnet i helvede, for hvilcket ingen saadand Synd kand skiules eller gaae u-straffet bort.

Telemack, som saae tre Dommere, der sad og domte et Menniske, understoed sig at spørge dem, hvad dets forseelse var? Dend fordomte tog strax ordet af hans Mund, og raabte: Jeg har aldrig giort noget ondt, jeg har søgt min fornøyelse i at giøre got af yderste formue, jeg var i Lifve herlig, gafve-mild, retfærdig og medlidende; Hand vidste icke, hvad de kunde beskylde og fordømme Ham for. Da sagde Minos: Mand har intet at bebreide dig for, hvad din Handel andgaar med Menniskene. Men burde du icke lade din skyl-

dighed see, saavel imod guderne, som imod Menniskene? Hvad er da dette for en Retferdighed, som du beraaber dig paa, og trodser med; du har icke forsømt at bevise din Pligt mod Menniskene, som ere intet at regne mod Guderne; Du har været dydefuld, og giort meget got, men samme dine goede Gierninger har du tilskrefvet din eegen Dyd og dulieghed, og icke gudernes Naade, som har gifvet dig dend; du vilde nyde frugten af din eegen Dyd, og tilegne dig self alting alleene: Du har været din eegen Gud. Men Guderne, som har giort alting, og som icke har giort noget uden til deres Eegen Ære, de kand nu icke lade deres ret falde. Du har forglemt Guderne; Nu skal de forglemme dig, og ofverlefvere dig til dig self, efterdi du har altid vildet været din eegen, og icke hengifven til at befordre deres Ære. Seg derfor nu om redning hos dig self, om det er dig mueligt at finde dend i dit Hierte. See nu skal du til ævig tid være skildt fra de Menniskers, som du har hafft saastor Lyst til at behage. See nu skal du være eene hos dig self saasom du var din eegen Afgud; Lær nu at der er ingen virckelig dyd uden Ærbødighed og Kiærlighed til Guderne, til hvilcke mand er alting skyldig; din sminckende Dyd, hvormed du har behaget de daarlige Menniskers, som lætt kand bedrages, blifver nu beskiem-

met

met. Menniſken, ſom icke dømmer dyder og laſter uden efterſom de gafner eller ſkader dem, de ere blinde, og forſtaar intet enten en ting er ond eller goed, de effter deres forderfvede Natuurs drifft holder det for en Dyd, ſom de behager og det for en Laſt, ſom de Mishager, da det dog effter den u-forfalſkede Sandheds Regle kand dømmes der tvert imod. Saa her ſpecker ſandheds gudommelige Liſt alle Menniſkens Vrange og u-grundede Domme, dend fordømmer offte det, ſom de forundrer ſig ofver, og derimod anſeer det for en Dyd, ſom Menniſken fordømmer.

Ved diſſe Ord blef denne Philoſophus, og verſlige viiſe ſaa beſtyrtzet, ſom hand hafde blefvet ſlagen med en Torden-Kiile: Hand kunde intet længer beſtaae. Den behag hand offte hafde til ſig ſelf for ſin Maadelighed, ſin Snidighed, ſin Frihed, og ædle ſinds Tilbøjlighed, dend glæde Hand ſiuntes at hafve i det Hand betragtede diſſe ſine gode Egenſkaber, blef nu forandret til Raſerj og Fortviflelſe. Hand blef ſtraffet med at betragte ſit eeget Hierte, ſom var ſaa hadſt og fiendſk paa Guderne: Hand ſaae ſig, og kunde icke holde op at ſee ſin eegen daarlige Indbilding og Elendighed; Hand ſaae de forfærdelige Menniſkers vrange domme, hvilcke hand ſin gandſke tiid med alle ſine Gierninger tænckte at behage. Der ſkeede et almindelig Oprør

mod ham af alt det, som var inden i Ham, ligesom ald hans Indvold skulle omkieres og vendes: Det var dog intet andet end ham self, som foraarsagede ham, sin eegen u-roelighed. Ald fortrøstning og tilliid var udryddet af hans Hierte. Hans Samvittighed, hvis vidnesbyrd tilforn hafde været ham saa behagelig, reiste sig nu op imod ham, og bebreidede ham bitterligen alle sine formeente og bedragelige Dyder, som icke hafde hafft den største dyd, nemlig Gudfrygtighed, til sin Begyndelse, saavelsom og til sin ende og ypperste øyemercke. Hand blef i højeste Grad bedrøfvet, forvirret, skamfuld, og plaget af sin onde Samvittigheds nagende Orm, og u-endelige Mishaab. De forordnede Helvedes Plage-Gudinder straffede Ham icke self, men det var dem nock, at de hafde ofverlefveret Ham til sig self, at hands eeget forderfvede Hierte skulle hefne dend foragt paa Ham, som hand hafde i Lifve kast paa dem. Hand søgte hen til de fæleste og forskræckeligste ståder i Helfvede, at vilde skiule sig for de andre onde Aander, dog hand icke formaadte at skiule sig for sig self. Hand søgte effter Mørcket, og kunde icke finde det; Et fortrædeligt og u-lydeligt lyst fuldte Ham allevegne: Dend klare Sandheds igiennemtrængelige Straaler, som hand paa Jorden hafde foragtet at følge, følger ham udelig effter ofver alt for at

at hefne Sandheden paa ham. Alt det, hand tilforn har elsket er nu ilde lidt af Ham, saasom det har været en Begyndelse til hans svare piine, der aldrig kand endes: Hand sagde I sig self: O! Jeg arme daare, jeg har da hverken lært at kiende Guderne, Menniſken eller mig self: Nej! Jeg har intet viſt eller kiendt, efterſom jeg aldrig har elsket det eeniſte, ypperſte, og højeſte Gode. Min Vandring har været forvirring, min Klogſkab Galenſkab; Min Dyd en u-gudelig og blind Indbilding: Jeg-har self været min eegen Afgud: Dereffter fick Telemack de Konger i ſiune, ſom var fordømt, fordj de hafde misbrugt den Magt og Myndighed, Guderne hafde betroet dem. Paa den eene ſide foreſtilte en hæfngierig helvedes gudinde dennem et ſtort forunderligt Speyl, ſom viiſde dem øyenſiunlig deres grofve u-dyders vederſtyggelighed: Der ſaae de, og kunde icke andet end de maatte ſee deres forfængelig Begierlighed effter latterlig roeſs, deres kildrende Behag til Ære og Vellyſt, deres Hierters Haardhed mod nødlidende Menniſker, hvis lyckſalighed de burde hafve forfremmet: Deres u-agtſomhed om Dyd og Erbarhed, deres frygt for at høre Sandhed, deres yndeſt til liderlige ſkalcke og øyentienere, deres erckesløshed, ofverdaadighed, hoffærdige og ſpodſke Omgiengelſe, deres vrange Mistancke og Hiertets onde

Grund til de fromme, deres Høihiertighed, og alt for store Prægtighed, som vedligeholdes ved Undersaatternes Forderfvelse, deres u-tidige Begierlighed til at indlegge sig et stort Nafn ved deres Borgeres Blod, og endelig deres u-bøyeglige Hiertets Haardhed, at de hver dag søgte sig nye Lystighed, fornøjelse og Tidsfordrif midt iblandt saa mange u-lyckseliges Graad og Hylen, Suck og Klage: De beskuede sig uden Afladelse i dette Speil, og befandt sig at hafve været langt forskrækkeligere og hesligere end det gifftige Dyur Chimera, hvilcket Bellerophon ofvervandt; Farligere end den edder-fulde Slange i Lerna, som Hercules dræbte, ja styggere end den tree-hofvede helfvedes Hund Cerberus, endskiønt hand af sine trende glubske Svelg udspyer saameget sort-galde-blandet og gifftigt Blod, som kunde besænge og forderfve den gandske Menniskelige Slegt, som boer paa Jorden. Paa den anden side indfandt sig og paa samme tiid en anden Hefn-Gudinde, som med haanlig og spodsk Bebreidelse kaste dem i Næsen ald deud u-semmelige Berømmelse, som Fuckswantzere i deres Lifves tiid hafde tillagt dem, og bragte frem et andet Spejl, hvor de saae sig i saadan Herlighed, og ofvermaade høj Anseelse, som de af deres falske Venner vare blewet afmalede med: Ved disse tvende forestillinger, som var

saa

saa u-lige og stridige mod hverandre, blef disse straffede for deres onde Omgang og Handel. Mand mærckede derhos, at de, som mand hafde lagt meest Berømmelse paa i deres Lif paa Jorden, vare de meest straf-værdige; Efftersom de onde næsten bliver meere æret og frygtet end de gode, og saa-som de intet skammer sig ved at tage, ja æske ald dend Berømmelse og roes, som deres tiiders Poeter, og meest veltalende Mænd kand spinde sammen om dem af deres skarpsindige hierne. Mand hørde dem sucke i det yderste mercke, hvor de intet andet kunde see end haanhed, bespottelse og andre u-optænckelige Plager, som de maatte liide; Alt, hvad der var i og omkring dem, støder dem hid og did, stiger dem imod, opirrer og bespotter dem: I stæden for de paa Jorden har giort Narreri af de ringe og u-skyldige Menniskers Blod, i stæden for de har bildt sig ind, at alting var giort til deres Glæde, og tids-fordrif, da er de nu i Helvede ofverlefverede i nogle visse trælles Hænder, som effter deres Griller plager dem, og tvinger dem med en jammerlig Trældom, langt værre end disse self nogen tiid har udstaaet. Nu maa de bære dette u-lidelige Trældoms Aag, hvormed de tilforn har undertvunget disse ringe Trælle, og de har dog aldeeles ingen Forhaabning om befrielse, deres fængsel og Plage maa vare altiid, de

ere under disse Slavers resselse, hvilcke nu er blefven deres volds Mænd og u-barmhiertige Hæfnere, ligesom en Ambold under de Cyclopers veldige arme, naar Vulcanus noder dem til at arbejde ved den gloende Arne i det Bierg Atna, og smedde torden-kiiler til Jupiter. Der saae Telemack mange grimme, grumme, og ynckelige siuner, det er dend sorte og jammerlige Bedrofoelse, som fortærer de fordømte Misdædere; de har en vederstyggelig afskye til dem self, og de kand ligesaa lidet befrie sig derfra, som fra deres eeget væsen og Natuur, de har ingen anden Tugte-Meser fornoden for deres Synd, end Synden i sig self, dend stilles dem altid med gremmelse for i sin største vederstyggelighed; dend svefver omkring dem, som forfærdelige Spogelser, den forfølger og plager dem, og for at befrie sig fra denne grusomme Siun og u-lidelige Plage, søger de om en langt grummere død, end dend, som har adskilt deres Siæl og Legeme; I deres fortviflelse ønsker de sig saadan en død, som kand udslucke ald Sands og foelelse hos dem, ja giøre dem til intet, de raaber til Afgrunden, og beder dend opsluge dem, at de kand undviige dend skarpe hefn, som sandheden self med sine skarbe Straaler forfølger dem med. Men de bevares til en ævig hæfn, der needflyder til dem draabe efter draabe, ligesom af et kilde-væld, der aldrig kand udtørres: Sand

heden,

heden, som de tilforn har frygtet at see og høre, dend straffer dem, og hefner sig paa dem: De seer hende mod deres villie, og har kun øynene alleene derfor, at de med des større Grummelse skal see Hende reise sig op mod Dem: Hendes Aasiun er dem en Brand i Næsen, en Knif i Struben, og som et Sverd i Hiertet, den igiennemboerer Dem, den sønderslider dem, og rifver dem fra hverandre. Dend er som en Torden-Kiile paa deres Hofvet, dend trænger sig ind i deres Indvolde, og staarer intet meget udvortes. Dend arme Siæl blifver smeltet ved denne ævig-brændende Hæfns-Ild, ligesom Metal i en Smeede Grube, dend under dem ingen Liise, dend fortærer ej heller noget af Dem: Dend yderste og første Grund til Litvet, og de kand dog icke døe: De ere hefftet sammen ved sig self og: De kand icke finde nogen Trøst eller ophør i deres Plage, end icke et eeniste øyeblick, de Lefve eller opholdes ved dend Gremmelse og den Afskye, som de har til dem self, og ved deres haabes forliis, som gior dem afsindige og rasende. Bland adskillige gruesomme Siune, hvor ved haaret maatte reise sig paa Hofvedet, og Blodet iisne udi Hiertet, saae Telemack mange ælde gamle Konger af Lydien, som blifve straffede, fordi de hafde agtet Kiælent og vellystig Lefnet høyere end arbeide, som ufeilbar maa følge ved Regimentet til at

trøste

troste og hielpe de Nødlidende. Bland disse Konger bebreidede den eene den anden sin Blindhed. Faderen sagde til Sønen: Forcholdt jeg dig icke i mit yderste at oprette dend feil, som ved min u-agtsomhed kunde være foraarsaget. Derpaa svarede Sønnen O! u-lycksalige Fader! J er aarsag til min forderfvelse; Af Eeders Exempel har jeg lært at være hofmodig, ødsel og ofverdaadig, at slaae mit Sind til Velligst, og tillucke mit Hierte, ja hærde det, som en klippe, for de betrængtes røst; Da jeg saae Eder regiere paa Thronen med saastor Blodhed, og vare omringet af saa mange Oyentiennere, har jeg vendt mit Sind til det bedragelige Hycklerj og de vederstyggelige vellyster, jeg har tænckt, at dend ofrige deel af Menniſken var mod Kongerne at regne ick anderledes, end et Asen og de u-mælende Bæster er at ligene imod Menniſkene, det er at siige, at Undersaatterne var kun saadanne Kreatur, som icke ansees, uden i fald mand har nytte af dem, og kand bruge dem til at befordre sine Lyster og u-tidige Begierligheder: Det har været min Tancke; J har gifvet mig Aarsag til at troe det, og nu lider jeg saa yuckelig Pine, alleene derfor, at jeg har efterfult Eder: Og foruden saadan deres bebreydelse fremførte de mod hverandre gruelige forbandelser, og siuntes saa optendte af Raserj, som de vildet opslu-

get

get hverandre. Omkring disse Konger hoppede adskillige Spogelser, som Natt-ugler og Rafne om Tuusmercket, hvilcke var de gruelige Indbildninger, vrange Mistancker, blind Allarm, vantro vegelsindighed, som straffer Kongerne for dend ofvervold, de har ofvet mod deres Folck, den u-mættelige Giærighed effter Riigdom og forfængelig Ære, der indlegges ved vold og Blodstyrtning: Dend liderlige Kræsenhed og ofverdaadighed, hvilcke formeere det onde, mand liider, uden at kunde gifve ringeste Smuule, af nogen ret fornøjelse; Mand saae mange af disse Konger, som blef u-barmhiertelig medhandlet icke saameget for det onde, de hafde begaaet, som for det gode hvilcket de hafde forsømt at giøre: alle undersaatternes Laster, som af dem var begaaet mod Lofven, Blef Kongerne tilregnet, fordi de ved deres skiødesloshed hafde forsømmet at handthæfve Lofven, og afskaffe det onde, som gick i svang; de bør alleene regiere, paa det Lofvene ved deres Aarvagenhed kand holdes i hæfd. Mand tilskref dem ogsaa ald den u-orden som kunde været komme af Hoffærdighed, Losagtighed, ofverdaadighed, og andre grofve Laster, hvilcke sætter Menniskene i en ynkellig og forvirret tilstand, og fører dem i dend fristelse, at de tør vofve at ofvertræde Lofven for Legemets Lyst og en skiden vindnigs skyld. Ofver alt handlede mand ynkelid med de Kon-

ger,

ger, som i stæden for de skulde været gode og aarvagne Hyrder ofver deres Folck, icke har tænckt paa andet end at ødelegge og opæde dem, som glubende Ulfve. Men det som Telemack meest bleef forvirret ofver, var, at Hand saae i denne mørcke Afgrund, og u-lidelige Fængsel de Konger, som paa Jorden vare blefne anseet for gode og dydefulde Mænd: Disse var blefven fordømt til ævig pijnsel, fordi de hafde ladet sig styre og regiere af skalckagtige Øyentienere og falske Raadgifver. De blef straffede for det onde, som var bedrefvet ved deres Mindighed, hvilcken de hafde betrængt til saadanne Vrange Menniſker. Endnu meere, dend største part hafde hvercken været onde eller gode af dem; Alleene deres Skrøbelighed hafde været noget stor. De hafde altiid frygtet for, at de icke vilde høre Sandhed, de hafde aldrig hafft Lyst til Dyden, og hafde icke søgt nogen Fornøyelse i at giøre noget gott og Priiseligt:

Dend 19de Bog om Telemack,

Telemak gaar derfra ind i de Elyseiſche Vange, hvor hand bleef kiendt af hans Olde-Fader Arceſius, som forſickrer ham at hans Fader endnu er i Live, at hand ſal see ham paa Thronen i Ithaca, og regierer efter ham. Arceſius beſtrifver for ham dend Lyksaligbed, som de Retfærdige Siæle nyder, og over alt de fromme Konger, som i deris Liſs Tiid har tient Guderne, og befordret Landets Lyksaligbed, i hvilket de har Regieret. Hand loed ham og forſtaae, at de Helte, som alene hafde haft Erfarenhed og Lyſt til Krigen, ere paa een særdeelis Stæd adſkilte for dem ſelf i meget mindre Lyksaligbed, end de andre. Hand giver Telemack adſkillige Lærdomme.

Da

DA nu Telemack gick ud af disse fæle Stæder, fandt hand saadan en lættelse i sit Sind, som mand hafde lofftet en stor steen af hans Hierte. Af samme trøst skiønnede hand desbedre, paa dend forfærdelige Piine, som disse Konger maatte udstaa uden ald forhabning til at entlediges derfra. Men hand blef forskræcket ofver det hand saae, hvorledes mange Konger blefve strængere piinte, og medhandle end andre grofve og lastværdige Menniſker; Hvorledes er det fatt? siiger Hand? Er der saastor skyldighed? Saastor fare? saamange hemmelige Stricker og snarer? Er der saastor Vanskelighed ved at faae Sandhed at viide? Er det saa Vanskeligt at vogte sig for de ondes, ja endog for sit eeget forraskelige Hiertes svig? Og endelig saa mange forskrækkelige Plager i Helfvede at vendte, effterat mand har hafft saa megen Lengsel, bekymring og u-roelighed i det korte Lif paa Jorden? O! hvor u-besindig er da dend, som siiger effter at regiere: O! Lycksalig er dend, som sætter sig need i en nedrig og roelig Stand, hvor mand med mindre Besværlighed kand legge sig effter Dyden, og øfve dend i oprigtighed. Ofver disse svare betænckninger blef Hand forvirret i sit Sind. Hand falt i en Besvimmelse og Afmagt, ja fick ligesom en Foelelse af dend Mistviflelse, som de u-lycksalige Konger vare udi, hvilcke hand hafde betrag-

tragtet; Men efftersom Hand forføjede sig fra disse forskreckelige Mørckheds Boliger, begyndte hands Sind igien at forfriskes, og efterhaanden at faae nye kræfter. Hand drog sin Aande til sig, og skintede allerede et klar og behageligt Lyss, langt hen imod de Lycksalige Kongers og herlige Aanders behagelige Boelige. Paa den stæd boede de fromme og retsindige Konger, som hidindtil med Aarvaagenhed hafde regieret deres Undersaatter; De var adskilte fra de andre retferdige Mennisker: Ligesom de onde Herrer liider u-endelig meere straf, end de andre Lastværdige af Gemeen stand; Saaledes nyder disse priiselige Konger u-sigelig større Lyst, Fryd og fornøjelse i de Elyseiske vange, end andre gemeene Dydefulde Mennisker. Telemack forføjede sig hen imod disse Ærværdige Konger, som var i en meget behagelig og Vellugtende Lyst-skof, og sade paa de Amulerede Enge, hvis deylige Blomster og Hiertefrydende Urter stedse bliver fornyede. Paa samme behagelige Ort flød tusende Perle-stromme og klare Becke med deres sagte surrende Brusen, hvilcke foraarsagede en fornøylig Kiselse og forfriskning. En u-tallig hob qviddrende Fugele indrettede der saadan et yndig Sang-Chor i de frugtbare Træer, at hiertet derofver maatte glæde sig. Mand saae icke alleene de Vackre Unge foraars Blomster at fremvoxer dagligen

gen udi fuld Vert og skickelse: Men endog de dyrebare frugter at hænge paa træerne i overflødighed, som dend rige Høst nogen tiid kand bringe med sig. Mand fornemmer der aldeeles intet til dend beværlige heede og Brinde, som den hidsige Hunde-Stierne pleier at føre med sig ofver Jorden. De skarpe Norden-Vinde tør alt rig blæse der igiennem, eller lade see nogen tegen til den morcke Vinter; Der er altid en behagelig Dag, mild Lufft og en Lyckselig Tiid: Der er aldeeles ingen Krig eller Feyde, som udtapper saa mange Menniskers Blod; Dend grumme Misundelse, der med sin giftige tand fortærer mange, og som i sit fuule skiød bærer de gifftige Slanger, hvilcke vrimler og vrier sig omkring dens Hofvet, halß og arme: Den utidige Nidkiærhed, dend lastelige Mistroe og forskræckelige frygt- de u-sømmelige Begierlighed, og andre nde Bevegelser tør icke nogensinde lade sig see i disse fredsommelige Glædskabs Boeliger. Dend klare dages behagelige Lyß omskifftes der aldrig, og den fæle Nat med sine dunckle skyer er u-bekiendt for de trygge fri stæders Høypriselige Indvaanere. Et reent og behageligt Lys udgyder sin herlige Glantz ofver de retfærdige Menniskers Siæle, og klæder dem dermed sine Straaler, som med et Klæde-Bond. Samme Lys er icke som det duncklede Skin, der

lyser for de ælendige Menniſker paa Jorden, og er kun ſom en taage at regne mod dette, men det er langt meere en Himmelſke Glantz og Herlighed, end et Lyß; Det trænger ſig langt lættere igiennem de tyckeſte Legemer, og oplyſer dem, end ſoelen kand trænge igennem det klareſte Chriſtal. Dend forblinder aldrig øynene, men tvert imod beſtercker dem, og indgyder i Siælen, jeg veed icke hvad for en reen Klarhed og deilighed. De lyckſalige Menniſker fødes og opholdes allene ved dette Lyßes Herlighed. Det gaar ud fra dem, det gaar ind i dem, det trænger ſig igiennem dem, og indlemmes i dem, Ligeſom dend legemlige føde i os Menniſker, af hvilcken vi har vore kræffter. De ſeer det, føeler og fornemmer det, og drager deraf deres Lif og Aande. Det gior, at en u-afladelig Fred og Glæde aflies i dem, og fæſter dybe, og u-forvisnelige Rødder i deres Hierte. De ere nedſiuncken i diſſe gudommelige vellyſters øfverflødige Strømme, ligeſom fiſkene udj Hafvet; deres villie kand intet ſtrecke ſig videre til noget andet end de nyder nærværende for ſig; de hafver alting uden at eye noget; Thi dette reene lyſes Behagelighed opfylder deres Hiertes Begierlighed. Deres attraae og forlangende er fyldeſt giort, og fornøjet, dend Øfverflødighed og Glædſkabs fylde, de nyder, er langt ſtørre og herligere end alt det, de ſtackels

ckels fattige Menniſker kand ſøge om, og ønſke paa Jorden. Ald den Vellyſt, ſom er om og hos dem, ſiunes intet for dem, efterſom deres lyckſalighedes fuldkomme ofverflødighed ſom er inden i dem, icke tillader dem nogen Længſel, effter alt det, ſom er uden for dem; De ere i dette fald ligeſom guderne, hvilcke mætte og opfyldte af deres liſtige Englebrick, og himmelſke Spiiſe icke vilde ſkiøtte om det nydeligſte Vilbrad, og leckerſte Retter, ſom et dødeligt Menniſke kunde tilbyde dem. Alt ondt og fortrædeligt flyer langt bort fra de ſtæder, ſom ere ſaa roelige og glædelige. Død, Sygdom, Fattigdom, Sorrig, Fortrydelſe, Fortrad, Frygtagtighed, ja endog Forhaabning ſelf, ſom mand offte gier ſig ligeſaa megen u-roe for, ſom for Frygt, U-eenighed, Kiedſommelighed, U-barmhiertighed kand icke komme i de ſøde Eenigheds Boliger. De forunderlige høye Bierge Thracia, hvis forfærdelige Spitze er bedecket med Jis og Snee fra verdens første Begyndelſe, og ſtikker op igiennem Skyerne, de ſkal før omveltes fra deres u-roelige Grund, ſom er rodfæſtet midt i Jorden, end diſſe retferdiges Hierter ſkal i ſin Glæde fornemme nogen forandring: De fornemmer alleene i ſig en Medlidenhed ofver dend Elendighed, ſom Menniſken maa udſtaa paa Jorden, med det er ſaadan en ſød

og stille Medynck, som icke kand forandre noget af deres u-foranderlige Lyckſalighed. En ævig varende Ungdom, en u-endelig Glæde, og aldeeles u-ſiigelige Guddoms Herlighed beprydder deres Anſigter og indtager deres Sind. Samme Glæde er reen fra ald daarlig Lyſt, det er en ſød, ædel, og ofvermaade herlig Glæde; Det er en ſtor Behagelighed til Sandhed, og Dyd, ſom henrycker dem og betager deres Sandſer: De ere uden ophør hvert Øyeblick i den ſamme Hiertets fornøjelſe, ſom en Moder kand være, naar hun ſeer ſin ſinge og ſkrøbelige Søn, at være kommen til Live igien, og om end denne Moder offte føler den Glæde at forſvinde, ſaa undviiger eller formindſkes denne aldrig af diſſe retferdiges Hierter, dend ſvæckes aldrig, dend bliſver dagligen fornyet i dem: De ere hen flyttet i dend Glædſkabs ofverflødighed, dog uden nogen forvirring og forblindelſe. De forlyſter ſig indbyrdes ofver det goede, de ſeer og nyder tilſammen: De træder ald forfængelig Ære og Vellyſt under deres føder, ſom de har nydt udj deres forrige tilſtand paa Jorden, hvilcken nu intet ſtaar dem an. De effertænckер med fornøjelſe den korte tiid, og de faae Aar, i hvilcke de hafde fornøden at ſtride mod dem ſelf, og deres Begierligheder, imod deres Huus-Geſinde, og alle deres forderfvede underſaatter, at de kunde blifve gode

og

og u=straffelige i deres lefnet: De betragter med forundring gudernes Hielp, Trøst og Raad, som har ligesom ved Hænderne ledsaget dem til den u=forfalske Dyd midt igiennem saa mange farlige u=dyders Af=Veje, og meenføre. Jeg ved icke hvad for et Gudommeligt Væsen, der uden Afladelse ligesom en rindende beck, flyder igiennem deres Hierter, og foreener sig med dem, de seer, betragter og fornemmer, at de ere lyckſalige, og skal være det uden Afladelse: De siunger med fryd til gudernes Ære og Berømmelse, og allis røst er dog kun een eeniste velklingende Lyd: Deres ere kuns som een Mands; Thi de ere alle et Hierte, een Siæl og Aand, saastor ofvereens stemmelse er der iblandt dem, een og den samme lyckſaligheds ofverflødighed gior ligesom en Ebbe og Flod i de foreenede Hierter.

I denne gudommelige Glæde flyder aarene langt hastigere bort end et Minut for Menniskene, hundrede aar er for dem icke anderledes end een Time for os, og imidlertid formindsker tusinde maal tusinde Aar aldeeles intet af deres onskelige Lyckſalighed, som hver Stund er nye, fuldkommen og u=forandelig: De regierer der alle indbyrdes, som Konger og Førster, icke paa Throner, som Menniskers Hænder kand opbygge og need bryde, men inden i dem self med en u=

skrænckt og uforkrænckelig Magt. Thi de har icke nødig at giøre sig self forskrækkelig ved en Langt og af mange ringe og ælendig Menniſker ſammen bragt Magt: De bepryddes vel icke med de forfængelige Diamant-Smycker, under hvilcke saa mange u-roelige Bekymringer skiules og bedeckes; Men Guderne har med deres eegne Hænder satt ævig blomstrende herligheds Kroner paa deres hofveder.

Telemack, som søgte effter sin Fader, og gierne hafde ønsket at fundet Ham her i disse angenemme Boliger, blef saa mætt og indtaget af denne yndige lyckſalighedes behagelige forsmag, at hand ønskede Ulysses hafde været der: Det giorde ham ont, at hand self skulde være nødt til at vende tilbage til de dødelige Menniſkers fortrædelige forsamling igien. Her er det, siiger hand, mand finder det sande, reene og rette Liif! Vores Liif paa Jorden er kun herimod at ligne, som en langsom Død; Men hand blef meget beſtyrtzet derofver, at hand saae kun gandske faae Konger i disse lyckſalige Elyſæiske vange, og hand hafde tilforn seet saa u-tallig en mængde af de fordømte Herrer. Hand forstoed, at der var kun faae Konger saa sindige, moedige og fyrrige, at de kunde modstaae deres eegen onde Tilbøielighed, deres bedragelige oyentienneres Hycklerj, og alle deres Undersaatters

ters Ondskab, som opirrer deres anfægtede Sind og Begierligheder, og derfor ere de gode Konger meget rare, og den største part ere saa skrøbelige og onde, at Guderne icke kunde ansees for at være retferdige, dersom de icke straffede dem effter døden, som i Lifve saa u-blue har ofvertraad deres foresatte grendser, som har misbrugt deres Magt, og med saastor Trodsighed imodstaaet Gudernes villie.

Da Telemack icke saae sin Fader Ulysses blandt disse mange Konger, søgte hand i det mindste, at finde sin Far-Fader Laertes. Midlertiid hand forgiefves leedte om Ham, traadte en meget ærværdig gammel Mand imod Ham. Langt fra, hans Alderdom paa nogen Maade lignede de skrøbelige Menniskers Alder, hvilcke aarenes besværlige mængde giør krogede og afmægtige; Men mand kunde alleene see, at hand for døden hafde været højaldret og gammel. Ald Alderdommens fornemme Erbarhed og højærværdige Andseelse var beprydet med den dejligste Ungdoms behagelige yndighed; Thj ald fornøjelig dejlighed fornyes endog paa de meest afældige gamle folck i samme øyeblick, som de indlades i dette fryde-fulde Elyseiske Land: Denne Mand gick Telemack i Møde, med en statzelige anmodighed og saae Ham belefven and med meget venlige Mii-

ner, ligesom en Person, hand hafde stor behag til at tale med: Telemack, som kiendte intet til ham, længtes effter at høre hvem hand var, og hvad hand vilde siige. Jeg forlader dig gierne, min elskelige Søn, siiger den gamle Mand til Ham, din vankundighed, at du icke kiender mig: Jeg er Arcesius, din Far-Faders Lærtes Fader: Jeg kand icke regne dig det til onde, at du seer med saadan en fremmet forundring paa mig, efftersom du for din Alders skyld icke kand kiende mig. Jeg hafde endt mit lefnets løb paa Jorden kort tiid for Ulysses, min Sønne Søn, reiste til den Trojanske Krig: da var du enda et spadt Barn, og blef baaren paa din omhyggelige Ammes Arme: Fra den Tiid fattede jeg mig store tancker om dig, om jeg er end icke blefven bedraget i mit Sind, efftersom jeg seer, at du har turdt vofve dig ved at needstige i Plutonis Rige for at leede om din Fader, og guderne ere velvillige til at lyckseliggiøre dit forehafvende. O! lyckselige Søn, Guderne elsker dig, og bereeder dig ligesaa stor Ære og værdighed, som de har forundt din Fader; O! lyckselig er jeg, som seer dig her igien. Men gier dig ingen umage med at Lede om Ulysses paa disse stæder: Hand lefver endnu paa Jorden, og opholdes af Guderne for at sætte vort Huus og stamme i god stand og andseelse paa Ithaca; Lær-

tes

tes min Søn og hans Fader lefver endnu vel og fornøjet, endskiønt hand giøres gammel og tung, og venter at hans Søn skal komme lyckelig hiem at lucke hans øjen til i Døden. Saaledes forsvinder Menniskens Lif, som et blomster, der om morgenen udspiirer og aabnes, men inden afften visnes og trædes under Fødder. Menniskens Slægter løber hen, som en stridig flod leed effter leed, og kommer icke meere igien; Intet formaar at opholde dem fremfarende tiid i sit snelle Løb, som drager effter sig end og aldt det, der sinnes u-ryggeligt og u-foranderligt. Du self, min elskelige Søn, min udvalde Hierte Søn, du self, som nu glæder dig ved din beste Ungdoms Krafft og styrcke, og nu er udj den fejreste alder maa vel komme ihue, at denne glædelig Ungdom er kun som et Blomster, der ligesaa snart udtørres og henfalder, som det udbryder og aabner sine knopper. Du skal fornemme din ungdoms deylighed, og inderlige Lystighed at aftage og forsvinde, førend du self kand mercke det; Du skal see ald din fornøjlige Tiids-Fordrif og Glæde at snige sig bort med u-troelig Hastighed paa den flygtige tiids-gesvindige vinger. Din Ungdoms styrcke, Sundhed, Fryd og forlystelse undviiger, som en behagelig drøm, og intet blifver tilbage for dig uden en bedrøfvelig hukommelse deraf: Den maatte Alderdom,

som icke kand liide nogen fornøjelig list, kommer ofver dig, giøre fuurer i din pande, needbøjer dit forstødte Legeme, udmatter dine lemmer, og udtørres af dit Hierte ald lengsel og grund til lystighed, at du mishager det nærværende, fortryder det forbigangne, og frygter for det tilkommende, og har icke sands til noget uden til en Afvind-siug og fortrædelig Bekymring. Denne Tiid siunes dig vel at være langt borte; Men, ach! du bedrages i dine Tancker, min Søn; Dend hæster til dig, og see nu kommer dend alt nærmere og nærmere. Det, som med saastor Hastighed og u-afladelig Fart skynder sig til dig, kand icke siiges at være langt borte fra dig; Thi dend nærværende tiid, som nu farer forbj dig, er nu allerede saa langt fra dig, at du icke kand mærcke det; Thi dend forsvindes i dette øyeblick, vj taler tilsammen, og nærmer sig aldrig meere til dig, men viiger alt længere bort: Gør dig derfor icke Regning om det Nærværende, min Søn; Men holdt dig færdig og fyrrig paa Dydens knudrige og vanskelege Vej, i det du tæncker paa det tilkommende. Bereed dig self ved u-straffelige Sæder og oprigtig Kierlighed til Retferdighed, en ønskelig Adgang til dette Lyckſalige Lif, at du kand faae dig en ævig værelse iblandt Lyckſalige Aanders fredsommelige Boeliger: Du skal snart see din Fader med Ære, at faae sin Mindighed igien paa Thronen

nen i Ithaca: Du er og født der til, at du skal regiere effter Ham; Men, ach! Min Søn; hvor vanskeligt er det at sidde ved roeret, og styre Regimentet, som det bør, effter Retferdigheds Regle, naar mand betragter langt fra, da seer mand intet andet end Ære. Høyhed, Herlihed, Lyst og fornøjelse; Men naar mand seer det nær hos, har self Haanden paa det glimrende Scepter, og har i fort sig den Kongelig Kaabe, da fornemmer mand først de tusende Besværligheder som følger dermed, og sine eegne svage Skuldre til at bære saa svar en Byrde: Den Vej som siuntes bestrøed med Blomster og Roser, er begraaed med torne og Tidsel. En gemeen-Stands Person kand uden skam lefve et stille og indgetogen Lefnet: Men en Konge kand icke uden største Van-Ære elske et roeligt og leckert Lefnet højere end de besværlige forrætninger, som følger med Regimentet: Hand bør icke søge sin eegen Magelighed og fornøyelse, hand er sig self og alle sine kræffter skyldig til dem, hand regierer ofver. Det er ham icke tillad at være sin eegen. Endog en liden feil hos ham kand forvolde stor u-lempe og skadelige hændelser blandt Undersaatterne, og foraarsage den u-ordentlighed i Riget, som icke kand oprettes i lang tiid dereffter; Hand bør udrydde Lofvens u-blue ofvertreder; Hand bør handhæfve de fromme og u-skyldige; Hand

bør

bør adspridde, ja udslette alle Bagvaskere og Øyentienere af Landet, det er icke nock, at hand self icke giør noget ondt; men hand bør endog at giøre alt det gode, som hand kand formaae, og som hans riiges Nødtørfftige velstand behøfver: Det er icke nock, at hand giør sig self til gode: Hand bør endog at forhindre alt det onde, som de andre vil giøre, og holde dem inden Skickelighedz Grændser. Frygtdig da, min Søn, frygt for saa ferlig en stand, udrust dig self med ald duelig frimodighed saa vel mod dig self, og dine eegne tillokkelige Lyster, som ogsaa mod dine hycklere og Øyen-tiennere.

Da Arceſius, Jupiters Søn, talede disse ord, syntes hand at opmuntres ved en Gudommelige Ild og flamme, og viisde Telemack adskillige Medlidenheds tegen i sit ansigt ofver det onde, som følger med regieringen; Naar mand andtager dend, siger hand; for at fyldiſtgiøre sine eegen Lyster, og fornøje sit eegen sind, da er det et selsomt og ugudeligt Tyrannie; Men naar mand paatager sig dend for ad udviise sin Skyldighed, for at leedsage saa mange u-tallige Menniſker paa dend rette Vej, ligesom en Fader underviiser sin Børn, da er det en besværlig Trældom, som udfordrer et Helte-Moed og en heroiſke Taalmodighed: De som saaledes med en u-forfalſket Dyd har forestaaet regieringen, besidder nu alt det, som Guderne af deres yderſte Magt for-

formaar at gifve de afdøde Menniskers Siæle, for at giøre deres Lifs Glæde fuldkommen, og sætte dem i dend høieste Lyckseligheds Stand. Arcesii Ord og tale, som hand paa denne maade fremførdte, trængte sig ind i Telemacks Hierte, de blef indprænteде der udi, som en Kunstig Mester med sin Graff-sticke udgrafver i Kaaber de merckværdige og rare Historier, som hand i lang tiid dereffter vil hafve giemt til Effterkommernes Aamindelse: De klogtige og viise ord, saadan en ærbare, sød, og bevægelig tale var som en fiin og skier Ild, der trængt sig ind til Marfv og been i Telemacks Indvold. Hand fornam sig at være gandske beveget og u-raalig, jeg veed icke, hvad for noget Gudommeligt, der trængte sig ind i hands Hierte: Det, som handt fandt inderst i sig, hentog hannem gandske; Hand kunde hvercken tvinge det eller taale det: Hand kunde icke imodstaae eller forhindre dets krafftige Virckning i sig. Det var en liflig og fornøjlig lugt, som var blandet med en hemmelig piine, der næsten var færdig at qvæle Hannem. Dog noget dereffter begyndte hand at kunde drage sin Aande noget frie hans Hierte blef læt og frimodigt igien: Hand saae paa Arcesius, og mærckede, at hand lignede Laertes meget, og der kom ham fore, som hand kunde huuske at hafve seet samme Lignelse og Miner i sin Faders Ansigt, da hand reiste til Trojæ Belejring.

Den-

Denne søde I-hukommelse smeltede hands Hierte, hand græd af glæde, de siele-qvælende, dog behaglige Taare flød need af hans Kinder. Hand vilde taget sin Olde-Fader, som hand saa inderlig elskede, i sin Favn; hand greeb effter ham, og vilde prøvet det, men det var forgiefvens; thi denne Aand undvigede fra hans Favne-tag, ligesom en behagelig drøm forsvinder for et Menniske, naar det opvagner; Hand saae ham kun, som en Mand i drømme kand siunes at æde og dricke, Hand recker effter Vandet, som flyder bort for ham, undertiden setter hand sin Mund i lafve til at smacke; men hans bundne tunge kand icke føre et ord frem Hand recker sine Hænder hen i Vejret, men kand icke faae noget fatt, Saa kand Telemack icke fornøje sin inderlig begierlighed og kierlighed: Hand saae Arcesius, hand hørde ham tale med sig, hand forstoed ham og self smackede til Ham, men hand kunde icke røre ved Ham: Endelig spurde hand denne sin Olde-Fader ad, hvad de mange Mennisker vare for nogle, som hand saae omkring Hannem. Du seer, Min Søn, siiger denne ærværdige gamle viise Mand, disse Mand, som har været deres Tiiders zirat og prydelse, en Ære og Liuß for det Menniskelige kiøn: Du seer et lidet Antal af de Konger, som ere Værdige til at hafve været Regentere, og som med oprigtig Nidkierhed har forstaaet det høye

høye Embed, som dem af Guderne fordum har været betroet paa Jorden; Disse andre, som du seer næst ved dem, dog adskildte ved en liden skye, de har icke saa høj en graad i Ære og Herlighed: De ere Sandheds Kiemper, og virckeligen berømmelige Helte, men deres Belønnig for deres Tapperhed og mægtige Krigs-tog mod deres u-gudelige Fiender, er dog icke saastor som dend, høye Vise, retferdige, og Billige Konge nyder: Iblandt disse Herrer seer du Theseus, som seer saa ærbare ud af Ansigtet; Hand har hafft den onde skiæbne i Verden, at hand satte en for stor troe til en Qvinde i lefvende lifve, og har endnu en feelelse af sin u-besindige Bøn, hand giorde til Neptunus om sin Søns Hippolyti undergang; Hand hafde været meere Lyckselig, om hand icke hafde været saa hastig og snar til vrede; Du seer der ogsaa Achilles, som staar og støtter sig ved sit Spiud formeedelst Saaret, som Paris gaf ham, hvoraf hand strax døde dersom hand hafde været saa viis, retferdig og sindig som hand var tapper og uforskrecket i sit Mod, da hafde Guderne forunte Ham længere og lyckeligere Regimente. Men nu ynckedes de ofver de Phtioters og Dolopers trængsel under ham, ofver hvilcke hand effter saa naturlige fødsel burde regieret effter Peleus. De vilde icke betroe saa mange Menisker i saa hastig og vreedladendne en Herres Vold, hvis Sind

snarere kunde opirres til vrede end det u-roelige og rasende Hav kand ophidses, meere naar Æolus giver sin Kaade Vinde frihed at blæse op. Parcæ de tre mægtige Gud-Inder, som raader for Menniskens Lif, har afskaaret hans Lefnets traad midt i hans dages Løb; Hand har været ret som et halfvoxen Blomster, hvor blifver afskaaren ved den skarpe Segl, og visner førend den Dag endes, paa hvilcken man saae det bryde ud: Guderne har icke vildet bruge hans Tienste anderledes, end de ofverbrydende Vandfloder og Storm-Vinde, nemlig til at straffe Menniſken for deres Ondskab; De har bruget Achilles til at ødelegge Trojæ Muure, til at hævne Laomedons Meen-Ed: rj, og Pandis u-blue Kierlighed. Efterat de saaledes hafde brugt Ham til et redskab at hefne sig med, ere de blifven formildede, og icke har vildt bønhøre Thetis, at den unge Heldt skulle være længer paa Jorden, som var der icke uden for at plage Menniſken, ødelegge store Byer og mægtige Kongerige.

Men seer du icke den anden, der seer saa studtz og stold, det er Ajax Telamons Søn, Achillis Fætter eller Sødskende Barn: du har vel uden tvifl hørt, hvorstor Ære hand inlagde sig udi Krigen: Da Achililles døde, da paastoed Ajax, at mand icke burde at ofverdrage hans Vaaben til nogen anden end til Ham, men din Fader vilde intet vel lade ham

beholde

beholde dem; De Grækiske Høfdinger tildømte og Ulyssi dem; hvorofver Ajax faldt i fortvifflelse, og dræbte sig self. Dend ifver og hastighed kiendes endnu i hans Ansigt. Du maae icke gaae hen til ham, min Søn; thi hand maatte tencke, at du vilde drille ham i hans Van-Lycke; og hand er billig at beklage: Mercker du icke at hand holder Øje med os, og hand gaar saa stolt ind i den skygge-fulde Skof, saasom vores Aasiun er ham u-liideligt. Paa den anden Side seer du den drabelige Hector, som hafde været u-ofbervindelig, dersom icke Achilles, Thetis Søn, hafde lefvet paa samme tiid. See der gaar Agamemnon forbi, og bær endnu mærcke af sin Dronnings Clytemnestræ forræderj for den hoer karl Ægisthi skyld, hvilcken hun elskede meere end hendes mand.

Jeg kand endnu ynckes ofver dend Van-Held, som er kommet ofver denne Slegt, der har sin første udspring af den u-gudelige Tantale; De tvende Brodres Atrei og Thyestis u-eenighed har opfyldt dette Huus med forskreckelse og u-lycksalighed. Ach! hvormeget ondt kand een forseelse foraarsage, og drage effter sig: Agamemnon, der hand kom hiem fra Græckernes Hofvet-Lejr ved Troja, fick intet tiid at nyde frugten af den Ære og Sejer, som hand hafde indlagt;

Saa ynckelig er næsten alle stridbare Heldtes Skiæbne. Alle disse, som du seer, har været kiække og forfærdelige Kiemper i Striden. Men de har icke været elskelige og dyde-fulde; og derfor ere icke indladte uden til den anden boelig i de Elyseiske Vange. Men hvad disse angaar her, da har de regieret med retferdighed, og ere elskede af deres folck; De ere Gudernes nærmeste venner. Midlertid Achilles, Agamemnon og andre, som ere endnu fulde af Klage og Kiæremaal; Midlertiid de endnu tencker paa deres Slag, og har endog her møye og anden naturlig fejl i sig; Midlertiid de fortryder paa det Lif de har mist, og plager sig forgiefves, fordj de ere intet uden forfængelige Aander, og afmagtige Geister da nyder disse retferdige Konger, som ere forklarede ved dette gudommelige Kius, og vederqvægede ved dets Krafft, saastor Glæde, Fryd og fornøjelse at de intet kand forlange meere til deres lyckseligheds fuldkommenhed. De andseer med Medlidenhed Menniskens idelige Bekymringer paa Jorden, og de vigtigste Sager, som de ærgierige og indbildte Menniser tager sig fore, ere kun i deres Øjne Geglerj og Børne-Verck Deres Hierter mættes af den reene Sandhed, og u-forfalskede Dyd, som de nyder fra sin første Kilde-Springj de har igien fare for at ofver-

uler

tiles meere af dem self, enten af deres Bekymringer, Begierligheder, eller frygt. Alting har ende for dem, uden deres Glæde og Hierters fornøjelse, som paa ingen Maade kand endes. Betragter engang, min Søn, den æld gamle Inackus, som først har stiftet det Konge-Rige i Argos. Du seer ham her i sin høye og priis værdige Alderdom; de deilige Blomster voxer og fornyes under hans fodspor: Hand er saa læt og frisk, som en Fugl, hand holder en Luth af Guld i haanden, og i en ævig undryckelse siunger og leeger til Gudernes Ære. Der gaar en behagelig lugt og røgelse af hans Mund op fra hans Hierte; Hans behagelige Luthes søde Klang, og Engle-yndige stemme glæder baade Guderne og Menniskene. Saaledes bliver hand belønnet, for hand hafde elsket sit folck, hvilcket hand samlede sammen og gaf saa priiselige lofve. Ved den anden side kand du blandt hine myrthe-træe see den gamle Cecrops fra Ægypten, som var dend første Jonge i Athenen, dend prægtige stad, der er indviet til den viise Minervæ Ære; Cecrops, som bragte de herlige Lofve med sig fra Ægypten, som var en aarsag og begyndelse til Græckernis Viisdom, og gode Sæder, foreenede og formildede de af Naturen vilde og grumme Indvaanere i Attica, og oprettede et u-brødelig forbund imellem

dem. Hand var retferdig, beskeedentlig, oprigtig, og medlidende; Hand satte sine Indvaanere i en god stand, skaffede god tiid og ofverflødighed i Landet af aldt godt, og forlod sit eeget Huus i slet og maadelig tilstand, og vilde icke i sit yderste tillade, at hands børn skulle regiere effter ham, saasom hand dømte, at der vare mange andre langt dueligere og værdigere til at regiere.

Jeg faar endnu viise dig i denne liden dal Erichton, som først fandt paa at myndte Penge af Self og Guld; Hand giorde det i den henseende, at hand des bedre kunde befordre Kiøbmanskabet mellem de Grækiske Øer Cyclades; Men hand saae strax for ud, hvad skade og u-lejlighed, der vilde følge med dette paafund: Derfor sagde Hand til sit folck: Legger Vind paa at forøye dend natuurlige Riigdom hos Eder, som egentlig er fornøden til Lifvets Nødtørfftighed. Dyrcker Eders Jord med flitt, at i kandhafve ofverflødighed af Korn, Vinn, Most, Olie, og andre frugter, legger store og smaae Creatuur til i en anseelig mængde, hvoraf I kand hafve tilstrækkelig Melck, og Smiør til fede, og uld til Klæder: Deraf kand i sætte Eder i saa god stand, at I icke har nødig at frygte for dend svare Fattigdom. Jo fleere Børn i afler ved et skickeligt og ærlig Ægteskab, jo riigere kand I blifve, naar I kun vil

venne

venne dem til at arbejde; Thi Jorden er saa riig og ofverflødig, at hendes riigdom aldrig kand udtømmes, og dend foreger sin frugtbare Gafmildhed, effter hendes Arbejderes møye og arbeide: Den betaler dem riigeligen for deres u-mage, i stæden for den stiller sig karrig og paaholden imod de effterladne og orckesløse. Legger eder derfor, siiger jeg endnu, effter dend rette og u-mistelige Riigdom, som er saa tilstræckelig, som forneden til Menniskens Lif.

Hvad myntet Sølf angaar, saa bør mand icke skiøtte videre derom, end saa vit mand kand hafve det Behof, enten til u-forbegiengelig Kriig, som mand skal føre uden Lands, eller og til saadan høj-nødvendig Kiøbmandskab, som mand endelig maa hafve, og fattes hiemme i sit eeget Land: Og det var næsten deel at ønske, mand vilde lade Kiøbmandskabet fare fornemmelig med alle de ofverflødige dyrebare Sager, som tiener icke uden til at indføre ofverdaadighed, forfængelighed, lætsindig Kræsenhed, ja Armod og Elendighed i Landet. Den viise Erick-tou sagde offte: Jeg er bange, mine kiære Børn, at jeg har gifvet Eder en skadelig Gafve, i det jeg har gifvet Eder myndtet Sølf, og lært Eder at slaae Penge. Jeg kand lett forud see, at dette Paafund vil oppecke i Eder Giærighed, Ergierighed,

Hofmod og ofverdaadighed, at dend vil indføre en u-endelig mængde af skadelige og forderfvelige Konster, som icke duer til andet end at svække og forderfve de gode sæder, at giøre eder leede og kiæde af dend ædle, ærlige og gamle Enfoldighed, hvoraf Eders Fred, Frihed og lyckſalighed hænger og fornemmelig beſtaar, at dend ſkal opvecke i Eder foragt til Agerdyrckningen, der er grunden til det Menniſkelige Lifvets ophold, og det første udſpring til dend rette rigdom. Men Guderne ſkal være mit vidne, at Jeg har gifvet Eder denne Videnſkab af et reent Hierte, i ald eenfoldighed, og i en got tancke lært Eder denne Konſt, ſom i ſig ſelf er meget nyttig, om I icke vil misbruge dend. Endeligen der Erickton fornam, at Pengene: (ſom hand forud hafde ſeet:) forderfvede folcket, forfovede hand ſig af en ſelfvillig gremmelſe hen til et øde og vildt Bierg, hvor hand lefvede udi fattigdom og udlændighed til ſin høye Alderdom, kom aldrig til noget Menniſke, og ville intet meere beſatte ſig med de vitlofftige ſtatz-ſager, og det farlige Regimente. Nogen tiid effter Ham saae mand dend Navnkundige Triptolemus paa Thronen i Græcken-Land, hvilcken Ceres hafde lært dend dyrebare Konſt at dyrcke Jorden, og udlocke af dens runde ſkiød dend u miſſelige Sæd aar effter andet.

Det

Det er icke just saa at forstaae, som Menniskene tilforn icke forstoed sig derpaa, og icke vidste at saae, og mangfoldig giøre Korn og Frugt ved en møje fuld Sæd, men at de vidste ingen ret beskeden om at pløye, grafve, spade og dyrcke dend fuldkommen med Kunst og behændighed. Triptolemus derfor, som af Ceres blef did sendt, kom med Plofv og haare i Haanden, og gaf dem fuld underretning om at giøre saadanne bequemme redskaber, og lærde alle dem, som hafde moed til at ofvervinde deres eegen naturlige Ladhed, og slaae deres Sind til tidelig Arbeide. Triptolemus underviiste Græckerne, at riste Jorden og at giøre dend frugtbar, i det delsønderskar hendes Tepper. De fyrrige Agger-Mænd, som saa blefve vandte til tidelig arbeide, afhug med deres skarpe Leer dend gyldne Høst, hvormed Marcken ofver alt var beprydet. Endog de vilde og grumme Folck, som løb adspridde her og der i Epiri og Ætoliæ Skofve, og opholdt deres arme Lif med Agerne og bof, formildede deres Lif og haarde Sæder, underkastede sig lofver, da de lærde at saae, og ved arbeide at forhverfve dem Jordens ofverflødige Frugt, af hvilcken de kunde faae Korn og kierne, brød og anden behagelig føde at holde Lifvet vet liige med. De Græcker lærde snart til deres store forundselse, at

de icke skulle tacke nogen for deres Riigdom, og nodtørfftige Ophold uden deres egen Omsorg, flitd og arbeide, og at de paa deres egen Grund kunde finde alt det, som de vilde ønske til at giøre deres Lif glædeligt, og lyckſaligt. Ved denne saa uskyldige og eenfoldige ofverflodighed, som Agerdyrckningen forer med sig, forestilte de sig Erychtonis Viisdom, og sunde Raad. De kaste strax foragt paa penge, Sølf og Guld, som mand med stor Umage og Konst forarbeider, og icke er i sig selfnogen riigdom, uden saavit mange giør sig saadanne daarlig Indbildninger derom; Sligt forer Menniſkene i friſtelſer at søge farlige fornøjelſer, at venne dem fra Arbeide, hvor ved de kunde finde det væsentlige og rette Ligendefae, og reene Sæder i fuld frihed for Sial og Legeme. Da forstoed mand først, at et frugtbar og veldyrcket Ager-Land var det fiørſte gods, og dend dyrebarſte Skat for Kloge og retsindige Folck til at lefve vel og tarvelig, som deres forfader har lefvet for dem. O! hvor Lyckſalige hafde Gracerne været, om de hafde holdt ved de vedtagne Regle, som var saa bequemme til at giøre dem mægtige, frie, Lyckſalige, og værdige til at oppenbare saameget got ved en reen u-besmittet Dyd. Men ach! det glimrende Guld begynder at forblinde dem, de begynder ſfterhaanden at elſke dend forfæ-

gelig

gelig Riigdom, og forglemmer at søge dend rette og kostbare skat; De vandslægter fra deres første enfoldige fornøjlighed; O! Min Søn du skal og engang i sin Tiid komme til regieringen, kom da i hue, at du drifver paa Agerdyrckningen, holder dine Underhafvende til dend, og ærer denne Konst, og paa alle Maader søger at trøste Dem, som slaar sig dertil, og tillader icke, at noget Menniske i dit rige lefver enten i ofverdadighed, eller ofver saadanne Videnskaber, som icke duer til andet end Kræsenhed, Løsagtighed, og andre skammelige Laster, De tvende Menniskor, som har ladet see saastor viisdom, og Nidkierhed paa Jorden, ere nu saa høyt elskede af Guderne; Du maa og agte det, Min Søn, at deres Ære og Herlighed er saameget ipperligere end dend store Achillis, og de andre Krigs-Heltes Ære, der icke forstoed sig paa andet end feyde og Feldtslag; som dend dejlige foraars herlighed ofvergaar dend kolde og u-frugtbare Vinter; som Soelen med sin gyldene straaler ofvergaar dend dunckle Maanes Klarhed.

Medens Arcesius, saa talede, fornam hand, at Telemack stedtse holdt sine øyne hen ved siden af et lidet Laurbær-Træe, hvor der flød need en liden rindende Bæck igiennem dend Blomstrende Eng, som var ofversat med Fioler, roser og Lilied, og mange andre u-

bekiendte Vellugtende Blomster, hvis liflige og adskillige Farver giorde en yndigere Andseelse, end dend deilige Regnbue, naar dend frembryder igiennem den mørcke Himmel at forkynde Menniskene Gudernes behagelige villie.

Paa dend yndige Platz sad den mægtige Konge Sesostres, hvilcken Telemack kiendte: Hand var tusende gange meere prægtig og Herlig end hand nogen tiid hafve været paa sin Throne i Ægypten. Der stoed udaf hans milde og tindrende øyen behagelige straaler af et klart og gudommeligt Liuß, at Telemack næsten blef forblindet af dets herlige Glantz, Naar mand saae ham maatte mand hafve tænckt, at hand hafde været opfyldt med iidel Himmelske Gafver, og var blefven opfødt ved Gudernes eeget Bord; saa høyt var hand belønnet for hans Dyder, langt ypperligere end nogen Menniskelig fornufft kand begrunde. Telemack siiger til Arcesius, O! min Kieriste Fader, jeg kiender Sesostris, dend vise Konge af Ægypten, som jeg har seet der icke ret længe siden. Ja see, siiger Arcesius, der er hand. Og af hans Exempel kand i see, hvor rigelig og ofvermaade prægtig Guderne belønner de fromme Kongers Dyder. Men du maa endnu vide at alt denne Lycksalighed er kun liden at regne mod dend, som ellers hafde været bestiicket ham, om

hand

hand icke midt i sin Lycke paa Jorden hafde forglemt nogle af Maadeligheds og retfærdigheds regle. Dend begierlighed til at undertvinge de Høfmodige Tyrier, bragte ham til at erobre deres Stad; Af denne Sejer fick hand ydermeere lyst til at giøre fleere Krigstog; Hand lod sig forlocke af en utidig Ergierighed, ligesom mange andre stridbare Forster; hand undertvang, eller rettere at sige, udplondrede gandske Asia, ved hans tilbagekomst til Ægypten fornam Hand, at hans Broder hafde bemægtet sig Konge-Riiget, og ved hans u-loflige Regimente hafde svæcket de bæste, og nødvendigste Lofve ved stædet. Og saa udrettede hand ved hans seyerrige Kriigs-tog intet andet end hans eeget riiges Forderfvelse. Men det, som endnu giør ham meere skyldig, og mindre priisværdig, er, at hand var formeeget giærig, hafde forstore tancker om sig self, og søgte meere end Menniskelig Ære. Hand loed spende de mandige og Modige Konger, hvilcke hand hafde ofvervundet i Kriigen, for hans Vogn. Men omsider kom hand i Erfaring om sin feyl, og skammede sig self ved, at Hand hafde været saa u-beskeeden. Det var frugten af hans Sejer. See! hvorledes Sejerige Strids-Helte Handler mod deres anbetroede Riiger, og imod dem self, i det de vil med vold bemægte sig ide andres. See! hvad, der kand bringe

en

en Konge i fald, som dog ellers er retferdig og godgiørende; dette forminsker endnu eendeel af dend u-sigelige Ære, som Guderne hafde forordnet ham. Seer du vel, Min Søn, dend anden, hvis saaer sinnes saa skinnende og klart, som Soelens straaler, det er en Konge af Carien ved Nafn Dioclides, som i et feltslag har frivillig opofret sig self til Døden for sit folckes Frelse, efftersom der var spaaet af Oraclet, at i dend Krig mellem de Carier og Lydier skulle det Folck vinde, som forliste sin Konge. See der en anden strax hos, det er en viis og priiselig Lofgifvere, hvilcken, effterat hand hafde gifvet adskillige priiselige Lofve til sine Undersaatter, loed som hand vilde reisse uden Lands, og midlertiid fordrede alle sine Indbyggere til Eed, at de aldrig skulde ofvertræde nogen af samme lofve i hans fraværelse; Hvoreffter hand reiste bort, og lefde i Landflygtighed uden til sit riiges Grendser sin lifstiid, og omsider døde i største armod, som en fattig Pillegrim, paa det hand vilde forpligte sit Folck ved aflagde Eed at holde sine priisværdige Lofve og andordninger til ævig tiid. Dend du nu seer, er Eunesimus de Pyliers Konge, En af dend Viise og bedagende Nestors Forfædre. Da der eengang i hans tiid var en forfærdelig Pest i Landet, som udryddede Indbyggerne af landet, og skiulte Acherons sum-

sumpige bredde med utalige befængte afdøde Menniskers Legemer, bad Hand Guderne, at hand med sin død matte undgielde for saa mange tusende uskyldige Menniskers, og stille deres retfærdige vrede. Guderne hønhørte ham, og loed ham effter døden finde det rette og bestandige Konge-Rige; mod hvilket alle Jordens riiger ere kun som forfængelige Skygger og Dromme.

Dend gamle Mand, som du seer saa beprydet med de dejlige Blomster og Krantzer, er dend berømmelige Belus. Hand regierede i Ægypten, og tog Anchinoe, dend Guds Nili Datter til egte, hvilcken skiuler udspringet til sit frugtbare Vand, og ved sit udbryd berriger Landet, som dend aarligen ofverskyller. Hand hafde tvende Sønner Danæus, hvis Historie og bedriffter er dig bekiendt, og Ægyptus, hvoraf det deylige Kongerige har faaet sit Nafn. Belus troede sig at være riigere ved dend ofverflodighed og gode Tilstand, hand satte sit Land udi, og deres Kierlighed til ham høyere, end alt dend skatt, hand kunde ved store Paaleg bringe i sit Skatkammer. Deres Kierlighed mod ham, og gode Anstalt i Landet til dets opkomst og fremvext var ham dend største riigdom, og ønskeligste fornøjelse. De Menniskér, Min Søn, som du biller dig ind at være døde, de lefver, og de, som du siunes at lefve paa Jorden,

de ere icke andet end døde Kroppe; Disse lefver et ønskeligt og herligt Lif, som alleene kand kaldes et Lif; men hine de iefver ynckeligt og bedrøfvet, og deres Lif er ligere døden end lifvet: Nafnene ere alleene forandrede og forvendte; Gid, dette maatte behage Guderne, at giøre dig saa dydefuld, at du maatt nyde dette Lyckſalige Lif effter døden, som ingen Sorrig eller forandring kand ende eller forvende.

Nu maae du skynde dig herfra, det er tiid, at du søger effter din Fader andenstetz i Verden. Men førend du finder Ham, ach! hvor meget Blod skal du see udstyrtes hvad ære og Berømmelse skal du indlegge dig i dend Hesperiske Krig! Kom den viise Mentors Raad ihue: vil du effterfølge dem da skal dit Nafn blifve priiseligt og udødeligt bland alle Slegter til ævig tiid. Saa talede Hand og strax derpaa leedsagede Telemack til en Elfenbeens port af hvilcken mand kand gaae ud af Plutonis Riige. Telemack forloed ham med taarene i øyen, og kunde icke, som hand ønskede, omfafne Ham, og tage sin velmeente Afskeed fra ham, Hand gick da ud af disse skumle stæder, og tilbage til de forenede Herrere Lejer, effter at hand hafde opsøgt de tvende unge Creter som hafde fuldt ham paa vejen til Huulen og icke tænckte nogen tiid at see Hannemmeere.

Ende paa dend Tredie deel.

Stats-Roman
Eller
TELEMACHI
ULYSSIS Søn/
Lystige Eventyrer og Merk-værdige Bedrifter.
Fierde og sidste Deel.
Af det Franske i Dansk med ald Flid oversat
Af
SÖREN DUMETIUS,
Sogne-Præst til Vester Moland og det Annex / udi Christiansands Stift i Norge.

Trykt i Kiøbenhavn, Aar 1728.
I Forlag hos Johann Nicolai Lossius, Bogbandler.

Imdrimatur,
J. GRAMMIUS.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Dend Fierde Deel og Tyvende Bog
Om
TELEMACH.

I det offentlige Krigs-Raad blef Telemachs Slutning af alle bedtagen/ at mand icke skulle bemægtige sig Venusia/ hvilcken dengs de stridende Parter hafde betroet som et Pant i de Lucaniers Hænder. Mand saae og store Prøver paa hans høye Viisdom i en Handel med tvende Oberstebere/ af hvilke dend eene/ nafnlig chan us/ hafde vildet forgive ham; Dend anden/ nemlig Diosiores tilbød de forenede Konger Adrasti Hovet paa en vis Condition. I det blodige Slag/ som strax fuldte paa/ braate Telemach Døden med sig over alt/ hvor hand foer frem for at øpsøge sig Adrastum: denne Konge/ som og søgte at opspore ham/ kom imod Pisistratus/ Nestors Søn/ og dræbte ham. Philoctetes trængte ind paa samme Stæd/ og da hand tænckte at fælde Adrastum ved een af sine Giftige Piile/ blef hand selv dødelig saaret/ og nødt til at unddige af Slaget. Telemach farer om efter de forenedis Raad/ iblant hvilcke Adrastus anrettede et forstreckeligt Blod Bad; Hand fandt og overvandt ham/ men skienckede ham dog Livet med de Vilchor som hand selv vilde. Adrastus/ da hand igien hafde reist sig/ vilde uformodentlig stucket Telemach igiennem med en Dolck; Men denne gruben ham sat anden gang/ fælder og dræber ham med sit Sværd.

I dlertiid forsamledes dend forenede Hærs Anførere og holt Raad, om de skulle belegge Venusium. Det var en fast Stad, som Adrastus tilforn hafde med Vold tilegnet sig, og taget fra de Apulier ved

Peucetia. Disse hafde derfor givet sig i Forbund med Kongerne imod ham, for at søge Opreisning for denne Vold. Adrastus for at formilde dem, hafde overladt dend i de Lucaniers Hænder at de skulle være Forlovere derfor. Nu hafde Adrastus dog bestukket baade de Lucaniers besætning, og dend øverste Befalings-Mand i Byen, saaledes, at de Lucanier hafde mindre virkelig Magt, end hand i Venusium og at de Apulier, som hafde givet deris Samtycke til at Venusium maatte besiddes af de Lucanier, bleve bedragede ved denne Mishandling.

En Borgere i Venusio ved Navn Demophanes, hafde hemmeligen tilbuden de forenede Herrer, at hand vilde om Natten aabne dem een af Portene for Byen. Denne fordeel var saameget des større, eftersom Adrastus hafde ladet føre ald sin fornødne Krigs-Rustning og Underholdning ind i en Fæstning strax ved Venusia, hvilken ikke kunde holde sig, om Byen blef indtagen og erobret. De gamle forstandige Herrer Nestor og Philoctetes vare allerede i dend Tanke, at mand burde tage imod saa god en Leylighed og ønskeligt tilbud; De andre Anførere som eendeel bleve bevegede af deres Myndighed og fornemmelig af dend paafølgende Nytte, lovede dend Slutning, og var meget vel tilfreds derined. Men Telemach ved sin tilbage kompst giorde sin yderste Flid

til

til at bringe dem af de Tanker; Jeg ved meget vel, siger hand, at om nogle har forstyldt at blive bedraget, da er Adraſtus der iblant den første, som saa tit har bedraget andre: Jeg seer og at om i end ville bemægtige Eder Venuſium som Demophanes har lovet at indremme Eder, da gjorde I dermed intet andet, end tog imod det, som hørde Eder self til, efterſom dend Bye ligger under de Apuliers Grender, som ere traadde i Forbund med Eder imod Adraſtum. Jeg tilstaar, at I kunde gjøre det med større Billighed, end Adraſtus, som har først betroet dend i de Lucaniers Forvalting, har beſtucket Befalings-Manden for Krigs-Troperne i Byen, at hand skulde rykke op derfra, naar det faldt Kongen self tilpas. Endelig forstaar jeg ogsaa ligesaa vel, som I self, at dersom I tager mod Venuſium, da kand I inden toe Dage blive Mestere over næste Fæstning, hvorudi Adraſti største Krigs-Rustninger ere henførdte til forvaring, og omsider inden en meget kort Tiid ende denne farlige og vitløftige Krig: Men er det ikke langt bedre at døe med Frimodighed end vinde ved saadanne lumpen Midler: Bør mand vel betale Svig med Svig? Ney. Skulde det siges om os, at saa mange mægtige forbundene Konger har giordt sig til Bedragere for at straffe dend bedragelige Adraſtus. Dersom det er os anstændigt at gjøre som Adra-

ſtus, da er hand jo ikke ſtrafværdig, og vi har Uret, om vi forfølger ham med Hefnens Sværd. Hvad? Har dend gandſke Helſperien, ſom er forſterkket med ſaa mange Grækiſke Befæſtninger, ſaa mange mægtige Krigs-Heldte, der med Ære er kommet fra dend Trojanſke Krig, har den, ſiger jeg, ingen anden Vaaben imod Adraſtum for hands Meen-eederie og U-troſkab, end Meen-Eed og Falſkhed ſelf? I har jo ved Eed ſoeret hverandre til, at I vilde lade Venuſium blive i de Lucaniers forvaltning: Dend Lukanſke Beſætning, ſiger I, er beſtukket af Adraſto, det vil jeg troe, ligeſaa vel ſom I, men ſamme Beſætning er jo endnu i de Lucaniers Tieniſte. Dend har jo ikke endnu opſagt dem Huldſkab og Troſkab; de holder liigemeget endnu med begge Parterne; hvercken Adraſtus, eller nogen af hans Folk er ikke rykt der ind: Eders giorde Slutning og Aftale ſtaaer endnu ved Magt. Og Guderne har vel ikke glemt Eders Eed. Skal mand ikke holde ſine Ord og Løfter ubrydelige, uden naar mand fattes rümelige Forevendinger til at bryde dem? Skal mand ikke være forbunden ved ſin Eed, uden naar mand ſeer ingen Vinding og Fordeel ved ſin Svig? O! derſom Eders Dyd og Gudsfrygt ikke kand bevege Eder, da lader det mindſte Eders Ære og Berømmelige Nafn bevege Eder til at holde u-ryggelig, hvad I har lovet: Seer til Eders eeget beſte; Der-

ſom

som I lod Menniken see saa forderveligt et Exempel, nemlig at I brød Eders Løfter, vanhelligede eders dyre Eed for at ende een Krig; hvormange Kriger ville I vel da ikke give Anledning til; Hvor stor Oprør ville I ikke komme afsted ved saa u-besindig en Adfærd. Hvilken af eders Naboer ville ikke da med Billighed frygte for Eder, og have Afskye til Eders Idræt og Handel? Hvem kunde herefter betroe sig Eder i nogen vigtig Sag, om hand hafde eders Hielp fornøden? Eller I self behøvede hans Hielp. Hvad Forsikring ville I vel give dem, naar det skulle være eders Alvor, og naar det giordes fornøden, at overtale dem til at sætte deres Troe paa Eder, hvad Pant ville I give dem paa Eders Ærlighed? Ville I oprette et offentlig Forbund med dem, hvor kand de vel troe Eder, naar I tilforn har brudt Ret og traadt Eders Pagt under Fødder? Vil I give dem en Eed paa eders Ærlighed, Ach! mand kand jo let vide, at I agter Guderne slet intet, eftersom I tør vove at forsvære Eder for en liden Vinding. I Freds Tider kand mand ligesaa lidet sætte sin Troe til Eder, som i Krigen. Og det kommer eders Naboer ud paa eet og det samme, enten der er Fred eller Krig, i henseende til Eder. Alt hvad der kommer fra Eder bliver anseet som en Krig, enten for Skrompt eller Alvor. I bliver altid ilde lidt

af alle dem som er saa u-lyksalige at blive Eders Naboer; Alle de Sager, som udfordrer Ære, et ærligt Navn, Fromhed, Oprigtighed og Fortroelighed, bliver anseet, som u-muelige Ting for Eder. Der er ingen Middel eller Maade til at bringe Folk meere i dend Troe, at I nogen Tiid holder hvad I lofver. Dersom der endnu er nogen Eftertanke hos Eder om oprigtig Fromhed der som I vil stræbe at søge Eders beste, siger Telemach, da see en langt vigtigere Fordeel; som bør holde Eder til bage fra Eders skadelige Forsæt, det er Eders Forbunds Bestandighed: En bedragelig Misforstand sigter kun her at ophæve, og ødelegge det, at adspredde Eder og forstyrre et hvert Partj i særdeelished. Med et Ord: Eders Meen-Eed vil giøre Adraatum til en Seyer-Herre over Eder.

Ved denne Tale blef dend gandske Forsamling bestyrtet, og spurde Telemach, hvorledes hand torde stige, at denne eene Gierning, hvorved de foreenede kunde vendte sig vis og sicker Fred, kunde forderve og ødelegge deres Hær. Hand svarede: hvorledes kand I vel sætte nogen Tillid til hverandre, dersom I eengang opløser det Eenigheds Baand, som ved Troe og Lofve er knyttet imellem Eder? Naar I giør det til en vis Regel iblandt Eder, at mand maa bryde sine Løfter og Troskabs Eed for en stor Nyttes skyld; Hvem af Eder kand betroe

sig

sig en anden, naar denne finder en stor Fordeel ved at overtræde sine giorde Løfter og bedrage ham. Hvad Fare geraader Jvel icke udi? Hvem af Eder vilde icke ved sin eegen Spiig forekomme dend andens Underfundighed? hvad vilde der blive af denne store Hær, som er foreenet af saa mange Folck, naar det ved et offentlig Raadslag var vedtagen af Eder alle, at det var tilladt at overrumple sin Naboe med Bedragerie og at bryde sin Eed for Nyttes skyld; Ach! hvilcken Mistancke ville dend eene hafve om dend anden, hvilcken Spliid, Misundelse, og Hidsighed til at spycke og ødelegge hverandre indbyrdes. Adrastus hafde icke nødig at gribe Eder an: Jskulle nock ophæve hverandre indbyrdes: Jskulle Retferdiggiøre hans Falskhed. O! Jviise og Tappere Konger, O! J mægtige og Høyt-Erfarne Andførere/ som befaler ofver saa stor en Stridbar Hær, lader Eder icke mishage at høre et ungt Menniskes Raad. Dersom J eengang blef bragt i yderste Fare og Ælendighed, som Krigen ofte nedstyrter Menniskene udi, da kunde J med Eders Aarvaagenhed og Tapperhed hielpe Eder paa Foede igien; Thi dend rette Frimodighed overvindes aldrig; Men dersom J engang har overtraad Ærligheds Grendser, og nedbrudt Dydens Pallisater, det er een uboedelig skade, J kand hvercken stadfæste dend

Fortroelighed, som behøves til vigtige Sagers lyckelige Udfald, icke heller føre Menniskene til dend rette Dyd, eftersom J med Eders eget Exempel har lært dem at foragte dend. Hvad frygter J vel for? Tæncker J, at J icke kand vinde, uden Bedragerj; Kand Eders egen Dyd og Tapperhed, som bliver bestyrcket med saa mange stridbare Folckes Magt, icke være Eder nock? lader os slaaes, lad os døe, om det icke kand andet være, langt heller end faae saa skammelig en Seyer: Dend ugudelige Adrastus er i vore Hænder, eftersom vi har Afskye til at efterfølge hans onde og skammelige Bedragerie. Da Telemach hafde udtalt disse Ord, fornam hand, at dend skarpsindige Veltalenhed, som var gaaet af hans Mund, hafde trængt sig ind i Tilhørernes Hierter: Hand fornam en stor Taugshed iblandt dem, hvorved de billigen stuntes at give hans Ord Magt. Enhver tenckte icke saa meget paa ham, eller hans Tales Zirlighed; Men paa dend mægtige Sandheds kraftige Virckning, som yttrede sig ved hans fyndige Tales grundige Aarsager, og gaf sig saa skinbarlig tilkiende for dem. Mand kunde see paa dem, at de vare henrycktj en inderlig Forundring; Omsider hørde mand en sagte og behagelig Hvisken i Forsamlingen, som forøgedes lidet efter lidet; Den eene saae paa den anden, og ingen torde først begynde at svare

re noget hertil. Mand kunde nock mærcke paa Anførerne at de mistviflede self om deres første Slutning; Mand ventede nu deres endelig Svar, men enhver holt inde med sin Meening. Endelig fremførte dend bedagede Nestor sine Tancker med efterfølgende Ord: Store Ulysis priisværdige Søn, Guderne har ladet Eder Tale, og Minerva, som saa ofte har underviist Eders Fader, har lagt Eder de dybsindige Raad i Hiertet, som I med Eders store Veltalenhed har ført frem for os; Jeg anseer ikke Eders Ungdom, men forundrer mig over Minervæ Beredvillighed og Viisdom i alt det, som I haver sagt. I har talet for Dyden, uden hvilken dend største Vinding er dend største Forliis; Naar mand vil gaae dend forbi, da drager mand tit sine Fienders Hefn, sine foreenede Venners Mistancke, alle godes Afskye, og endelig de retferdige Guders Vrede over sig. Lad da kun de Lucanier til rette Tid besidde Venusia, vi vil icke tencke paa andet end overvinde Adrastum ved vor Dueighed og Tapperhed.

Denne Slutning var det gandske Krigs-Raad vel tilfreds ved, de klappede med Hænderne, og samtyckte dend viise Nestors Tale: Men i det de klappede, vendte enhver med Hiertes Forundring sine Øyne og Tancker til Ulysis Søn, og siuntes at see de Viisdoms Straaler og Glants, som Minerva hafde beprydet hannem med.

Der var endnu iblandt Raadet et Spørsmaal icke mindre vanskelig, hvoraf Telemach fick ligesaa stor Ære; Adrastus, som var een grum Tyran og troeløs Forræder, hafde sendt en Overløbere, ved Navn Acantus, til de forenedes Leier, at hand med sit forgiftige Trolleri skulle ombringe de Fornemmeste og mægtigste Anførere; Derhos var det ham i sær befalet, at hand paa Forrædiske Viis skulle omkomme den unge Telemach, for hvilcken de Daunier meest befrygtede sig. Telemach, som var frimodig, ærlig og godtroende nock til at blifve Bedaaret af denne Forræder, hafde alt for høye Tancker til at fatte Mistancke om ham: Hand tog denne U-lyksalige an som en Ven, der hafde tilforn seet Ulysses i Sicilien, og vidste meget at fortelle om denne store Heltes Bedrifter. Hand gaf ham rigelig føde og Klæde, og søgte at trøste ham af yderste Formue; thi denne Forrædiske Skalk gaf for, at Adrastus hafde handlet meget uvckelig med ham Men dette var kun som at vederqvæge en giftig Slange i sin egen Barm, af hvilken mand skatte maatte vendte sit dødelige Bane-Saar; Mand bragte og op en anden Forræder, som heed Arion, hvilken denne Acantus hafde sendt hen til Adrastum for at berette ham dend forenede Leyers Tilstand, og derhos forsikre Kongen, at hand om Morgenen derefter ville forgive

gifve de fornemmeste Herrer med Telemach i et prægtig Giæstebud, som denne sidste ville anrette for de andre høye Herrer. Arion, da hand blef greben, bekiendte sit Forræderie: Og mand giorde sig strax de Tancker, at hand var i hemmelig forstaaelse med Acanto, eftersom de toe vare saa udkaarne gode Venner: Men Acantus forstilte sig, og lod sig aldrig anfægte, men med Frimodighed og saa stor Spitzfindighed forsvarede sig, at mand intet kunde bevisse ham over, eller finde nogen ret Grund til deres forrædiske Sammenrottelse. De fleeste af Kongerne var i den Tancke, at mand i samme tvilfraadige u-vished skulle opofre Acanti Lif til dend almindelige Sikkerhed: De sagde: det er billigt mand lader aflive hannem: Det har ikke stort at betyde om mand tager Livet af en Mand, naar det angaar saa mange Kongers frelse og Sikkerhed; det ligger ingen Magt paa om en u-skyldig døer, naar hans død kand befrie saa mange, der sidder i Gudernes stæd paa Jorden.

Hvilken en u-beskeden Dom, hvilken en Barbarisk og u-menniskelig Slutning er dend, svarer Telemach: Hvad? ere I saa overdaadige i at udgyde Menniskens Blod. Ach! I, som skulle være Folkets Hyrder, og ikke ere satte til at regiere over dem, uden for at forsvare og frelse, trøste og vedergvæge dem, som en Hyrde vogter

vogter sin Hiord: I synes da at være glubende Ulve og ikke Hyrder. I det mindste ere i ikke Hyrder uden for at klippe og opsluge Hiorden, i stæden for I skulle føde og ledsage dend paa de frugtbare Græsgange. I efter Eders Tancker ere mand strax skyldig, fordi mand er beskyldt og skal fordømmes, fordi mand anklages. En Mistancke er mægtig til at dømme! Dend vrange Misundelse, og u-blue Vagvaskelse maa handle med dend u-skyldige Fromhed efter sit eeget Behag og Tycke. Og eftersom dend blodgierige Mistancke vorer og tiltager hos Eder, bør mand anrette blodige Ofringer af de u-skyldige Menniskers Blod. Disse Ord fremførte Telemach med særdeeles Myndighed, og saa hæftig en Ifrighed, hvoraf de andres Hierter blefve bestyrtede, og beknyttede, at de skammede sig ved deris u-besindige Slutning. Derefter siger Telemach meere sætsom og sindig: Hvad mig angaar, da agter jeg ikke mit Lif saa dyrebar, at jeg vilde tilkiøbe mig det med u-skyldig Blod; Jeg vil langt heller, at Acantus skal være en Skielm og Mordere, end jeg; Jeg seer heller, at hand ved Forgift bringer mig af Dage, end jeg for en lumpen Mistancke skulle lade ham henrette for min Sikkerheds skyld. Men hører i mægtige Herrer, som ere satte til Konger, det er at sige, Dommere over Eders Folk; I bør vide

at

at dømme Eders Folk med Retfærdighed, Forstand og Maadelighed. Lad mig forhøre Acantum i Eders Nærværelse. Strax herpaa tilspurde hand Acantum om sin Handling og Omgang med Arion. Hand foresatte ham hundrede Omstændigheder for at prøve om hand kunde gribe ham; Hand loed ofte, som hand vilde sende ham hen til Adrastum, som een forsøren Overløbere, der burde straffes paa Lifvet, at hand kunde agte, om hand frygtede derfor eller ikke. Men Acanti Ansigt og Røst blef derfor liige rolig og stadig, hvoraf Telemach sluttede, at det ikke hængte ret sammen med ham, og hand ikke var u-skyldig, efterdi hand frygtede intet for sin forrige Konge.

Omsider der Telemach ikke kunde udforske Sandhed af ham, siger hand: Giver mig Eders Ring hid, jeg vil sende dend til Adrastum. Ved denne Begiering, angaaende hans Signete-Ring, blegnede Acantus, som et Liig, og blef meget forvirret og bekymret. Telemach, som stædse holdt Øye med ham, og mærckede slig forandring i hans Ansigt, siger: Lad mig faae dend, jeg vil sende den hen til Adrastum ved denne Lucanier Polytropus, som I selfhar god Kiendskab til, og hand skal lade, som hand hemmelig er did skikket i Eders Ærinde. Kand vi paa denne Maade komme efter Eders Forrædiske Anslag, og aabenbare Eders hemmelig

For-

Forstaaelse og Bref-Verlen med Adrasto, da skal vi lade Eder pine grummeligen, og dræbe Eder uden nogen Barmhiertighed. Men tvert imod, vil I paa nærværende Tiid bekiende Eders fejel, da skal vi tilgive Eder dend, og være fornøyet med at skikke Eder hen paa en Ø i Hafvet, hvor I icke skal have nogen Nød. Saa bekiendte hand for Telemach og de andre rundt ud ald sin Handel, Iðret og Anslag, og Telemach formaadte ved sin Forbøn af de andre Konger, at mand skienckede ham sit Liv, som ham var lofvet; Derefter forsendte mand ham hen til en af de smaa Øer Echinades mod Arcananien, hvor hand lefde i Fred og Overflødighed. Nogen Tiid derefter kom der i Lejren om Natten en Daunier af ringe og gemeen Herkomst, men en Spits-findig og Dumdristig Tofve-Hals, som hedde Diosiores, denne tilbyder de Helperiske foreenede Konger, at hand vilde stiele Lifvet af Adrasto i hans Lejer. Det kunde hand vel ogsaa giøre; Thi det er icke stor Konst at tage Lifvet af en anden, naar mand vil miste sit eget. Dette Menniske fnysede alleene af Had og Hefn mod Adrastum, eftersom Kongen hafde taget hans Hustrue fra ham, som hand self inderlig elskede, og som derhos var saa deylig og yndig, som Venus self i ald sin Prydelse. Hand hafde fast besluttet enten at myrde sin Konge, og tage sin Hiert-elskede Qvinde

igien

igien, eller self sætte sit Liv til. Hand hafde hemmelig Forstaaelse med nogle andre, at hand om Natten kunde gaae frit til Kongens Telt, og befordres til sit forehavende ved mange af de Dauniske Betienteres Hielp. Men hand og de holdt dett raadeligst, at de foreenede Konger paa samme Tiid vilde giøre Indfald i Adrasti Leyer, at hand desbedre kunde faae Leylighed i dend Tummel at dræbe ham, faae sin Hustrue igien, og frelse sit eget Liv. Hand bar vel tilfreds at døe, om hand intet kunde faae hende igien, efter at hand hafde myrdt Kongen.

Saasnart som Diosiores hafde forbragt sit Anslag, saae Kongerne til Telemach, og vilde ligesom bede ham domme i den Sag. Guderne, siger hand, som har frelst os fra Forræderes efterstrabelse, forbyder os at betiene os af deres Hielp; Endskiønt der var ikke saa stor Dyd hos os self, at dend kunde opvekke I os en Afskye til Forræderi, da bør vor eegen Nytte og Velfærdt holde os derfra, det er tilstrekkelig Aarsag nok at, vi skal foragte dends u-loflige Midler. Efter at vi hafde stadfæstet dend med vor Exempel, da hafde vi billig fortient, at dend skulde vende sig mod os, og øve sin giftige Virkning. Hvo kunde vel efter dend Tiid være i Sickerhed paa sit Liv. Adrastus kand vel undgaae dend Fare,

og

og mage det at Lodden kand falde paa de forenede Konger. Krigen bliver da ikke længer en Krig; Viisdom og Tapperhed er da intet længer nyttige; Da faaer mand intet andet at høre og fornemme, end Troeleshed, Forræderie og fortinget Mord; Vi faaer vel deraf store Prøfver, og skadelige Udfald at fornemme, og vi kand billig forskylde saadanne Ulykke, eftersom vi har ved vor Forsæt, og onde Handel giort saa vederstyggelig en Synd giengse og gyldig, ikke alleene dømt den tilladelig og u-straffelig, men endog giort dend Priisværdig og værd at belønne. Min Slutning er denne, at mand bør sende denne Forrædere til Adraſtum; Jeg bekiender, at dend ugudelige Konge ikke fortiener dend Tieniſte; Men vi bør giøre det for vor egen Eres og Velfærds skyld, at gandske Heſperien og Græken-Land, der har deres Øyen hos os, og efterseer vor Handel, kand see af vore Gierninger, at vi ere de, som de anseer os for, og at vi vil ansees og agtes efter vore Gierninger. Vi bør for vor egen skyld, ja endnu langt meere for Gudernes skyld bære Afskye til saadan gruelige Troeleshed og Forræderj. Strax derpaa sente mand ham hen til Adraſtum, som skielvede over dend Fare, hand fornam sig at have været udi, og hand kunde ikke nokſom forundre sig over sine Fienders ædle Sind, og store Tap-

per-

perhed; Thi grofve og onde Gemytter forstaar sig intet paa dend reene Dyd. Adrastus forundrede sig imod sin Villie over dette, hand saae; Hand torde icke rose det med Ord, eller tale noget derom; Dog ved denne de foreenedes berømmelige Ærlighed, erindrede hand sig sit bedragelige Væsen, og U-menniskelige Grumhed. Hand søgte at forringe sine Fienders edle Moed, og hand siuntes dog det var ham en Skam at være u-takaemmelig, efterdi hand maatte tacke dem for sit Liv. Men Skarens Menniskers forhærder ofte deres Sind imod alt det, som kunde bevege dem. Adrastus, som saae, at de foreenedes Navn og berømmelige Rygte tiltog dagligen, endog iblandt hans underhafvende, der kunde icke andet end tænckе vel om dem, tænkte, at hand og burde lade see en berømmelig Gierning: Og som hands forderbede Sind icke kunde bringe nogen Dydefuld Gierning frem; vilde hand i det mindste med Sverdet forsøge, om hand kunde faae nogen Priis og Fordeel over dem, og skynde sig derfor med at holde et offentlig Feltslag.

Da den bestemte Dag frembrød, var dend unge Telemach fyrrig og færdig. Neppe hafde dend Rosenfarvede Morgen-røde aabned Veyen for dend frembrydende Sool, førend hand var i sin Harnisk, og med sin kiecke Aar-

vaagenhed kom de andre Anførere tilforn, og satte alle de andre i fuld beveegelse. Hand hafde sin glimrende Hielm paa sit Hofvet, og sit forgyldte Harnisk, som skar i Øynene paa alle dets Anskuere, formedelst dend Glands, Soelens tindrende Straaler udlockede deraf. Dette nætte Vulcani Arbeide hafde i sig, foruden egen naturlig dejlighed.

Det kunstige Ægidis, Minervæ Skiolds herlige Glantz, hvilcket var skiult derunder. I hans eene Haand holdt hand sit Spyd, med den anden viiste hand dem de adskillige Poster, som skulle besættes. Minerva hafde sat en Gudommelig Fyrrighed i hans Hierte; En lefvende Ild og Flamme stod ud af hans Øyen, en yndig Frimodighed, og Majestætisk Høyhed loed sig see i hans Ansigt, hvoraf alle forsickrede sig om en ønskelig Sejer. Hand trædde for ani Spitzen; Alle de andre Konger og Herrer glemte deres Alder og Værdighed, fornam sig at føres af en høyere Magt, og fuldte efter ham med fornøyelse. Alting viiger for ham, som Minerva saa u-formodentlig ledsager ved Haanden. Dend ærgierige Misundelse hafde ingen Platz i deres Hierter. Hand handlede meget sindig og eftertænksom, der var intet fremfusende Væsen hos ham. Hand var belefven, roelig, langmodig, og beredvillig til at høre de andre, og nødig til at betiene sig af deres Raad;

men

men derhos færdig, forsiunlig, skarpsindig i at see for ud langt fraværende Sagers paafølgende Udfald; Hand satte alting i en god Orden, giorde ald behørig Anstalt, og overiilede dog hvercken sig self eller de andre med bagvendte Bekymringer; Hand undskyldte de Skrøbeliges Fejel, oprettede deres Misregning og paakommende Skade, forebygte alle Vanskeligheder, begierte eller fordrede aldrig ubillige og umuelige Ting af nogen; Men satte Frimodighed og Fortroelighed i alle. Udgaf hand nogen Befalning, da brugte hand eenfoldige og tydelige Ord, at enhver kunde forstaae hans Meening, og ofte igientog de samme for dend som skulle udrette hans Villie; Hand gaf agt paa hans Øyen, om hand fattede og forstoed dend til Grunde: Og loed tit dend beordrede Gesandt siige hans Ord efter ham, om hand hafde fattet dem til fulde, og vidste hvad hans Meening og Øyemercke var i dette foretagende. Naar hand paa denne Maade hafde prøvet Gemyttet paa dend hand vilde udsende til nogen Forretning, og ladet ham ret begribe sin Meening, loed hand ham enda icke fare fra sig, for hand hafde ladet ham see een og anden Prøve paa dend anseelse og Fortroelighed, hand hafde til ham, for at opmuntre ham desbedre, og sætte Moed i ham. Saaledes vare alle de, som vare i hans ærinde og forretning fyrrige og nidkiere

for at behage ham, og forrette deres Sager til hans fornøyelse, de frygtede heller ikke, om noget mislingede dem at mand skulle regne dem det til onde; Thi saadan Vanheld, som kunde ramme dem mod deres Haab og Tancker, undskyldte hand, ald dend stund det var vitterligt, at de ikke af Vrangvilligheed eller skiødesløs forsømmelse hafde foraarsaget nogen Skade. Da Soelen brekkede frem om Morgenen, var Himlen, saa vit mand kunde see, rød, som en Lue, Hofvet-Purpur rødt, da Soelen skinnede derpaa. Ald Egnen der omkring var skiult med Menniſker og Vaaben, Heste og Vogne, som vrimlede derpaa. Mand hørde over alt forvirret Bulder, og Allarm, liig det oprørte Hafs Bruſen; Naar Neptunus tillader de rasende Vinde at fare der over. Saaledes begyndte nu Mars ved Folkets Støyen, Vaabenenes bragen, og Vognenes tummel, og ald anden grum forberedelse til Krigen at udstrøe Bitterhed og u-bevegelig Grumhed i alles Hierter. Marken var nu saa tyk besat med de befvende Pikke og Spyd, som den om Høsten er bedekket af Ax: Der stoed op over Hæren en Skye, og mørk Taage af Støven under deres Fødder, at mand neppe kunde see enten Himmel eller Jord. Forvirring, Forskrekkelse, Blodstyrtning, og over alt dend graadige Død fuldte med til dette grumme Blode-Bad.

Da

Da de var saa nær at de kunde skiude paa hverandre, opløftede Tellemach Øyne og Hænder til Himmelen, og bad paa efterfølgende Maade: O! store Jupiter! Gudernes og Menniskens Fader! Du seer, at vi paa vor Side elsker Fred og Retferdighed, hvorom vi og icke har skammet os ved at søge hos vore Fiender: Det skeer imod vor Villie, at vi skal gribe til Gevehr; Vi vilde gierne spare Menniskens Blod, og vi hader end icke denne vor grumme Fiende for hans Person; endskiøndt hand er en Tyran, Meen-Eeder, og Guds forgaaen Krop; Men vi nødes til at forsvare os mod hans Ofvervold. See du til vor Sag og dom os derefter, skal vi dø da er vort Liv i dine Hænder: Bliver vor Skiebne saa goed, at vi kand befrie Hesperien, og tvinge denne Blodgierige Voldsmand, da er det din Magt, og din Datters Minærvæ Viisdom, som forunder os dend ønskelige Seyer. Vi skal ære og berømme dig derfor; Du holder Vej-Skaalen i din Haand, og raader for Stridens Udfald: Vi strider for dig, efterdi du er Retfærdig. Adraftus er nærmere din end vores Fiende; Dersom vor retferdige Sag maa krones med en ønskelig Seyer inden Aftenen, da skal vi velvillig opofre dig et heel Hecatombe (et hundredefold Offer) paa dine Altere til Taksigelse: Med det samme gaf hand sine modige Heste Tøylen, og i fuld fart satte ind, der, som Fien-

derne vare tyckest, Slaget haardest og Faren størst. Hand kom strax i møde med Penander den Lacrier, som var klædt i en Løve-Huud, hvilken hand self hafde paa Reisen dræbt i Cilicien: Ellers var denne samme bevæbnet, som Hercules fordum, med en forfærdelig slagen Kylle: hand var heldig og sterk som en gresselig Kiempe. Da hand fik Telemach at see, foragtede hand ham for hands ungdoms og dejligheds Anseelse: Det er got for dig du bløbhiertige unge Qvinde, at du agter at betage os Sejeren af dette Slag; Du skal nok giøre os en stor Skade! Gak bort du unge Dreng, gak bort til mørkhedens fæle Land, og leed der om din Fader. I det hand saa talede, opløftede hand sin store knortede Træ-Nødde, der var besat med store Jern-Pigge: Dend stuntes som en Mast i et Skib, alle maatte frygte for et dødeligt Fald, naar hand slog til; Hand meedede ad Ulysses Sons Hefvet; Men denne støtte dend med een vældig Haand tilside, og saa hastig, som en Ørn i Luften, foer ind paa Periander. Da hans Kiempe-Kylle faldt need, brød dend et Hiul i stykker paa dend næste Vogn hos Telemach, og slog det gandske i smald. Midlertiid stak denne unge Græker med største Behendighed Periandrum i sin Strube, at hand tumlede omkuld i Blodet, som Strømme-vijs flød ud af Halsen paa ham, betog ham Maalet, at hand intet kunde tale: Hans vilde Heste, som ikke kunde lenger styres af ham, løb med Temmen

paa Halsen hid og did: Hand styrtede ned af Vognen, uden ald Sands og Følelse, og dend bleege Død var allerede afmalet i hans heslige Ansigt. Telemach hafvde Medlidenhed over hans Fald, og gaf hans Legeme hen til hans Lif-Karle; Selfsloed hand bevare dend store Løfve-Huud og Jern-Kylle, som et Sejervindings-Tegn. Derefter søgte hand om Adraſtus iblandt alle de betrængte og sammenstimlede Folk, men idet hand brækkede igiennem Hæren, hand anrettede et blodig Offer, og bortskikkede een utroelig mængde til Plutonis Riige, hvoriblandt disse vare de yppverste: Hileus, der hafvde toe Heste for sin Vogn, langt kiekkere og raskere end Heõus og Æthon, Soelens Heste, der var opfødt ved dend store Vildnis omkring dend Flod Aufidus. Demoleon, som for sin Renne-Figtning næsten havde samme Priis, som dend berømmelige Eryx i Sicilien. Crantor, som havde været Herculis Ven og Vert, da denne u-overvindelige Jupiters Søn drog igiennem Hesperien, og der dræbte dend Ildsprudende Cacus i sin egen Hule, Menecrates, der var ligsaa berømmelig en Næfve-Figtere, som Pollux efter gemeene Rygte. Hypochon, dend Salapiner, der kunde beride og afrette en Hest med samme behændig Artighed, og Erfarenhed, som Castor. Dend Navnkundige Jæger og kiekke Bue-Skytte Eurimedes, som Dagligen blef øfverstenket med

Bierne og Vildsvins Blod, hvilke hand bede-
de paa det høye Snee-Tagte Biergs Apennini
Ryg, og hafde, som mand siger endnu, været
saa afholden hos Diana, at hun self hafde lært
ham at skyde med en Bue. Nicostrates, som
hafde overrundet den forskrekkelige Kiempe
ved det Bierg Gargan, der kunde udsprude Ild
og Lue af sin glubende Strube. Dend berøm-
melige Eleanthus, som var forlovet med Phi-
loe, dend Floed Lindis Daatter. Hende haf-
de Faderen tilsagt og lovet dend til Ægte,
som kunde befrie hende fra en Græsselig Slan-
ge, der var aflet med Klør og Vinger ved sam-
me Floed, af hvilken hun efter Oraclers Sigel-
se, skulle opsluges inden faae Dages Forløb.
Dette unge Menniske Eleantus af dend hæftig-
ge Kierligheds Brynde, hand bar til hende,
tog sig denne Post og farlige Gierning an, og
blef lykkelig nok ved Slangens blodige Mord.
Men hand nød ikke Frugten af sin herlige Sej-
er; Thi midlertid Philoe lafvede sig til denne
Høytidelige Bryllups Glæde, og med Længsel
vendtede efter sin forønskede Brudgom, fik hun
de bedrøfvelige Tidender, at hand var reyst
i Ledings-Far med Adrasto, og de U-barmhier-
tige Parcæ, hafde afbrudt hans Lefnets Traad;
Hvorpaa hun af Sorrig og U-taalmodighed
opfyldte Bierge og Dale med hendes Hylen og
Klage; Hun løb, som et vildt Menniske i sin
u-be-

u-beſindighed, hid og did ved kanten af Floden, og var færdig at grǽde ſine Øyen ud! og gremme ſig til Døde: Hun ref ſine Klæder udi ſtyker og Haaret af ſit Hofvet: Hun ſkiette intet om efter Sedvane at plukke de deilige Blomſter til Kranße og Kroner; men beſkyldte Himmel og Jord for U-retferdighed, og Grumhed; Og ſom hun aldrig holdt op med hendes Graad og Veemodige Taare; Men alleene ønſkede ſin Død og Undergang, blef Guderne bevegede af hendes inderlige Bønner, og giorde nu ende derpaa; Thi for hendes idelige Graads ſkyld blef hun i en haſt omvendt til en Kilde ved ſiden af Floeden, og hendes Kilde ſpringende Vand ſamles til Flodens (hendes Faders) ſtrømme: Dette ſamme Kilde-Vand er bittert og beeſkt, at der nær omkring voxer aldrig Urter eller Blomſter: Der er ingen Skygge-fulde Træe ved ſamme Sørgelig Bredde uden nogle faae bedrøfvede Cypreſſer.

Midlertiid fornam Adraſtus, at Telemach paa en ynkelig Maade ſvækkede hans og formeerede Plutonis Riige, at hand hug ind for Foede, hvor hand foer frem, hvorfor hand ſtrabte ſelf med ſørſte Ifrighed at opſøge hannem. Hand haabede at det var en let Sag at overvinde Ulyſſis Søn, der endnu var ſaa ung og ſpædelemmet; Hand, ſamlede til ſig tredifve udvalde friſke Daunier af veldigere Styrcke, geſvin-

svindighed og frimodighed end andre Tusinde, hvilke hand i særdeleshed hafde tilsagt stor Belønning, Ære og Rigdom, om de paa nogen Maade (lige meget hvordan) kunde ombringe Telemach i Slaget; Dersom hand i begyndelsen af Striden paa denne Maade hafde antastet ham, og beringet hans Vogn, da kunde uden tvifl een af de tredifve Mænd faaet Leilighed at omkomme ham; medens hand sloges med Adrasto; Men Minerva forvirrede deres Anslag og giorde det til intet. Adrastus stuntes at hand herde Telemach hen ved een liden Høy paa Strids-Pladsen, hvor hand hafde en Skare af Striids-Mænd hos sig; Hand steg af stæd, hand hastede og ilede i Tankke, at ville mætte sig med hans Blod, men i stæden for Telemach, fandt hand dend bedagede Nestor for sig, som med sine udmattede Arme udskiød mange, dog unyttige Piile paa ham. I det første Ifrige Andfald vilde hand hugget Hovedet af ham; men endeel af de Pyliske Tropper slog en Vognborg omkring ham, og forsvarede ham Mandeligen. Da fortnedes Himlen af Piilenes utallige mængde, og mand kunde neppe lukke et Øye op, eller see hverandre for Støf og Skud; De lefvendes tummel og raab, de døendes Skriig og Klage, Vaabenens klingrende bragen og Allarm, naar de enten slog eller faldt paa hver

andre

andre, betog næsten ald Sands og Hørelse: Jorden selv siuntes at stønne under saa store Dynger af døde Kroppe. Paa alle kanter henflød store bække Blod, at mand vaadte derudi til Knærne. Bellona og Mars med alle Helfvedes Aander, Had, Gierrighed, Misundelse, Hoffart og andre klædt i Blodsprengte Klæder mættede med Fornøyelse deres Øyen med at beskue dette Blodige Siun; de optændte uden afladelse en rasende fortviflelse, og dumdristig Forvofvenhed i Folkets Hierter; Disse Guder, som ere Fiendske paa Menniſken, bortdrev fra de tvende Parter dend ædle Billighed, fornuftige Maadelighed, og venlige Sindighed; Blandt disse forbittrede Menniſker, som vare saa opirrede paa hverandre, var intet tilbage uden Mord og Manddrab, Hefn, Fortviflelse og u-naturligGalenskab. Den viise Pallas, som selv besaae det Blod-bad, fandt sterſte afskye dertil, og vendte sig meget forternet derfra. Philoctetes, som imidlertid kom trekkende frem med sit Folk, og holdt Herculis visse og giftige Piile i Haanden, skyndte sig at undsætte Nestor. Da Adraſtus ikke kunde faae fat paa denne høy-priiselige gamle Mand; needfældede hand med sine giftige Piile mange af de Pyliske Høfdinger, og lærdte dem at bide i Græsset. Hand hafde allerede dræbt Eteſilas, der var saa raſk til at rende, som en

Fugl

Fugl til at flyve: Hands Fodspor kunde end ikke engang kiendes i dend løse Sand; Hand traadde paa; De hastige Floder i hans Fede-Land, Eurotes og Alphæus var ikke saa snelle i deres Løb, hand jo kunde komme dem tilforn. Strax for hans Fødder var falden Eutyphron der for sin Deilighed var meere berømmelig end Hylas; og for sit kunstige Skytterie saa Mafnkundig, som Hippolytus. Pterelas, som hafde fuldt med Nestor i dend Trojanske Kriig, hvilken og Achilles meget elskede for hans freidige Moed og veldige Styrkke. Aristogiton, hvilken efter almindelig Rygte, var sprungen i dend Floed Achelous, og af Haf-Guden hafde hemmelig lært at paatage sig, hvad for Skikkelse og Gestalt hand vilde: vist nok er det; at hand var saa gesvindig og myg i sine Lemmer, at hand kunde undvige de mægtige Kiempers Vold, og før de agtede det, slippe les af deres Hænder. Men Adrastus lærdte ham at staa stille, da hand u-formodentlig rendte ham igiennem med sit Spiud, og udfriede hans Siæl af hans u-duelige Legeme.

Nestor, som saae sine tapperste Felt-Herrer og høyeste Betientere falde for Adrasti Sverd, ligesom dend gyldne Sæd for Høst-Mandens Lee, satte sig self i yderste Fare, og gandske forglemte sin Alderdoms Skrøbelighed. Hans sædvanlige høye Viisdom forloed ham, og hand

tænk-

tænkte ikke paa andet, end at beholde sin Søn Pisistratus i sit Øyesiun og følge efter ham, som af yderste Kræfter og priiselig Tapperhed holdt Slaget op, og stræbte at afvende ald overhengende Fare fra sin gamle Fader; Men den ulykkesalige Time var nu kommen, at Pisistratus maatte lade sin hierte Fader Nestor viide og fornemme, hvor u-lykkeligt det tit er, at have levet forlenge. Pisistratus støtte saa haftig til Adrastum med sit Spiud, at denne Daunier maatte halfstyrtet derved; Men hand undviigede, og midlertiid Pisistratus, som næsten snublede ved det falske Stød hand vilde bragt sin Fiende til, drog sit Spyd til sig igien, rendte Adrastus hans Bug igiennem med en kort Pik: Indvolden begyndte at veltes ud, og Blodet strømmede paa Jorden; Hans Ansigt falmede, som et Blomster, der er afplukket i Egnen; Hans Øyen begyndte at lukkes, og hand kunde ikke tale meere. Hans Liif-Karl Alceus, som stædse holdt sig hos ham, tog mod ham, da hand vilde styrte til Jorden, og fik neppe Tiid til at føre ham hen til hans Fader; Der vilde hand taget sin sidste Affeed, og takket for ald Faderlig Kierlighed; Men da hand aabnede sin Mund til at tale, udgaf hand sin Aand.

Philoctetes stræbte efter at drifve Adrasti haftige Anfald tilbage, og dræbte med Grumhed alle indtrængende Daunier, medens Nestor

holdt

holdt sin døede Søns Legeme mellem sine Arme; Hand græd som et Barn, og klagede sig Jammerlig, som dend der nu aldeeles var kied af Lifvet. O! hvor u-lyksalig er jeg, siiger hand, at jeg nogen Tiid har baaret Faders Nafn, og har lefvet saalenge i Verdens u-roelighed! O! du grumme Skiebne! Hvorfor er jeg ikke omkommet paa dend farlige Jagt efter det glubske Vildsviin ved Calydon, paa dend vanskelige Reyse til Choleos, eller efter dend første Sejervinding ved Troja! Da hafde jeg døet med Glæde og Fornøyelse. Nu er jeg gammel, udlefvet, foragtet og afmægtig, og maa dog lefve i denne Bedrefvelse: Nu har jeg jo aldeeles intet got, men idel Elendighed at lefve efter, og veed intet af andet end Sorrig at siige, mine Sandser ere vanmægtige til alting uden til Sorrig. Ach! min Søn, min Søn Pisistratus, da jeg miste din Broder Antilochus, da hafde jeg endda dig til Alderdoms Trøst at glæde mig ved: Men nu er jeg eene, og har ingen, som kand troste mig. Alting er ude med mig. Det ædle og stadige Haab, som andre Møyefulde Menniskier kand troste sig ved, er mig end og betaget; Thi hvad har jeg vel at efter uden en Sorrig større end den anden i min høye afmægtige Alderdom. O! Antilochus! O! Pisistratus! Mine allerkieriste Børn! Jeg fiunnes at have mist Eder begge toe i Dag.

Thi

Thi denne sidstes dødelige Fald fornyer nu den dybe Hierte-Sorrig, jeg hafde ofver dend første: Jeg faar Eder nu aldrig meere at see; hvem skal nu tillukke mine Øyne? Hvem skal opsamle min Aske? Du er død ligesom din Broder med Frimodighed: Jeg allene kand intet døe. Ved disse Ord ville hand af U-taalmodighed stikket sig self ihiel med en Dolk, som hand hafde hos sig; men mand forhindrede ham: mand førdte hans afdøde Sons Legeme fra ham og der hand derofver faldt i Besvimmelse, bragte mand ham hen i hans Telt, hvor hand kom til Lifve igien, og vilde endelig ud i Striden paa nye, men mand holdt ham tilbage imod hans Villie. Dis imellem opsøgte Adraſtus og Philoctetes hverandre; Deres Øyen vare Ild røde, de saae paa hinanden som Løfver og Parder i Ørken omkring dend Floed Cayſtre, naar de vil opsluge hverandre; En græsselig Galenskabs og Hefngierigheds Ild tindrede ud af deres Ansigt: Hvor de stødte an med deres Spyd, aabnede de strax Døren for Døden og Mørkhedens fæle Porte. De øvrige Striids-Mænd paa begge Sider andsaae dem med Forbittrelse. Nu de fik hverandre i sigte, udtog Philoctetes een af sine forfærdelige og giftige Pile, som aldrig pleyede for hans Haand at mislinge, men giøre u-lægelige Saar. Dend Blodtørstige Mars som stoed paa dend grum-

me

me Adrasti Side, vilde ikke taale hand skulle omkomme saa snart; Hand vilde endnu ved ham holde Krigens Forskrækkelser ved liige, og anrette større Mord; Guderne vilde endnu i deres retferdige Vrede bruge Adrastum til at straffe Menniskene lenger og udtømme mere Blod. I samme Øyeblik, som Philoctetes hafde spendt sin Bue, og ville legge til, blef hand self uformodentlig qvæst af Amphimachus en ung Lucanier, deyligere end Nireus, ogsaa frimodig iblandt sine, som Achilles fordum iblandt alle Grækerne, der beleyrede Troja; Denne stødte til ham med sit Spyd; Saasnart Philoctetes fik dette Saar, skiød hand til ham, og giennemborede hans Hierte med Piilen. Hans deylige Ansiun fordunkledes strax ved Dødens fæle Skikkelse, hans Rosen-røde Mund, og dejlige Kinder, som lignede den Purpur-Farvede Morgen-røde blegnede, og ald hans yndige Skikkelse forsvandt i en hast, at endog Philoctetes self bar Medlidenhed ofver hans Fald. Alle hans Stald-Brødre sukkede, da de saae ham falde ned, veltes i sit eget Blod, og hans brusende Haar, som var langt vakkere end Apollinis, trædes under Fødder.

Der Philoctetes hafde fældet denne modige Amphimachus, maatte hand forlade Slaget; Thi Blodet hafde nesten forløben ham, og hans Kræfter vare forsvækkede: Hans gam-

le

le Saar stuntes ved denne hæftige Bevægelse i Striiden, at ville bryde op igien, og forege hans u-liidelige Smerte; Thi Æsculapii Børn med ald deres Konst hafde icke kundet lægt det aldeeles til, ulde; Og see nu hafde hand nær styrtet omkuld over en heel haab døde Kroppe, som laae om ham; da Archidamus dend tapperste og kieckeste blandt alle de Oebalier, hvilke hand hafde fort med sig til at besætte Petilia med, hialp ham af Striden just paa samme Øyeblik, som Adrastus kom trængende frem at vilde træde paa hans Hals. Nu fandt Adrastus ingen stor Modstand meere. Alting falder og flyer for ham; Hand er nu som en ofverskyllende Floed, der ved sine rasende Bølger faker ofver Agre og Enge, ødelegger store og smaa Hiorde, ja Hyrderne og omliggende Byer.

Telemach paa sit Flov hørde langt borte et forfærdeligt Seyer-Skriig; Hand saa sine forenede Kongers Folk adspredte og flye, som en flok Faar for Ulvene, eller som frygtagtige Dyr for Jægerens efterstræbelse, flyer over Mark og Skof, Høye og Dale, ja endog ofver de farligste Floder: Hand suckede ved sig self, og mand kunde see paa hans Øyen, at hand blef Ifrig og bitter derofver. Hand forloed de Stæder hvor hand saa længe med Fare og Ære hafde holdt Slaget ved liige; Hand foer hen til sine

at opmuntre dem. Hand var gandske bestenkt med saa mange tappere Fienders Blod, hvilke hand med eegen Haand hafde ombragt; Langt fra oploftede hand for at sætte Moed i Dem et Skrig, som lat kunde høres giennem begge de stridende Armeer. Minerva giorde hans Maal, jeg veed icke hvor forskrækeligt og lydeligt, at det skialdt i de høye Bierge deromkring. Aldrig har Mars nogen Tiid raabt saa forfærdeligt i Thracia, naar hand har ført de Helfvedes Gudinder Krig og Døden an til sin Tieniste. Alle hans Folk fik deraf nye Kraft og Frimodighed i Brystet, men Fienderne derimod en Forskrækkelse derover.

Adrastus self bluedes ved at fornemme en hemmelig Angest i sit Hierte. Jeg veed icke af hvad selssomme Varsign hand blef forbittret og opirret; Det som tilskyndte ham at slaaes, var icke en ferdig og reen Frimodighed, men en rasen Fortviflelse; Hans Knæ zittrede under hannem tree gange, at hand var færdig at tumle omkuld, tre gange rygte hand sig tilbage, og vidste icke for hvem eller hvad? En gysende Forskrækkelse, og en ubesindig Mistvisleelse dreff en kold Sved af hans Ansigt og gandske Legeme. Hand famlede paa Maalet og hans Røst var saa indkneben, at hand icke kunde faa et Ord af sin Mund. Hans ildrende og gloende Øyen siuntes at vilde falde ud af hans

Hovet.

Hovet. Mand saa langt galnere fagter paa ham, end paa dend affindige Oreſtes fordum; Det mindſte hand rørte ſig, ſiuntes hand at plages af Krampen i alle ſine Lemmer. Da begyndte hand først at troe for alvor, at Guderne vare til. Hand ſiuntes at kunde ſee dem opirrede imod ſig, og bildte ſig ind at høre en ſkrækkelig Røſt, ſom indbød ham til Mørkheds Rige. Hand ſiuntes at føele en guddommelig Haand over ſig, ſom og u-ſiunlig ſvefvede over ham til dend Ende, at den vilde hafve ſin Hefn fuldkommet paa ham ved et dødelig Slag og fornøye ſig ved hans undergang. Ald god Forhaabning var udryddet af hans Hierte. Hans Frimodighed forſvandt, hans Dumdriſtighed var borte, ligeſom Dagens Lys gaar bort ved Solens Nedgang og Nattens tycke mørcke, der trenger frem at bedecke Jorderige.

Dend ugudelige Adraſtus ſom haver været lidt paa Jorden længe nok, ja alt forlenge, om Menniſkene icke hafde haft ſaadan en Tugte-Meſter fornøden paa Jorden; Dend ugudelige Adraſtus begyndte nu dend ſidſte Tiime, ſom ham var tilofvers paa Jorden: Hand løb med u-beſindig Raſeri ſin u-forbigiengelige Skiæbne i møde: Hand var dog icke eene, Forſkrækkelſe, Angeſt, U-roelighed, Sindets Forvirring, Galenſkab og fordømelig Fortviflelſe var hans u-afladelige Følge-Svenne. Saa ſnart hand

saa Telemach, stuntes ham at see Helvede aabne sin Strubbe, og at udsprude forskreckelig Ild og Lue, som opstiger af Phlegeton, for at opsluge ham lefvende. Hand begyndte at stoje og huje, og Munden blef staaende aaben paa ham, uden at tale et Ord. Ligesom en Mand i Søfne, naar ham forekommer en farlig Drom, aabner sin Mund og vil tale; Men Tungen og de andre Søfn-bundne Sandser vil icke lyde ham. Hand leeder om Ord, men mumler kun forgiefves hos sig self: Dog kaster hand sit Spiud ud med røstende og befvende Hænder og vil støde til Telemach. Denne u-forfærdet som Guernes udvalde Ven, værgede det af færdig med sin Skiold. Det loed sig andsee, som dend glædelige Sejer med sine lette Vinger svefvede over hannem, og holdt en Laurbær-Krantz over hans Hofvet; Hand saa frisk og mildt ud af sine Øyen, at mand maatte taget ham an for Minerva self, saa viis og sindig stuntes hand end og i de største Farligheder. Adrasti Spiud blef behændig støt tilbage med Telemachs Skiold, hvorfor hand greb til sin Kaarde, at hand kunde betage Telemach Leylighed til at bruge sit Spær nu det faldt ham til. Da Telemach saae Adrastum med Kaarden i Haanden, skyndte hand sig at trække ud, og lod sit Spiud falde. Der mand saae dem saaledes at fægte nær hos, needlagde alle de andre deres Gevæhr

vær; gaf nøye agt paa dem, og ventede af den Kamp alleene at see Krigens udfald. De hug paa hverandre med deres blancke Sverd at styckerne floy af deres Skiolde, der var saa klare som et Lynild, dog det var mesten forgieves paa begge Sider. Nu vigede de tilbage, nu traadde de frem, nu rykte de sig hen til en side, nu bøjede de sig, nu reiste de sig op, og trængte hart ind paa hverandre, og endelig greb de hverandre om Lifvet. Dend smidigere Vedbende snoer sig icke nættere omkring et Alme-Træe, dend bøyer sig icke artigere om Bullen, og de smidige Greene, end disse tvende Strids-Kiemper svingede sig om hverandre.

Adrastus hafde endnu icke forloeret sine Kræfter; Telemach hafde vel icke alle sine, dog var hand fyrrig og frisk nok. Adrastus brugte alle Kunster og Kræfter, for at svecke sin Fiende og at kaste hannem omkuld: Hand prøfvede ofte at sticke denne unge Græker igiennem med sin Dolk, men forgiefves; Da hand giorde sig meest umage derfor, og vilde dræbe ham, greb Telemach ham an med største Iver, og slog ham imod Jorden, at hand trimlede om i Sanden. Denne Ugudelige, som tilforn hafde ladet haant om Guder og Menniskene, lader see sin skammelig Frygt for Døden. Hand skammer sig ved at bede om Lifvet, og kand dog icke bare sig at hand jo med ynckelige Kiendetegn skal aa-

benbare sin inderlig Længsel derefter. Dog begynder hand at prøve Telemachs Medlidenhed og Fromhed, sigende: Ulysis Søn, nu befinder jeg først, at Guderne ere Retfærdige. De har straffet mig efter min Fortieniste. Menniskene lærer først at kiende Sandhed ved een og anden ulyckis tilføyelse, dend gaabner deres formørkede Sinds Øyne. Nu seer jeg, dend fordømmer mig. Men tag det ikke ilde op, at en u-lyksalige Konge erindrer dig om din Fader, der er langt fra Ithaca, og derved beveger dit Hierte til Medynk over mig. Telemach, som satte sit Knæe paa hans Bryst, og allerede hafde opløftet sit Glafvind til at hugge hans Hofvet af ham, svarede strax: Jeg har intet søgt uden Sejer og Fred for de Folk, som jeg er kommen at undsætte, længt fra, jeg har lyst til at udstyrte Blod. Du skal lefve, Adraste, men lef herefter saaledes, at du opretter din Feyl; Gif det fra dig, som du med U-ret har tilegnet dig. Stift igien Fred og Retferdighed inden Hesperiæ Grendser, hvilken du med U-eenighed, Mord og Forræderi har forstyrret: Lef til Gudernes Ære, og blif et andet Menniske; Lær af dette Fald, at Guderne ere Retfærdige: O! hvor u-lyksalige ere de onde og halfstarrige Synddere, hvor høyt farer de vild, i det de vil søge Lyksalighed ved Vold og u-beskeedenhed, ved Forræderi og Løgn; dg dog intet kand giøre noget

nogen Lyksalig, uden den reene Enfoldighed og bestandige Dyd. Gif hid til Gissel din Søn, Metrodorus, og tolf af dine fornemste Herrer i Landet til Forsickring. Ved de Ord loed Telemach Adrastus reise sig op, gaf ham sin Haand til Venskabs Tegn uden nogen Mistancke om hans Troeløshed. Men Adrastus stak i en hast efter Telemach med en meget kort Dolk, hvilken hand hasde skiult under sine Klæder.

Samme Daggert var saa spitz, og bleff ført med saa behendig Listighed, at dend hasde igiennemstunget Telemachs Pantzer, om dend icke hafde været guddommelig. Og i samme Øyeblik sprang Adrastus om bag Bullen af et tykt Træe, at Telemach derved skulle forhindres at hugge efter ham med sit Sverd. Men denne raabte: I ærlige Daunier, I seer, at Sejeren hører os til, denne Ugudelige kand intet frelse sig uden ved Forræderie; Dend arrige Gast, hand frygter for Døden, men frygter icke for Guderne; Da dog dend tvert imod som frygter Gud icke frygter for noget andet. Og i det hand talede disse Ord, løb hand hen efter Kongen, og vinckede ad sine med Haanden, at de skulle afskiære Adrasto Passen (saasom de vare paa hin side af Træet) at hand icke skulle undløbe.

Adrastus, som saae sig omringet, loed som hand vilde løbe tilbage igien, giorde sin Flid

at bryde igiennem de Cretenser, som stod i Veien for at gienne ham tilbage. Men Telemach, saa forrig som en Torden-Steen, hvilken Jupiter sender need at straffe de u-gudelige, kom over ham i een hast, greeb ham and med en Sejerrig Haand, og kaste ham mod Jorden som deed veldige Hoir-vel-Vind nedslaaer, dend gyldene Sæd paa Marcken; Hand vilde nu icke høre et Ord meere, endskiønt denne u-blue Skalk ikke skammer sig ved end engang at prøve, om hand kand misbruge hans Godhed; Men med sit skarpe Sverd igiennem løb ham, og sendte hans ugudelige Siæl need til Tartari u-lasselige Lue; Et velanstændigt Tugthuus for Hands Misgierninger.

Dend 21vende Bog
Om
TELEMACH.

Der Adrastus var dod ragte de Daunier deris Hænder imod Himmelen til et Freds Tegn, og bade de forenede om en Konge af deris eget Folck; Nestor, som icke vilde lade sig troste over sin Sons ubodelige Tab, enthold sig fra dette Krigs-Raad, hvor de skeelsis Stemmer var, at mand skulle deele disse erobrede Stæder, og overlade Telemach de deilige Stæder omkring ved Arpos. Men langs fra Telemach vil tage derimod, paastod at det var fornøden til det almindelige bedis befordring at udvelge Polydamas til Konge over de Daunier, og lade dem self beholde deris Land ubeskaaret; Derefter gjendrtaler hand dette Folck at afslaae dend Eer ved Arpos til Diomedes, som Lycken samme Tiid hafde fort did den Da denne Feyde og Uroe var vel kommen til Ende, stiltis Kongerne venligen ad, og forsøgte sig hver hiem til sit Hof.

Neppe hafde Adraſtus udgifved ſin Aand, forend de Daunier oplöfte deres Fryde-Skriig ofver deres eegen befrielſe fra det ſvare Trældom: Langt fra de klagede ofver Slagets Forliis, ofver deres Konges bedröfvelige Undergang, ofver deres Medbrödres nederlag, og eegne dödelige Saar; Men frydede ſig, ſom Fuglen, der ſlipper af Snaren, og Fangen af Fængſelet. De udrackte deres Hænder til de foreenede Herrer til Eegn om Freed og en ævig forliigelſe: Metrodorus, Adraſti Son, ſom af ſin Fader hafde lært at forſtille ſig, at Hyckle, at ofvertræde uden ald Bluſel Retferdigheds og Skickeligheds Regle, gaf ſig ſnedig paa Flugten. Men en Træl, ſom var medviidere i alle hans onde Skalcke-Stykker i hans grumme Anſlag og Omgang, hvilcken hand hafde ſtillet paa frie Foed, og giort til en ſtor Mand hos ſig; For hvilcken hand og hafde aabnet ſit Sind for Flugten, tænckte nu at forraade ham til ſin eegen Fordeel og forfremmelſe. Hand rendte bag ttl ham, og ſtak ham ihiel paa Flugten, hug hans Hofvet af ham, og bragte det i de forbundnes Lejer, i forhaabning, at hand ſkulde faae en ſtor Belönning for dend gruelige Handel, ſom gandſke ophæfvede Kriigen. Men alle hafde ſtörſte afſkye til denne Forrædiſke Gierning, og loed ham henrette, ſom hand hafde fortient. Telemach betragtede

Metrodori Hofvet, som hafde været ung og forunderlig, dejlig, og saa vit mand kunde domme af Ansigtet, af høye Naturens Gafver, som nu ved de bedragelige Vellyster og lastelige Exempler var blefven forderfvet; Og kunde icke bare sig for Graad. Ach! raaber hand, hvor de giftige Vellyster kand forderfve en ung Printz og forandre de ædelste Gemytter; Jo høyere og skarpsindigere hand er af Naturen, jo arrigere og vanartigere blifver hand ved ond omgiengelse: Jo større Pund, jo større U-dyd: Og maa skee jeg self hafde blefven ligesaa slem og u-gudelig; Dersom min Gienvordighed, Gudernes naadige Forsiun, og dend Høy-viise Mentors troe Undervisning icke hafde lært mig at spæge mit Sind, og styre mine u-stadelige Tilbøyligheder.

De Daunier forsamlede dem, og begierede alleene i nærværende Freds-Fordrag dette eene Vilkor, at dem maatte tillades self at udvelge en Konge af deres eget Lands Folk, som ved sin sindige Oprigtighed kunde oprette dend Fejel, Adrastus hafde begaaet, og udslette det onde Rygte, som Adrastus hafde bragt over Riiget. De tackede Guderne, som hafde skilt dem ved dend gruesomme Bloed-Hund: De trængte sig frem i Flocke-Tal og ville kysse Telemachs Hænder, som var blefven bestencket med dette fuule Legemes Edder-Giftige Blod. Deres forliis

siun-

siuntes for dem dend største Vinding deres Taab, som en ønskelig Sejer. Saaledes faldt i et Øyeblick uden noget haab til videre oprejsning, det mægtige Riiges forfærdelige Magt, som truede gandske Helperien med undergang, dend Vælde, for hvilcken saa mange Land befvede. Ligesom en Fæstning der er fast, og u-bevegelig, som mand lidet efter lidet Under-Miiner; Længe lader Indvaanerne haandt om dette ringe Arbejde, hvormed mand griber Grunden an; Her sees intet brøstfeldigt, alting er slet og got, mand seer inget brek eller Skrøbeligheds Tegn. Midlertiid needbrydes den Under-Jords Grundvold Tid efter anden, indtil det Øyeblik Skandserne needsiuncker i Afgrunden, og mand seer et øde Stæd og Huule igien. Saa undergraver en u-billig og bedragelig Konge sit eeget Riige under sig, hvor stor Magt og Lyksalighed hand end med sin Vold siunes at forhverfve sig. Falskhed og Svig svæcker efter Haanden hans Myndigheds sterckeste Grundvold; Mand forundrer sig ofver dend, mand frygter for dend, og skielfver indtil det Øyeblik da dend gandske forsvindes. Dend falder under sin eegen Byrde, og intet kand opreise dend igien, eftersom dend ved eegne Hænder, og u-ordentlig Omgang needbryder Retferdigheds og Oprigtigheds Pillere, hvilcke alleene kand opholde Kierlighed og Fortroelighed i Landet.

Dagen

Dagen derefter samledes de forbundne Herrer for at udvelge de Daunier en Konge. Det var fornøyelse at see de tvende Lejre ved saa hastig og u-forhaabet Venskab mænges og samles blandt hverandre: Tvende stridige Krigs-Herrer at være som een og den samme; Dend viise Nestor kunde icke lade sig indfinde i dette Krigs-Raad, efterdi dend ofvermaade Sorrig, som nu tilsloges hans høye Alderdom, klemte hans ømme Hierte, ligesom en heftig Plads-Regn needslaaer at dejlig Blomster, der om Morgenen ved dend frembrydende Morgen-Rødes Glantz var en Zirat og Prydelse for de grønne Enge. Hans Øyen vare blefne toe Græde-Kilder, som aldrig kunde udtørres. Dend søde Søfn, som betager dend nagende Bekymring, og veemodige Hierte-Sorrig, flyede langt bort fra ham. Dend trøstelige Forhaabning, som er de bedrøfvedes Lif, var udslukt i ham; De nydeligste Retter hafde en bitter afsmag for denne u-lyksalige gamle Herre. Den deylige Dags frydefulde Lyst var ham endog kiedsom-meligt. Hans udmattede Siæl ønskede icke andet end at udfries fra det vansmægtige Legeme og indlades i det stille og ævigvarende Mørkheds Rige under Plutonis Magt. Alle hans Venners trøstelige Ord og taalmodigheds Opmuntring var for ham en forfængelig Drøm og kiedsommelig

Snak.

Snak. I denne fortvifflede Sorrig var hand leed og leed af alle sine Venner, ligesom en Syg har leede til Mad og lecker Spiise: Hand svarede intet til alt det, mand bragte ham for, end og det allerbevegeligste, uden ved afbrudte Hierte Suk og Hylen. Mand kunde imellem stunder høre ham siige saa sagte ved sig self. O! Pisistrate, Pisistrate, min Søn, min Søn Pisistrate, du kalder paa mig, jeg følger strax med dig; Pisistrate, du skal forsuckre min Død, og giøre mig dend behagelig. O! min allerkierieste Søn, jeg forlanger intet andet end at see dig igien ved Stygis Bredde. Hand laae heele Timer hen og vilde aldrig tale et Ord, men suckede alleene og oploftede sine vaade Øyen og matte Arme imod Himmelen. Midlertiid ventede de andre Herrer efter Telemach, som var hos Pisistrati døde Legeme: Hand needstrødte det med dejlige Blomster, ofvergydede det med dyrebar Salfve, og af Medlidenhed sparede icke sine Øyne-Taare ofver hans sørgelige Afgang: O! min udvalde Stald-Broder, siiger hand: Jeg glemmer aldrig din ofvermaade Godhed for mig ved Pylos; Din beredvillige Artighed i at følge med mig til Sparta, og din sidste fortroelig Omgiengelse med mig her ved disse Øerter i store Hesperien; Jeg er dig meget got skyldig, jeg elskede dig, og du hafde uforfalsket Kierlighed til mig, det veed jeg; Jeg

saae

saae mange Prøver paa din Tapperhed og Styrcke, hvorudi du ofvergik mange af de berømmeligste Græker. Ach! ved dend døde du med største Berømmelse; Dend borttog Dyden sit første Blomster, som ellers fuldkommen hafde opnaaet din Navnkundige Faders dydige Egenskaber. Ja din Viisdom og Veltalenhed hafde allereede i sin moedne Alder opnaaet samme Fuldkommenhed, som din Faders, ofver hvilcken gandske Græken-Land billig maa forundre sig. Du hafde allereede denne artige Belefvenhed til at vinde Folckes Hierter, hvilken ingen kunde imodstaae, dend artige Maade at fortælle en Ting paa, dend viise Sindighed, som kunde endog formilde de meest forbittrede Gemytter: Dend Myndighed, som grundede sig paa din store Forstand, og fornuftige Raad, maa billig berømmes af alle. Naar du talte hørde alle til med Agtsomhed, alle blef forekommet i det de vilde siige imod, alle hørde med fornøyelse, at du hafde ret at fare med. Din eenfoldige og fyndige Tale, som var uden ald Brouten og Hykkleri, vederqvægede og forlystede Tilhørernes Hierter, som dend Grødefulde Dug, de unge opvorte Urter. Ach! saa meget got, vi ejede ved dit ønskelige Lif, varede kun nogle faae Timer, og er os nu ved din beklagelig Død betaget ævindelig. Pisistratus som jeg i Morges omarmede med fornøyelse,

er

er nu mod Aften icke meere til. Der er intet til overs for os, uden en bedrøfvelig Ihukommelse og længsel efter ham. O! hafde du i det mindste tillukt Nestors Øyne, førend vi lukte dine til, da hafde hand ikke seet saa stor Elendighed; Da hafde hand ikke blefven saa ulyksalig, som hand nu er, frem for alle andre Fædre! Derefter loed Telemach det blodige Saar i Pisistrati Side afvaske. Hand loed ham oplegge paa en Liig-Baar under en Purpur-Himmel, hvor hans needbøyede Hofvet og bleege Ansigt, siuntes liig et ungt Træe, der nyelig hafde med sin behagelige Skygge skiult Jorden, og reist sine blomstrende Greene op mod Himmelen; Men nu var fældet af Ved-Huggernes skarpe Øxer. Det drager nu ingen meere Saft til sig af Roeden eller Kraft af den feede Jord til sine unge udspirende Greene. Det kand ikke længer være ved Magt, det vandsnægter, forterres, gaar ud, det kand ikke opholde sig; Men falder mod Jorden. De stolte Greene, som tilforn rørte ved Skyerne, ligger nu i Støfven, falmes, udterres og visnes: Det er nu ikke lenger et Træe, men en Knub, som er berøfvet sin dejlige anseelse. Saaledes blef nu Pisistratus, som et Rof for Døden henbaaren af dem, som skulle sætte hans Liflose Legeme paa det oprettede Baal. Røgen derat steeg allerede op til Skyerne, og betog Soelens angeneme

geneme Lius. Et stort Antal af de Pyliet med vaade og Taare-fulde Øyen fulde Liget efter, Foed for Foed, og holdt deres Gevæhr forkeerte paa Ryggen. Legemet blef snart opbrændt, dend ofverblefne Aske blef opsamlet og hensat i en Krukke af Guld. Og Telemach, som tog sig altting an med største aarvaagenhed, betroede denne Krukke, som et dyrebrr Klenodie, til Callimachus, der hafde været Pisistrati Hofmester. Forvarer, siiger hand til ham, denne Sorgelige Aske, dog kostbare Lefninger af denne afdøde Printz, som i Lifve elskede Eder saa høyt fremfor mange andre. Giemmer dend for hans Fader, og seer vel til, at I ikke flyer ham dend, førend hand self har Eftertanke til at spørge derom. Det som paa een Tiid formeeres eens Sorrig, kand paa en anden formindske dend.

Siden forføyede Telemach sig til de foreenede Kongers forsamling, hvor alle, saasnart de saae ham, taugde stille, og vilde høre hans betænckende; Hand blef skamfuld derofver, og mand kunde ikke faae ham til at tale. Dend Beromnelse, som mand lagde paa ham for hans Skarpsindighed; Det offentlige Fryde-Skriig ofver alt det hand hafde giort, og tog sig for at giøre, forøgede endnu meere hans Blusel; Hand ønskede gierne at hafve fundet Leylighed til at smige sig fra dem, og skiule sig, og

dette

dette var dend første gang hand siuntes forvirret, og u-vis, om hvad hand skulle giøre. Endelig bad hand de vilde hafve dend godhed for ham, og intet legge meere berømmelse paa ham, icke fordi, siiger hand: at jeg hader dend aldeeles, eftersom dend uddeeles af saa skiønsomme Dommere, men jeg er bange, at jeg skal formeget indtages og forblindes deraf; Thi formegen Roes forderfver Menniskene. Dend giver dem forstore Indbildinger, dend giør dem forfængelige og eegensindige. Mand bør fortiene dend, og stræbe at flye dend. Jo større berømmelse, jo meere falsk. De arrigste Menniskers, som ere Tyranner og Voldsmænd, bliver meest lofvede af Hykklere. Hvad fornøielse er det at blifve berømmet, som de? Dend største berømmelse, er dend, som I vil legge paa mig i min fraværelse, dersom jeg tillige er saa lykkelig at fortiene noget deraf. Dersom I har dend Tancke om mig, at jeg er goed og nogen Ære værd, da maae I tillige troe, at jeg er Blue-færdig, og saa forstandig, at jeg hader forfængelig Roes; Sparer mig da derfor, om I agter mig noget, og berømmer mig icke, som et ærgierigt Menniske.

Efter at Telemach saaledes hafde talet, svarede hand intet meere til dend berømmelse, som

de blef ved at tillegge ham; Men med sine ærbare Miner og alvorlige Aasiun hemmede og bortslog alle de Ære-Titler og u-nyttig Roes, hvor ved de førdte ham til Himmelen: Endelig frygtede mand at fortørne ham dermed, og giøre ham meere imod, hvorfore deres Roes ophørde noget, men deres forundring forøgede meere i deres Hierte; Alle vidste hans inderlige Kierlighed til Pisistratus, hvorpaa hand havde ladet see saa store Prøfver, de vidste hans sidste Omsorg og Æres bevisning ved at befordre hans Lig-Færd, den gandske Hær blef meere bevæget af hans Hiertes Fromhed, som skinnede i hans Lefnets forhold, end af hans dybe Viisdom og Tapperhed: Hand er forstandig, siiger den eene til den anden: Hand er Mandhaftig, hand er saa høyt elsket af Guderne, og een af de største Heldte i vore Tider! Hand er meere end mange andre Menniſker, ja hand er en Gud i Menniſkelig skikkelse: Vi kand ikke andet end forundre os derofver, alt dette er jo forunderligt! Hand er blefven, From gudgiørende og gandske hengifven til deres Tieniste, som hand bør elske, hand er oprigtig og venlig, medlidende og Gafve-Mild. Hand er en fornøyelse for dem, som omgaaes med ham, hand undslaaer sig fra ald ære, egen Vinding og Indbilding. See alt det, som er gafuligt og berømmeligt, dette maae endog bevæge de haar-

haardeste Hierter; See, det, som beveeger vore Hierter for ham, og gior os empfindtlige ofver hans store Dyder! See det, som opvekker i os saa stor Kierlighed til ham, at vi med beredvillighed ville opofre vort Lif til hans Tieniste.

Efter denne og anden saadan Samtale, begyndte mand at tale om de Dauniers Konge-Vall. Mange af de nærværende Herrer vare i d. nd Tancke, at de vilde deele de Dauniers Land imellem dem, som et erobret Land, og en betalning for deres Seyer. Mand tilbød Telemach til hans Part den Frugtbare Egn ved Arpos, som toe gange om Aaret bær frem Cereris riige Gafver, og bringer Bacchi ofverflødige Saft; Dejlige Frugter af Olie-Træer, som stedse ere grønne og indviede til Minervæ Ære. Denne Frugtbare Egn, siger mand til ham, skal snart betage Eder dend Lengsel, I har efter det fattige Ithaca med sine Jord-Hytter, og grumme Skiær ved Dulichium, og vilde Skofve omkring Zacynthum: Hvad vil I meere leede efter Eders Fader, som uden Tvifl ved Nauplii Hæfngierighed og Neptuni Vrede er omkommen ved Klinten af det farlige Bierg Caphareo paa de blinde brydende Skiær og Brodde. Bekymrer Eder ikke om Eders Moder, som vel nu allerede er i sine forelskede Bejleres Vold, og har efter Eders bortgang ofver-

gifvet sig i deris Hænder. Seer ikke til Eders udarmede Fæderne-Land, hvis øde og haarde Jord ikke saa riigelig er velsignet af Himmelen, som dette hvilcket vi nu tilbyder Eder. Hand hørdte paa deres Forslag med en ærbar Taugshed. Men som de Jis betagte Bierge i Thrasia og Thessalia ere døfve og u-bevegelige mod de forelskede, og næsten fortviflede Menniskers Klage, saa dum og Sandseløs var Telemach mod dette Tilbud; Hand svarede med største Koldsindighed. Hvad mig angaar da skiætter jeg hvercken om Riigdom, Ære eller Vellyst; Hvad gafner det vel at besidde et vidt og stort Land, og regiere ofver en u-tallig mængde af Menniſker? Mand har deraf meere Bekymring og mindre Frihed. Lifvet er kort og Møjefuldt nok, endog for de Viiseste og Maadeligste Mænd, at de ikke har ydermeere forneden at besvære sig med at regiere ofver andre vilde, u-lærvillige, u-roelige, u-rætferdige, bedragelige, og u-takneſnelige Menniſker. Naar mand vil herske ofver Menniſken af umaadelig Kierlighed til sig self, og alleene har hensende til eegen Voldsom Myndighed, Vellystig Fornøyelse og Ære; Da er mand jo u-gudelig, en Volds-Mand, og en Svøbe for det Menniſkelige Kiøn. Tvert imod, naar mand vil regiere Menniſken efter Retferdigheds Regle til deres beste, da er mand ikke saa meget en Herre

ofver

ofver dem, som en Formyndere for dem. Der af har mand kun en u-endelig Bekymring, og det er langt fra, at mand kand falde paa dend Tancke, at vilde udbreede sit Riiges Grendser, og forøge sin Myndighed. En Hyrde, som ikke opæder sin Hiord, men legger dends Affødning Aarlig til, som sætter sit Lif i Fare for at vogte dend fra de graadige Ulfve, som vaager ofver dem Nat og Dag for at føre dem paa de frugtbare Græsgange: Hand forlanger ikke at forøge sin Hiord tillige; Thi det var kun at forøge sit eget Arbeide og bekymring. Skiønt jeg aldrig self hid til Dags har regieret (blifver Telemach ved at tale,) har jeg dog lært af Lofven, og Lofkyndige Mænd, som har giort Lofve, hvor besværligt, hvor Møye-fuldt og farligt det er at regiere store Byer, og mægtige Riiger. Jeg er derfor meget vel fornøyet med mit ringe Ithaca, endskiønt det er lidet og armt. Det skal være mig Ære nok, at jeg der kand regiere med Retferdighed, Sindighed og frimodig Hurtighed. End ydermeere der skal jeg kun komme til Regieringen længe herefter; Guderne forunde mig, at min Fader matte vel undkomme fra de farlige Bølgers og Vindes Magt, og siden med Roelighed sidde ved Roeret i sit Riige til sin høye Alderdom, at jeg under hans viise Regimente maae lære, hvorledes mand skal tvinge og spæge sine onde Begierligheders

forraskelige Tilbøyligheder, for at vide desbedre at styre sit Folckes u-roelige Anfagtninger.

Derefter siiger Telemach: Hører mig, I mægtige forenede Konger og Herrer; hører, hvad min skyldighed udi mine Tancker tilsiiger mig, at siige til Eder: Dersom i beskikker de Daunier en sindig og retferdig Konge, da kand hand holde dem inden Retferdigheds Grendser, regiere ofver dem med Ret og Billighed, og lære dem, hvor nyttigt det er for dem, at holde Troe og Lofve med sine Naboer, og aldrig med Vold at tillegne sig deres Grund; Saadant har de aldrig kundet hafve Leylighed til at lære under dend gierige og vanartige Adrasto. Men naar en viis og sindig Konge faar Herredømmet ofver dem, da har I intet vidre at frygte for dem: De skal takke Eder for saadan en from Konge, som I har gifvet dem. Langt fra disse Folk skal antaste og otverfalde Eder, de skal heller velsigne Eder uden afladelse, og Folcket saavelsom Kongen self skal med Glæde være til Eders Tieniste, eftersom begges Velstand har sin oprindelse af Eders Hænders Gierninger. Dend Fred og Lyksalighed, som de nyder, maa de takke Eder. Men tvert imod, dersom I vil deele deres Land imellem Eder: See! hvilcke besværlige Farligheder vil møde Eder, som jeg skal siige Eder for ud. Dette Folk, som blifver ved dend Tvang drefven til mistviflelse,

skal

skal begynde Kriig imod Eder. De skal med Retferdighed til yderste Aande-dræt forfegte deres Frihed: Og Guderne self, som hader Volds-Mænds Grumhed, skal striide for dem. Der-som Guderne som ingen tvifl er paa, tager Haan-den i med dem, da ere i snart ødelagde, og ald Eders Lyksalighed skal forsvinde i en hast, som en Taage for dend frembrydende Soels hæf-tige Straaler. Raad og Viisdom bliver ta-get fra eders Anførere, ald Frimodighed fra eders Krigs-Hær, Lifvets Ophold og Overflø-dighed fra eders Land. Midt i dend Træng-sel skal I endda hykle for eder self, og føde e-ders forblindede Sind med falsk forhaabning foretage eder mange daarlige Sager, tilstoppe Munden paa ærlige og sindige Mænd, som vil sige Eder Sandhed, og endelig tvert imod E-ders høye Tancker og Indbildinger faae et for-derveligt Fald at mand skal med spodsk For-haanelse sige om Eder: Er det de mægtige Folk, som vilde foreskrive heele Verden Love? Er det de Tappere og Sejerrige Krigs-Helte, som fly-er for Fienderne? Er nu deres Løve-Moed for-andret til et Hare-Hierte? De er nu bleven et Vidunder end for det Folk, som de før icke bluedes ved at træde paa Halsen med deres Fødder. Seer og betragter Gudernes retfer-dige Gierninger: See! hvad et u-retfærdigt, hoffærdigt, og u-beskedent Folk fortiener af

Gu-

Guderne for deres U-dyder: Endnu meere betæncker self, at om I forretager eder dette erobrede Land, som et Bytte imellem eder da giver i alle omliggende Naboer Aarsag til at sammenrotte sig mod Eder. Eders Bande og Forbund, som var oprættet til at handthæve gandske Hesperiens Frihed mod Adrasti overvold, skal blive hadeligt og ilde lidt af alle, og det bliver eder self alleene, som alle med billighed skal kunde beskylde for almindelig Overvold og Tyranni; Men jeg sætter nu saa, at I skal beholde Sejer, saavel over de Daunier som over alle andre Folk; Denne mægtige Seyer skal dog blive Eders ødeleggelse! See, hvorledes? Betæncker, at dette foretagende vil sætte spliid og u-eenighed imellem Eder alle, eftersom det icke er grundet paa Retfærdighed; I har jo ingen visse Regle, hvorefter I kand indskrænke og afpasse enhvers Fordring og Andeel. Enhver vil at hans Part af dette feede Bytte skal indrettes efter hans Magt. Ingen iblant Eder er saa myndig frem for de andre Folck, at hand i stilhed og Roelighed kand giøre denne Deelning. See! der er en Oprindelse til nye Krig, hvis endelige Udfald eders smaa Børn neppe skal kunde opheve. Er det da ikke langt bedre at være Retferdig og Maadelig, end lade sig forføre af sin Ærgierighed til at sætte sig i vove for saa store og u-forbigengelige Farlig-

he-

heder. Er ikke dend edle Fred og Roelighed, dend søde og u-skyldige Sinds fornøyelse, som følger med denne ønskelige Fred, dend velsignede Overflødighed af alt Got; Eders Naboers fordeelagtig Venskab og Fortroelighed, dend Ære og Berømmelse som udspiirer og blomstrer af eders retferdige Idræt, dend andseelige Myndighed, som mand kand indlegge sig i det mand med u-partisk Ærlighed mægler andre Folk imellem, og bliver deres retsindige Dommere: Ere icke alle disse ønskelige Lyksaligheder, siger Jeg: langt høiere og bestandigere at agte, end en daarlig og forfængelig Ære af et u-lofligt Bytte? O! I mægtige Konger og Førster! I seer vel, at jeg taler u-partisk til Eder, og icke søger min egen Fordeel. Hører da dend som elsker eder saa høyt, at hand vil stige Eder imod, og heller mishage Eder, end fortie dend høynødvendige Sandhed. Midlertiid Telemach saaledes talede med saa stor Frimodighed og Myndighed, som mand aldrig hafde mærcket af nogen anden: og Herren self faldt i en forunderlig Taugshed over hans skarpsindige Raad, hørdte mand i dend gandske Leir en forvirret Tummel, som reiste sig meere og meere indtil dend kom endog til de forenede Herrers Telte, hvor de nu holdte Raad med hverandre. En Udlænding, siger mand, er kommen her til stæden med et Antal berustede Krigs-

Folk; Og denne u-bekiendte seer noget kiæk, høy og anseelig ud: I alle maader siunes hand at være en tapper Helt: Mand kand nok see, at hand har haft stor Modgang, men har dog med et freidigt Moed gaaet ald sin Vanlycke imøde. Folkene ved Hafnen som hafde Vagt ved de stæder der omkring, saae ham an for een Fiende, eller Spejdere, der vilde falde ind at røve Landet: Denne trækte u-forfærdet sit Sværd fra siden, og loed dem see, at hand var Mand til at forsvare sig, dersom de greb ham an, men sagde derhos, at hand begierede allene Fred og Giesterettighed hos dem; Og til dend at erlange frembød hand en Olie-Green, som een ærbødig Ansøgere. Mand hørde hans Begiering om, at leedsages hen til den øverste Befalings-Mand ved denne side i Landet, og mand bringer ham her hid; at hand kand komme i tale med de forbundne Konger.

Neppe hafde det flyende Rygte aflagt denne Tidende, førend mand seer denne u-bekiendte med en Majestætisk gang og anseelse at træde feem til Leyren: Dend gandske forsamling bestyrtzedes derofver: Mand maate snart tænkt, at det hafde været dend Kriigs-Gud Mars i saane skikkelse, som naar hand vaa de høye Bierge i Thracia agter at samle sine Felt-Tropper, og Mønstre dem: Hand begyndte strax at tale til dem saaledes: I mægtige Herrer og Folke-

Hyrder

Hyrder, som uden tvil ere forsamlede her enten til at forsvare Eders Fæderneland imod Eders Fiender, eller for at handthæfve og stifte retferdige Lofve: Hører et Menniske, som Lykken har efterfat og forfuldt. Jeg vil ønske, at Guderne aldrig vil prøfve Eder ved saadanne Widerværdigheder. Jeg er Diomedes Konge i Atolien, som fortørnede Venus i dend Tyranske Kriig: Denne hefngierige Gudinde forfølger mig Verden igiennem. Neptunus, som ikke kand nægte Hafvets mægtige Daatter noget, har ofverleveret mig til de rasende Winde, og oprørte Bølger, hvoraf jeg ofte er kast mod de grumme Klipper og Field. Dend ifrige Venus, som ikke kand lade sig formilde, har betaget mig ald forhaabning til at see mit høiforønskede Riige igien, min Slægt og behagelige Fødsels stæd, hvor jeg først skimtede det klare Dagens Lius. O! Nej jeg faar vel aldrig at see det, som er mig det kieriste i Verden; Efter saa mange Farligheder kommer jeg hid til disse u-bekiendte stæder, at søge mig en liden Roelighed, og sikker blifvende Stæd; Dersom I frygter Guderne, og i særdeleshed dend store Jupiter, som antager sig de Udlændiges Nød; Dersom der er nogen Medlidenhed i Eders Hierte, da nægter mig ikke i dette vit begrebne Land en liden øde Krog, en Wildtnes, en u-frygtbar Heed, eller nogle øde Field og Steen agtige

Stæ-

Stæder, hvor jeg med mine faae troe Svenne og gamle Strids-Mænd kand bygge mig en Bye, som kand i det mindste være os til en bedrøvelig erindring om vor forlorne Fæderne-Riige. Vi begiere ikkun et lidet stykke Land, som ligger u-indhægnet og næsten u-nyttig for Eder: Vi skal leve hos Eder i fortroelig Eenighed, i et u-brydeligt Forbund. Eders Fiender skal være vores, og vi skal paa alle Maade see paa Eders beste. Vi beder alleene om dend Frihed, at vi maae leve efter vore eegne Love, og vedtagne Forfædres Sæder. Medens Diomedes saa talede, saae Telemach stift paa ham, og loed see i sit Ansigt adskillige forandringer paa sit beveegelige Sinds u-roelige Tancker; Da Diomedes begyndte at tale om sin Modgang og langvarige Møye, da indbildte hand sig, at denne høyanseelige Mand maatte, maaskee, være hans Fader; Men saa snart hand gaf tilkiende, at hand var Diomedes, falmede igien strax hans Ansigt, som dend dejlig anseelse paa et yndig Blomster, der svies og fortørres af de skarpe Norden-Vinde. Da Diomedes derefter beklagede sin svare forfølgelse af en hadefuld og u-forligelig Gudinde; Smeltedes hans Hierte i ham ved en bedrøvelig erindring om samme sin Faders, saavelsom sin eegen Skiebne, at de hafde forsøgt samme U-naade. Graaden stoed ham næsten i Øynene endeel af Sorrig,

endeel

endeel af Glæde, hvoraf hand gandske indtagen faldt strax Diomedes om Halsen, og omfavnede ham venligen. Jeg er, siiger hand, Ulysis Søn, hvilcken I haver kiendskab og Tieniste af, da I opbragte Rhæsi Nafnkundige Heste. Guderne har uden nogen Medlidenhed handlet med ham, som med Eder. Og dersom Erebi Spaadomme icke gandske ere bedragelige, da lever hand endnu, dog, Ach! Guderne bedre det, hand lever intet for mig. Jeg har forladt Ithaca for at opsøge ham: Nu kand jeg hvercken finde Ithaca eller ham igien. Af min Viderværdighed, som er da lige saa stor som Eders, kand I domme om dend Medlidenhed, jeg bær for Eder. Dend fordeel har mand af sin eegen u-lyksalige Modgang, at mand kand lære at have Medynck over en andens Elendighed. Skiønt jeg er kun en fremmed Udlænding her, saa vel som I, dog kand jeg, store Diomedes (thi hvor stor min Modgang har været, og dend ælendighed, som har undertrykt mit Fæderne-Land i min Barndom, da er jeg dog icke bleven saa ilde opdraget, at jeg kand være vankundig om den ære, og det berømmelige Nafn, som I har indlagt Eder i Striden:) Jeg kand, Tapperste Herre, næst dend u-overvindelige Kiempe Achilles iblandt alle Grækerne, give Eder nogle gode Raad, og Undsætning; Alle de Fyrster og Herrer, som i her seer, ere beskedne og milde.

De

De veed self, at der er ingen reen Dyd, fuld Frimodighed, ret Ære og Anseelse uden belefven Fromhed. Store og Navnkundige Mænd faar af udstandne Modgang ligesom en nye Glantz og anseelse til deres forrige ære og berømmelige Rygte. Det er ligesom dem fattedes noget til deres Æres Høyde, naar de aldrig har været u-lyckelige, om icke andet, da et Bevis og klar Exempel paa deres Taalmodighed og frejdige Sind. Dyden i sin u-skyldige Lidelse og efterstræbelses Trængsel kand beveege alle de Hierter, som har nogen lyst til Dyd; Lader os da raade for Eders Lycke, aflegger Eders bekymring paa os, at vi maa trøste Eder, eftersom Guderne sender Eder her hid til os. Det er en Gave, som de frembyder os, og vi bør prise os lyckelige derudi, om vi kand lindre Eders Møye, og forsuckre Eders bittre Sorrig. Midlertiid hand saa talede, stirrede Diomedes paa ham, fornam sit Hierte inderlig at beveeges, og sine Indvolde at røres udi sit Liif. De undfangede hverandre saa venlig og kierlig, som de længe hafde kiendt hverandre, og været ret forbundne Herrer. O! Telemach, du vise Ulyssis priisværdige Søn, siiger Diomedes, jeg kand paa Eder kiende Eders Faders venlige Miner og milde udsigt, hans yndige Belevenhed og artige Veltalenhed, hans edle Gemyt og høye Tancker, hans skarpsindige Viisdom og Forstand,

stand hvormed hand frem for mange er begavet. Midlertiid undfangede Philoctetes ligeledes Tydei berømmelige Søn. De fortalte hverandre kortelig deres Lefnets-Løb, og hvad Skiæbne dem var tildraget paa begge Sider. Derefter siger Philoctetes til ham. Uden tvifl skal i have Fornøyelse af at see dend gamle bedagede Nestor igien, og for Kiendskabs skyld tale med ham. Hand har nu nyelig mist Pisistratum, sin yngste og sidste Søn, sin Alderdoms Trøst og Fornøyelse; Nu er der intet tilbage for ham at vente efter, intet at forslaa hans Tiid med, uden bedrøvelse, som snart vil føre ham til Graven: Kommer hen at trøste ham noget. En u-lykkalig Ven er ofte meere bequem til at trøste et bedrøvet Hierte end mange andre med deres Frimodigheds Opmuntring. Strax derpaa gik de hen i Nestors Telt, som neppe kunde kiende Diomedes, saaledes var hans Sind og Sandser svækkede af den hæftige Sorrig: Men saa ønskelig en Vens Nærværelse lindrede hans bedrøvede Hiertes qvælende Angest; Mand kunde mærcke det, at hans Piine ophørde noget ved den Fornøyelse hand fandt i at fortælle sin Skiæbne og udstandene Besværlighed, og igien ved at høre, hvad Diomedes i saa lang Tiid kunde være tildraget. Midlertid disse tvende med saadanne Fortælninger fornøyede hverandre, raadslog de forbund-

bundne Herrer med Telemach om denne Sag, hvad de skulle giøre mod Diomedes. Telemach raadte dem til at give ham til forlehning de stæder omkring Arpino, og udvelge til Konge over de Daunier een ved Navn Polydamas som var af deres eget Folcke-Før. Samme Polydamas var een Navnkundig Kriigs-Mand og Tapper Helt, som Adrastus aldrig vilde forfremme, alleene af Misundelse og Frygt, for at mand skulle tilegne ham, som een meget duelig Anførere, Krigens lyckelige fremgang, for hvilken Adrastusalleene vilde have ald Ære og Berømmelse. Polydamas hafde ofte i eenrum advart ham, at hand i denne vitløftige Kriig imod saa mange foreenede Landskaber satte sig og sit Riiges Velstand i alt for stor Fare. Hand vilde føre ham til Gemyt, at hand skulle omgaaes sine Naboer med større Ærlighed, Forstand og Sindighed, og mage det saa, de kunde være i bedre Forstaaelse med hverandre. Men det slags Folk som maae intet lide Sandhed, haver næsten de som har Mund og Hierte til at tale sanden. De vil icke lade sig beveege af deres oprigtige Hierte-Lag icke af deres lofflige Jfver og Nidkierhed, eller u-partiske Domme. Adrasti Hierte blef ved en bedragelig Lyksalighed forhærdet, at hand icke ville høre mindre følge gode og sunde Raad. Og endskiønt hand foragtede disse troefaste Raadgi-

vere

vere, beholdt hand dog Dagligen Seyer over sine Fiender; Hand giorde dem stædse een og anden afbræk; Hans overmoed, hans Troeløshed og bedragelige Hierte, hans Grumhed og Overvold bragte ham en fordeel og Seyer ind efter anden. Alle dell-lycker og dend store Modgang, hvormed Polydamas hafde ved sine Raad truet ham saa længe, fornam hand intet til; Adraſtus loed stædse haant om saadanne frygtagtige Raad-Mænd, der vilde see saa langt forud til Sagens Udfald, og de skadelige Fortrædeligheder, en Ting kunde føre med sig. Hand kunde herover icke lide Polydamas, hand gad ikke seet ham, hand var ham en Torn i Øyet. Hand satte ham af med hans høye Betienninger, og loed ham leve sin Tiid hen i Eenlighed og Armoed.

Denne u-naade undertrykte vel Polydamas, men gaf ham dog meget meere, end dend tog fra ham, nemlig oplyste og klare Øyen, som hand self tilforn saſnede, til at see den u-stadige Lykkes ubestandighed. Og deres smilende Ansigts Forfængelighed. Hand blef viis af hans skade; Hand glædte sig ved at hand var bleven saa u-lykſalig; Hand lærdte snart at holde hans Mund, at være nøyet med lidet, at føde og vedergvæge hans Sind med Sandhed, og i dend dyrcke mange forborgene Dyder, som endnu ere

ypperligere end de, der lader sig til siune for Folckes Øyen: Hand opholdt sig ved Roden af det Bierg Gargan i en Vildtnes, hvor en half udhuulet Klippe tiente ham til Huuse-Lye, en klar rindende Bek, som fald ned af Fieldet, slukkede hans Torst: Frugten af nogle Træer i nærværelsen var hans Legems Føde og Underholdning. Tvende Tienere hafde hand med sig, som indhegnede et lidet stycke Agerland der ved Stædet. Self Arbeydede hand hos dem med hans eegne Hænder. Jorden betalte ham endelig for hans Møye, og gaf ham velsignet Rente for hans Ansigtes Sveed, at hand end ikke leed mangel paa noget, som hand virckelig hafde fornøden. Hand hafde ikke alleene Korn af alle slags i overflødighed: Men endog en vakker liden Lyst-Have med mange vellugtende Blomster. Der begræd hand det eenfoldige Folkes u-lyksalige Tilstand, som ved en u-besindig Konges daarlige Ærgierighed forføres til at haste til sin egen fordervelse. Der ventede hand hver Dag, hand stoed paa sine Fødder, at høre de Retferdige Guder, som dog derhos ere langmodige, hafde fældet Adraſtum uden forhaabning til at opreise sig igien: Jo meere hans Lyksalighed voxte og tiltog, jo nærmere siuntes hand at see hans u-forbigengelig Fald og Undergang; Thi een fremfusende Daarlighed, som er lykkelig i sin U-dyd og en u-indmodsige-

lig

lig Myndighed, som er stegen til sin høyeste Fuldkommenhed pleyer at være de visse forlø-bere til Kongers og Konge-Riigers endelig for-dervelse. Der hand omsidder hørte hans For-liis og Døds Fald, loed hand sig aldrig det rin-geste merke enten med at være glad derover, eller at at hand i sine Tanker hafde seet forud, eller og at Guderne hafde befriet ham fra den Bloed-Hund og Volds-Mand. Hand suk-kede alleene over de Dauniers ynkelige Tilstand; Thi hand frygtede de skulle komme under Træl-dom, og andre ugudeliges Vold.

See, denne Mand giorde Telemach forslag om for de andre Herrer, at skulle udvelges til Konge; Hand hafde nogen Tiid tilforn faaet Kundskab om hans tappere Moed og Legems Styrcke; Thi Telemach efter Mentors Raad lagde sig efter at kiende enhvers Egenskab baa-de onde og gode, icke alleene blandt de høye Be-tientere i disse forbundne Herrers Krigs-Hær, som hand nu var hos i denne Krig, men endog blandt sine Fiender og andre fraværende. Hans, storste Fliid var at udgrandske enhvers Pund og Sinds Tilbøylighed til een eller anden sær-deeles Dyd. De foreenede Herrer var icke vel tilfreds i begyndelsen med at giøre Polydamas til Konge over de Daunier, de hafde adskillige forevendinger derimod. Vi har, siiger de seet prøver paa, hvor farlig en Konge er i dette Land

for hans andre Naboer, naar hand baade har Lyst og Forstand til at føre Kriig; Polydamas er en tapper Kriigs-Mand og kand sætte os i stor Fare, og føre os en U-lycke paa efter anden. Men Telemach svarede dem: Vist er det nok, at Polydamas er en forfaren Striids-Helt; Men hand elsker Fred og Roelighed, og see tvende Ting samlede i ham, som enhver maa ønske at vide; En Mand, som veed, hvad u-lempe, Fare og Besværlighed Kriigen bringer med sig, er langt meere vaerlig i at undgaa dend end nogen anden, som har ingen Videnskab derom: Hand veed, hvor sødt og behageligt et roeligt Lefnet er; Hand har haft afskye til Adrasti onde foretagende, hand har seet forud det paafølgende fordervelige Udfald: En svag, vanvittig og u-forfaren Konge, maa I langt meere frygte for, end dend, som ved eegen dygtighed kand vide at styre alting: Hine svage og u-forstandige seer kun ved fremmede Øyen efter en falsk Vens, eller en hykkelske, uroelig og ærgierig Betienteres sigelse. Saaledes indvickles denne forblindede Herre i en Kriig mod sin Villie, og veed ikke at udføre dend. Hvorlunde kand I forsikkre Eder noget vist om hans redelige forhold, naar hand ey kand være Herre over sig selfv. Hand kand intet staae til troende med hvad hand lover. Hand skal snart føre Eder til den yderlighed, at I enten maa omkomme ham, el-

ler

ler taale at overrumples af ham. Er det da ikke meere nyttigt, sikkert, og endnu paa denne Tiid meere billigt, ædlere og anstændigere for Eder, at svare reent ud til de Dauniers fortroelige begiering, og give dem en Konge, som er værdig at regiere, duelig til at føre Kongelig Spir og Krone.

Dend gandske bande blef beveeget og overtalt ved dend Tale. Mand traadte derpaa frem at indsætte Polydamas over de Daunier, som med længsel vendtede Svar paa deres indstændige begiering; Der de alleene hørdte Polydamæ Nafn blive udraabt iblandt dem, opløftede de igien deres Glædskabs Røst og sagde: Nu kiender vi til grunde, at de forbundne Herrer vil handle med os paa troe og Love, og i Alvorlighed giøre en ævig Fred med os, efter som de vil forunde os til Konge saa from, dydig og duelig en Mand, som forstaar at regiere over os. Dersom de hafde udvalt en loj, en fej og en ilde opdragen Mand til Herre over os, da kunde vi billig tænkt, at de søgte kun at svække vor Magt, og forderve vor Lands Love og Regimente; Da hafde det skaaren os i vore Hierter, og vi hafde beholdt et hemmelig Nag til dem for saa haard og Skalkagtig en Omgang. Men dette onskelige Polydamæ Vall vidner nok for os om deres Ærlighed. De forbundne Herrer venter uden tvifl intet af os uden det, som

ret

ret, anstendigt og billigt er, efterdom de beskikker os en Konge, som u-mueligt kand begaae noget mod vor frihed og Lands Ære: Og saa kand vi med reene Hierter vidne for Gudernes Aasian, at de striidige Floder og Strømme skal snarere forandre deres Løb, og flyde tilbage til deres første Væld og udspring, førend vor retskaffene Kierlighed og Venskab mod saa redelige og velvillige Folk skal uddøe af vore Hierter. Ach! at vore Børne-Børn med taknemmelighed maatte erindre denne velgierning, vi i Dag nyder, og i gandske Hesperien fra een Slegt til den anden fornye de gyldene Tiiders ønskelige Fred og lyksalige Velstand. Siden giorde Telemach forslag for dem, at de skulle give Diomedes de stæder omkring Arpino, til at stifte sig der et nyt Riige. Dette fremmede Folk skal takke Eder, siiger hand, at de maa sætte sig need, og benytte sig af det Land som I ikke selv bruger eller beboer. Kommer ihue, at det eene Menniske skal elske og tiene det andet, saa vit mand kand, at Jorden er stor og viid nok for os alle, at I skal have nogle til Naboer, og er derfore desbedre at have dem, som ere forbundne til at takke Eder for deres Boe-Pæl og Vaaning. Lader Eder beveeges af en ynkværdig Konges U-lyksalighed som ikke kand komme hiem igien til sit Riige; Polydamas og hand som nu ved Dydens og Retferdigheds Vaand

der

der er det sterckeste blandt alle, bliver u-ryggelig forbundne med hverandre, skal opholde og fornøye Eder med en ønskelig Fred, og giøre Eders Nafn forskrekkelige for alle Eders Naboer, som kunde vilde tænckе til at udbreede deres Magt, og ophøye sig over andre. O! I mægtige Daunier, I seer self, at vi har givet Eder saa berømmelig og forstandig en Konge, som er duelig til at sætte Eders Riige i Floer og formeere dets Ære fremfor alle omliggende Lande: Giver da igien for min Bøn og begierings skyld dette u-dyrckede stykke Land hen til denne Konges Tieniste, som er værd at hielpes af yderste Efne og Formue. De Daunier svarede, at de intet kunde nægte Telemach, eftersom hand var dend, der hafde forskaffet dem denne ypperlige Polydamas til Konge. Derpaa gik de strax bort at opsøge ham i hans Ork, og tilbyde ham Herredømmet over dem; Men førend de foer bort, overgaf de dend Frugtbare Egn ved Arpinum til Diomedes, at hand der skulle stifte sig et nyt Konge-Sæde. De forbundne Herrer vare ret vel tilfreds hermed, eftersom denne Grækernis nye Besætning mærckeligen kunde styrcke deres Partie, om de Daunier nogen sinde vilde med Underfundighed og Vold efter Adrasti Exempel tilegne sig noget af de fremmedes Grund; Efter saa vel forrettet en Sag, tænkte disse Herrer til at drage hiem igien hver

til sit. Telemach drog op til Salentum igien med sin liden udvalde Cretiske Hær, efterat hand med søde og bevegelige Ord hafde taget en meget venlig og sødmodig Afskeed med den tappere Diomedes: Den viise, dog nu meget u-taalmodige Nestor, og den nafnkundige Philoctetes, en loflig Arving til Herculis u-lægelige Piile, som og af ham var bleven andseet værdig frem for alle andre at føre dem.

Den 22vende Bog
Om
TELEMACH.

Da Telemach kom tilbage til Salentum, fandt hand til største forundring Marcken der omkring saavel dyrcket og indhægnet, men Byen derimod icke saa prydet og udstafferet, som hand hafde ventet. Mentor foreställer ham aarsagen til denne forandring, og viiser tillige de feyel, som gemeenlig hindrer et Rigis fremvext, og til et Exempel herpaa fremfører hand Idomenei store Conduite og Regierings maade. Derefter aabner Telemach sit Hierte for Mentor, engaaende sin reene Kierlighed til Antiope, denne Kongis Datter. Mentor berømmer tillige med ham hendis høye Dyder og Priisværdige Egenskaber, og forsickrer ham, at Guderne hafde bestiicket ham hende til Ægte; Men legger dette til, at hand nu icke skal tænckе paa andet end at fare hiem til Ithaca, og befrie Penelope fra hendis optændte Elskeris brændende ansøgninger.

Hend unge Tellemach Ulysis Søn, brændte af Begierlighed til at see Mentor igien i Salento, og forføye sig paa et Skib med ham, for at fare til Ithaca, hvor hand haabede sin Fader at være ankommen. Der hand kom paa

Grends

Grendserne mod Salentum, blef hand meget underlig over for at see den gandske Egn deromkring være indhegnet og dyrcket, som en vacker Lyst-Have, da dend ved hans Bortreise laae gandske øde, som en Orken. Jorden vrimlede af duelige Ager-Mænd; Hand mærkkede strax, at det var Mentors Arbeide, og hans høye Viisdom, som havde anordnet alt dette. Da hand derefter drog ind i Byen, agtede hand, at der var ikke saa mange af de Kunstnere, som med deres unyttige Handverk forderfvede Undersaatterne, ey heller saa mange prægtige Bygninger og anden overdaadig Pragt, som det havde ladet sig ansee i hans forrige Nærværelse; Hand siuntis ikke ret vel derom udi Begyndelsen, thi af Naturen havde hand megen behag til det, som var anseeligt og kunde glimre udi Øynene; Men hand fattede dog snart andre Tankker derom: Hand saae Idomeneum og Mentor langt fra at komme ham i Møde: Hans Hierte blef beveget af en inderlig Glæde. U-anseet ald dend Lykke og Fremgang, som hand havde haft i Krigen imod Adrasto, frygtede hand dog, at Mentor ikke aldeeles skulle være fornøyet med hans Forhold, og alt eftersom hand kom nærmere imod dem, holdt hand Øye med Mentor, om hand ikke af ham kunde mærcke noget Tegn til Misfornøyelse, eller om hand kunde siunes at have noget forborgen at bebreide ham. Strax undfangede

Idomenus ham som sin egen Søn; Derpaa kaste Telemach sig om Halsen paa Mentor, og teede sig venlig og glædelig over denne ønskelig Samling.

Mentor siiger strax: Jeg er vel fornøyet med Eders Forhold. Vel har I begaaet store Feyl; Men de har dog tient Eder saavit, at I deraf har lært at bære en frygtagtig Tvivl om Eder self. Undertiden har mand ligesaa stor, ja større Nytte af en Feyel, mand begaar, end af den Berømmeligste Gierning, mand har udrettet. En ypperlig Mandoms Gierning opblæser Hiertet, og opfylder det med høye Indbildinger. Men en Forseelse erindrer Menniskene om at gaa ind i dem selv, og eftersee deres eget Væsen, og giver dem dend Viisdom, som de enten intet har haft eller ikke har vist at bruge i Lyckens Medgang. Det, som endnu staar tilbage for eder at giøre, er, at I tacker Guderne, og priser dem, men icke selv tage imod Menniskens forfængelig Roes. I har giordt store Ting, men tilstaaer I at sige Sandheden, da er det icke eders Viisdom eller Kraft, hvor ved samme Bedrifter ere udrettede. Er det icke sandt, at de ere tildragne med eder, som en fremmet og uforventet Sag, der mod eders Tancke er kommet over eder; Kunde icke I self snart forspildt eders Lycke, og ved eders hastige U-betæncksomhed, og eegensindige Raad giort eders Sager værre. Fornam I ikke,

ke, at Minerva omvendte eder til et andet Menniske, langt høyere og herligere end I var af eder selv, at hun ved eder kunde udrette det, som nu er skeet: Hun har opholdt og forhindret eders Fejel, ligesom Neptunus opholder de opirrede Floder, naar hand stiller dend hæftige Storm. Midlertiid Idomenus snackede med disse unge Creter, som vare komne hiem af Krigen, og udspurde dem om, hvad Merkværdigt enhver var vederfaret paa dette Tog, hørdte Telemach med Taalmodighed den vise Mentors sunde Raad. Derefter saae hand sig omkring paa alle kanter, og sagde til Mentor: See hvilcken en mærckelig Forandring, her er skeet, som jeg intet kand forstaae mig paa. Er nogen skadelig Hendelse tildraget sig med Talento i min Fraværelse? Hvor kommer det sig, at jeg icke kand see saa stor Pragt og Herlighed, som jeg paa alle kanter saae for min Bortreyse. Nu seer jeg hvercken Guld, Sølv eller dyrebare Steene. Alle ere saa tarvelig klædte: Bygningerne, som ere opsatte siden, ere icke saa store og udstafferede, som jeg ventede at see dem. Mange Videnskaber ligger og ere ubrugelige; Og denne prægtige Stad er nu næsten icke andet end en maadelig Kiøbsted. Mentor smilede ad ham og sagde: Har I vel mærket, hvordan det staar til paa Landet uden for Byen; Telemach svarede: Ja, jeg har seet det priselige Arbeide paa Landet, og Marcken at væ-

re indhægnet og dyrcket. Hvilcket er da best svarede Mentor, enten en prægtig og overdaadig Bye med noget lidet forfængelig Guld og Sølf udstafferet, og derhos et ødt og forsømt Opland? Eller og et velforarbeydet og frugtbar Land med en maadelig og nøt Bye, som er ærbar og skickelig i sit Væsen og Sæder? En stor og Folkerig Bye, der er opfyldt med mange u-nyttige Handvercker, som icke duer til andet end at svække, udsue og forderfve Folk og gode Sæder, og indføre et liderligt og overdaadigt Lefnet med mange Vellystige Begierligheder; Naar dend er omringet af et fattigt og forarmet Bind, er dend lig en styg Vanskabning, der haver et græseligt stort Hofvet, til hvilcke de øfrige forsultede og trivisløse Lemmer ikke kand svare, der er aldeeles ingen Lighed imellem dem. Det er alleene Folckenes anseelige Mængde og tilstrekkelig Forraad paa Lefnets Middel, hvor udi et Riges rette Magt og uforfalskede Rigdom bestaar. Idomenus har allerede et u-talligt Folk, som ere vandte til Arbeide, som besidder og opfylder det vidt begrebne Land, ham hører til; Alt hans Rige er kun som en eeniste Bye, og Salentum er som Middel-Puncten der udi. Vi har forflyt Byen ud paa Landet, vi har bortskikket de Folk som vare u-nyttige for Byen, og nødvendig for Landet. Endnu meere, vi har draget mange fremmede Udlændinge hid til vore Stæder, og be-

besat dem dermed. Jo meere Folkket formerer sig, jo meere formerer Jorden sin Frugt og aarlige Grøde ved deres Arbeyde. Denne ønskelige Frugtbarhed, og tiltagende Overflødighed bestyrkker et Rige langt meere end den herligste Seyervinding. Mand har alleene hensat de Kunstnere til Agerdyrkningen, hvis Handverkker og Videnskaber kun entholder de Fattige derfra, og forderve de Rige, til hoffærdig Overdaadighed og liderlig Ørkesløshed. Men mand har ikke foraarsaget de nødvendige og nyttige Kunstnere noge Skade, ey heller forhindret nogen fra at lære dem, som af Naturen er begavet med noget got Nemme. Saaledes er Idomenus langt mere mægtig nu, end før, da I saa meget forundrede Eder over hans Pragt; Under denne sminkkende Herlighed var stor Skrøbelighed skiult, under dend Anseelse en ynkkelig Afmagt, hvilken inden kort Tiid havde ødelagt hans Rige. Nu har hand en stor mængde af Folk, og kand meget læt opholde dem: Disse samme Folk ere vel vandte til Arbeide, og af Kierlighed til deres Fæderne Love, agter intet om deres Liv, men med Færdighed skal være bereedvillige at sætte det i vofve for at handthæfve det Land, som de self med eegen Hænder har dyrkket og forarbeydet. Dette Rige, som I nu holder for at være svækket, skal snart opvekke gandske Hesperien til Forundring over sin tiltagne Herlighed.

Kom-

Kommer ihue, kiere Telemach, at det er en fordærvelig Ting i et Regimente, hvilken mand næsten aldrig kand raade Boed paa: Hvor Ofverdaadighed tager Overhaand, thi den fordærver det heele Land. Mand siiger at Overdaadighed tiener til at føde de Fattige paa de Riiges Omkostning, ligesom de Fattige langt bedre ikke kunde faae deres Ophold, af Agerdyrkningen, uden at hykle for de Riige, og svekke dem ved idelige Vellysters listige Paafund. Det gandske Land kommer i Vane med at ansee de Sager, som ere kun et u-nødvendigt Overflød, for u-mistelige og u-forbigængelig fornøden til Livets Underholdning. Daglig Dags finder mand paa nye nødvendige Sager, hvilke mand ikke kand overtale sig selv til at undvære, da dog de vare gandske u-bekiendte tredive Aar tilforne. Denne Overflod kaldes en behagelig Fornøyelse, de stigende Konsters Fuldkommenhed, et dejligt Lands polerede Artighed. Denne store Udyd, som drager andre u-tallige Kyster og Laster efter sig, bliver anseet for en høy Dyd. Dend udstrøer sin Forgift, og befænger alle, fra dend øfverste paa Thronen til de ringeste i Hyrde-Hytterne. Kongens ypperste Mænd og ældste Fædre i Landet vil efterfølge Kongen i Pragt og Herlighed. De høye Herrer og Betienter efterligner de ypperste Kongens Mænd, andre maadelige Stands Personer vil holde sig

liige

liige med de høye Herrer. Thi hvem er vel dend, som holder nogen ret Anordning iblandt dem? De ringere vil efterabe de maadelige Stands-Personer. Og saa opfører alle sig høyre og herligere end de bør og formaar: eendeel af Hoffærdighed for at lade deres Rigdom see, og giøre sig anseelig frem for andre. Andre igien af en skammelig bluefærdighed, og for at skiule deres Fattigdom. De self, som ere saa viise, at de efter Fornuftens Skionsomhed kand fordømme denne u-orden og onde Skik, ere dog icke saa frimodige, at de først tør opløfte deres Hovet, og gaae de andre for med et viist og tarveligt Exempel. Derover ødelegges det gandske Land. Alle Stænder forvirres. Dend liderlige Begierlighed til Gods og Rigdom til at giøre saa forfængelige og daarlige Omkostninger, forderver endog de uskyldigste og beste Siele: Det er ingen om andet at giøre end enten at være eller i det mindste at ansees for at være riig. Fattigdom er en Skiændsel og Spot. Lad een være forstandig, skikkelig, Dydefuld, lad ham lære og undervise Menniskene, lad ham vinde store Feltslag, frelse sit betrængte Fæderne-Land, og indvie alt sit Gods til Gudernes Ære: Hand bliver foragtet for Verden, om hand ikke veed at viise disse høye Pund frem med Pragt og Hoffærdighed. Endog de self som ikke ejer Salt til et Æg, vil siunes at be-

siode

fidde Guld-Miiner, og de gior saadanne skatzelige Bekostninger, som de virckeligen eyede Guld og grønne Skove. Mand laaner, mand borger, mand pracker, mand bruger Tusinde u-anstændige Trækker for at komme did: Hvem skal vel kunde raade boed paa det onde? Mand maae jo forandre det heele Lands Vaane, enhvers Sind og behagelige Villie. Mand faar at give dem nye Love. Hvem kand vel foretage saadan en vigtig Gierning og forandring i Landet uden en meget Verslig viis og forstandig Konge, som ved eget maadelighedsExempel kand beskiæmme dem, der har lyst til saa liderlig og overdaadig et Lefnet og opmuntre de Viise, der glæder sig ved at bestyrckes i deres priiselige Tarvelighed? Da Telemach hørde dend fornuftige Tale, blef hand som en Mand, der vaagner op af en dyb Søfn. Hand befandt, at hver et Ord, som blef talt, var sandt, og fornam, at de bleve indprentede i hans Hierte, ligesom en forfaren Udgravere udkaster noget mærkværdigt, hvilcket hand vil udgrave i Marmor, paa det hand kand danne det des yndeligere, lifagtigere og sætte det i sin fulde og lifagtige Gestalt. Telemach svarede intet, men eftertænkte det hand hørde, og loed sine Øyen løbe omkring for at betragte dend forandring, mand hafde giort i Byen. Derefter sagde hand til Mentor. Jhar giort Idonemeum

um klogere end nogen anden Konge paa Jorden: Jeg kiender hverken ham eller hans Folk igien: Jeg maa bekiende, at det som i har giort hiemme, er u-endelig meere end dend Sejer og Ære vi har indlagt i Krigen. Dristighed og Styrcke tilegner sig en stor deel af Krigens lyckelige fremgang, vi kand icke andet end deele dend forhvervede Ære i Krigen med vore Soldater. Men ald Eders Gierning kommer allene fra Eders eget Hovet: I alleene har maat at beide mod Kongen og ald hans Folk for at rette og bedre dem og deres onde Sæder: Dend fremgang mand gior i Krigen er nesten skadelig og hadelig: Men ald eders Gierning er af en Guddommelig Viisdom. Alting er sødt, reent, elskeligt, og mand seer i dette Verk en Kraft og Myndighed, som er meere end Menniskelig. Ach! naar Menniskene ere saa begierlige efter Ære, hvi monne de icke da søge dend, i det de legger sig efter at giere det gode? O! hvor lidet forstaar de sig paa dend rette Ære, at de vil søge og vente den ved at udplyndre et Land og udgyde Menniskens Blod!

Mentor lod see af sit Ansigt en behagelig Mine og Sinds fornøyelse over det, at hand saae Telemach saa sindig i at bruge hans Sejer og indlagt Ære, icke til Hofmodighed, end og i dend Alder, da det hafde været meget Natur-

ligt at giøre sig noget til af dend Ære, hand med saa stor Fare hafde forhvervet. Derefter sagde Mentor: Det er sandt, alt det som I her seer er lofligt og priiseligt. Men viider dog, at mand kunde giøre det endnu langt bedre. Idomeneus tvinger hans Tilbøyeligheder og legger Flitd paa at regiere hans Folk med Retferdighed; Men dog lader hand icke endnu gandske af, at begaae en og anden Feyl, som reyser sig af hans gamle onde Vaane. Naar Menniskene vil forlade det onde, da siunes det onde igien ligesom at forfølge dem, og løbe dem efter i Hælene. Dend onde Skik de ere komne i med, dend skrøbelige Natur, de gamle vildfarelser, og indbildte forevendinger bliver længe tilbage hos dem. Lyksalige ere de, som aldrig farer vild! De kand giøre det gode til Fuldkommenhed. Men kiere Telemach viider at Guderne udkræver meere af eder end af Idomeneus, eftersom i fra Ungdommen op har lært Sandhed, og aldrig har været forført af ald for stor Lyckens smigrende Medhold. Idomeneus siiger Mentor ydermeere, er viis og loflig vel oplyst, men hand giør sig for megen u-mage med særdeeles smaa Sager, og betænker intet alting i Almindelighed for at giøre en god og fuldkommen Anstalt i Landet. En Regenters færdighed, som er over saa mange andre Menniſker, bestaar icke der udi at giøre

alting

alting self i eegen Person. Det er en sterre Daarlighed, at naae sit Meed dermed, end at haabe det, eller vilde bilde Folk ind at mand var dygtig dertil; En Fyrste bør heller at regiere i det hand udvelger og leedsager dem, der skal regiere under ham; Hand bør icke giøre nogen særdeeles Sag self; Thi det er kun at giøre deres Forretning, som skal tiene under ham. Hand bør alleene lade dem giøre Regnskab for deres Handel og Gierning, og forstaae saa meget deraf, at hand kand fordre Regnskab af dem med Forstand: Det er at regiere viiselig og vel, naar mand veed at udvelge Betientere efter deres Pund og Duelighed. Det ypperste og beste i Regieringen bestaar udi at styre dem, som regierer. Det er høilig fornøden at give agt paa dem, holde Maade med dem, rette dem, opmuntre, ophøye, forfremme og aftacke dem, at skifte dem om i deres Betieninger, og have dem ligesom i sin Haand. At mand altid vil self efterse alting, det er kun Mistviil og Børne-Verk; Det er kun at opvecke sig self Misundelse for en særdeeles Sag at spilde Tiiden og sit Sinds frihed, som var høire fornøden til andre vigtige Forretninger. Naar mand skal befordre nogen høj Sag, da bør mand have et roeligt Sind, en reen Hierne og samlede Tancker. Mand bør i Mageliged tænche sig om, og paa dend Tiid være entlediget

i sit Sind for alle tvifraadige Sagers vanskelige Forretninger. Et Sind som ved smaa særdeeles Sager er udmattet og forvirret, er ligesom Værmen af den søde Viin, i hvilken der er hverken Kraft eller Smag. De som regierer i stycke viis, ere stædse bundne til det nærværende uden at giøre sig nogen Eftertancke om det tilstundende: De ere dagligen beskæftigede med dend Dags Forretning som er forhaanden, og enddog denne eene Gierning kun ligger dem særdeeles paa Hiertet, giør dend dog dem formegen Bekymring og u-roe, dend krymper og indkniber deres Sind; thi mand kand icke domme retsindig og grundig om Rigets Sager, uden naar mand ligner dem tilsammen imod hverandre, og sætter alle Ting rigtig i sin Orden, at mand kand ende og ligne dem mod hverandre til et ønskeligt udfald. Dend som forsømmer denne Regel i Regimentet, maa vel lignes ved en Spille-Mand, som lader sig noyes med at viide de overeensstemmende Toner, men giør sig ingen viidere u-mage for at samle dem, og giøre deraf et behageligt Stycke Hand kand vel og lignes ved en Bygnings-Mand, som bilder sig ind at have giort sin Skyldighed, naar hand har samlet eendeel Pillere, store Stytter og en hob huggen Steene til en Stæd, uden at bekymre sig videre for hans foreslaaende Bygnings-Orden,

den, danlighed og skickelige Prydelser. Naar hand bygger en Sal, da har hand icke den eftertancke, at hand skal bygge en Trappe dertil; Naar hand arbeider paa Skroget af Bygningen, da husker hand hvercken paa Gaards-rum eller Port dertil. Hans Arbeide er kuns en forvirret Samling af adskillige prægtige Deele, som dog icke ordentligen ere indrettede eller afdeelte efter hinanden. Langt fra, at denne har nogen Ære af hans opsatte Bygning, men dend er heller et skammeligt Bevis paa hans Daarlighed; Thi deraf kand mand see, at samme Bygnings-Mand ikke har haft nødvendig Eftertankke til at overslaa alting, og paa eengang ikke har kundet begribe sin Bygnings vigtighed, og sætte alting i sin rigtige Orden. Det er et Kiendetegn paa hans Lave-Sind og manglende Forstands korthed, til at forestille fleere Sager paa een og dend samme Tiid. Naar mand er fød med saa nedrigt et Sind, der i sin Virkning er just indskrænkket til et og det samme paa eengang, da er mand skikket ikke til at regiere men at regieres af en anden. Tvifl kun intet derpaa, Telemach; Et Riiges fornuftige Regiering udfordrer en vis overeensstemmelse, som Spil og Sang, og saa rigtig en ligning, som en Bygning, der er villelig indrettet. Dersom i vil, at jeg viidre skal betiene mig af disse Kunsters og Videnskabers

Lignelse, da skal jeg snart lade eder reent forstaa, hvor ringe de Menniſker ere som regierer saaledes i særdeeleshed og stykkeviis: Den som udi Muſiqven ſiunger et stykke, endskiønt hand ſiunger til alles Behag med ald Rettighed, er dog intet uden Sanger, men den som med sin Agtſomhed regierer alle Parterne paa en gang dend er alleene en Salig-Meſter: Og ligeſom dend der danner Støtterne, og dend der paa en side Muurer et Taarn og er kuns en Arbeids Mand; Men dend som har giort Afritzning paa dend gandske Bygning og indrettet dend efter sit Hovet i en fuldkommen nøt Skikkelse og Afdeeling, dend alleene er Bygnings-Meſter: Saaledes ere de, som Arbeider, som befordrer og giør de fleeſte Forretninger ikke rette Regentere; De ere ikke anderleedes end Handtlangere og Under-Mænd. Dend rette Forſtand hvormed et Riige skal regieres, er dend ſom giør intet, og dog udretter, at alting bliver giort; Som tænkker, paafinder, forudſeer det tilkommende; Som eftertænkker det forbigangne, ſom beſkikker, danner og bereeder alting langt tilforn, ſom uden afladelſe stræber at ſtriide mod dend vidrige Vanlykke, ligeſom en ſvemmede stræber imod dend ſtriidige Strøm ſom er Aarvaagen Nat og Dag, at hand ikke skal foraarſage nogen Fare, og ſætte noget i vove. Troer J vel Telemach, at en kunſtig

Skil-

Skildere arbeider ideligen self fra Morgenen indtil Aftenen for at skille sig snart ved sit Arbeide? Nu denne Tvang og Trældoms Arbeide skulle snart forderve hans skarpsindige klogtighed, og Sindets artige Paafund: Da kunde hand intet giøre noget Artigt og Kunstigt Arbeide; Alting maatte blive u-ordentlig efter hans Gemyttes daarlige Griller, og latterlige Indfald, naar hand intet nøt overslag og rigtig udkastning vilde giøre tilforn: Troer i vel, at hand anvender Tiden til at mænge, rive og gnie Farven, eller til at giøre Penseler? Ney dette er hans Lærlingers Forretninger. Self har hand nok med at Ponse, digte og paafinde: Hand tænkker kun paa at giøre friske og nætte Træk, og saa Lifagtig udkaste og Skattere sit Skilderi, at det kand synes Edelt i levende Miner og Lader, og fuldkommen vel truffen. Hand har de Personers Egenskaber, Gebærder, skikkelse og Bedrifter i Hovet og Tankker, som hand ved sin Afritzning vil forestille; Hand sætter sig deres Tiider, maneerer og andre omstændigheder for Øyen, som ere fornødne at mærkke og værd at antegne. I disse dybe henrykte Tankker maa hand tillige bruge sin Viisdom og Skiønsomhed, at hand i sit Val beholder det, som er vist eller Riimeligt, artigt, nøt og rigtig passet paa hinanden. Tænker I vel, min kiere Telemach, at der ikke behøves

lii-

lige saa høy Forstand og skarpsindig Eftertanke til at være en god Konge og Regentere, som til at være en Kunstig Malere. Gier Eder da dend faste Slutning, at en Konges vigtigste forretning er at pønse, at giøre Høy-Magt paaliggende Forslag, og at udvelge med Forstand duelige og dygtige Mænd til at fuldkomne dem under hans Opsiun og Befalning.

Telemach svarede: Det siunes mig, at jeg kand begribe alt det, som I siiger: Men dersom det hænger saaledes sammen, siunes mig, at en Konge snareſt kunde blifve bedragen, om hand ingen Tiid skulle kiere sig om en Sag i særdeeleshed. Mentor svarede: Nej, det er Eder self, som bedrager Eder; Thi dend alminDelige Kundskab og Skiønsomhed, een Konge bør have om Regieringen, holder ham frie for, at hand ikke kand bedrages. De Folk, som ikke har nogen ret Grund om Sagernes beskaffenhed, og de, som fattes Sindets skarpsindige Skiønsomhed til at udgrandske Sagens Aarsager og Øyemærcke, de gaar kun, som en blind Mand, i mørcke og traver for dem, det er kun en Slumpe-Lykke, om de ikke bedrages. De veed end ikke self tilfulde, hvad de søger om, ey heller hvad de bør sigte til. De veed intet uden at være mistænkelige, og de har ofte større Mistanke til ærlige Mænd, der siiger dem imod til deres frelse, end til Øyentiennere, som

hyk-

hykkler for dem til deres forderdelse. De tvert imod, som har dend rette Grund og Erfarenhed om Regimentet, og som kiender dend i andre duelige Mænd, veed, hvad de bør søge hos dem, og det rette Middel til at naae deres Øyemærke. De veed nok (i det mindste ved en almindelig beregning og eftertanke) om de Mænd, som de bruger i deres Tieneste, ere bequemme og dygtige Redskaber til at fuldføre deres giorde anslag, og om de vil giøre deres beste til de foretagne Sagers lykkelige Udfald. For det øfrige, saasom disse ikke underkaster sig nogle svare Forretninger i særdeleshed, da har de deres Sind og Tanker meere frie til at betragte ved et nøt overslag, Gierningens almindelige omgang, og til at agte, om dend falder ud til det fornemste Maal efter Ønske. Dersom de end bliver bedraget, da skeer det ikke i Sagen self eller i dens egentlige Væsen; For resten undgaar de ald anden smaa mistanke og misundelse, som ere et Tegn til et indskrænket og nedrigt Gemyt. De begrunder deraf, at mand ikke kand vogte sig for at blive bedraget, efterdi mand skal betiene sig af Menniskér, der ofte ere Bedragere. Mand forliiser meere ved sin frygtagtige Varsomhed i at slutte og vove noget, eller opvekker større mistroelighed, end mand ellers kunde forlore ved det, mand lader sig lidet bedrage. Mand, er meere Lyksalig ved et lidet

Bedrag, end ved sine Sagers maadelige Tilstand. De høye og Edeltsindede Gemytter lader ikke af at begive sig paa Veyen for at begynde noget; Det er og dend eeniste Sag, som en drabelig Mand skal bekymre sig for. Mand bør straffe, og afskaffe Bedrægeri, naar mand faar Videnskab derom, og tillige har noget vist at holde paa, men mand bør og regne det hen til et slags Bedrageri, om mand ingenlunde vil bedrages. En Handverks Mand paa sit Verkstæd seer alting med sine egne Øyne, og gior alting med eegne Hænder. Men en Konge i en vitløftig Regiering kand hverken giøre eller see alting self. Hand bør intet giøre uden det, som ingen anden formaar at giøre under ham. Hand bør heller intet see uden det, som angaar høy i nagt paaliggende Sagers Afsigt og Slutning. Endelig siiger Mentor til Telemach, Guderne elsker Eder, og bereeder Eder et Riige fuldt af Viisdom og Lyksalighed. Alt det, som I her seer giort og forandret, ere ikke saa meget bragt i Verk for Idonemei Æres, som Eders Undervisnings skyld. Alle de viise Anordninger, som I forundrer Eder over her i Salento, ere kun som en Skygge mod dend berømmelige Anstalt, som I eengang skal oprette i Ithaca, dersom I ved Eders Duelighed vil svare til Eders egen besluttede Skiæbne, og ikke forskertze Eders egen Lykke. Nu er det Tiid,

at

at vi tænker paa vor Hiemreise. Idomeneus har allerede et Skib færdigt til vor Tieniste. Strax derpaa aabnede Telemach sit Hierte for sin fortroelige Ven, hvor vanskelig det end kom ham for, angaaende et vigtigt anliggende, som foraarsagede en lengsel og Lyst til Salentum, og derimod en Misfornøyelse til hans Bortreyse. I vil maa skee, siger hand til Mentor, regne mig det til onde, at jeg fatter for snart en letsindig Lyst til de Stæder, hvor jeg færer igiennem. Men mit Hierte vilde stædse nage mig og bebreide mig min Daarlighed, dersom jeg dølgede for Eder, at jeg elsker Antiope, Idomenei Datter. Nej, min søde Mentor, det er ikke saadan en blind og u-besindig Tilbøylighed, som I før betog mig paa Calypsus Øe: Jeg har nok siden kiendt og erfaret, hvad dybe Hierte-Saar min u-tiidige Kierlighed til Eucharis foraarsagede mig. Jeg kand neppe endnu uden Bluysel og følelse nævne hendes Navn: Dend langvarige Tiid og Skilsmisse har ikke endnu formaaet at udrydde dend Tilbøylighed af mit Hierte. Denne Kiedsommelighed og fortrædelige Erfaring lærer mig endnu at tvifle om mig self, og om mit forraskelige Sind. Men hvad Antiope angaar, da fornemmer jeg intet til saadan en Daarlighed: Det er ikke nogen hæftig, u-besindet og forblindet Kierlighed, jeg har til hende, men en sød behagelighed, en priis-

værdig Godhed og Ærbødighed, som overtaler mig til at elske hendes Dyder. O! at jeg var født saa Lyksalig, at jeg maatte leve min Tiid med hende. Dersom Guderne eegensinde vil, at jeg maa see min Fader igien, og de tillader mig, at udvelge mig en Kieriste, da skal Antiope være min Hustrue; Det, som jeg seer og elsker i hende, det, som beveeger og gandske indtager mit Hierte, er hendes sindige Taugshed, artige Høflighed, indtogne Ærbarhed, priisværdige Tilsiun, og Kunstige Behændighed til at giøre adskilligt næt og fiint Arbeide af Uld og bordyrede Sager: Hendes store Forstand paa Huusholdningen, og i at regiere sin Faders Huus efter hendes Moders Død, dend foragt, hun kaster paa alle verslige Prydelser og u-nyttige Pragt, hendes forevendte forglemmelse og vankundighed self, som bør regnes blandt hendes Dyder, at jeg intet skal Tale om hendes deylige Skabning: Naar hun undertiiden efter Idomenei Begiering dantzer Cretiske eller andre rare Dantze, maa mand snart antage hende for Venus self, som leedsages af de Yndige Jomfruer. Naar hand fører hende med sig paa Jagt i Skoven, da er hun saa prægtig og færdig til at skyde med en Bue, som Diana self midt iblandt sine Skof-Gudinder. Hun alleene veed intet deraf, dog ald Verden billigen forundrer sig derover. Naar hun gaar

ind

ind i Gudernes Tempel, og paa sit Hoved frembærer de hellige indviede Ting til Gudernes Offer i Kurve, da skulle mand tænke, at det er Gudernes Væsen og skikkelse, som boer i Tempelen. Med hvad alvorlig Frygt og Gudelig Ærbødighed seer mand ikke hende at oplefte Ofringerne, og formilde Gudernes Vrede, naar mand enten skal forsone nogen begangen Feyl, eller afvende noget farligt Vartegn, som Landet kand være truet med? Endelig naar mand seer hende midt iblandt hendes Tiener med hendes Guld-Naal imellem Fingrene, da troer mand billig, at det er Minerva self, som har paataget sig et Menniskes skickelse, for at underviise dem i artige Videnskaber. Hun opmuntrer alle til Arbeide, hun lindrer deres Møye, betager dem deres Kiædsommelighed ved hendes liflige Sang, naar hun behager at sjunge om Gudernes mærkelige Bedrifter, og andre Strids-Heltes mærkværdige Historier: Hendes nætte og Zirlige Bordering overgaar dend fineste og Kunstigste Skildrer-Kunst, som mand kand nogen Tid see for Øyen. Lyksalig fremfor alle, som ved et behageligt Ægteskab kunde foreenes med hende. Hand hafde intet meere i Verden at bekymre sig om, uden at hand skulle miste hende, og leve hende over. Min allerkieriste Mentor, jeg kræver Guderne til Vidne, at jeg er færdig til at Reise. Men

jeg

jeg skal elske Antiope, saa lenge jeg lever, og hun skal dog nu ikke forhindre min Hiemreyse til Ithaca, ikke et Øyeblik. Dersom en anden hendes Hierte og faar hende til Egte, skal jeg leve min Tiid i Bedrøvelse og fortrydelig Eenlighed: Men, nok sagt, jeg vil fare bort fra hende; Skiønt jeg ved min fraværelse kand forloere hende, og lade hende tage fra mig, vil jeg dog hverken Tale til hende, eller hendes Fader, et Ord om min reene og retskaffene Kierlighed Thi jeg bør ey heller lade mig op for nogen Siel uden Eder, indtil Ulysis kommer igien paa sin Throne, og har givet mig sit Samtykke dertil. Heraf kand I self slutte min kiære Mentor, hvor stor forskiel, der er paa denne retsindige Kierlighed, og dend anden blinde Begierlighed, hvormed jeg fordum var befængt for Eucharis Person.

Mentor svarede, kiære Telemach, jeg tilstaar gierne at der er stor forskiel imellem: Antiope er yndig, enfoldig, viis og forstandig: Hendes Hænder ere vel vandte til Arbeide: Hun forsiuner alting ved hendes forsigtighed: Hun seer til alting ved forsiunlighed; Hun kand tie, hun veed, at skikke sig efter alle uden at forhaste eller ifre sig: Hun har altiid noget at bestille, og overiiler sig dog aldrig med noget, efterson hun med fuld Hue gior sin forretning. Dend gode Andordning i hendes Faders Huus er hendes

des Ære, og hun er deraf langt meere at berømme end af hendes dejlige Skabning. Skiønt hun har Omsorg for alle Ting og er beskæftiget med at rette, forandre, forskyde og svare, (hvilke Sager næsten ere hadelige for alle andre Fruentimmer) er hun dog yndet og vel lidt af alle ved Slottet, og det fordi mand finder hos hende hverken egensindige Griller eller vredladenhed, hverken letsindighed eller tungsindig Misfornøyelse, som andre af det Kiøn er genegene til. Med een eeniste Miine lår hun sin Meening forstaae, og enhver er bange for at mishage hende: Hun gir tydelig og fuld beskeden, om hvad der skal forrettes, og hun byder ingen uden det, saa er mueligt, og mand kand komme afstæd at giøre. Hun straffer med beleven Lemfeldighed, og ved hendes Straf opmuntrer hun dem end meere. Hendes Faders Hierte tør forlade sig paa hende, og hand har sin fornøyelse af hendes forstandige Handel, som en Veyfarende Mand fornøyer sig paa sin Reyse ved de dejlige Skygge-fulde Træer, naar hand af Soelens Brynde er næsten vansmægtet. I har stor ret, Telemach, derudi. Antiope er et dyrebar Liggende fæe, som var vel værd at opsøges end og fra de længst fraliggende Lande: Der er ingen Forfængelighed hos hende enten paa Sindet eller Legemet. Hun er ikke mindre prydet indvortes med ypperlige Naturens

gaver,

gaver, end udvortes med Legemets yndige skiønhed. Hendes sunde Forstand til at fatte og paafinde en Ting, er stor og fuldkommen, og siunes dog saa sitsom og stille; Hun taler intet uden hvor det ret giores behof, men naar hun oplader sin Mund, da flyder dend søde Veltalenhed af hendes yndige Læber: Saasnart hun begynder at tale, da tier hver Mand, og hun rødnes af en yndig Bluefærdighed. Der fattes ikke meget derudi, at hun jo er færdig at holde inde med, hvad hun hafde i sinde at fremføre, naar hun fornemmer mand lyder saa grant til. Vi har neppe hørt hende endnu ret at snakke.

Kand I vel erindre Eder, Telemach, en Dag da hendes Fader lod hende komme for sig. Hun kom frem med needslagne Øyen, og med Floer for Ansigtet, og talede intet uden for at formilde hendes forbrydede Faders Idomenei Vrede som vilde lade een af sine Trælle straffe. Hun tog deel i hans Sorrig og U-roe: Hun stillede ham tilfreds, og foreskilte ham, der hvad der kunde undskylde denne u-lykkelige paa saa artig en Maade, at hun icke loed Kongen forstaae at hand hafde forbrudt sig: Hun raadte ham til Billighed og Medlidenhed. Thetis selv, naar hun meest smigrer for sin gamle Fader Nereus, kand ikke med større Yndighed formilde de opirrede Floder. Saaledes skal Anciope engang

i sin

isin Tiid formilde hendes Mands Hierte med hendes artige Velevenhed, uden at tage sig nogen Myndighed, eller at bruge nogen Opsætzighed imod ham, som hun nu daglig omgaaes med sin Harpe naar hun deraf vil udlocke dend søde Harmonie og Klang: Jeg siiger derfor Telemach. endnu eengang, denne eders Kierlighed til hende er loflig og priisværdig: Guderne beskicker eder og hende til eders Dronning. I elsker nu med en fornuftig Kierlighed, som har god Grund og Billighed med sig. Men I bør dog bie til Ulysses selv udkaarer hende til Eder. Jeg lofver og eders Eftertancke der udi, at I ikke har vildet aabenbare det for hende. Men vider, dersom I havde søgt nogen Anledning eller mistænckelig Maneer til at lade hende forstaae eders Tankker, da havde hun forskudt dem, og havde ingen videre Godhed haft for Eder. Hun skal self aldrig forlofve sig til nogen, men lade hendes fromme Fader have dend Magt at give hende bort: Dog skal hun aldrig tage mod nogen Mand, uden dend, som frygter Guderne, og som er beredvillig og tienstagtig mod Menniskene. Har I vel agtet det med mig, at hun endnu kommer meere sielden frem til os end for, og er efter eders Hiemkomst meere undseelig og blufærdig. Hun veed eders lyckelige Handel og alle eders Bedrifter i denne sidste Kriig. Hun er heller icke van-

kundig om eders Fødsel og Herkomst, eders Eventyrer og alt andet, Guderne har tilføyet eder. Dette altsammen gior hende saa artig ærbar og indgetogen. Lad os nu fare, Telemah, lad os fare til Ithaca: Der er nu intet videre for mig at giøre, uden at føre eder til eders Fader igien, og sætte eder i dend Stand, at I kand tage eder en Dronning efter de gyldne tiders Værdighed og Egenskab: Var hun end en Hyrde-Daatter langt borte ved det kolde og Jistindrende Bierg Algidus, da var I meget lyksalig ved at have hende.

Dend 23vende Bog
Om
TELEMACH.

Idomeneus, som frygtede at disse tvende Giester skulle reise bort, fremsætter for Mentor adskillige vigtige Sager med foregivende, at hand umuelig uden hans Hielp kunde giøre dem af; Mentor viser ham strax, hvad der var ved at giøre, og laver sig til at føre Telemach hiem igien: Idomeneus prøver endnu at beholde dem ved at antænde og ligesom paa nye oppuste dend Kierligheds Ild, som dend sidste af disse toe hafde i sit Hierte til Antiope. Hand forpligter dem en Dag til at fare paa Jagt, hvorved hans Datter og skulde indfinde sig: Hun hafde blevet reven ihiel af en Vildbasse, om icke Telemach hafde reddet hendis Liv; Derefter fornemmer hand stor Modstand i sit Hierte til at forlade hende, og særdeelis kom det ham meget tungt for at tage Affleden med Kongen hendis Fader; Men da hand af Mentor blef opmuntret, overbandt hand sig self og hans inderlige Tilbøyelighed, forføyede sig til Skibs til at fare hiem.

Idomeneus, som frygtede for Telemachs og Men-

Mentors Bortreyse brugte alle optenckelige Midler til at opsætte dend; Hand bragte for Mentor, at hand icke uden hans Hielp kunde afsiige en Dom i en stridig Sag, som havde reist sig imellem Diophanes den mægtige Jupiters Præst paa den eene, og Helidoras Apollinis Præst paa dend anden Side, angaaende et Vartegn, som mand tager af Fugle-Flugt, saa og af Offringernes Indvolde. Mentor svarede: Hvad vil I fatte eder med de geistlige Sager? Lad de Etrurier, som har Erfarenhed derom, som har Forklaring over de de gamle Oraklers indhold, og som ere oplyste til, at være Gudernes Fortolckere kiende i dend Sag: Bruger eders Myndighed alleene til at ophæfve de Stridigheder om Gudernes Fødsel. Værer icke Partiisk, og forrekommer ingen i hans Ret: Værer fornøyet dermed, at I underskrifver og handthæfver dend fældede Dom, og Slutning derover. Og vider, at en Konge bør være ydmyg og forbunden til Gudernes Tieniste og Dyrckelse, men aldrig tage sig for at indrette dend efter sit Hoved: Gudernes dyrckelse kommer fra Guderne self, dend er ofver og uden for Kongernes Magt, dersom Kongerne blander sig blant saadanne geistlige Sager, i Stæden for at forsvare dem i ald retsindig Enfoldighed, da bringer de endog Religionen i Trældom. Kongerne ere saa

mægtige, og de andre Menniſker saa ſtrsbelige, at mand billig maatte frygte for, Alting blef forandret efter Kongernes Villie, om mand loed dem befatte sig med de Spørsmaal og Stridigheder, som kand forfalde om de geistlige Sager. Lader derfor Gudernes Venner have Fuldmagt til at domme der udi, og beholder eder selv dend Magt, at undertvinge dem, som icke vil enten underkaste sig eller adlyde deres Dom, naar dend er afsagt. Derefter beklagede Idomeneus sig, hvor ilde hand var kommen an med en heel deel Tvistigheder og Tretter mellem særdeeles Stands-Personer, som mand anmodede ham at domme udi. Afsiger self svarede Mentor, alle Domme og nye Spørsmaal, som sigter til at handthæfve de almindelige Regler i Lofven, og værer selv Lovens retsindige Fortolckere. Men bemøyer eder aldrig self med at domme særdeeles Sager i besynderlighed. De maatte ellers komme i Flocke-Tal over eder, og giøre eder formeget deraf. I skulde blive dend eeniste Dommere over eders Folk i aldt Landet, og de andre indsatte Dommere skulde derover blive u-nyttige, I skulde blive overtilet, og disse smaa Sager skulde betage eder ald Tiid og Leylighed til at tænckе paa vigtigere Forretninger, u-andseet I dog icke kunde ofverkomme disse mange smaa Sager i særdeelished. Seer derfor vel til, at I ikke tager eder saadan U-roe paa Halsen. Vi-

ser

ser saadanne særdeelis Tvistigheder hen til de almindelige satte Dommere, og gierer intet andet uden det, ingen anden kand forrette, for at betage eder dend fortredelige U-Roe. Idomeneus siiger: Mand henger mig endnu over, at jeg skal stifte de og de Giftermaal. Adskillige Mænd og anseelige Herrer af Adelig Byrd, som har tient mig i Krigen, og som har sat deres Midler over styr for min og Landets Frelse, vil ligesom søge et Vederlag og Opreisning i at ægte visse og vel bemidlede Jomfruer; Det er mig kun om et Ord at giøre, at jeg kand forskaffe dem disse Midler at sætte dem i Stand med. Det er vel sandt, svarede Mentor, at dette kand ikke koste eder meere end et Ord; Men dette samme Ord er eder dyre nok; Vil I vel betage Fædre og Mødre dend Frihed og fornøyelig Trøst at udvælge dem selv Svogre, og deraf paafølgende Arvinger. Det er jo at vilde bringe dend gandske Slægt i en skadelig og stræng Trældom. Dermed giør I jo eder self skyldig til at svare til ald dend Skade, som eders Borgere lider i deres Huus-Sager. Der følger V:sværligheder nok med Egteskabet, at mand ikke har nødig hermed at giøre det meere bittert og u-lideligt; Har I nogen troe Tiennere at belønne for deres Tieneste hos Eder, da giver dem noget af det udyrckede Land at indhegne: Giver dem derforuden saadan Rang og Ære-tittel, som deres Stand

og Tieniste kand anstaae. Og holder I selv det for billigt, da tillegger dem endnu een aarlig Naadsens Penge. Men betaler aldrig eders Skyld med at udgive de rüge Jomfruer til fattige Mænd imod deris Forælderes Villie. Idomeneus faldt strax her fra paa noget andet: De Sybaniter siger hand, beklager dem, at vi har bemægtiget os eendeel af det Land, som hører dem til, saa og derover, at vi har givet det bort, saasom en øde Jord at oprydde til de Udlændinge, som vi har draget hid til os fra andre Stæder kort Tiid siden. Skal jeg ofverlade det til disse Folk? Dersom jeg gior det ikke, da skal enhver bilde sig ind, at jeg vil yppe nye Trette, og give videre andledning til Krig: Det er ikke ret, svarede Mentor, at troe de Sybaniter, i deres forregifoende; thi ingen maa vinde i sin egen Sag, men ligesaa lidet er det billigt at troe eder i eders paastaaende: Hvem skal, mand da troe? spør Idomeneus; Ingen af eder begge siger Mentor: Men udvælger eder nærmeste Naboer til Dommere, som ikke ere Mistænkte paa nogen af Siderne: Saadane Meglere ere de Siponthiner, de har ingen nytte af nogen af Parternis Forliis. Men er jeg pligtig til at troe nogen saadan Dommere? siger Idomeneus til Mentor. Er jeg ikke Konge? Er een Eenevolds Herre vel forbunden til at underkaste sig fremmede Rovs-Mænd, angaaende hans Riges Grendser. Mentor

tor udførte denne Tvistighed saaledes: Efterſom I holder saa fast paa eders Paastaaende, da maa I domme hos eder selv, at I har Retten paa eders Side; De Sybaniter paa deres Part vil ikke afstaae noget af deris Fording; de foregiver, den er meget billig. Til at bilegge disse stridige Meeninger, er det jo billigt, at Meglere maa udvælges at ligne eder imellem, eller Sverdet skal ende eders Tvistighed. Der er ingen Middelvey. Om I kom til en Meenighed, hvor der hverkken var Øfrighed eller Dommere, og hvor enhver Slægt bildte sig ind, at de maatte tage dem til rette, og kunde med Billighed domme for dem selv i deres egen Sag, angaaende alle Fordringer mod deres Naboer, da maatte I jo beklage dette u-lykkalige Folkes Elendighed; I maate have Afskye til dend vederstygelige Uorden iblant dem, hvor dend eene Slægt skulle sætte Kniven i Struben paa dend anden; Troer I da, at Guderne med mindre Afskye seer paa dend heele Verden, som for dem er kun at regne som en liden Meenighed; om et hver slags Folk der er kun, som een Slægt, tænkker at kunde med Magt bøye Retten for sig self i deres Paastand mod deres Naboer? En særdeeles Self-Eyere, der eyer og besidder et vis stykke Land, ligesom en loflig Arf efter sine Fædre, kand ikke uden Landets Lov og Øfrighedens Dom handthæfve og hiemle det. Hand maatte blive haardelig straf-

fet, og anseet for en oprørisk Mand, om hand med Magt og Vold vilde tilegne sig det, som Retten har tillagt ham. Troer Ida vel, at Kongerne strax kand bruge deres Magt til at udføre deres Paastand, og Fordring? uden de først har prøvet andre loflige Veye, brugt ald høflighed, og beskeden Retsindighed. Skal Kongerne ikke holde Loven ligesaa vel u-brydelig, og u-forkrænckt i henseende til heele Lande, som en Slægt i henseende til et stykke Jordsmon? Skal mand være anseet for en u-retfærdig Røvere og Volds-Mand, naar mand alleene bemægter sig nogle faae Agre og Furrer, hvorledes kand da dend være en retfærdig og drabelig Mand, naar hand borttager heele Land? Frygter mand for at hykle for sig, og forblinde sig selv for en liden Fordeel, mand kand hafve fra nogle faae i særdelished, bør mand da ikke langt meere frygte for at hykle, see igiennem Fingre og forblinde sig for store Gevinster, et heelt Land angaaende? Skal mand vel troe sig selv i saa vigtig en Sag, hvor mand har største Aarsag at tvifle om sit eeget fortredelige Sind? Skal mand intet frygte for at bedrage sig selv i saadan tilfælde, hvor et eenlste Menniskes Vildfarelse foraarsager saa bedrøvelight et Udfald? En Konges Vildfarelse, som giør sine u-temmede Begierligheder formeget af Tøvelen, og retfærdiggiør sig selv i sine egne formeente Fordringer, foraarsager tit røven

ven og plyndren, Hunger og dyr Tiid, Krig og Feyde, stor Nederlag, Forliis og fordervede Stæder i Landet, hvis bedrøvelige Virkninger strækker sig ofte ud over nogle hundrede Aars Forleb. En Konge, som dagligen samler saa mange Hyklere omkring sig, skal hand icke frygte for deres smigrende Gift i dette fald. Dersom hand bifalder at udvelge en Dommere for at ophæve dend Spliid, da viiser hand sin Billighed, sin Ærlighed og retsindige Maadelighed; Hand fremviiser sine grundige Aarsager hvorpaa hand bygger sin Sag. Dend udkiesede Mæglere er en yndig Tals-Mand imellem Dem, og icke en barsk Dommere. Mand underkaster sig icke hans Affsit og Dom, blinde, men mand er af Ærbedighed fornøyet med hans sigelse: Hand affsiger icke hans Dom, som en Eenevolds-Herre, eller forsvarer dend med Magt, men hand gior kun et retsindigt Forslag, og efter hans Raad lader mand altid falde noget af sin stræng Paastand for at holde Fred og Eenighed. Dersom der midlertiid paakommer en Krig, u-anseet ald dend Omsorg, en Konge har for at undgaae dend, og holde Fred, da har hand i det mindste paa sin side en god Samvittigheds Vidnesbyrd, sine Naboers yndest, og de retferdige Guders Beskiermelse at troste sig ved. Herover blef Ido-

meneus beveget til at antage de Sipontiner til Meglere mellem sig, og de Syboriter

Kongen da, som fornam, at alle Midler og maader til at opholde og beholde disse tvende Udlændinger længere hos sig nyttede ham intet og var forgiæves, prøvede at holde dem ved et stærkere Baand: Hand hafde mærket paa Telemach, at hand var forelsket i Antiope, og hand formodede at fange ham ved dend Kierlighed. I dend henseende lod hand hende spille og siunge ofte ved Maaltidet, naar de endnu sad over Borde. Hun giorde efter hans begiering, at hun ikke skulle ansees u-lydig mod hendes Fader, men dog med saa stor Ærbarhed, og blue-færdig Frygt, at mand læt kunde mærke, hvor besværligt det var hende at lyde ham herudi; Idomeneus vilde blandt andre herlige Heldte-Viser, at hun skulle siunge om dend sidste indlagde Seyer over de Daunier og Adrastum: Men hun kunde ikke bringe det over hendes Sind at siunge om Telemachs Prisværdige Bedrifter i hans nærværelse. Hun undskyldede sig med Ydmyghed, og hendes Fader torde ikke med Magt nøde hende dertil. Hendes søde og bevegelige Røst trengte sig ind i den unge Telemachs Hierte; Hand blef gandske indraget deraf. Idomenus, som stedse holdt Øye med ham, saae med fornøyelse hans forvirrede Sinds Bekymring. Men Ulysses Søn loed

som

som hand aldeeles intet forstoed sig paa Kongens anslag og forehavende, hand kunde ikke andet paa den Tiid og i de Tilfælde end beveeges og hentages af Kierlighed, dog var hans Forstand og eftertanke større hos ham end mand tænkte, og det var ikke den samme Telemach, som af en u-besindig og Tyrannisk Begierlighed nogle gange hafde været fanget og gandske indtaget paa Calypsus Øe. Midlertiid Antiope spillede og sang, taugde hun gandske stille. Saasnart hun holdt op, forde hand strax nogen anden Snak paa Banen, som ikke kom dette noget veed. Da Kongen endnu ikke paa denne maade kunde naae sit forlangede Forsæt; satte hand sig for at anrette en Høytidelig Jagt til hans Datters fornøyelse. Antiope stuntes ikke meget herom, hun vilde heller blive hiemme, men hun maatte giøre efter hendes Faders Befalning. Hun steeg paa en ung og rask Hest, ikke u-lig een af dem, som Castor fordum hafde Bridt og afrettet til Kriigs-Tog og Leding. Men hun tvang ham, hvor vild, skye og flygtig dend end var, uden nogen besværing. En hob unge udvalde Jomfruer fuldte hende efter med største Fyrighed: Hun var blandt dem, som en Diana i Skoven. Kongen saae paa hende, og kunde ikke holde sine Øyen fra hendes yndige Gestalt. Ved hendes beskuelse forglemte hand alt sin forrige Elendighed.

Telemach saae hende ogsaa; Hand blef endnu meere beveeget af Antiopes ærbare Høflighed, end af hendes Behændighed og høye Egenskaber. Hundene efterfatte et grumt og græsseligt stor Vildsviin, saa graadigt og forfærdeligt, som det fordum i Calydoniæ Skov: Dets lange Byrster reyste sig saa haarde, stive og stride op i Veyret, som Spyde, og en Bloedrød Ild stod ud af dets funcklende Øyen; Dets stønnende Grynten kunde mand høre langt bort, ligesom de brusende Vindes Tuden, naar Æolus kalder dem tilbage til sin Hule for at legge dend opreiste Storm; Dets langt udhængende Kind-Tænder, som stoed krogede udaf Kieften ligesom tvende skarpe Segle, kunde fælde maadelige Træer. Alle Hundene, som torde antaste det, bleve sønderrefne, forbidt og dødelig Saarede: De dristige Jægere og Skytter i det de efterfatte det vare bange for at naae det; Antiope, som foer saa snar frem, som en Fugl, ja saa hastig som Vinden self, var ikke bange for at gribe det an nær hos. Hun skiød en Piil i det, som træffede ind ved for-Bovene: Blodet strømmede ud af dette grumme rasende Diur, og giorde del end meere forbittret; Det vendte sig mod hende, som hafde saaret det: Antiopes Hest, hvor kiek og modig den end var, fnysede og sprang tilbage mod hendes Villie og Tanke: Dette græsselige Dyr løb til

dend

dend, og støtte til dend, som en vældig Muur-Brækker med et eller andet svart Redskab stoder an paa Muurene om en fast Stad. Hendes Gangere snublede og blef stødt omkuld. Antiope stod nu paa Jorden, og var ikke i dend Stand, at hun kunde enten ret modstaae eller undgaae dette grumme Dyrs farlige anløb, som satte ind paa hende. Telemach som mærkede denne hendes overhængende Fare, var allerede sprungen af sin Hest, og foer hen som et Liunet mellem Antiopes snublede Ganger og Vildbassen, der kom sættende an og vilde hefne sit dødelige Saar. Hand hafde i Haanden et langt Kaste-Spiud, hvormed hand igiennemløb det forskrekkelige Bæst, og stak det igiennem Bugen, at det faldt til Jorden, med et u-hørligt hvinende Skriig. Skummen stoed det ud af Halsen: Strax derpaa hug Telemach det Hovedet af, for hvilket mand endnu maatte være bange; Og alle de andre Jægere høylig forundrede sig over, og bød Antiope det til foræring. Hun rødnedes derover, og saae til sin Fader, som efter sin Hierte-klemmende frygt glædede sig inderlig over hendes befrielse, blunkende ad hende, at hun skulle antage dend Skienk af hans Hand. I det hun tog derimod, sagde hun til Telemach: Jeg annammer med største Hiertens Taknemmelighed en anden langt større Gave af Eder; Thi jeg maa takke Eder

for

for mit Liv: Neppe hafde hun udtalt de Ord, for hun frygtede for at have været for rundtalende; Hun slog sine Øyne need til Jorden af en yndig Blusel, og Telemach, som agtede hendes undseelse og Bekymring, torde intet siige uden disse faae Ord til hende: Lyksalig er Ulysis Søn, at hand har frelst saa dyrebar een Siæl; Men endnu meere Lyksalig, om hand maatte henleve sin Tiid hos hende! Antiope uden at svare noget herpaa forføyede sig i en hast hen til sine Jomfruer, hvor hun igien satte sig paa sin Gangere. Paa denne belejlige Tiid hafde Idomeneus nær tilsagt Telemach sin Daatter: Men hand haabede endnu meere at ophidse hans Attraa til hende ved det hand loed ham blive i Tvifsmaal her om, og hand giorde sig de Tancker, disbedre at kunde beholde ham hos sig i Salento, ved dend Begierlighed hand kunde have til at befordre hans forlangende Ægteskab. Saaledes dømte Idomeneus ved sig self; Men Guderne beleer Menniskenes tvifraadige Domme; Det, som skulde holde Telemach tilbage, var just det, som meest nødte ham til at fare bort: Det som hand begynte at føele hos sig self, opvagte en prisselig Mistvifl i ham om sin Skrøbelighed. Mentor giorde sig derforuden dobbelt umage for at sætte Lyst og Længsel i ham til at fare hiem til Ithaca igien, og samme Tiid anmode-

de

de hand Idomeneum om deres Afskeed. Skibet var allerede udtakklet og Seil-færdig: Thi Mentor, som hafde indseende med Telemachs forhold, og som foreskref ham en vis Leve-Maade for at føre ham til høyeste Ære og Værdighed, loed ham ikke blive længer paa et Stæd, uden saa vit det var fornøden at øve ham i Dyd og Viisdom, og lade ham faae Erfarenhed om Verdens Løb og Handel.

Mentor hafde efter Telemachs hiemkomst ladet udrede et Skib: Men Idomeneus, som saae Mentors Omhyggelighed herfor, faldt i en dødelig Bekymring og Hiertens bedrøvelse, hvilken alle maatte ynckes over, da hand fornam, at de tvende Giester, af hvilke hand hafde oppebaaret saastor Tieniste, vilde nu forlade ham. Hand lukte sig eene ind i de inderste Gemacker paa Slottet; Der søgte hand at lindre sit bedrøvede Hiertes Angest ved at Hyle og Græde for sig self, saa meget hand kunde: Hand glemte at pleye sit Legeme med nødtørftig underholdning. Dend ønskelige Søfn kunde self ikke formaae at stille hans svinde Hierte-Sorg: Hand gik og visnede hen og fortørrede sig ved sit Sinds U-roelighed. Ligesom et mægtig stort Træe (der med sine høye Greene og deylige Løf overskygger Jorden) i hvilket en Orm begynder udvortes at gnave og forderve Marven, hvor igiennem den fornemmeste Saft og Kraft skal opsti-

opstige til Greenenes frembvert. Dette Træe, om Vinden ikke har formaaet at rokke af een Stæd, og som Jorden rügelig uddeeler sin Vedske til; Det Træe, som Skov-Mændene ikke har nændet at legge Hammer paa, kand ikke andet end gaae ud og visne, foruden at nogen veed Aarsagen til dets undergang. Det fortørres og fælder sine Blade, hvor af det har sin störste anseelse, og mand seer ikke andet derpaa end en uddøet Bul med en forvisnet Bark, som er prukket her og der, og nogle frønnede Greene. Saaledes var og Idomeneus i hans Sorrig, Telemach, som loed sig denne hans Sorrig gaae nær til Hierte, torde ikke engang tale til ham; Hand frygtede for den bestemte Dag til Reysen; Hand søgte adskillige forevendinger til at opsætte dend, og hand hafde længe blevet i denne Tviflraadighed, dersom Mentor ikke hafde sagt til ham: Jeg seer med fornøyelse, at Jer bleven forandret saaledes: J var tilforn Haardhiertet og Spodsk af Naturen over andre: Eders Hierte loed sig ikke beveege uden af Eders egen Magelighed og Nytte: Men nu er J endelig bleven et Menniske, og begynder af eegen Erfarenhed i det onde, at have Medlidenhed over andres Modgang. Uden denne Medlidenhed kand mand og ingen Godhed, ingen Dyd eller Dueligbed have til at regiere over andre, men mand skal vogte sig, at mand ikke gior for-

meget

meget deraf, og derover holder alt for skrøbeligt et Venskab, i det mand er formeget kiælen over sin Ven. Jeg vilde gierne self tale til Idomeneum og læt overtale ham til at lade os fare; Dermed kunde jeg og spare eder fra dend frygtagtige undseelse, og dend sidste sørgelige Afskeeds Tale, som falder eder saa besværlig paa den eene og fortrædelig paa dend anden Side: Men jeg vil aldeeles intet at saadan en forvendt og u-anstændig Bluesel og blødhiertighed skal regiere over eder. I bør venne eder til at være meere haard-føer, meer frisk og færdig endog i det fortroligste og inderste Venskab. Det er billigt, at mand icke skal bedrøve Menniskeu uden Fornødenhed: Mand bør tage Deel i deres Sorrig, naar mand icke kand gandske betage dem dend, og det meeste mueligt er, forsuckre det bittre Saar, som er u-mueligt at spare dem for; Det er just for denne omsindighed og forsuckrings skyld, svarer Telemach at jeg vilde heller Idomeneus fik underretning om vor Reise-forsæt af eder end af mig. Mentor svarede strax: I tager feyl min kierre Telemach: I er født og opdragen i Purpur, som Kongelige Børn, hvilke vil at alle Ting skal gaae til efter Moden, at mand skal dreye og føye sig efter deres Villie, men har intet self den Frimodighed at de tør sige nogen noget imod, i

Nærværelsen, icke fordi, at de agter noget om Folk, ey heller fordi de af deres Natuurs Fromhed frygter for at bedrøve dem, men for deres egen Magelighеds og Fornøyelses skyld; De gider icke seet noget bedrøvet og sorrigfuldt Ansigt de kiædes ved at høre de Misfornøyedes Røst og vemmes ved de Nødlidendes Klage. Deres Hierter ere derfor saa haarde og u-bevegelige mod Menniskens ælendige Viderværdighed; fordi de forstaar dem intet paa Ont, og seer ingen Bedrøvelse for deres Øyen. Dersom de hører lidet tale om saadan ynkværdig Skiæbne og Modgang, da er dend Tale Kiedsommelig for dem. For at behage dem maa mand stedze stige at alting gaar vel til, og hvem der vil vinde deres ynde skal altid vide at bringe noget nyt og fornøyeligt, noget Lystigt og forunderligt frem for deres kielne og lækre Øren. Medens de søger deres Fornøyelse, vil de hverken høre eller see noget, som kand forstyrre deres Glæde. Skal de Straffe, Rette, en af deres Underhavende: Skal de bringe nogen af Vildfarelse, og imodstaa dens onde Begierligheder eller u-billige Paastand, da skyder de strax saadanne fortrædelige Forretninger hen paa en anden, langt heller end de selv med en sød dog myndig Frihed skulle tale derom ved saadan Leylighed. De skal heller lade det dybeste Venskabs Rødder opreddes, heller for-

foraarsage største Misgunst og u-naade, og lade deres vigtigste Forretninger gaae over styer end de self skal affige nogen vis Slutning imod deres Meening, som de dagligen har med at giøre: Denne skrøbelighed, som mand mærker paa dem, giver enhver anledning til at betiene sig deraf og stræbe at spille Mæster over dend. Mand trænger dem, overløber og besværer dem, og endelig bliver lyckelig i sit forlangende, ved det mand tidelig overhænger dem: I begyndelsen hykler mand for dem, mand roser og berømmer dem paa det høyeste, for at binde deres Ydest. Men efterat mand har naaet deres Fortroelighed, og er af dem ophøjet til nogen høy Myndighed, leder mand dem endnu længer og smigrer for dem, indtil mand faar lagt dem Aaget paa Halsen; De sucker derover, tit ere de utaalmodige derved; Men de faar dog at bære det ald deres Lifs Tiid. De ere meest bekymrede for, at nogen skal mærke at de bliver regieret af andre, og de beherskis dog dagligen, de kand icke undgaa deres Trældom; Thi de ere liig de skrøbelige Viiurancker hvilke stædse holder sig til et andet Træe, saasom det har ingen Magt i sig self til at ophølde sig. Jeg taaler paa min Ære icke; Telemach, at I skal falde til dend skrøbelighed som giør et Menniske u-duelig til Regimentet. I som nu er saa øm og undseelig, at

J icke tør tale til Idomeneus. J, siger jeg skal icke blive saa sinsindet og beveeget over hans Modgang og Sorrig, naar J kommer uden for Salentum. Det er icke hans Sorrig og Veestand, som besværer Eder, men det er hans Nærværelse, som J undseer eder for, Gaar derfor kun self hen til Idomeneus, og lærer ved dend Leylighed at være baade undselig og drisstig, ydmyg og fripostig paa engang; Viiser ham kun, at det gior eder ont, at J skal forlade ham eene; Men viiser ham derhos, hvor heylig det er fornoden, at J farer bort med mig.

Telemach var nu betuttet; Hand torde hverken gaae imod Mentors Villie, eller gaae ind til Idomeneus: Hand bluedes ved sin Frygtagtighed, og hasde dog icke saa freidigt et Mood, at hand kunde overvinde dend; Hand tviflede, hand gik et par Skrit frem; Hand stanzede og og komigien til Mentor, og vilde føre frem en og anden nye Aarsag til at ophæve dend Afskeeds-Tale, eller i det mindste at opsætte dend. Men Mentors Øyesiun alleene betog ham Ordet, at hans deilige Forrevendinger forsvandt af hans forvirrede Hovet. Mentor smilede ad ham og sagde: See! er dette dend berømmelige Seyer Herre over de Daunier, dend store Hielperiers Befriere, er dette den viise Ulysis Søn, som efter ham skal være et Orackel og skarpsiudig Raadgiver for ganske Græken-Land! Og hand

tør

tør icke sige til Idomeneum, at hand ikke længer kand forhale sin Hiemreise for at see sin Fader! O! I elskelige Indbyggere i Ithaca, hvor u-lyksalige skal I blive paa hin Dag, om I skal have saadan en Konge, der af een skammelig Undseelse overiiles og beveges til at opofre de vigtigste Sager til sin egen Magelighed, og forsømmer høy-Magt-paaliggende Forretninger, formedelst en lastværdig Skrøbelighed, endog i ringe Sager! See her, Telemach, hvor stor Forskiel, der er imellem Tapperhed i Striden, og en færdig Duelighed til at fuldkomme en anden Forretning. I Trefningen frygtede I intet for dend vredladne Adrasti farlige Vaaben, og nu frygter I for den eenlige Idomenei Bedrøvelse. See, hvad der kand beskemme de Herrer, som endog har giordt mange drabelige Bedrifter! Efterat de i Krigen har udviist dem at være drabelige Striids-Helte, da ansees de hiemme for de ringeste blandt Menniskene, endog i gemeene Forretninger, hvor andre gaar frem med Frimodighed.

Da Telemach fornam disse eftertænckelig-Ords kraftige Sandhed, og derhos saae sig ligesom fornærmet ved dend spodske Bebreidelse, gik hand gesvindig bort, uden at høre videre sig selv, eller nogen eftertænckelig Forevending. Men neppe kom hand ind i det Gemack, hvor Idomeneus sad med needslagne Øyen, overiilet af sin

Hierte-Sorrig, før hand fabte Modet igien, ligesom dend eene frygtede for dend anden. Begge vare forsagte, de torde icke see paa hverandre, de siuntes at forstaae hverandres Meening, uden at siige noget meere til dens Forklaring, og enhver frygtede sig, at nogen af dem først skulle bryde denne sørgelig Taushed. De sætte sig begge toe ned til at græde. Endelig blef Idomeneus saa beklemt af sin overmaade Sorrig, at at hand fangede først an at klage sig. Ach! siger hand, hvortil er det nyttig at mand legger sig efter Dyden, om dend saa ilde belønner sine Elskere. Efterat mand har vilst mig min Skrøbelighed, da vil mand forlade mig. Ja vel! jeg maa snart falde til min sædvanlige og fortrædelige Veestand, mand har intet behov at forrehold de mig meere, hvorledes jeg skal regere vel. Ney, jeg kand icke giøre det: Jeg er nu keed af Menniſſene, og igien ilde lidt af dem. Hvor vil I fare hen, Telemach? Eders Fader er icke til, I har intet got af, at I søger længer efter ham. Ithaca er et Rof og Bytte for eders Fiender, de dræber og myrder kun eder, naar I engang kommer did; En af dem har vel og ægtet eders Moder; Ach! bliver her; I skal være min Sviger-Søn og elskelige Arfving. I skal regiere efter mig, og I skal strax træde til Regieringen, og have fuldkommen Magt at byde og befale, endog imedens jeg lever. Min Fortroelighed til

eder

eder skal være u-endelig, og om I end icke self kand overtales ved dend Fordeel, jeg af min Efne tilbyder eder, da lader i det mindste Mentor blive hos mig, som er min eeniste Fortrøstning og tilforladelige Hielp. Taler et Ord, svarer mig, og hærder icke eders Hierte mod mine Bønner; haver Medlidenhed over mig u-lykkselige frem for alle andre Menniskér! Ach! hvorledes er det fat! svarer I mig intet? ach! jeg fornemmer endnu Gudernes fornyede Vrede imod mig, jeg fornemmer deres Strænghed haardere og grummere imod mig, end fordum paa Creta, da jeg i min U-besindighed fældede min egen Søn. Endelig svarede Thelemach ham med et frygtagtigt og skiælfvende Maal: Det staar icke i min Magt, jeg er ikke min eegen, min beskikkede Skiæbne og Gudernes Raad kalder mig hiem til mit Fæderne-Land: jeg raader mig sandelig ikke selv. Mentor, som er opliust om Gudernes Villie, befaler mig i deres Nafn, at reise hiem: hvad vil I, at jeg skal giøre? Skal jeg sige mig af med Fader og Moder, tilliige med mit kiere Fæderne-Land, og fornægte dem min naturlige Skyldighed, hvilkke jeg dog bør udviise større Lydighed, end eder eller nogen Ting i Verden? Eftersom jeg er født til at være Konge, saa er jeg derover ikke beskikket til at føre et roeligt og stille Lefnet til min Fornøyelse alleene, eller til at følge mine Tilbøyeligheder. Eders Konge-riige

er vel langt større end min Faders. Men jeg maa agte det, som Guderne beskikkede mig, langt høyere end det, som I vil tilbyde mig. Jeg vilde prise mig Lyksalig, dersom jeg havde Antiope til min Kieriste uden nogen videre Forhaabning til eders Konge-Riige. Men for at giøre mig selv værdig dertil, da bør jeg jo fare did, hvor min Skyldighed drager mig, og derhos er det min Fader som skal bede eder om hende til mig. Har I ikke lofvet at ville sende mig hiem igien til Ithaca? Er det ikke paa dend Forsikring, at jeg har faret i Striiden for eder mod Adrastum med de forenede Konger? Nu er det Tiid at jeg tænker til at oprette dend Skade, som kand være tildraget hiemme ved min Fraværelse, Guderne, som har forundt mig Mentor, har og givet Mentor Ulusis Søn, at hand ved dette beremmelige Mands høye Raad og Daad kand opmuntres til at opfylde Gudernes forordnede Villie, ville i vel, at jeg skulle miste Mentor, efter at jeg har mist alt andet? Jeg har nu hverken Gods eller Tilflugt nogen stæds, hverken Fader, Moder eller noget sikkert Faderne-Land. Jeg har intet tibage uden een eeniste viis og dydefuld Mand, som er Jupiters største og dyrebareste Gave til mig. Dømmer nu selv, om jeg kand sige mig op fra hans nødvendige Tilsium, eller tillade, at hand skulle forlade mig? O! Ney, jeg skal heller døe. I maa gierne tage mit Liv fra mig! Livet er intet, men skiller mig intet fra Mentor.

Aldt som Telemach talede blef hans Maal stærckere og høyere, hans Frygtagtighed forsvandt. Idomeneus kunde hverken sige noget med eller imod, hverken nægte eller tillade det, som Ulyssis Søn anmodede ham om. Da hand aldeeles intet kunde tale med Munden, prøvede hand ved et Sorrigfuldt Ansigt og ynkelige Gebærder at opvække ham til Medlidenhed. Paa samme Tiid agtede hand, at Mentor kom frem til ham, og med Alvorlighed holdte ham sin sidste Afskeeds Tale saaledes. Bekymrer eder intet over vor Bort-Reyse; Vi forlader eder; Men dend Viisdom, som hjvaaner og regierer Jupiters Raad, skal blive hos eder. Betænker, at I er meere end Lyksalig derudi, at Jupiter har sendt os hid, for at frelse eders Konge-Riige, og for at føre eder af eders vildfarelse. Philocles, som vi har forskaffet eder igien, skal tiene eder troligen og vel. Hand skal stedse have Frygt for Guderne, behag til Dyden, Kierlighed mod Folket, Medlidenhed over de Nødlidende indprændtet i sit Hierte, og lade sig det almindelig beste høyest være angelegen. Hører hannem og bruger hans ærlige Tieniste med fortroelighed, uden misundelse og Ærgierighed. Dend største Nytte, som I kand have af ham, er, at forbinde ham til at sige eder eders Fejel uden undseelse og forsuckret Hykkleri. See der udi bestaar en Kon-

ges og god Regenteres største færdighed, at hand veed at udsøge sig saadanne troe Venner, som tør forholde ham hans forseelser, og efterdi I nu er saa duelig og frimodig, da kand vores fraværelse aldeeles intet skade eder. I kand leve Lyksalig. Men dersom dend forderlige Hykleri, der sniger sig som en Slange hemmelig frem, endnu finder Vey til eders Hierte, og opvækker derudi en Mistanke til eders U-partiske Raads-Herrer, da er det aldeeles ude med eder. Værer frisk og modig i eders Gienvordighed og Behiertet til at følge Dyden. Jeg har sagt til Philocles alt det hand bør giøre til eders Trøst og Hvalelse, og derhos, at hand ikke skal misbruge eders fortroelige Godhed, og ærværdige Omgiengelse. Jeg kand være Mand, og siige god for hans duelige Troskab. Guderne har givet eder hannem, ligesom de har givet Telemach mig. Enhver bør med Frimodighed efterfølge sin Skiæbne, det er u-nyttigt at bekymre sig derover; Dersom I nogen Tiid behøver min Hielp og Tieniste, da skal jeg komme hid at besøge eder, naar jeg faar vel overleveret Telemach til sin Fader igien. Intet skulle være mig til større fornøyelse, saasom jeg skiøtter hverken om Rigdom eller nogen anseelig Vælde paa Jorden. Jeg seer intet heller end at hielpe dem, som søger Dyden og dend ædle Retferdighed. Jeg kand aldrig glem-

me

me dend fortroelighed, og det u-forfalskede Venskab, som I har ladet see imod mig! Ved denne Tale blef Idomeneus strax forandret; Hand fornam dend tunge Bekymrings Steen at veltes af hans Hierte, og alle hans u-roelige Tanker stilles, ligesom de vilde Storm-Vinde og de brusende Floeder stilles for dend herskende Neptuni vældige Tre-Fork. Der var en sød og stille Sorrig tilbage i hans Hierte, og det var ikke saameget en levende Sorrig, som een inderlig fœlelse over sine Venners Afskeed. En ret frimodighed, fortroelighed, Dyd og forhaabning om Gudernes naadige Bistand i fremtiden begynder at fremspire i hans Hierte.

Lad det da nu saa være, siiger hand, min kiere Mentor, mand bør ikke lade Modet falde, om mand end skulle miste alting; Dog glemmer ikke aldeeles den ærlige og enfoldige Idomeneum. Naar I nu kommer hiem til Ithaca, hvor eders Viisdom skal Krone eder med Ære og ald ønskelig Velstand, da erindrer dog, at Salentum er eders Gierning, og et Vidnesbyrd om Eders høye Forstand: Kommer og ihue, at I der har efterladt en u-lykkalig Konge, som venter ikke efter andet end eders sode nærværelse. Reyser nu, værdige Ulyssis Søn, jeg vil ikke opholde eder længere. Jeg tør ikke staae Guderne imod, som har beviist mig saa dyrebare Velgierninger, og givet mig saa kost-

bar

bar et Liggende-fæe. Farer lyksalig bort tillige, min elskelig og berømmelig Mentor, som er dend ædelste og ypperste blandt alle Mennisker, om dog noget Menniske skal kunde giøre det, som jeg har seet og mærket af eder, og om I ikke er en Gud under en fremmet paatagen skikkelse, der er alleene kommen til Jorden for at undervise de skrøbelige og vankundige Mennisker; Drager bort og holder Øye med Ulysses Søn, som er langt lykkeligere ved at have Eder hos sig, end derved, at hand har overvundet dend forfærdelige Adrastum. Farer begge toe! Ach, jeg tør intet tale meer! Forlader mig mine dybe Suk over eders haarde Skilsmisse; Rejser; Lever lyksalige tilhaabe. Nu er der intet meere for mig tilbage i Verden, uden denne bedrøvelige Ihukommelse, at jeg har haft en ærlig Omgiengelse med Eder! O! I hastig bortflydende Dage, i kommer aldrig igien, aldrig faar mine Øyen den glæde at see meere, som de nu seer! I samme Øyeblick tog Mentor Afskeed til at fare: Hand omarmede Philocles, som igien vædede ham med sine vænodige Taare, og kunde ikke tale et Ord. Telemach vilde nu tage Mentor i Haanden, at hand kunde faae sin Haand igien, som Idomeneus krystede mellem sine. Men Idomeneus fuldte dem ud, og gik mellem Mentor og Telemach. hand saae paa dem, hand suckede, hand be-

begyndte at ville tale, men hans Mæle blef ham af Suk betagen, hans Ord afbrudte, at hand ikke kunde faae dem frem. Midlertid hørde mand et forvirret Skriig af Baads-Mænd, og Roer-Knægte, hvoraf Haf-Breden var skiult; Mand ophidser Sejel og Tackel, og en føyelig Vind begynder at blæse op. Telemach og Mentor med største Hiertes bevegelse tog endnu Afskeed med Idomeneo, som længe holdt dem mellem sine Arme, kryslede dem i sin Favn, og med sine vaade Øyen fuldte dem saa vit, som hand kunde skimte dem paa Søen.

Dend 24vende Bog
Om
TELEMACH.

Under Seylatzen lader Telemach forklare sig af Mentore adskillige Vanskeligheder angaaende en god Maneer at regiere paa; Iblandt andre er og denne at kunde kiende Menniskene for at beskiene sig af de gode og vogte sig for de onde. Mod enden af denne Samtale bliver Havet saa blik stille/ at de maatte legge op til en Øe hvor Ulysses kort for dem hafde sæt til Lands. Der seer Telemach hamler og med ham/ men kiender ham ikke. Efter at hand seer ham fare om Bord igien/ finder hand i sit Hierte en hemmelig Sorrig/ hvortil hand veed ingen Aarsag. Mentor forklarer ham dend/ trøster ham med forsickring/ at hand strax derefter skal samtis med ham/ og preder derpaa hans Kierlighed og Taalmodighed i det hand opholder ham fra hans Reyse med at giøre et Offer til Minervæ Ære. Gudinde Minerva/ som hidindtil hafde skiult sig under Mentors skikkelse/ tager nu sin Guddommelige Herlighed an igien og lader sig kiende af Telemach; Hun giver ham de sidste Formaninger og Lærdoms Regle/ og derefter forsvinder. Endelig kom-

mer

mer Telemach derpaa lyckelig hiem til Ithaca/ og finder sin Fader/ hos hans fortroelige Ven Eumeneum.

Vinden stoed i Sejlene: Mand lættede Ankker; Jorden siuntes at flye fra dem. Dend forfarne Styrmand agtede allerede dend forfærdelige Klint Leucates, hvis forskrækkelige Spidse skiules alle Tider af en tindrende Snee og tykke Jisnede Skyer: Derefter fik hand og i sigte de nafnkundige Bierge ved Epirum, Acroceraunia kaldet, som endnu opragte deres trodzige Toppe til Himmelen, u-anseet de saa tit ved Jupiters Torden-Kiler vare blefne antastede, at de skulle bringes til Ydmyghed. Under Seilatzen sagde Telemach til Mentor; Nu troer jeg, at jeg kand fatte de Statz-Regle og underviisning om Riigs-Sager, som J har forklaret for mig. I begyndelsen kom de mig fore, som en Drøm og forblummet Tale, men lidet efter Haanden blef de tydelige og reene i min Forstand, og forekom mig der klare og forstaaelige. Ligesom alle skabte Ting, hvad det end kand være, siunes allerforst i Dagningen ved dend anbrekkende Morgenrøde dunckele og u-skiellige, men derefter siunes de at træde frem af dend u-ordentlige sammenblandelse, naar det fremskinnende Lius, som u-formærkt tager til giver enhver af dem, saa at siige, deres naturlige skikkelse og Farve igien, og ret aabenbarer deres Væsen. Jeg er nu fuldkommen i dend

Tanke

Tanke, at dend rette Grund, og Hovet-Sag i Regimentet er, at kunde skionne paa de adskillige Gemytter, og skielle imellem deres forandrige Egenskaber, for at udvælge dem, og viide at bruge dem efter deres betroede Pund, og dueligbed til sine Sagers forretning: Men dette maatte jeg endnu gierne viide, hvordan mand skal lære ret at kiende Menniskene forstaae sig paa enhvers Natuur og Dygtighed? Mentor svarede: Mand skal lenge betragte Menniskene, for at lære hvad der boer i dem, og viide ret, hvad de fører i deres Skiold: Mand bør baade tit see paa dem, og ofte handle med dem for at prøve deres Gemytte. Kongerne bør at omgaaes med deres underhavende indlade sig i Samtale med dem, raadføre sig med dem endog paa skrømte, og forsøge deres Dueligbed og Ærlighed i smaa forretninger, og lade dem giøre rigtig Regnskab derfor, for at erfare, om de kand være dygtige til høyere Betienninger. Hvorledes er det, min kiere Telemach, I har lærdt at kiende de konstige støbte, og udskaarene Billeder tilforn i Ithaca? Det er jo ved det I ofte har betragtet dem, efterseet deres Faut, og Raadført eder med andre vel-forfarne Mænd derom. Liigeledes her, taler ofte med andre forstandige og Dydefulde Mænd om Menniskens onde og gode Natuur; Deres Sinds Egenskaber, og alle Lasters og Dyders u-feilbare Kiende-Mær-

ker

ker. Saa skal J u-formærkt begribe, hvordan det er bestaffet med dem, og forstaae saa meget deraf, som mueligt er. Hvordan har J lært at skionne paa onde og gode Poeter og Digte-Skrivere? Dend Kundskab og Skionsomhed kommer jo af iidelig Læsning, og dend betænkning mand gior sig derover tillige med andre klogtige Mænd som har noget greb og Smag paa Skialdre-Kunsten. Hvoraf har J lært at at domme om Spil og Sang? Det er jo af samme Agtsomhed, at J har betragtet noye adskillige Sangere og Spille-Mænd: Hvorlunde kand mand vel haabe at regiere vel over Menniſken, dersom mand ikke kiender noget til dem, og deres Tilboyeligheder i sær som mand skal betiene sig af? Og hvorledes skal mand lære at kiende dem, dersom mand aldrig, eller formeget sielden omgaaes med dem? Det kand icke kaldes at omgaaes med dem naar mand seer dem alle udi en offentlig forsamling, eller og naar mand taler med et andet Parti om nogle Sager, som der ligger Magt paa, og mand self for Lyst skyld har beredt sig paa at snakke vitloftig om. Men derudi bestaar Sagen, at mand seer, betragter og omgaaes med enhver i sær, at mand søger at udgrandske deres forborgne Hiertes inderste Tanker, at mand paa alle Kanter sætter Prøve paa dem, og stræber at maale dybet og bunden i Hiertet paa dem, for at viide deres Maneer, Tanker og Nykker.

Men at mand nu igien kand domme desmeere retsindig om Menniskene, da maa mand først begynde paa at vide, hvordan de ret bør at være; mand bør vide, hvor udi Menniskens reene Dyd og rette Fortieniste bestaar: At mand kand vide at skille imellem dem, som besidder noget got, og andre, som intet duer. Mand taler nok om Dyd og Fortieniste, og veed dog icke til grunde, hvad de er? og hvor udi de bestaar? For dend største Part af Menniskene ere de kun nogle løse Ord, og forfængelige Navne, hvilcke de har behag udi og søger sig ære af altid at tale om, med Munden, dog uden Forstand og Eftertankke. Mand bør derfor have nogle visse Regle, grundede paa Retfærdighed, Dyd, og Fornufftens sunde Skionsomhed, hvorefter mand kand kiende dem, som ere af et billigt og dydefuldt Sind. Mand bør vide alle gode og visse Statz-Regle, for at kiende de Menniskr, som har dem imme Regler indprentede i deres Hierter, og ndre egensindige Gemytter, som ved en trædsk Spitzfindighed viger derfra. Med et Ord: Til t maale alle og enhver, maa mand have et vist g rigtigt Maal, og til at domme bør mand lieledes at have en vis Lov og Grund, til hvilcken lle vore Domme kand henføres. Mand bør gentlig vide det Menniskelige Lives Meed, og Øye-Mærcke, og hvad ende mand skal sætte sig

fore i Regieringen over dem. Dend væsentlige Ende og eeniste Hensende, bør være denne, at at mand aldrig søger sin egen Ære og Høyhed; Thi dend ærgierige Bekymring sigter icke til andet, end til at søge og fyldestgiøre sin egen tyraniske Hoffærdighed, men mand bør hengive og opoffre sig gandske til dend u-endelige Omhyggelighed, som Regieringen udfordrer for at giøre Menniskene gode og lycksalige: Ellers gaar mand kun og trafver for sig i blinde, og sætter sig self i vofve ald sin Livs Tiid. Mand gaar ligesom et Skib i det vilde Hav, der har ingen Styr-Mand; der ikke kand agte paa Stiernernes Løb, og ey heller har nogen Landkiending paa næstliggende Stæder; det kand ikke uden største Forundring undgaa Skibbrud. Ofte veed Regenterne ikke hvad de skal søge hos Menniskene, fordi de ikke veed, hvor udi dend reene Dyd bestaar: Dend u-forfalskede Dyd synes for dem at have noget raadt, haardt og grovt Væsen i sig, dend synes formeget barsk og fripostig, dend forskrekker dem og giør dem suurseende: De vender sig derfore til Hyklere, og derefter kand de hverken finde Ærlighed eller Dyd: Siden løber de efter een forfængelig Skygge, søger efter een falsk Ære, som giør dem u-værdige til dend rette, endelig venner de sig til at troe dend Indbildning, at der er ingen reen og retskaffen Dyd til paa Jorden: Thi de gode kiender

nok

nok de Vanartige, men de Vanartige kiender intet til de Gode, og de tør vel fatte dend Tankke, at der er aldeeles ingen til af dem; thi de dømmer andre efter deres eget Gemyt. Saadanne Herrer veed intet andet end ved een daarlig Mistankke at skiære alle over een Kam. De skiuler dem for Folk, de stænger dem inde, ere misundelige og mistænkelige endog i de ringeste Sager. De frygter for Menniskene og mager det saa, at alle maa frygte for dem. De skyer Lyset og tør ikke lade dem see i deres rette Natur, at ikke nogen skal mærkke deres arrige Sind, og vanartige Gemyt. Endskiøndt de ikke vil være kiendte, saa kand de dog ikke blive ubekiendte: Deres Undersaatters skarpe Nysgierighed udgrandsker alle Ting, og gior sig Giisninger, end og om de hemmeligste Sager; Men Herrerne self kiender ingen; Deres partiske Folk, som ere omkring dem, og har ligesom deres Hierte i deres Hænder, de glæder sig ved at see, hvoredes ingen kand komme til at tale med dem. En Konge, som nægter sine Undersaatter frie Adgang til sig, nægter iligemaade sandhed sin fremgang. Mand fordunckler dend ved falske Underretninger, og vanartigt Forrebringende, men vert imod bringer dem af Veyen, som kunde lene til at aabne deres Øyen. Dette slags Konger henlever deres Tiid i en vild og grum Hoffærdighed, og ere alle tider i frygt for at bli-

ve bedragne, men de bliver dog virkkeligen, ja u-forbigængeligen bedragne, og fortiener at være det. Efterſom mand kun taler med gandſke faae, da forpligter mand ſig ſelv til at tage imod alle deris partiiſke Sinds adſkillige Beretninger, og falſke Domme, der grundes alleene paa vrang Forvidenhed og Indbilding: De Gode ſelv har deres Feyl og forrekommes af de Onde i deris redelige Forſæt. Endnu meere, man er i diſſe falſke Tidende-føreres og Øre-tuderes Magt, det er kun en ringe og arrig Slegt, der lefver af deres giftige Tunger, der forgifter de u-ſkyldige Sager, afmaler de Ringe med dend groveſte Penſel; Paafinder langt ſnarrere noget Ondt, end de lader af at giøre Skade, og paa alle Maader til deres egen Fordeel ſpiller med en ſkrøbelig Fyrſtes Mistankke og u-anſtændige Nysgierighed; naar hand lefver i Skiul, og ligeſom har Undſeelſe for at kome ud blant Folk.

Lærer da min kiere Telemach, lærer at kiende Folk, udhører og prøver dem ſelv; lader dend eene domme og tale om dend anden i nærværelſen; forſøger dem lidt efter lidt, betroer eder ingen i ſær, og overgiver eder aldrig i eens Vold. Vider at føre eder eders Erfarenhed til Nytte, efter at I er bleven bedragen. Bliver klog af dend Skade, thi det kand ikke andet være, end at I jo maa bedrages nogle gange, ſaaſom de Vanartige ere huule og dybe at naae Bund udi, og me-

meget skinhellige: Men seer til, at I ikke formedelst de Ondes forevendte Forrestillelse forfølger de Gode. Lærer deraf, at I ikke er for hastig til at domme nogen Person enten for at være Ond eller god. Baade det eene og det andet er meget farligt; Saaledes skal eders begangne Feil tiene til eders nyttige Underviisning. Naar I faaer fundet noget sært Pund eller Dyd hos noget Menniske da betiener eder der af i Fortroelighed: Thi skikkelige og dydige Folk vil, at mand skal skionne paa deres oprigtige Omgang. De elsker et ærligt Navn og andres Fortroelighed til dem, langt høyere end stoor Liggende-Fæ. Men forderfver dem ikke dermed, at I giver dem en u-indskrænket Myndighed. Mangen saadan een, havde stedse blevet en ærlig og retskaffen Mand, men er det nu ikke, fordi hans Herre har givet ham ald for stor Magt og Riigdom. Hvem der er saa lykkelig og saa elsket af Guderne, at hand i sit gandske Konge-Riige kand finde toe eller tre ærlige og tilforladelige Venner af høy Viisdom og bestandig Godhed, finder snart ved deres Hielp andre dydige og duelige Mænd, som ligner dem, hvormed hand kand besætte de ringere Bestillinger. Af saadanne redelige Mænd, som mand har Tilliid til, lærer mand det, som mand selv ikke kand fatte, andres Væsen og Vandel angaaende.

Telemach svarede; men bør mand vel betie-

ne sig af de Vanartige til een eller anden Forretning, naar de dertil ere begvemme? som jeg ofte har hørt at sige: Mentor svarede: Undertiden nødes mand til at bruge deres Tieniste: I et oprørt og forvirret Land finder mand ofte u-retfærdige og skalkagtige Folk for sig, som allerede har stor Myndighed; De sidder i saadanne anseelige og høye Embeder, som mand ikke saa hofvet-kulds kand støde dem fra: De har og andre mægtige Herrer paa deres Side, hvilke mand maa varligen omgaaes med. Ja mand maa endog spare, de Onde og Vanartige, saasom de ere værd at befrygte sig for, og kand ved deres spidsfindige Ondskab forvende og kuldkaste aldting. Mand maa derfore bruge dem til en Tid, og tillige mage det saa, at de med Tiden bliver mindre fornødne, og endelig, at deres Tieneste kand blive u-nyttig. Hvad reen Venskab og fortroelig Omgiengelse angaaer, da seer vel til, at I aldrig har nogen fuld Tillid til dem, meget mindre noget Gemeenskab, thi de kand misbruge eders Godhed, og derefter holde eder ligesom fangen i deres Garn formedelst de hemmelige Sager, som I kand have betroet dem. Det Fængsel er langt vanskeligere at bryde end et Fængsel af Jern. Haver eder dem forbeholden til smaa og kyte Forretninger, handler vel med dem, og stræber at forpligte dem formedelst deres egen tilbøyligheder til at være eder troe;

thi

thi det er dend beste Maade at holde dem paa. Men lader dem ingenlunde komme i eders hemmeligste Raad: Haver altid en Forvending eller Befalning i beredskab, hvorved I kand skytte dem fra eder efter eders Villie: Giver dem aldrig Nogelen til eders Hierte, ey heller Kundskab om eders vigtige Forehavende. Naar da eders Rige bliver roeligt, sat i god Stand, og besat med ærlige Betientere, som I kand stoele paa, da bliver snart disse vanartige Bedragere, som I nesten var nødt til at bruge, gandske uduelige og u-nyttige. Dog skal I ikke lade af at giøre dem til gode, thi det er aldrig tilladt at være u-taknemmelig, end ikke imod de Onde. Men i det I handler ærlig og vel med dem, skal I see til, at I kand giøre dem gode: Det er fornøden, at mand seer igiennem Fingre med adskillige deris Fejel, som mand tilgiver dend Menniskelige Skrøbelighed. Ikke dismindre bør mand lidet efter lidet lade see sin Myndighed, og forrekomme det onde, som de offentligen ville giøre, om mand ikke holdt Haand i Hancke med dem: Ofver alt er det ondt at bruge de Onde til at giøre noget Got, men endskiøndt dette Onde tit er u-forbiegængelig, bør mand dog at afkaste det Tiid efter anden, saavidt mueligt er. En viis Regentere, som søger alleene en god Orden og Retfærdighed i sit Rige, skal efterhaanden komme saavit, at hand nok kand undvære vanar-

tige Bedragere: Hand skal vel finde saa mange fromme og retsindige Mænd, som ere duelige og vel skickede dertil. Men dette er ikke nok at finde eendeel gode Mænd i det Land, det er derhos og fornøden at giøre, danne og forskaffe sig selv nogle nye.

Dette maa nok være meget besværligt, siger Telemach, og giver stort Hoved-bryd? O! nej, svarer Mentor, ingenlunde; Dend u-mage og Flid, som I giør eder for at finde duelige Mænd, og ophøye dem til Værdighed fremfor andre, skal snart opvække andre, som har noget got Pund og Sindets Gave i sig. Enhver skal giøre sit beste af yderste Evne. Hvor mange er der, som lever deres Tiid i en foragtelig Skiødesløshed, som dog kunde blive brave og drabelige Mænd, dersom de ved en sømmelig efterstræbelse og ønskelig forhaabning om forfremmelse blef opmuntrede til Arbejde? Hvor mange Menniskér er der ikke, hvilke, fordi de for Armods og Afmagts skyld ikke kand komme frem ved Dyden, stræber at føre sig op ved U-dyd? Dersom I nu med anseelige Belønninger og ærværdige Bestillinger allene aflegger de kloge Hoveder og Dydefulde Siele efter deres duelighed, hvormange af Eders Underdaner skal da vel ikke self vænne sig til Dyd og Dygtighed, og hvormange skal I vel ikke self kunde danne og opdrage, i det I lader dem Trappe-viis op-

stii-

stiige fra de nedrigste Betienninger til de høyeste Æres Embeder? Derved skal I baade kunde øve og forøge deres gode naturlige Gave: I kand forfare derved, hvorvit deres reene Forstand, og u-forfalskede Dyd kand strække sig. De Mænd, som bliver opsatte i de høyeste Æres Platzer, bliver opdragne under eders Øyesiun og opsigt i de nedrigere. Saaledes faar I self fuldt dem, fra en Æres Trappe til een anden deres gandske Lifs Tiid: I skal da best kunde dømme om dem, ikke efter deres Ord, men af deres forhold i alle deres anbetroede Forretninger.

Midlertid Mentor holdt saadan Samtale med Telemach, fornam de et Skib fra Pheacien, som hafde strøget Seyl og sat sig ved en liden øde Øe, besat med Klipper og Skiær midt i Havet. Samme Tiid taugde Æoli tudende Vinde stille, de sagtfærdige Vesten-Vinde siuntes at tvinge deres kølige Aande. Det gandske Haf blef som en glat Jis: De slappe Seyl kunde nu intet drive Skibet videre, og de allekede udmattede Roers-Knegtes Fliid begyndte at blive forgieves. Mand nødtes til at legge an til samme Øe, som var liigere et grumt og vildt Field end en Øe til at boe paa for Folk; Paa en anden Tiid, naar det ikke var saadan Hafblik, hafde mand ikke uden største Fare kundet komme did. De Pheacier, som lentede ef-

ter Vinden, siuntes ikke mindre end de Salentiner at længes efter deres foretagende Reyses fortsættelse; Telemach trædde op til dem paa dend broddede og Steen-fulde Hafbred, og spurde strax dend første Mand, hand træffede til, om hand ikke hafde seet Ulysses Kongen af Ithaca ved Alcinoi, de Pheaciers Konges, Hof? Denne, som Telemach stumpede over, var ingen Pheacier, men en fremmet u-bekiendt, hvilken Naturen hafde givet et herligt og Kongeligt Aasinn, som nu formedelst Modgang bedrøvet og forsagt; Hand stoed i dybe Tanker, og neppe horde, hvad Telemach spurde om: Men endelig svarede hand, som en der vaagner op af en Slum: Ulysses har (som I siiger,) været antaget hos Alcinous, som paa en Stæd, hvor mand ærer Jupiter, og over dend sædvanlige Giæste-Ret. Men der er hand nu ikke meere, og det gior ingen gode, at I der vil søge om ham: Hand er reyst bort for at see Ithaca igien, om de hidindtil fortørnede Guder ere blefne formildede, og vil tillade ham, at hand dog engang omsider maa blive saa lykkelig at hilse sine Huus-Guder med Fred: Saasnart denne Udlænding med Sørgelige Miner hafde sagt det, sneg hand sig bort til en liden tyk Skov øverst oppe paa et Field, hvor hand sad og betragtede det vilde Haf: Hand flyde, og, saavit mueligt var, skiulte sig for alle dem, hand saae, og siuntes gand-

ske

ske u-taalmodig over, at hand ikke kunde kom-
me til at sejle fort. Telemach saae stift paa
ham, og jo meere hand betragtede ham, jo mee-
re forundret og beveeget blef hand self: Den-
ne u-bekiendte, sagde hand til Mentor, svarer
Folk, som en, der neppe gider hørt, hvad de sii-
ger, og som hand var gandske gritten og Bred-
laden: Jeg beklager de U-lyksaliges ynckelige
Tilstand, eftersom dend og har rammet mig.
Hand vilde neppe værdiges at høre eller svare
mig, dog finder jeg, at mit Hierte tager Deel
i hans Sorrig, dog jeg ikke veed, hvorfore? Hand
tog ilde nok imod mig, ikke desmindre kand jeg
ikke andet end ønske ham en god ende paa hans
Elendighed. Mentor smilede ad ham og sag-
de: See, hvortil Livets U-lyksalighed er tien-
lig, og hvad Nytte Modgang fører med sig:
Dend gior Førster sindige, maadelige og med-
lidende over andres Jammer; Naar de aldrig
self har følet Modgangs strænge Vinter, men
levet hen, som i Lykkens blide Vaar og mættet
dem af Vellysters giftige Bægere, da bilder de
dem ind at være Guder: De vil at baade Bier-
ge og Dale skal slettes efter deres behag; De
agter Menniſken for intet, de vil giøre Abe-
Spil med dend gandske Natur: Naar de hø-
rer tale om Taalmodighed og Lidelser, da veed
de ikke hvad sligt betyder, det er som en mørk
Tale eller Drøm for dem: De har aldrig seet

dend

dend store forskiel imellem ondt og got. U-lykke og Modgang formaar alleene at giøre dem beskedne og eenfindtlige: Dend kand forandre deres u-bevægelige Flinte-Hierte til et Menniskeligt Hierte: Da befinder de sig først at være Menniſker, og at de skal spare andre, som ligner dem i Kiød og Blod. Dersom een eeniste fremmet Person kand opvekke eder til Medynk over sig, fordi hand ligesom I er vildfarende ved denne Klippe, hvormeget større Medlidenhed vil I da ikke have over de mange ynkværdige Undersaatter i Ithaca, naar I engang seer dem at lide Nød? Det Folk, siiger jeg, som Guderne engang vil betroe eder, ligesom mand overleverer en Hiord i Hyrdens Hænder, og som, maa skee, for eders Ærgierighed, eders store Pragt, og u-besindige Handel kand være bleven u-lykſalig: Thi Folket lider neppe og sielden noget Ont i Landet uden formedelst deres Regenteres forseelser, som burde med Aarvaagenhed arbeyde paa at forhindre det onde fra dem. Midlertiid Mentor saa talede, faldt en Hiert-klemmende Angest paa Telemach, at hand i sin fortrædelige Hidsighed svarede med Hiertets gremmelse, Dersom alting har sig saaledes efter eders beretning, da er jo en Konge meget ulykkelig. Hand maa da være som en Tienere og Træl af alle dem, som hand har at befale over: Hand siunes da at være skabt

for

for dem, hand er dem sig og alle sine Kræfter skyldig: Hand maa besværes med alle deres Nødtørftigheder: Hand alleene er en Mand for alt Folket, og for enhver i særdeeleshed: Hand maa da skikke sig efter deres Skrøbelighed: Hand maa tugte dem som en Fader, vogte dem, som en Hyrde, og giøre dem viise og Lyksalige: Dend Myndighed, som hand siunes at have, er da jo ikke hans; Hand kand da intet giøre enten til sin egen Ære eller fornøyelse. Hand er ikke allene Lovenes Forsvar, og Handthævere, der maae giøre det, at de kand regiere alting: Hand maae vaage og giøre sin yderste Flitid for at forsvare dem. Hand er dend i gandske Riiget, som har mindste Frihed og Roelighed, ja hand er en Træl der opofrer sin Roe og Frihed til det almindelge beste. Mentor svarede: Det er vel sant, at en Konge ikke sidder paa Thronen, uden for at hand skal have Omsorg for sit Folk, som en Hyrde for sin Hiord, og som en Hosbonde for sine Huus-Gesinde: Men, min kiere Telemach, dømmer I ham for at være u-lyksalig, fordi hand har saa mange Folk at giøre vel imod? Hand refser de onde ved vedbørlig Straf; Hand opmuntrer de gode ved anseelige Belønninger: Hand ligner Guderne self, i det hand fører det Menniskelige Kiøn til Dyd og skikkelighed. Har hand ikke ære nok deraf, at hand holder Folket

til

til at holde Loven? Er hand Ond, da kand hand icke andet end være u-lyksalig derhos; Thi hand kand ingen Fred eller Roelighed finde i sin onde Tilbøyelighed og forfængelige Ergierighed. Men er hand god, da finder hand dend reeniste og største Fornøyelse i at arbeide paa at forfremme Dyden, og kand vente sig af Guderne en ævig Belønning derfore.

Telemach blef dreven af en indvortes Bekymring, og paa nærværende Tid siuntes aldrig at have hørt disse Regle endskiønt de ikke alleene var indprænted i hans Hierte, men hand endog self hafde forestillet andre dem med stor Nidkierhed. Alting kom ham bagvendt fore, hand var tung-sindet, og med en modsigelses Aand ligesom gandske besværet, at hand imod sit eget Sind og Hiertes Mening tog alting tvert op, og foragtede dend Sandhed, som Mentor fremsætte for ham: Og for at kuldkaste Mentors Meening, siiger hand: Da Menniskene ere alt formeget u-taknemmelige, og uværdige dertil, at mand skulde giøre sig saa stor u-mage for dem, hvorfore da, siger hand, skal mand have stedse saa megen bekymring for at vende Folkes Hierte, og søge om deres Yndest, som maaskee aldrig kand bringes til at elske en? Hvortil er det nyttigt, at mand gier vel mod de onde, som maaskee skal bruge eens Velgierninger til at skade ham self med?

Men-

Mentor svarede med Taalmodighed: Mand maa vel giøre sig Tancker om de ondes u-taknemmelighed, men ikke derfor lade af at giøre dem tilgode. Mand bør beviise dem ald Tieniste, om icke for deres egen Fortieniste, saa for Gudernes skyld, som befaler det. Det gode som mand gior, er aldrig forgieves giort, om Menniskene endskiønt forglemmer det, da skal Guderne ihukomme det med en naadig Belønning. Og om den gemeene Pøbel med andre liderlige Gemytter ere u-taknemmelige, og u-skionsomme, saa er der dog nogle Dyde-fulde og retsindige Mænd, som beveges af eders Dyd: Dend meenige Mand, skiønt den er u-stadig og Grille-fuld, lader og ikke af at beviise den reene Dyd et Skin af Retferdighed, og i det mindste lader liigesaadan som de elsker dend: Men vil i endelig forhindre Folkets u-taknemmelighed? Arbeider da ikke alleene derpaa at giøre dem Mægtige, Rige, U-overvindelige i Krigen, og Lyksalige efter deres Fornøyelse. Den Ære, overflødighed og kræsene Vellyst forderver dem: Der skal derover blive meere Vanartige og til Slutning meere u-taknemmelige: Dette er og ret at tale, at give dem en skadelig Foræring og tilbyde dem en velsmagende Forgift. Men legger vind paa at rette og forbedre deres onde Sæder, og indgyde i deres Hierter Retferdighed, Erbarhed, Gudfrygtighed, Beleven-

hed,

hed, Ærlighed, Maadelighed, og u-partisk forsnøyelse. Og ved det I paa denne Maade stræber at giøre dem gode, da forhindrer I dem at være u-taknemmelige. Saa kand I give dem det ypperste og høyeste gode, som er Dyden, og denne Dyd, naar dend er reen og u-forfalsket, skal den snart hæfte og hænge, vende og leede deres Hierter til hannem, som har indprendtet dend i dem. Naar I saaledes giver dem det rette og største gode, da gior I eder self ligesaa vel til gode, som dem, og I har ikke nødig at frygte for deres U-taknemmelighed. Kand mand vel undre over, at Menniskene ere u-taknemmelige imod de Regentere, som aldrig har øvet dem uden i U-retferdighed, Ærgierighed, U-artighed, Hoffærdighed og Troeløshed? En Herre kand jo intet antet vente af dem end det, de har seet og lært af ham self. Dersom hand tvert imod med eget Exempel og betroede Myndighed arbejdede alvorligen paa at giøre dem gode, da skulde hand nyde Frugten af sit Arbeyde ved deres deilige Dyders øvelse, eller i det mindste skulle hand finde i sin egen Dyd og Gudernes Venskab mod sig, en tilstrackelig trøst imod ald dend foragt, som noget vanartigt Gemyt ville kaste paa ham.

Saa snart denne Samtale var til ende, gik Telemach med en hast til de Pheacier paa det andet Skib, som var med et Tov giort fast til Lan-

Landet: Hand søgte til en gammel Mand, blant dem, for at udspørge, hvorfra de kom, hvor de vilde hen, og om de intet hafde seet Ulyssis. Dend gamle svarede: Vi kommer fra vor Øe, vi drager hen at giøre Kiøbmandskab ved Epirum. Ulysses, som mand allerede har fortalt eder, var noget paa vor Land, men er nu faren bort. Hvem er spør Telemach ydermeere, dette unge vanckelmodige Menniske, som søger hen til de vilde og ukiendte Stæder, for sig self, og venter med saa stor Længsel, at eders Skib maa komme under Seyl igien? Det er en fremmed ubekiendt Persohn, siger dend gamle. Mand siger, at hand heder Cleomenes, en Phrygier, og at det for hans Fødsel er spaaet hans Moder af Orakulet, at denne skulle blive Konge, om hand ikke vilde opholde sig i sit Fæderne-Land, og at, dersom hand biede der, da skulle hans Nærværelse foraarsage de Phrygier en fordervelig Pestilentze. Efter at hand var fød, ofverleverede hands Forældre ham til nogle Baads Mænd, som skulle føre ham til dend Øe Lesbos; der blev hand paa sit Fæderne-Lands Bekostning opfødt hemmeligen; thi der laae dem højlig Magt paa at holde ham borte, jo længere uden Lands, jo bedre. Hand voxte snart til, blef stor og sterk, anseelig og duelig til alle priselige Øvelser paa Forstand, Sind og Le-

gemé: Hand slog og sit Sind med stor Lyst og Færdighed til adskillige Videnskaber, og Ridderlige Øvelser, og giorde der udi god Fremgang, men mand maatte intet lide ham paa noget Stæd. Thi dend om hannem udraabte Spaadom blev snart kundgiort, og mand tog strax kiende paa ham, hvor hand kom: Især frygtede Kongerne for ham, hvor hand drog hen, at hand ved en eller anden Hændelse skulle berøve dem deres Kongelige Spiir og Krone; Saa har hand da flygtet omkring fra sin Ungdom og hand kand ingenstæd finde i Verden, hvor hand sickert kand have Roelighed til at sætte sig need: Hand har ofte reist til langt fraliggende Lande, men saa snart hand er ankommen til en Bye, har mand strax erkyndiget sig om hans Fødsel og Vandel, og saa faaet Oplysning om dend over ham affagde Spaadom. Hand har ondt ved at skiule sig, eller at holde nogen gemeen Stands Persons Leve-maade paa nogen Stæd; De høye Pund og særdeeles forundte Gaver, siger mand, saavel hans Erfarenhed i Krigen, hans høye Forstand i Vaglige Konster, som hans Færdighed til de vigtigste Sagers Forretning skinner frem, end og mod hans Villie, og ligesom skiær Folk i Øynene. Der forrekommer ham altid som der sieges, en u-formodentlig Leiglighed til at giøre sig navnkundig blandt alle, hvilket røber ham, om hand selv gierne vilde dølge sin Person. Det er

hans

hans store Dyd og og høye Fortieniste, som giør ham dend Ulempe, dend foraarsager en Frygt i alle for ham, at de udstøder ham af dend Stad, som hand ønsker at fæste sin Boe-Pæl udi; Hans Skiebne er, at alle skal agte, ære og forundre sig over ham, men derhos uddrive ham af alle bekiendte Lande. Hand er endnu kun et blot ungt Menniske, og midlertid har hand endnu ikke kundet finde nogen Krog enten i Asia eller Græken-Land, hvor mand har vildet lade ham leve i Roelighed. Hand synnes icke at være Ær-gerig, og hand søger heller intet om nogen høy Stand. Hand havde været meget lyckselig, dersom Oraklet ikke havde tilsagt ham noget Konge-Rige. Hand tænckер aldrig til at see sit Fæderne-Land meere; thi hand veed nok, at hand icke kand andet end bringe enhver Slægt og Huus derudi Sorrig og Bedrøvelse paa Halsen. Det Konge-Rige, for hvilcket hand lider, og som ham er lovet ved Spaadommen, synes hand aldeeles intet at tragte efter; Hand farer omkring efter det mod sin Villie, og drivis af en blind Lykke af et Land til et andet, og dend tvifraadige Skiæbne synes at ville drille ham til hans høye Alderdom. O! en fortredelig Gave af Guderne, som forstyrrer alle hans gode Dage, tilføyer ham allehaande Bekymring og Møye, ald hans Livs Tid, da dette ælendige Menniske icke behøver nogen Ting høyere end Stilhed og Roelighed:

Her reyser hand fra, siger hand, hen imod Thracien for at opsøge sig et vildt og Barbarisk Folk, hvilcket hand vil samle tilhobe, underviise og regiere nogle Aars Tid, hvorved hand agter at opfylde Oraklets Spaadom, at mand icke skal have Aarsag siden at frygte for ham i andre mægtige Riiger: Siden meener hand at drage til en eller anden Bye i Carien, og søge sin Frihed ved at legge sig efter Ager-dyrkningen, som hand stedse har Lyst til: Det er en meget viis og forstandig Herre, Maadelig, Sindig, Gudfryctig, som kiender Folk meget vel, og som veed at leve i Fred og Eenighed med dem, uden at sette for stor priis paa dem: See her det, som mand forteller om denne Udlænding, som J behagede at spørge mig om.

Under denne Samtale vendte Telemach ofte sine Øyne hen imod Hafvet, som begyndte at røres og opveckes af dend frembrydende Vind. Bølgerne begyndte at opløftes og støde an paa Klipperne, og bedeckede dem med deres Skum: Som de stod da best sammen, siger dend gamle Mand til Telemach; Nu maa jeg til at fare! Mine Stalbrødre og Følge-Svenne kand icke bie længere efter mig; Og dermed gik hand til Havet og traadte udi Skibet; hvorpaa mand hørde strax over aldt et forvirret Skrig af de fyrige Skibs-Folk, som med Lyst og Længsel begierede at seyle deres Kaas. Denne U-bekiendte,

som

som mand kaldede Cleomenes, havde gaaet nogen Tid eene oppe paa Fieldet, og løb hid og did paa Spitzen af de høyeste Klipper, og der af betragtede det viidt udstrackte Hav, med inderlig hiertens Tungsindighed; Telemach havde ham dog stedse i Sigte, og gav nøye agt paa hans Gang og færdige Skrit. Hans Hierte bar Medlidenhed over een saa dydefuld Mand, der var vildfarende, landflygtig og u-lyckselig, der var beskicket til saa høye Ting, og dog maatte være som et Vidunder, saa lang Tiid for dend Grille-fulde Lykke. I det mindste kand jeg, sagde Telemach til sig selv, maaskee, faae Ithaca at see igien; Men dene ynkværdige Cleomenes kommer aldrig til Phrygien meere. Dette ynkkelige Menniskes bedrøvelige Exempel, som endnu var meere u-lykselig end hand, formindskede meget hans Sorrig. Da dett Menniske saae Skibet endelig være seyl-færdigt, stigede hand ned af disse bratte Field med saadan en hast og gesvindighed, som Apollo selv, naar hand med sit guulagtige opbunden Haar farer over Biergene i Lyciæ Skove for at beede et Dyyr eller Vildbasse med sine Piile. Denne U-bekiendte sprang am Bord paa Skibet, som allerede begyndte at legge sine dybe Furrer i Søen, og dref længere og længere bort fra Den. Efter deres bort-seylen kom der Telemach en hemmelig og uformodentlig Angest over, som klemte hans Hierte. Hand

gremmede sig selv, og vidste aldrig hvorfore? Graaden stod ham i Øynene, og ingen Liise syntes større for ham end at hand kunde komme til at græde. Samme Tiid seer hand sig omkring ved Hav-bredden, og formerker, at alle de Salentinske See-Folk, som laae paa det grønne, var falden i en dyb Søvn. De vare trette og afmægtige. Dend søde Søvn havde indslikket sig i deres udmattede Lemmer, og dend dulmende Valmue-Saft var ved dend viise Minervæ forborgene Magt udgydet over dem om høy lyys Dag, at de laae uden Sands og Følelse, som det havde været mørk Nat. Telemach kunde ikke andet end forundre sig over disse, ellers saa duelige Salentiner, at de saaledes vare dyssede i Søvn, da de Pheacier derimod havde været saa færdige og aarvaagen i at betiene sig strax af dend føyelige Vind, saa snart dend begyndte at kunle op. Dog lod hand sig det være meere angelegen at see efter de Pheaciske Skib, som ude paa Søen var færdig at gaae ham af Sigte, end at gaa hen at vække sine Salentiner op. En forunderlig Sorrig og hemmelig U-roelighed holdt hans Øyne og Hierte fast til Skibet, som allerede var saa langt borte, at hand neppe kunde skiemte de hvide Sejl fra de blaa Bølger. Hand kunde intet høre eller agte hvad Mentor talede til ham, hand var ligesom fra sig selv henrykt, ikke anderledis end de rasende Qvinder Mœnades, naar de med deres flet-

flettede Vin-stokke i Hænderne dantzer om Bacho til ære, og oplefter deres forvirrede Fryde-Skrig, at Floderne ved Hebrus, og Biergene, Rhodope og Ismaru skielver derover. Endelig kommer hand noget lidet til sig selv igien af dene fortryllede Tungsindighed: Graaden begyndte at trille ham need paa Kindern, da Mentor siger til ham: Min kiere Telemach: Jeg forundrer mig aldelis intet over, at I falder i denne store Graad. Skiønt Aarsagen til eders Sorrig er eder selv u-bekiendt, saa veed Mentor god beskeden der om. Det er Naturen, som taler for eder, og lader eder finde sin Virkning i eders Hierte: Dend er det, som beveger eder, og smelter det. Denne u-bekiendte Mand, som I saa bedrøves over, er dend store Ulysses. Alt det, som dend gamle Pheaciske Mand har fortælt eder om ham under det Navn Cleomenes, det er kun en opdigtet Snak, som hand har fundet paa, at skiule eders Faders hiemkomst til sit Rige, og holde dend des meere forborgen. Nu gaar hand herfra lige til Ithaca, og det varer ikke længe, førend hand er paa Reeden, og faar disse høyt forønskede Stæder at see igien. Nu har eders Øyen seet ham, som eder til forn var tilsagt, uden at I kunde kiende noget til ham. Nu skal I snart see og kiende ham, og hand skal kiende eder. Men nu paa denne Tid kunde Guderne ikke tillade eder dend ønskelige Kundskab uden for Ithaca og dets

Grendser. Hans Hierte har ikke mindre været bevæget end eders; Men hand er alt for klog eftertænksom dertil, at hand skulde blotte og aabenbare sig for noget Menniske paa et fremmet Sted, hvor hand kunde være underkast noget Forræderj, eller have nogen Fare for Penelopes trædske Elskere. Saa eftertænksom er eders Fader frem for nogen anden. Hans Hierte er som en dyb Afgrun. Mand kand ikke opdrage nogen forborgen Sag deraf. Hand elsker vel Sandhed og fremfører aldrig noget, hvorved dend kand skades; men hand siger intet uden det, som endelig er fornøden: Hans høye Viisdom holder som et fast Zignete, hans Læber tilsammen for alle u-nyttige Ord. Hvor Angest og Hierte-klemt blev hand ikke, da hand talede med eder! Hvor nagede det ham ikke, at hand ikke kunde aabenbare sig for eder! hvor hart gik det ham ikke til Hierte, da hand saae eder, og ikke kunde handle videre med eder! See! herover blev hand saa bedrøvet, tungsindet og forsagt! Ved dend Tale var Telemach saa beklemt og bedrøvet, at hand ikke kunde tvinge sin Graad: Hand kunde ikke svare et Ord for tidelige Hierte-Suk: Endelig udbrød hand i disse Sørgelige Ord. Ach! min kiere Mentor! Jeg fornam nok noget hos denne u-bekiendte, jeg veed selv ikke hvad, som drog mit Hierte til ham, ligesom en Segel-Steen trækker Staalet til sig,

og

og oprørde alle mine Indvolde. Men hvorfor har I ikke sagt mig det, førend hand foer bort, at det var Ulysses, efterdom I kiendte ham? Hvorfore loed I ham fare bort, uden at tale med ham, og kiende eder ved ham? Hvad er dette for en Hemmelighed? Skal jeg da stedse være U-lyksalig? Vil de fortørnede Guder stedse opholde mig i en tvifl-raadig Længsel, ligesom Tantalus, hvilken det bedragelige Spring-Vand synes at vilde forsøye, men falder hans hitzige Tunge og tørre Gane forbj? Ulysses, Ulysses har I da stedse forladt mig og sneget eder bort? Kandskee jeg aldrig faar eder meere at see? Maaskee Penelopes bedragelige Friere kand ombringe ham ved det Forræderj, som de har lagt op imod mig? I det mindste kunde jeg da trøstet mig ved at døe med ham, om jeg hafde kommet i følge med ham! O! Ulysses, Ulysses! om I endnu ikke bliver fordreven end engang, og ikke støder an paa noget blindt Skier (thi jeg maa frygte for dend vanartige Lykkes yderste Ondskab imod mig,) da er jeg dog bange, at I kommer hiem til Ithaca med ligesaa bedrøvelig en Skiebne, som Agamemnon til Mycenas! Ach! min kiere Mentor, hvorfore misundede I mig min Lyksalighed? Nu kunde jeg venligen undfanget ham, nu hafde jeg nesten været med ham i Hafnen ved Ithaca. Vi kunde mærkelig have opmuntret og hiulpet hver-

andre at stride imod vore afsagde Fiender. Mentor svarede ham med en liden Smil, sigende: See min kiere Telemach, hvordan det er beskaffet med Menniskene. See nu er I gandske bedrøvet, fordi I har seet eders Fader og kiendte ham intet? Hvad hafde Jvrl ikke vildet give i gaar til dend, som kunde haft forsikret eder om, at hand endnu var i Live? Nu har I faaet forsikring om det ved eders egne Øyen, og dend forsikring, som burde glæde eder i eders Hierte, bedrøver eder næsten til døden. Saaledes naar de vankelmodige Menniker har faaet det, som de meest har lengtes efter, regner de det for intet, og er derforuden skarpsindige til at bekymre sig over noget nyt, som de endnu ikke besidder. Dette skeer kun alleene for at øve eder i Taalmodighed, at Guderne saalenge holder eder i Tvifls maal. I anseer denne Tiid for at være dreven u-nyttig, bort, ja gandske spildt: Men viider, at dend er den nyttigste af eders gandske Lifs Tiid: Thi disse bekymringer tiener til at øve eder i dend ypperste af alle Dyder, som er høyst nødvendig for dem, der skal i sin Tiid regiere over andre. Mand bør at være taalmodig, om mand engang skal blive Mester over sig self og Herre over andre. U-taalmodighed, som siunes at være en Styrke og kraftig virkning af Siælen, er kun en skrøbelig Afmagt; Dend som intet kand lide,

de, vente og haabe, er som dend der intet kand tie en hemmelig Sag. Baade dend eene og dend anden kand ikke tvinge sig self, men er som en afmægtig Mand, der ager i en Vogn, og ikke har Magt at styre sine vilde Heste, naar det giores fornoden. Hestene agter intet Tommen, de farer afstæd over Bierge og Dale, og denne svage Stymper, som de har slidt sig løs fra, sidder nogen Tiid med Livet ligesom i Hænderne, og endelig faar et bedrøveligt Fald. Saaledes bliver et u-taalmodigt Menniske af sine vilde og u-tæmmede Begierligheder needstyrtet i en u-lykkelig Afgrund, og jo større hans Magt er, jo skadeligere er hans U-taalmodighed for ham, og andre under ham. Hand bier intet, hand giver sig ingen Tiid til at giøre overslag om noget, hand vil igiennem med Hovedet, og bruger alle sine Kræfter til at forneye sit hastige Sind. Hand afbryder Greenene for at samle Frugten af, endog førend den bliver Moeden. Hand bryder snarere Døren op, end hand bier til mand lukker op for ham: Hand vil Høste, naar dend vise Ager-Mand Saaer. Alt det hand gior i saadan U-tiide, er ilde giort, og kand intet have meer bestandighed end hans flygtige og u-stadige Tanker. Saaledes er et hastig Menniskes u-besindede forslag, som bilder sig ind, at hand formaar alting, og som giver sine balstyrige Begierligheder Tøyelen, og gand-

gandske overgiver sig self dem til at misbruge sin Magt. Det er allene for at lære eder Taalmodighed; At Guderne over eder saa meget derudi, og siunes ligesom at drille eder i eders Landflygtige Lefnet, hvor de stedse holder eder op i U-viished. Det gode, som I venter efter, viiser sig frem for eder i et Øyeblik, og derefter forsvinder, som en los Drøm farer bort, naar mand vaagner op af Søfne, for at lære eder, at de Ting, som mand bilder sig ind at have i Hænderne, ofte kand gaae Kræbsgang i en hast og blive til slet intet. De klogtigste Lærdoms Regle, Ulysses nogen Tiid kand give eder, kand aldrig blive eder saa nyttige, som hans lange fraværelse, og dend Møye, som I har haft i dend Tiid, I har leedt efter ham.

Endelig til en Slutning vilde Mentor sætte en stor Prøve paa Telemachs Taalmodighed. Ret, som denne unge Herre løb med Fyrighed hen til Baads-Mændene for at skynde paa dem paa Reysen, holdt Mentor hannem fast, og forpligtede ham til at anrette et herligt Offer til Minervæ Ære; Telemach loed sig endelig begvemme, og giorde med Velvillighed Mentors Villie: Mand oprettede tvende Altere af Grønsverd, dend vellugtende Virak blef antændt og Blodet af Offeret udgydet. Telemach giorde sine Bønner til Himmelen og med ald Taknemmelighed og ydmyge Hierte-Suk erkiendte

denne

denne mægtige Gudindes kraftige Beskiermelse. Saasnart dette Offer var fuldkommet fuldte hand med Mentor hen ad en liden Stie igiennem en liden tyk Skov. Men see der fornemmer hand i en hast, at hans fortroelige Vens Ansigt fik en nye anseelse. Rynkerne udi dens Ansigt udslettedes, ligesom en Skygge forsvinder for dend fremskinnende Morgenrøde, naar dend med sine Rosen røde Fingre aabner Himlens Porte i Osten og frembyder den gyldene Soel til at oplyse Verden: De huule og skarpe Øyen bleve nu yndige, Himmelske og tindrede af en Guddommelig Glantz. Det lange graa Skæg forsvandt: De ædle og anmodige Miner, som vare blandede med en sød og angenem Yndighed forestiltes Telemach, og næsten forblindede hans Øyen. Hand kiendte strax, at det var en Gudindes Ansigt, saa deyligt og yndigt som det sødeste Blomster, der nyligen er udslagen, og har aabnet sine amelerede Blade for Solens vedergvægende Straaler: Mand saae der dend nyefalden Snee bestenkt med det friske Blod: De dejligste Lilier blandede med de friske udbrydende Roser. En ævigvarende Ungdoms Kraft siuntes at blomstre i hendes Ansigt, som var meget prægtig og Majestætisk, men derhos u-tvunget, enfoldigt og ydmygt. En vellugtende Kraft og Himmelske Rogelse stod ud fra hendes brusende Haar: Hendes

Klæ-

Klæder glimrede, som de levende Farver, hvormed Solen i sin opgang afmaler Himmelens dunkele Hvelfninger, og andre Skyer, hvilcke dend ved sin fremfart forgylder. Denne Gudinde rørte ikke med sine Fødder paa Jorden, dend foer saa lettelig igiennem Luften, som en Fugl med sine Vinger foever der igiennem. Hun holdt i sin mægtige Haand et glimrende Spiud, for hvilket de stærkeste Byer, og stridbareste Lande maatte skielve og bæve. Dend modige Mars skulle self blive forskrekket derover. Hendes Røst var sød og behagelig, men derhos stærk og igiennemtrængende. Alle hendes Ord ere som Piile, der med en fyrig Kraft trænger sig igiennem Telemachs Hierte, og lader ham fornemme, jeg veed ikke hvad, for en behagelig Smerte. Oven paa hendes Hielm saae mand dend sørgelige Fugl, som var de Athenienſers Vaaben, og paa hendis Bryst glimrede dend forfærdelige Ægis, det u-igiennemtrængelig Skiold. Paa disse Kiende-Tegn mærkede Telemach strax, at det var Minerva self. O! Store Gudinde, siger hand: Er det eder self, som af Kierlighed til Ulyſſis har værdiget at leede hans Søn igiennem saa store Farligheder! Hand vilde sagt noget meere: Men hans Maal slog ham feyl, Hans Læber alleene rørdes, og vilde udføre videre hans forvirrede Hiertes Tanker, men forgieves. Dend nærværende Guddom forskrekkede

kede

kede ham, og hand var ligesom et Menniske, der udi Søfne er saa beklemt, at hand er færdig at miste sin Aande, og u-anseet hans tørre Læbers iidelige beveegelser, ikke kand fremføre noget Ord. Endelig stiger da Minerva: Ulysses Søn! Hør mig nu denne sidste gang: Jeg har aldrig u-maget mig med at underviise noget Menniske saa meget som eder. Jeg har ført eder ved Haanden tvert igiennem Skibbrud og Hafs-Nød, u-bekiendte Lande og Blodige Feltslag, ja igiennem alt det onde, som kand paakomme et Menniskes Hierte. Jeg har ved mærkelig erfarenhed viist eder de rette og vrange Regierings Regle. Eders forseelser har ikke været mindre nyttige for eder end eders ulykkelige Skiæbne; Thi hvem er vel dend, som kand regiere viiselig, dersom hand aldrig har lidt noget, og af sine strænge Lidelser, hvilke hand for sine u-betænksomme forseelser har maat udstaa, ikke har lært at rette sit og andres Lefnet. I har, saavel som eders Fader, opfyldt baade Land og Vand med eders underlige og farlige Eventyrer; Gaar nu! Nu er I værdig at følge i hans Fodspor: Nu er der kun et kort Far-Vand for eder at sætte over til Ithaca, hvor hand i dette Øyeblik Lander. Strider mod eders Fiender med ham: Adlyder ham, som dend mindste og ringeste af hans Undersaatter; Gaar derudi andre for med et got Exempel:

Hand

Hand skal give eder Antiope til Hustrue, og I skal leve vel og Lyksalig med hende, fordi I ikke har seet saa meget paa dend forfængelige Deylighed, eller fordervelige Rigdom, som efter dend Guddommelige Viisdom, og ævigvarende Dyd, som der findes hos hende. Naar I engang kommer paa Thronen, da holder det for eders største Ære, og første Øyemerke, at I udi eders Rige kand fornye de gyldene Tiders Herlighed; Værer beredvillig til at høre alle; Troer alleene saae: Seer vel til, at I ikke troer eder self alt for vel. Frygter for at bedrage eder, og lade eder bedrage. Men frygter aldrig for at lade andre vide, at I har været bedraget. Elsker Folket, og forgleminer intet, hvorved I kand vinde deres Kierlighed: Hvor Kierlighed fattes, der maa nødvendig være Frygt. Men dend skal mand bruge ligesom imod sin Villie, paa den Maade, som mand bruger de stærkeste og farlige Lægedomme. Betragter Slutningen og alle paafølgende Virkninger af alt det I vil tage eder fore. Se altid forsiud de farlige og u-anstændige Udfald: Og viider, at det rette Helte-Mod bestaar udi at overveye ald forestaaende Farlighed, og foragte dend, naar dend er u-forbigængelig. Dend, som ikke vil see sligt forud, og betænke dend udslempe, som kand møde ham, hand har ikke heller færdighed til at søge Middel imod ham:

Men dend, som betragter dem, som søger at undgaae dem, saavit mueligt er, og gaar de andre nod med et frejdigt Moed uden nogen frygtagtig bekymring, dend er alleene viis og Mandhaftig. Flyer blodagtig Vellyst, dend skammelige Hofmod og overdaadig Odselhed. Søger eders Ære ved en enfoldig Erbarhed. Lader eders Dyder og gode Gierninger være de fornemmeste Smykker paa eders egen Person, og de ypperste Prydelser ved eders Hof. Lad dem være dend Vagt, som skal besætte eders Slot, at ald Verden kand lære af eder, hvorudi dend rette Ære og Værdighed bestaar, glemmer aldrig, at Kongerne bør regiere til Folkets og det almindelige beste, og ikke allene til deres egen Ære: Det gode, som de giøre, strækker sig til de længst efterfølgende Tider; Det onde, som de begaar, formeeres fra Slægt til anden indtil det yderste og sidste Afkom. En eenistes onde Regiering foraarsager ofte nogle hundrede Aars u-boedelige skade. Over alt vogter eder for eders eget Sind og onde Lyst: Det er saadan en Fiende, som I stedse skal have at Kiempes med indtil Doden. Det skal gierne ville befatte sig med eders Raad, og tilegne sig den vigtigste Stemme; Men I forraader eder, om I adlyder det. Egensindighed forspilder ofte dend fordeelagtigste Leylighed; Det opvæk-

ker Barnagtig Tilbøyelighed og affkyr til de vigtigste Sagers forevending. Det dømer de høyeste Sager med mindste billighed, den fordunkler de ypperste Sindets Gaver, gior et Menniske kleinmodig, sig selfu-liig, skrøbelig, foragtet og u-liidelig: Tager eder derfore vare for saa farlig en Fiende. Frygter Guderne, Telemach, denne Frygt er Hiertets største og dyrebareste Liggendefæe for et Menniske: Med hende skal tilfalde eder Viisdom, Retferdighed, Fred, Glæde, dend reene Fornøyelse, dend sande Frihed, den søde Overflødighed, og Ære uden smitte.

Jeg forlader da eder, store Ulyssis Søn, men min Viisdom skal ikke forlade eder, eftersom I stedse befinder, at I intet formaar uden dend. Nu er det Tiid, I lærer at gaae: Jeg har ikke skildt mig fra Eder i Ægypten og i Salento, uden for at venne eder til at kunde undvære denne behagelige Omgiengelse, ligesom mand afvenner de smaa Børn, naar det er Tiid at tage Melken fra dem, for at give dem des fastere og kraftigere føde.

Saasnart Gudinden hafde fuldendt denne sin Tale, foer hun op i Lfuten, og indsvøbte sig i en klar Himmel-blaae Skye, hvormed hun gandske spandt bort. Telemach suckede, faldt i en forskrekkelig forundring, og blef ligesom henrykt, at hand neppe vidste noget af sig self, kaste sig ned paa Jorden, og opløftede sine Hænder til Himmelen.

Der-

Derefter reyste hand sig, gik hen at opvække sine Baads-Folk, og Stal-Brødre, kyndte sig paa Reysen, kom lykkelig hiem til Ithaca og finder sin Fader, hos hans fortroelig Ven Eumeneum.

Ende paa Telemachs Eventyrer.

Dend søde Eenligheds Angenemme Fornøvelse.

Under egen Melodie.

Denne Sang er af Autore Monsieur Fenelon giort og Digtet paa Frantzøsk/ da hand i sine unge Aar opholdte sig i det Land Auvergne i Franckerige/ hvor disse høye Bierge og frugtbare Egn findes.

1.

Du stolte Himmel høye Fielde/
Og Jis-betagte Klipper graae!
Hvorpaa sig Jovis Skot mon helde/
Jeg under eders Klint vil gaae/
Dog over Skyen blaae/
For at faae
De For-Aars Blomster smaae;
Ned mod Jorden
Hør jeg Torden
Under mine Fødder brumle/
Og de falske Bølger tumle.

2.

I ligner Thrases Flinte-Klipper/
Som den dumdristig Kiempe-Magt
Optridtzed' fordum som i Knipper
For at Bestorme Jovis Pragt/
Thi eders tindrend' Krop
Reys sig op
Langt over Skyers Top;
Vindens Bruusen/
Havets Suusen
Traadser I og haanlig spotter/
Om de sig end sammen-rotter?

3. Naar

3.

Naar Morgen-Rødens Ild opblincker/
Og med sit tændte Fakkels Glantz/
Forgylder disse steyle Brincker
De spæde Lam der gaar i Dantz
Dend Emailleret Bund
I dend Lund/
Smaa Bekkis Perle-Mund/
Som der rinde/
Sagte Vinde
Byder Hiord og Hyrden hvile/
Mens de Spille/ Surre/ Smile.

4.

Ved denne vilde Bierge-Boelig/
Hvor self Naturen yttrer sig;
Hvor alting Leer/ er sødt og roelig/
I Tancker forestillis mig
Dend Egn saa Eye-god
Ved min Flod/
Min Flod/ hvor Vindens Moed
Aldrig roris/
Eller horis
Hvor sig Høst til Vaar omvender/
Og mand ingen Vinter kiender.

5.

Dend eenlig Oert/ hvor Uroe rommer/
Hvor mand kun hører en sagte Lyd
Af Crystal-Strømme/ som udtømmer
Sit Boble-Skum med Leeg og Fryd;
Hvor Flora tvende Der
Smugt bestrøer
Med Træer og Frugt/ som giør
Sind og Øyet
Ret fornøyet/ Ach!

Ach! Jeg ved min Harpe-Stemme
Kand dend søde Egn ey glemme?

6.

De Grøde-fulde Vesten-Vinde/
Hvor ved hver Busk nye Blomster faar/
Lar sig saa sagt i Vangen finde/
At Kornet nær i Bølger gaar/
Ved Almæ Gaslmildhed/
Bacchus med
Frembær sin Purpur-Sæd
Søde Druer
Bierg og Tuer/
Mark og Dale Farver røde
Med sin Blodig Saft og Grøde.

7.

Mod Markens ende/ som beklædis
Med gyldne Furers dyre Frugt/
Jeg Bierge seer i Himlen stædis/
Og ryggede at gaae i bugt;
Paa deris stickelse
Kand mand see
Naturens Lyst sig tee;
Ja i Vandet
Kand mand Landet
Ret som i et Speyl begrunde/
Thi det Skildret staar paa bunde.

8.

Der Høstens rilge Skat mand finder
Med Vaarens yndig Balsom-Lugt
Vin-Ranckens spæde Greene hinder
Har af dend yppig Drue-Frugt;
See dend forsølvet Aae!
Som men gaae
Mellem de Enge blaae/ Dend

Dend udsender
Ved smaa Render
Sagte her/ de snare Bekke
For at vande Jordens Decke.

9.

Der dantzer Hyrden om/ og springer
Paa Roser og Fioler blaae/
Hans Roer og Floyte liflig klinger/
Om de end kun er giort af Straae/
Smaa Fuglis Kunst-Musick/
Som har Skik/
Kand lindre Sorgens Stik;
Der har Glæde
Ret sit Sæde;
Ald dend Sorg/ mand kand forneme/
Det er Turtel-Duens Stemme?

10.

De grønne Enge mig tilbyder
En Blomster-strøet og deylig Seng/
Dend Fryd/ som Siel og Øyne nyder
Mit Sind bortrycker som i Fleng;
Jeg til dend Tids-Fordriv
Siel og Liv
Over/ Trods Nid og Kif?
Gods og Ære
Og hvad meere
Verden søger er kun Drømme/
Som sin Herre snart maa rømme.

11.

Naar Herre-Stand i Vind og vove
Staar paa dend slibrig Lykkis Klod/
Kand jeg i Roe Lyckfalig sove/
Jeg har en Fristæd Eye-god;

Hen

Her for at leve ræt
Min Idræt
Er flet til Sandhed sæt
Dend jeg søger
Uden Bøger
At fremføre/ naar i Sinde
Mig de gamlis Dyder rinde.

12.

De Grækers Vilseste jeg skuer
Som Lykkens kaade Kaste-Bold/
I oprørt Haf hand intet gruer/
I Hafn hand frygter Fiendens Vold/
Nu Vindens Over-Mand
Flyer hand
Af Godhed for sit Land
Ære-Sæde/
Lyst og Glæde/
Jeg har i min Hyrde-Hytte
Større Lyst og Glædskabs Bytte.

13.

Jeg langt fra Verdens Tummel lever
Slet intet kand betage mig
Dend Fred/ dend Fryd/ hvor i jeg svever/
Thi Hiertet self fornøyer sig
Ved Sang og Harpe-Klang
Dagen lang/
Jeg veed af ingen Tvang!
Lyckens Fagter
Jeg foragter/
Naar dend smiil/ og naar den tværer;
Jeg om Verden mig ey kiærer.

14.

Hvor jeg end om i Verden vancker,
Af mange Stæder ingen doa
Saa kand fornøye Sind og Tancker/
Som denne Oert og eenlig Krog;
Her skal mit Livis Traad
uden graad
Alt efter Himlens Raad
Sidst afskiæris/
Og fortæris;
Mig skal Thorsis villig være
At beviise sidste Ære?

